

Programmabegroting 2021

Inhoudsopgave

Aanbieding	3
Belangrijkste (financiële) aspecten uit de begroting	5
Leeswijzer	11
Hoofdstuk 1: Programma's	13
Programma 1: Wonen + leven	14
Programma 2: Economie + ondernemen	30
Programma 3: Recreatie + toerisme	38
Programma 4: Sociaal domein	45
Programma 5: Bestuur + algemene dekkingsmiddelen	58
Programma 6: Overhead	71
Hoofdstuk 2: Paragrafen	73
Paragraaf Bedrijfsvoering	74
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	79
Paragraaf Financiering	86
Paragraaf Grondbeleid	92
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	100
Paragraaf Verbonden Partijen	107
Paragraaf Lokale heffingen	119
Paragraaf Subsidies	129
Hoofdstuk 3: Majeure projecten	133
Centrumplan Budel	134
Gebiedsontwikkeling Baronie van Cranendonck	136
Ontwikkeling wegenstructuur	137
Gebiedsvisie 'Kansen over de grenzen'	139
Bijlagen	143
Bijlage 1: Begrotingsbeeld	144
Bijlage 2: Belangrijkste verschillen per programma, gesorteerd per product	146
Bijlage 3: Reserves en voorzieningen	149
Bijlage 4: Kerngegevens	170
Bijlage 5: Overzicht incidenteel budget	173
Bijlage 6: Kredieten	174
Bijlage 7: Geprognosticeerde balans	175
Bijlage 8: Totaaloverzicht nieuwe beleidsvoornemens	176
Bijlage 9: Overzicht algemene dekkingsmiddelen	178
Bijlage 10: Lijst met afkortingen	179
Bijlage 11: Structuurvisie uitvoeringsparagraaf 2021	185

AANBIEDING

Aan de leden van de raad,

De voorliggende begroting 2021-2024 is alweer de derde begroting van deze raadsperiode. De begroting is gebaseerd op het raadsprogramma 2019-2023 'Samen doen!' en de Kaderbrief 2021. De speerpunten ontwikkelen we verder door in 2021:

1. Integrale aanpak duurzaamheid: dit thema komt terug in alle plannen, initiatieven en ontwikkelingen conform de Duurzaamheidsnota 2020-2024, het 'duurzame' ambitieniveau. We focussen op de direct wettelijk verplichte taken, zoals de RES en de Transitievisie warmte.
2. Financiële beheersbaarheid van het sociaal domein: dit wordt uitgewerkt langs 2 sporen, de intensivering van burgerparticipatie en concrete maatregelen om de financiële taakstelling te realiseren. De monitor en data-analyse worden doorontwikkeld.
3. Integrale aanpak toezicht en handhaving, dit wordt verder uitgewerkt conform het vastgestelde plan.
4. Doorontwikkeling burgerparticipatie als rode draad bij alle ontwikkelingen volgens de lijn zoals die is vastgesteld in de notitie 'Ontwikkeling in rollen en relaties'.

In de Kaderbrief 2021 is de stand van zaken van het raadsprogramma verwerkt, een groot aantal onderwerpen is in uitvoering.

Uitgangspunt voor de beoordeling van de begroting 2021-2024 is het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtskader 2020 met als speerpunt het structureel financieel evenwicht. Structurele lasten moeten gedekt zijn door structurele baten, dit geldt per jaarschijf. Het is niet toegestaan om ieder jaar opnieuw een (meerjaren)begroting aan te bieden waarbij uitsluitend de laatste jaarschijf in evenwicht is. Als de begroting alleen in de laatste jaarschijf (2024) in evenwicht is dan beoordeelt de Provincie of er sprake is van een opschuivend sluitend meerjarenperspectief. Concreet betekent dit dat we de jaarschijven 2022, 2023 en 2024 structureel sluitend moeten aanbieden. De voorliggende begroting voldoet hieraan. Ondanks de Corona-perikelen kunnen we de begroting 2021-2024 tijdig aanleveren bij de Provincie en hoeven we geen gebruik te maken van geboden optie om uitstel aan te vragen.

De impact van corona op de begroting 2021-2024

We werden als samenleving begin 2020 geconfronteerd met het coronavirus. De impact op de samenleving en de economie is enorm groot. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2021-2024 zitten we nog midden in deze crisis en bestaat er nog veel onzekerheid over de gevolgen voor onder andere de economie, het sociaal domein en vele andere gebieden. Het kernbegrip voor de toekomst is en blijft voorlopig onzekerheid. Er is vanaf de jaarschijf 2022 financieel ruimte opgenomen (oplopend tot € 400.000 in 2024) om deze ontwikkelingen (gedeeltelijk) op te kunnen vangen. Wij benadrukken dat het opgenomen bedrag dient te worden gezien als een buffer. De tegenvallers waar deze buffer voor bedoeld is zijn echter thans niet te voorzien en/of in te schatten.

Reële begroting

De voorliggende begroting is een reële begroting waarin weer een stap gezet is in het verwerken van kosten op basis van actuele beheersplannen (IBOR en MJOP), dit vraagt extra financiële middelen. Op basis van de jaarrekeningen van afgelopen jaren blijkt dat de structurele kosten en opbrengsten ongeveer in evenwicht zijn. Het gevolg is dat bij ambities voor nieuw beleid steeds het spanningsveld optreedt van danwel schrappen van bestaand beleid danwel het verhogen van de inkomstenkant. In het laatste geval komt de rekening bij de inwoner te liggen. We worden steeds vaker geconfronteerd met wettelijk nieuw beleid dat financieel niet volledig wordt gecompenseerd door het Rijk. Hierdoor worden we, net als vele, relatief kleine gemeenten in Nederland, steeds meer geconfronteerd met onze financiële grenzen. Het blijft balanceren tussen de lastendruk voor de inwoner en de financiële risicobeheersing.

De Kaderbrief 2021 vertaald in de begroting 2021-2024

In afwijking van de Financiële verordening hebben we in verband met de corona-crisis in het voorjaar 2020 geen Kadernota maar een Kaderbrief gemaakt. In de Kaderbrief 2021 namen we de te hanteren uitgangspunten voor het opstellen van de begroting 2021-2024 op. Daarnaast gaven we inzicht in de stand van zaken van het raadsprogramma 'Samen doen!' en lopende ontwikkelingen.

In de Kaderbrief stond bij een groot aantal ontwikkeling nog geen bedrag, maar een pm-post. In deze begroting hebben we het merendeel van de ontwikkelingen vertaald in een bedrag.

Uit het financieel beeld blijkt dat er een fors bedrag nodig is om alle ontwikkelingen te kunnen opvangen. Er zijn echter nog grote ontwikkelingen waarvan de financiële impact nog niet duidelijk is. Te denken valt aan duurzaamheid, invoering van de Omgevingswet, ed. Ook het MJOP sportaccommodaties moet nog opgesteld en financieel vertaald worden.

Algemene Uitkering

De algemene uitkering is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De herziening van het gemeentefonds is doorgeschoven naar 2022. Wij houden er nog steeds rekening mee dat deze herziening voor Cranendonck nadelig gaat uitpakken, een bedrag is nog niet te noemen. Daarom stellen we voor om een gedeelte van de Algemene Uitkering te blijven oormerken om de gevolgen van de herverdeling van het gemeentefonds en de economische crisis te kunnen opvangen.

Ambities in relatie tot financiële situatie en onzekerheden

De conclusie uit het bovenstaande is dat er veel onzekerheden zijn die een invloed hebben op de financiële positie van de gemeente Cranendonck.

De gemeente Cranendonck heeft hoge ambities die benoemd zijn in het raadsprogramma. De afgelopen jaren hebben we vele projecten gerealiseerd voor de inwoners van Cranendonck. We werden echter ook geconfronteerd met grote financiële tekorten in het sociale domein waardoor er onttrekkingen zijn gedaan uit de reserves. Dit vertaalt zich in teruglopende waarden van de financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. De accountant heeft in het rapport van bevindingen van de jaarrekening 2019 het blijven monitoren van de financiële kengetallen als nadrukkelijk aandachtspunt benoemd. Dit financieel beeld, in combinatie met de vele (financiële) onzekerheden vraagt om een solide en terughoudend/voorzichtig financieel beleid.

Majeure projecten

De bevoegdheid met betrekking tot het toevoegen of afsluiten van majeure projecten ligt bij de raad. De raad heeft criteria vastgesteld waaraan een majeur project moet voldoen. Met het stopzetten van het DIC, voldoet dit majeur project niet meer aan deze kaders. We stellen voor om dit project niet langer als majeur project op te nemen in de begroting.

Rechtmatigheidsverklaring

Met ingang van 2021 moet het college zelf verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van de jaarrekening. Ook de accountant krijgt hierdoor een andere rol, uw raad wordt hier nog verder over geïnformeerd.

Tot slot

Wij realiseren ons dat deze begroting nog buiten de kaders van het raadsprogramma is (de jaarschijf 2021 is nog negatief en dat er nog behoorlijke uitdagingen op ons afkomen. We kijken uit naar de bespreking van de begroting met uw raad en het debat hierover binnen uw raad. Na besluitvorming gaan wij voortvarend aan de slag met de uitvoering.

Roland van Kessel
Frans Kuppens
Marcel Lemmen
Frits van der Wiel

De belangrijkste (financiële) aspecten uit de begroting

Begrotingsbeeld

Een degelijk en solide financieel beleid is voor ons een belangrijke ambitie. In het raadsprogramma is ingezet op een structureel meerjarig sluitende begroting (begrotingsevenwicht). Gelet op de opgaven in het sociaal domein hebben we in de vorige begrotingen aangegeven dat wij dit tot en met het jaar 2021 niet kunnen handhaven. Wij koersen in deze begroting op een structureel sluitende begroting vanaf 2022. Het tekort dat in 2021 ontstaat vangen wij op door onze algemene reserve in te zetten. Hiermee voldoen we aan het kader van provincie: een structureel sluitende begroting vanaf 2022.

Het actuele begrotingsbeeld ziet er als volgt uit:

(Bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024
Stand begroting				
Structureel	-283	343	115	2
Incidenteel	-469	-173	-13	0
Voorstel: inzet algemene reserve (incidenteel)	752			
Totaal	0	170	102	2

Dit actuele financieel meerjarig perspectief, de onzekerheden met betrekking tot de economische recessie en de herverdeling van het gemeentefonds, de financiële kengetallen en het weerstandsvermogen in relatie tot de risico's laten zien dat de financiële positie de komende jaren aandacht blijft vragen. In de komende periode blijven wij de financiële positie intensief volgen.

In de volgende paragraaf beschrijven wij met welke ontwikkelingen wij rekening hebben gehouden in dit geactualiseerde beeld.

Ontwikkeling meerjarig perspectief

In de vergadering van juli 2020 heeft u de kaderbrief vastgesteld. In deze begroting vertalen we de ontwikkelingen van de kaderbrief 2021 en de overige ontwikkelingen. In de tabel op de volgende pagina ziet u de ontwikkeling van het begrotingsaldo.

Tabel: Ontwikkeling begrotingssaldo

(Bedragen x € 1.000)

	2021	2022	2023	2024	I/S
Saldo na raadsvergadering juli 2020					
Incidenteel	-241	-48	-32	-32	
Structureel	-445	116	447	447	
Totaal	-686	68	415	415	
Ontwikkelingen					
1. Netto resultaat Algemene Uitkering	1.187	1.170	802	606	S
2. Structurele doorwerkingen Burap 2020	-118	-118	-118	-118	S
3. Nieuw beleid	-100	-60	0	0	I
a. incidenteel	-225	-90	-150	-150	I
b. structureel	0	0	0	0	S
Totaal nieuw beleid	-225	-90	-150	-150	
Dekking uit reserves	125	30	150	150	I
4. Beheersplan onderhoud gemeentelijke gebouwen (MJOP)	-40	-40	-40	-40	S
5. Beheer onderhoud openbare ruimte 2021-2025 (IBOR)	-458	-490	-549	-610	S
Inzet stelpost prijscompensatie	168	168	168	168	S
6. Bestaand beleid	-177	-152	-66	-31	I/S
7. Sociaal Domein	-36	-17	-7	-7	S
8. Verhoging bijdragen verbonden partijen	-497	-240	-252	-254	I/S
Inzet stelpost prijscompensatie	134	147	159	171	S
9. Leges	-136	-29	-30	67	S
10. Stijging salariskosten (inclusief bestuur)	-111	-111	-111	-111	S
11. Rente- en afschrijvingskosten	4	-40	-83	-83	S
12. Afval en riool	114	114	114	114	S
13. Stelpost voor het opvangen gevolgen economische crisis en herverdeling GF	0	-200	-300	-400	S
14. Onroerende zaak belastingen				115	S
Saldo primitieve begroting 2021					
Incidenteel	-469	-173	-13	0	
Structureel	-283	343	115	2	
Totaal	-752	170	102	2	

Toelichting ontwikkelingen

1. Netto resultaat algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds bepaalt voor 60% de inkomsten voor onze gemeente. De algemene uitkering heeft de afgelopen jaren grote schommelingen laten zien door de economische ontwikkeling en door de herverdeling van het gemeentefonds.

Begin juli 2020 bent u via de raadsinformatiebrief geïnformeerd over de financiële gevolgen van de meicirculaire 2020. De resultaten van de meicirculaire 2020 zijn verwerkt in de voorliggende begroting.

In de begroting 2021-2024 zijn de geoordeelde voordelen van de septembercirculaire 2019 toegevoegd aan budgettaire ruimte. In 2021 is € 710.000, in 2022 € 670.000 en vanaf 2023 is € 633.000 toegevoegd aan de budgettaire ruimte. Omdat de herverdeling van het gemeentefonds is doorgeschoven naar 2022 zijn deze geparkeerde bedragen in 2020 (zie Burap 2020) en in 2021 ingezet om de tekorten in deze jaren te verlagen.

2. Structurele doorwerkingen Burap 2020

In de vergadering van 29 september jl. is de BURAP 2020 behandeld. De volgende structurele doorwerkingen van de BURAP 2020 zijn in de begroting 2021-2024 verwerkt:

(Bedragen x € 1.000)

Taakstelling ODZOB niet gerealiseerd	-49
De Borgh; aanvullend krediet (kapitaallasten)	-36
Licenties raadsleden digitaal vergaderen	-13
lagere huuropbrengsten sportaccommodaties	-20

3. Nieuw beleid

In de begroting 2021 nemen wij in de jaarschijf 2021 (€ 225.000) en in 2022 (€ 90.00) aan lasten nieuw beleid op. Vanaf 2023 nemen wij gemiddeld € 150.000 op.

De belangrijkste beleidsvoornemens zijn: implementatie nieuwe omgevingswet (omgevingsvisie en omgevingsplan), energiescans, opstellen Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP). Een toelichting op het nieuwe beleid leest u in de programma's. In bijlage 8 'nieuwe beleidsvoornemens' zijn deze lasten gespecificeerd.

Voorgesteld wordt om een gedeelte van de beleidsvoornemens te dekken uit de algemene reserve en de reserve verduurzaming gemeentelijke gebouwen.

4. Beheersplan onderhoud gemeentelijke gebouwen (MJOP)

Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen voeren we planmatig uit met behulp van een meerjarenonderhoudsplanning (MJOP). Hiermee krijgen we inzichtelijk wat de kosten zijn die (theoretisch) de komende jaren op ons afkomen. De Raad behandelde op 29 september jl. het MJOP 2020-2034. De financiële gevolgen van dit MJOP zijn verwerkt in de voorliggende begroting.

5. Beheer onderhoud openbare ruimte (IBOR)

De raad behandelde de notitie "Beheer Onderhoud Openbare Ruimte 2021-2025" in de vergadering van 29 september jl. Deze notitie geeft inzicht in de kwaliteit van de openbare ruimte en de kosten voor het behalen van de gewenste kwaliteit en een zo volledig mogelijk beeld van de arealen. De financiële gevolgen van het garantieniveau plus zijn verwerkt in de voorliggende begroting. De uitgangspunten van deze notitie vormen de basis voor het opstellen van de vereiste beheer- en uitvoeringsplannen. De financiële gevolgen van het garantieniveau plus zijn verwerkt in de voorliggende begroting. Hiermee liggen beleidsmatige en financiële kaders voor de komende jaren vast.

6. Bestaand beleid

Binnen het bestaand beleid zijn de volgende ontwikkelingen:

(Bedragen x € 1.000)

		2021	2022	2023	2024
PR 1	Kaderbrief: sluiptverkeermaatregelen A2 onderhoudskosten	0	-20	-20	-20
PR 2	Werkbudget metalot niet meer benodigd vanaf 2024				50
PR 2	Economische visie				-15
PR 2	Pacht; lagere pachtopbrengst	-16			
PR 2	Huuropbrengsten woningen en overig	25	25	25	25
PA LH	Opbrengst begraafrechten structureel verlaagd	-30	-30	-30	-30
PR 2	Promotie activiteiten weekmarkten	-2	-2	-2	-2
PA SUB	Subsidies: niet gerealiseerde taakstelling in 2021	-40			
PR 3	VVV: niet gerealiseerde taakstelling	-20			
PR 4	Onderwijs: aanpak laaggeletterdheid	-7	-7	-7	-7
PR 1	Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer (kredietvoorstel: € 560.000)		-25	-25	-25
PR 5	Burgerparticipatie	-140	-80		
PR 5	Incidentele kosten burgerparticipatie opvangen binnen budget organisatie ontwikkeling	60			
PR 5	Verkiezingen	-2	-8	-2	-2
PR 5	Gemeentehuis: vervangen defecte zonnepanelen gemeentehuis (kredietvoorstel: € 43.000)	-3	-3	-3	-3
PR 5	Verplaatsing fietsenstalling i.v.m. ontwikkelingen rabobank (Kredietvoorstel: € 40.000)	-2	-2	-2	-2
	Totaal bestaand beleid	-177	-152	-66	-31

De toelichtingen van de mutaties op het bestaand beleid zijn opgenomen binnen de diverse programma's en paragrafen.

7. Sociaal domein

De ontwikkelingen binnen de beleidsvelden WMO en jeugd vangen we op binnen taakstellende budgetten. In programma 4 beschrijven we op welke manier we dit willen realiseren.

De mutaties in het sociaal domein hebben betrekking op het beleidsveld Werk en Inkomen (met name het onderdeel minimebeleid).

8. Verhoging bijdragen verbonden partijen

We zien een stijgende lijn in de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Voor de jaarschijf 2021 bedragen de uitgaven aan de gemeenschappelijke regelingen € 10,0 miljoen, circa 19,5% van het begrotingstotaal.

We hebben de betreffende begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen met daarin de onderbouwing van de kosten aan de raad gepresenteerd. Op basis van deze begrotingen stijgt de bijdrage van de verbonden partijen in 2021 met € 497.000.

De oorzaak van de stijging is de verhoging van de bijdrage aan de GRSA2 (€ 337.000), de Veiligheidsregio Brabant Zuid Oost (€ 28.000), de GGD (€ 17.000), MRE (€ 13.000), Keyport (€ 52.000). In 2021 is voor de Risse een extra bijdrage van € 48.000 opgenomen. De bijdragen zijn gebaseerd op de vastgestelde begrotingen van deze verbonden partijen. We hebben een gedeelte van de stelpost loon- en prijscompensatie ingezet om de stijging van de verbonden partijen op te vangen.

9. Leges

Bij het opstellen van de begroting 2021-2024 hebben we bij de berekening van de legestarieven rekening gehouden met de besluitvorming van uw raad. In 2020 hebben we geen extra onderzoek gedaan en zijn de leges met de inflatiecorrectie (1,8%) verhoogd.

Het kostendeckingspercentage komt uit op 93,2%. Geconcludeerd is dat het bereiken van 100% (vanaf 2020) kostendekkendheid van tarieven complex is. Dit is complex omdat we rekening moeten houden met regionale afspraken, kaders van de raad, maatschappelijke doelstellingen en wettelijk vastgestelde tarieven. In de paragraaf lokale heffingen kunt u lezen welke onderdelen niet 100% kostendekkendheid zijn en wat daarvan de reden is.

Met de in de begroting 2021-2024 opgenomen legestarieven ontstaat in de jaarschijf 2021 een nadeel van € 136.000. Dit nadeel wordt enerzijds veroorzaakt doordat het verwachte aantal omgevingsvergunningen lager is dan raming. Anderzijds is het geraamde aantal evenementen voor 2021 lager en zijn de leges voor evenementen nog niet 100% kostendekkend. Een gedeelte van dit nadeel heeft een structureel karakter.

10. Stijging salariskosten > loonkostenstijging

De salariskosten in de begroting 2021 zijn gebaseerd op de CAO die een looptijd heeft 1 januari 2021. De verwachte salariskosten zijn per saldo € 111.000 hoger. De hogere salariskosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

- P budget	€ 91.000 (N)
- Bestuur	€ 30.000 (N)

De stijging van het P-budget wordt enerzijds veroorzaakt door hogere salariskosten (109k). Dit wordt met name veroorzaakt door de loonkostenstijging als gevolg van functiewaarderingen en periodieken. Verder ontstaat er een voordeel door de hogere toerekening aan projecten en grondexploitaties.

Hogere vergoedingen aan raadsleden veroorzaken de hogere kosten van het bestuur.

In de kadernota 2021 hebben we een verwachte loonkostenstijging van 3% (CPB-raming loonvoet sector overheid 2020) vanaf 2021 opgenomen. In de begroting is hiervoor een stelpost opgenomen. Hiermee moeten we de nieuwe CAO afspraken opvangen.

11. Rente- en afschrijvingskosten

In de BURAP 2020 gaven we aan dat vanaf 2020 het rente omslagpercentage is herrekend naar 1,1% (was 2%). Op grond van de rentenotitie van de BBV was dit verplicht. Per saldo levert deze omrekening lagere rentekosten (31k) en hogere afschrijvingslasten (60k) op.

In de jaarschijf 2021 staan de kapitaallasten van de Schakel, de Schaapskooi, de deken van Baarstraat, Straatprofiel Mathijssenstraat. Doordat we deze projecten in 2020 niet uitvoeren, ontstaat in de jaarschijf 2021 een incidenteel voordeel van € 130.000.

Voor de begroting 2020 zijn de grondexploitaties geactualiseerd. Op basis van deze actualisaties is het aandeel van de rentekosten dat we aan de grondexploitaties toerekenen lager. Hierdoor ontstaat een nadeel (32k) voor de exploitatie.

Verder kwam bij herberekening van het omslagpercentage een administratieve omissie naar voren. De bijdrage van Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten (HNG) wordt vanaf 2021 niet meer ontvangen. Deze bijdrage is gekoppeld aan de afschrijvingslasten. Binnen de ramingen zijn de afschrijvingen vanaf 2021 afgeraamd, terwijl bijdrage HNG niet is afgeraamd. Hierdoor ontstaat een structureel nadeel van € 63.000.

12. Afval en riool

Binnen de beleidsvelden afval en riool ontstaat een voordeel van € 114.000. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat de doorberekende uren (inclusief overhead) hoger zijn dan de raming. Deze hogere doorbelastingen worden in tarief doorberekend. Hierdoor wordt de exploitatie per saldo minder belast.

Anderzijds is de btw-component die in de afvalstoffenheffing en het rioolrecht wordt doorberekend hoger dan geraamd. Op de beleidsvelden afval en riool ontstaat hierdoor een voordeel.

13. Stelpost voor het opvangen van de onzekerheden van de economische crisis en de herverdeling van het gemeentefonds

De bijzondere omstandigheden door het coronavirus hebben nog steeds een enorme impact op het dagelijks leven van de samenleving en de economie. Het kernbegrip voor de toekomst is onzekerheid. In deze begroting houden we er rekening mee dat de coronacrisis leidt tot een economische recessie. In welke mate de recessie zich manifesteert is onzeker.

Ook de gevolgen van de herijking van het gemeentefonds in 2022 blijven onzeker. Hoewel deze uitkomsten niet officieel bekend zijn gemaakt wijzen de onderzoeken wel uit dat er meer geld naar de grotere steden en aanzienlijk minder geld naar de minder dichtbevolkte gebieden gaat. De onderzoeken zijn inmiddels afgerond en wij verwachten dat in oktober de eerste inzichten te krijgen.

De onzekerheid die uit deze ontwikkelingen voortvloeit hebben wij in de begroting vertaald door vanaf 2022 een stelpost van € 200.000 op te nemen, oplopend naar € 400.000 in 2024.

14. Onroerende zaak belastingen

Op basis van de besluitvorming van de begroting 2019 zijn in de begroting 2021-2024 de volgende ozb- verhogingen verwerkt:

	2021	2022	2023	2024
Inflatie	1,8%	1,8%	1,8%	1,8%
areaaluitbreiding	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Extra verhoging	2,8%	2,8%		
Totaal	4,8%	4,8%	2,0%	2,0%

Omdat jaarlijks de lonen- en de prijzen stijgen wordt voorgesteld om het tarief van de ozb in 2024 te verhogen met het verwachte inflatiepercentage (1,8%). Omdat de jaarschijf 2024 een kopie is van 2023 betekent dit een voordeel vanaf 2024 van € 115.000.

De voorliggende begroting is een reële begroting waarin weer een stap gezet is in het verwerken van kosten op basis van actuele beheersplannen (IBOR en MJOP) en waarin de loon- en prijscompensatie volledig is verwerkt. Verder worden we steeds vaker geconfronteerd met wettelijk nieuw beleid dat financieel niet volledig wordt gecompenseerd door het Rijk en neemt de onzekerheid over de inkomsten van Rijk toe. Dit vraagt extra financiële middelen.

Hierdoor worden we, net als vele relatief kleine gemeenten in Nederland, steeds meer geconfronteerd met onze financiële grenzen. Het blijft balanceren voor ons tussen de lastendruk voor de inwoner en de financiële risicobeheersing.

Leeswijzer

Deze leeswijzer geeft u inzicht in de opbouw van de programmabegroting 2021 van de gemeente Cranendonck. De programmabegroting is opgebouwd uit drie hoofdstukken en de bijlagen. Hieronder wordt per hoofdstuk de inhoud kort toegelicht.

Hoofdstuk 1: Programmaverantwoording

In dit hoofdstuk vindt u een toelichting op de beleidsvoornemens per programma inclusief de financiële consequenties hiervan. De indeling in de zes programma's wordt aangehouden:

1. Wonen + leven
2. Economie + ondernemen
3. Recreatie + toerisme
4. Sociaal domein
5. Bestuur + algemene dekkingsmiddelen
6. Overhead

In programma 1 t/m 5 is per product de volgende informatie opgenomen:

De missie van het programma

Hierin refereren we naar wat we willen bereiken per programma. Dit is gebaseerd op de Strategische visie 2009 - 2024.

De producten

Hier staan de producten die onder het programma vallen.

Relatie met majeure projecten

De relatie met de majeure projecten is niet meer benoemd in deze begroting. De majeure projecten hebben een relatie met vrijwel alle programma's. Voor een uitgebreide beschrijving van de majeure projecten wordt verwezen naar Hoofdstuk 3: Majeure projecten.

Wat wil de raad bereiken?

Hier leest u wat over dit product in het raadsprogramma staat.

Welke effectindicatoren horen daarbij?

Hier leest u alle meetbare bronnen met betrekking tot het product.

Bestaand beleid

Een korte toelichting op vastgesteld beleid.

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Gedurende de afgelopen jaren heeft de raad een aantal zaken vastgesteld die een impact hebben op zowel de uitvoering als de financiële aspecten van de programma's. Dit zijn de zogeheten knoppen waar de raad aan kan draaien. Bijstelling van deze knoppen kan een impact hebben op bijvoorbeeld de financiën, de kwaliteit en de planning. Per programma zijn deze knoppen inzichtelijk gemaakt.

Nieuwe beleidsvoornemens

De nieuwe beleidsvoornemens zijn kort toegelicht inclusief de financiële consequenties.

Resultaatafspraken LTA

De onderwerpen die op de LTA geagendeerd worden.

Resultaatafspraken

De resultaatafspraken schrijven we concreet op om te laten zien wat we in 2021 willen bereiken.

Beleidsindicatoren

Hier worden conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal nieuwe beleidsindicatoren benoemd.

Relatie met verbonden partijen

Hier worden heel beknopt de verbonden partijen benoemd die een relatie hebben met het betreffende programma. Dit bevordert het integrale beeld (nieuwe BBV-richtlijn).

Overzicht baten en lasten programma

In dit overzicht zijn de totalen per product opgenomen.

Programma 6 heeft een afwijkende opbouw.

Hoofdstuk 2: Paragrafen

Conform de verslaggevingsregels voor het opstellen van de programmabegroting (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten BBV), zijn zeven paragrafen opgenomen:

- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Paragraaf Verbonden partijen
- Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen
- Paragraaf Financiering
- Paragraaf Grondbeleid
- Paragraaf Lokale heffingen
- Paragraaf Subsidies

Hoofdstuk 3: Majeure projecten

In deze begroting zijn de volgende majeure projecten opgenomen:

- Ontwikkeling wegenstructuur
- Centrumplan Budel
- Gebiedsvisie 'Kansen over de grenzen'
- Gebiedsontwikkeling Baronie van Cranendonck

Per majeur project wordt ingegaan op de doelstellingen, de projectplanning op hoofdlijnen, wat er uitgevoerd gaat worden, de kostenindicatie, de indicatoren wanneer het project geslaagd is en een doorkijk.

HOOFDSTUK 1: PROGRAMMA'S

Programma 1: Wonen + Leven

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck focust zich vooral op het behouden en versterken van de groene en rustieke, fijne leef- en woonomgeving. Het 'eigene' van elke kern behouden of versterken we. Budel heeft een centrumfunctie en voorzieningen in de verschillende kernen blijven behouden.

Producten

1. Wonen
2. Verkeer & vervoer
3. Leefbaarheid
4. Openbare ruimte
5. Duurzaamheid

1. Product Wonen

Wat wil de raad bereiken?

Wonen in Cranendonck is voor alle inwoners, gezond passend en goed. Bestaande woningvoorraad is het uitgangspunt. Onze aandacht richten we op de verbetering en transformatie van bestaande locaties en invulling die past bij de vraag en de toekomst. Klimaatadaptatie, duurzaamheid en het oplossen van leegstand zijn hierin belangrijke speerpunten. Iedere toevoeging die we doen is een kwalitatieve aanvulling op de segmenten in een specifieke kern of het buitengebied.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2021	2022	2023	2024
% aantal woningen gereed / totaal regionaal woningbouwprogramma 2017-2020	90%	BAG	100%	100%	100%	100%

Toelichting bestaand beleid

Woonvisie

De Woonvisie Cranendonck 2018-2030 wordt in 2021 verder tot uitvoering gebracht. De in de Woonvisie genoemde onderwerpen woonbehoefte, leefbaarheid, zorg, duurzaamheid & klimaatadaptatie en een goede ruimtelijke ordening zijn nog steeds actueel. Maar met name de opgave rond woningbouwproductie verdient veel aandacht. We actualiseren het woningbouwprogramma, de voor de verschillende delen van Cranendonck benodigde woningproductie (zowel kwalitatief als kwantitatief), op basis van de uitkomsten van woningmarkt- en woningbehoefte-onderzoek. Van belang zijn de goede strategieën om tot de gewenste productie te komen. De woningbouwopgave in Cranendonck is vaak ingewikkeld: het transformeren van inbreidingslocaties, het versterken van het vestigingsklimaat, de rol van wonen bij revitalisering van kernen.

Prestatieafspraken

Met WoCom en de huurdersbelangenorganisatie “de Pan” worden jaarlijks prestatieafspraken gemaakt. Thema's uit de prestatieafspraken zijn:

- betaalbaarheid;
- sociaal-maatschappelijke opgaven en zorg;
- kwaliteit en duurzaamheid;
- leefbaarheid;
- beschikbaarheid en transformatie;
- organisatie en samenwerking.

Realisatie van afspraken wordt gezamenlijk opgepakt en gevolgd. We willen voor sociale woningbouw productieafspraken maken en uitvoeren in 2021. Dit doen we op basis van gezamenlijk locatie-onderzoek naar kansen. We zoeken daarbij, door slimme inzet van toewijzing van woningen en doorstroming, naar een maximaal rendement van die productie.

Uitvoer Gebiedsaanpak Budel-Schoot

Aandacht voor wonen en leefbaarheid in Budel-Schoot is een punt uit het raadsprogramma. De raad heeft onlangs de doorontwikkeling burgerparticipatie vastgesteld, die ook in deze gebiedsaanpak een rol zal spelen. De door de raad vastgestelde Gebiedsaanpak Budel-Schoot (2018) wordt uitgevoerd. In 2021 staan gepland:

- In samenspraak met de jeugd in Schoot onderzoeken of er behoefte is aan een jeugdthunk in Budel-Schoot.
- Bredere inzet van de Reinder ten bate van sociale cohesie.
- Toekomstverkenning kerk en pastorie.
- Verbeteren bereikbaarheid tussen de kernen voor senioren
- Aanpak parkeerproblemen.
- Bepalen woningbehoefte en woningbouwplannen (o.b.v. woningbehoefte-onderzoek).
- Project voortuinen.

Overdracht woonwagens

De woonwagens van drie woonwagenlocaties worden gefaseerd overgedragen aan de woningcorporaties. Deze hebben zich daaraan gecommitteerd. Het proces van overdracht verloopt moeizaam vanwege de complexe eigendomssituatie. De eerste locatie die voor overdracht in aanmerking komt is De Wilg in Budel. De standplaats wordt door de gemeente verhuurd aan de bewoners. De ambitie is alle woonwagenlocaties in 2021 over te dragen aan WoCom. Sommige woonwagens zijn eigendom van de gemeente. Andere woonwagens zijn eigendom van de bewoners. De standplaatsen en woonwagens van de gemeente kunnen worden overgedragen aan de woningcorporatie. Bij de woonwagens die geen eigendom zijn van de gemeente is dat lastiger. Dat maakt het lastig voor woningcorporaties om het beheer van de volledige locatie over te nemen. We blijven met de woningcoöperaties in gesprek om overeenstemming te bereiken over de overdrachtsvoorwaarden. In 2021 zal bestuurlijke besluitvorming plaatsvinden omtrent locatie de Wilg in Budel.

Uitvoeringsparagraaf structuurvisie

De huidige Structuurvisie stelde uw raad in 2015 vast. Hierin staat dat het actualiseren van de Uitvoeringsparagraaf periodiek (jaarlijks) plaatsvindt samen met de begrotingsbehandeling. De Uitvoeringsparagraaf is een vertaling van het jaarlijkse takenpakket en maakt onderdeel uit van de begroting.

Omgevingsvergunningen

De vergunningverleners zorgen ervoor dat aanvragen zorgvuldig en tijdig worden behandeld. Besluitvorming vindt plaats binnen de daarvoor geldende wettelijke termijnen. De doorlooptijd houden we zo kort mogelijk. In de Vergunningenkamer (in het verlengde van de Regiekamer) worden de aanvragen die niet binnen een bestaand bestemmingsplan passen, integraal besproken.

Op dit moment wordt de Omgevingswet voorbereid. Deze nieuwe wet gaat veranderingen brengen in de wijze waarop omgevingsvergunningen verleend worden en de activiteiten waarvoor vergunningen worden verleend. In 2021 gaan wij ons voorbereiden op de Omgevingswet, onder andere door het aanpassen van de werkprocessen en het implementeren van een nieuw werksysteem.

Door diverse omstandigheden zijn er in heel Nederland onzekerheden over bouwplannen. Dit geldt ook voor Cranendonck. Sommige bouwplannen kunnen geen doorgang vinden of worden uitgesteld. Hierdoor is het voor 2021, net als in andere jaren, niet mogelijk een exacte inschatting te maken van het aantal omgevingsvergunningen dat wordt aangevraagd.

Bestemmings- en structuurplannen

Het bestemmingsplan 'Budel en Budel-Dorplein' is de laatste grote actualisatie voor de ingang van de Omgevingswet. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart. In 2021 ronden we dit af. Tevens lopen er meerdere grote en kleine project-gerelateerde en ontwikkelingsgerichte bestemmingsplannen. Daarnaast faciliteren wij initiatiefnemers door het juridisch/planologisch mogelijk maken van hun voorgenomen ontwikkeling. Hiertoe behoort eveneens het beoordelen van verzoeken voor ontwikkelingen die afwijken van het vigerende bestemmingsplan, de zogenaamde partiële herzieningen of uitgebreide-procedure omgevingsvergunning.

Buitenkans!

Het project Buitenkans! is in 2020 afgerond. Voor het faciliteren van de initiatieven die hieruit voortkomen, is in 2020 een proces ingericht. Dit proces maakt gebruik van de bestaande Regiekamer. In 2021 worden initiatieven via dit proces gefaciliteerd.

Ruimtelijk plan COA – militair terrein Nassau Dietz terrein

In 2020 werkt het COA de ontwikkeling van ruim 20 hectare militair terrein uit in een Nota van Uitgangspunten. Het COA wil een Gemeenschappelijke Vluchtelingen Locatie realiseren. De Nota van Uitgangspunten wordt als formeel verzoek vanuit het COA voorgelegd aan de gemeenteraad. Op het moment van opstellen van de begroting is besluitvorming hierover nog niet bekend. De ruimtelijke procedure wordt opgestart na besluitvorming in de raad. Naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021.

Centrumplan Budel

De gemeente blijft in 2021 ontwikkelingen passend binnen de centrumvisie stimuleren. We faciliteren de verplaatsing van de Jumbo en ook de herontwikkeling van de Rabobank is inmiddels in uitvoering. Andere potentiële herontwikkelingslocaties bekijken we en pakken we in overleg met initiatiefnemers op. Een concrete locatie is de huidige Jumbo aan het Capucijnerplein. In 2021 starten we met de herinrichting van de openbare ruimte.

Centrumvisie Maarheeze

De Stationsstraat en een deel van de Sterkselseweg zijn op medio 2020 voortijdig en succesvol opgeleverd. Hierdoor is een grote stap gezet in het uitwerken van de centrumvisie Maarheeze. Om het succes van de blauwe ader af te ronden is het noodzakelijk om het resterende deel van de Sterkselseweg aan te pakken. Deze loopt vanaf de kruising Sterkselseweg- Vogelsberg tot aan de komborden van de Sterkselseweg. De kosten hiervoor dekken we vanuit het vGRP 2021 - 2025. Het realiseren van deze laatste fase is noodzakelijk om de volledige afvoer capaciteit van het nieuwe gescheiden rioolstelsel in de Stationsstraat en eerste deel van de Sterkselseweg te kunnen garanderen. Daarmee maken we de kern van Maarheeze robuust voor de weersomstandigheden van de toekomst.

Cultuurhistorie/cultureel erfgoed

Voor de komende jaren is de actualisering van het erfgoedbeleid, mede gelet op de invoering van de Omgevingswet een belangrijk aandachtspunt. Cultuurhistorie gaat een onderdeel vormen van de op te stellen Omgevingsvisie.

De A2Erfgoedcommissie brengt eind 2020 een advies uit aan het college. Basis hiervoor was een lijst inclusief rapportages van beeldbepalende panden in de gemeente Cranendonck. Deze lijst werd in 2020 verwerkt in de dynamische digitale Erfgoedkaarten en wordt meegenomen bij de beoordeling van planontwikkelingen en actualisatie van bestemmingsplannen in 2021.

Op 1 september 2020 hebben Burgemeester en Wethouders van Cranendonck ingestemd met de intentie tot garantstelling gemeente tot een bedrag van € 108.000 ten behoeve van de financiële onderbouwing subsidieaanvraag Stichting tot Beheer en Behoud van de Hervormde kerk bij de provincie voor restauratie NH kerk, Dr A. Mathijssenstraat 7, Budel. De intentie betreft de garantstelling voor het restant restauratiebedrag na toekenning van de maximale te verkrijgen subsidie van € 252.000,- (70% van subsidiabele kosten).

Vergunningen bijzondere wetten en apv

In 2020 is gestart met het wijzigen van het beleid rondom evenementen, maar vanwege de corona-crisis is dit vertraagd. Ook de legeskosten worden in dit beleid meegenomen. Door de vertraging in het opstellen van beleid, zijn de leges ook in 2021 niet 100% kostendekkend.

Bij het opstellen houden we er rekening mee dat het maatschappelijk niet gewenst is dat de leges voor evenementen(vergunningen) omhoog gaan. In 2020 zijn er veel evenementen door de coronamaatregelen niet doorgestaan. Ook voor 2021 is de verwachting dat een gedeelte van de evenementen, met name de grote evenementen, niet doorgaan. Dit resulteert in een verwachte terugval van de legesinkomsten ten opzichte van voorafgaande jaren. Doordat de leges niet 100% kostendekkend zijn en door lagere aantallen evenementen hebben we in de begroting voor de jaarschijf 2021 rekening gehouden met een lagere inkomst van € 67.000.

In onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Strategische visie 2009 – 2024	september 2009
• Integrale gebiedsvisie Kansen over Grenzen	oktober 2011
• Woonvisie 2018-2030	januari 2018
• Erfgoedverordening	maart 2017
• Cultuurhistorische Waardenkaart	december 2017
• Welstandsnota	januari 2008
• Archeologische Waardenkaart en Beleidsplan Archeologische Monumentenzorg gemeente Cranendonck	mei 2012
• Beleidsregels Schuilhutten en paardenbakken	september 2011
• Visie bebouwingsconcentraties	2012
• Beleidsregels Ruimte voor Ruimte	juni 2012
• Subsidieverordening gemeentelijke monumenten Cranendonck 2015	oktober 2009
• Verordening A2 erfgoedcommissie	oktober 2015
• Structuurvisie	april 2015
• Uitvoeringsparagraaf Structuurvisie 2020	juli 2015
• Nota Duurzaamheid 2020-2024	2015
• Visie Zonneparken 2019-2024	december 2019
• Handboek Evenementen	oktober 2019
• Centrumvisie Budel	december 2019
• Nota omdenken	oktober 2012
• Woningbouwprogramma 2017 – 2020	februari 2016
• Centrumvisie Maarheeze	juni 2016
• Uitvoeringsprogramma centrumvisie Maarheeze	April 2017
• Afvalbeleidsplan 2017-2025	september 2015
• Economische visie	december 2016
• Planologische afwijkingmogelijkheden 2019	november 2017
	mei 2017
	september 2019

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Geen items van toepassing

Nieuwe beleidsvoornemens

De Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is met 1 jaar uitgesteld en treedt naar verwachting op 1 januari 2022 in werking. De Omgevingswet is de grootste wetgevingsoperatie (meer dan 4.000 wetsartikelen) vanuit het Rijk sinds het tot stand komen van de Grondwet en wordt gezien de overdracht van bevoegdheden ook wel de vierde decentralisatie genoemd. Het gaat niet alleen om een overdracht van verantwoordelijkheden, maar ook om een verandering van filosofie, werkwijze en uiteindelijk een verandering van de opstelling van de gemeente.

Voor de implementatie van de Omgevingswet is een bestuursopdracht vastgesteld. In de begroting is voor 2020 een budget van €170.000 beschikbaar voor implementatie. Gezien uitstel van de wet en uitstel van de trainingen en opleidingen voor personeel in verband met corona is in de burap voorgesteld €120.000 over te hevelen naar 2021. Daarnaast is voor 2021 is een budget opgenomen van € 112.000. Deze middelen worden ingezet voor onder andere opleiding, training, implementeren van processen en ICT. De te verwachte kosten voor de ICT liggen op circa €160.000. Voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet werken we zowel in de regio Zuidoost Brabant als in A2 verband samen.

- *Omgevingsvisie*
In de bestuursopdracht staat dat we in 2021 een startnotitie voor een omgevingsvisie opstellen. Wettelijk gezien moet de omgevingsvisie voor 2024 zijn vastgesteld. Maar volgens planning wordt de omgevingsvisie in 2022 vastgesteld. Voor het opstellen van een omgevingsvisie is een totaal budget van circa €90.000 nodig. Voor de startnotitie is in 2021 een budget van circa €30.000 nodig. Dit kan niet worden bekostigd uit het budget implementatie Omgevingswet of uit reguliere budgetten.
- *Omgevingsplan*
Het omgevingsplan is een nadere uitwerking van de omgevingsvisie. Voor 2029 moet de gemeente beschikken over een omgevingsplan voor het gehele grondgebied. We starten vanaf 2023 met het opstellen van dit plan. Dit is niet haalbaar binnen reguliere budgetten. In de begroting wordt hiervoor zowel in 2023 als 2024 een voorlopig budget van €150.000 gevraagd.

Resultaatafspraken LTA raad

- Bestemmingsplan Budel en Budel-Dorplein 2021
- Startnotitie Omgevingsvisie 2021
- Cultureel erfgoedbeleid 2021

2. Product Verkeer & vervoer

Wat wil de raad bereiken?

De gemeente Cranendonck beschikt over een doelmatig, veilig en duurzaam functionerend verkeers- en vervoerssysteem dat zorgt voor een goede bereikbaarheid. Hierbij staat de kwaliteit voor de individuele gebruiker in een goede verhouding tot de kwaliteit voor de samenleving als geheel. Dit doen wij samen met verschillende overheden, burgers en het bedrijfsleven. Er is bestendigheid in de maatschappelijke doelen, flexibiliteit in de planning en effectiviteit in de handhaving van normen en beleidsregels.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2021	2022	2023	2024
Tevredenheid burger over verkeersveiligheid	6,4	WSJG	6,4	6,4	6,4	6,4
Tevredenheid burger openbaar vervoer in gemeente	6,7	WSJG	6,7	6,7	6,7	6,7

Toelichting bestaand beleid

Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan 2017-2025 (GVVP)

Het bestaande beleid staat beschreven in het GVVP, wat vastgesteld is in maart 2017. Aan dit beleid toetsen we plannen. Het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) vormt de basis voor de projecten die in 2021 worden uitgevoerd.

Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer (UVV)

Om uitvoering te geven aan het GVVP 2017-2025 is een Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer opgesteld voor het jaar 2021. In 2021 is € 560.000 nodig voor het Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer. In het UVV zijn onder andere middelen opgenomen voor verdere duurzaam veilige inrichting van de Deken van Baarsstraat en de herinrichting van de kruising Burgemeester van Houtstraat, Meemortel en Deken van Baarsstraat. De herinrichting van deze kruising temporeerden we bij de begroting 2020 en schoven we door naar 2021 en nemen we nu mee bij de herinrichting van de Deken van Baarsstraat. Ook reserveren we geld voor de aanpak van aangedragen knelpunten, de bereikbaarheidsagenda en de A2 problematiek. Tot slot nemen we middelen op om de bereikbaarheid en de veiligheid op de industrieterreinen Meemortel en Rondven te verbeteren.

In het UVV zijn de volgende projecten opgenomen:

Project	Dekking uit UVV [€]
Verbetering bereikbaarheid industrieterreinen Meemortel en Rondven	25.000
Duurzaam veilige inrichting wegen algemeen	25.000
Duurzaam Veilige inrichting Deken van Baarsstraat	50.000
Kruising Burgemeester van Houtstraat, Meemortel en Deken van Baarsstraat	275.000
A2 Problematiek	50.000
Bereikbaarheidsagenda	60.000
Doorberekening kosten	50.000
Verkeersveiligheid algemeen	25.000
	560.000

A2 problematiek

In 2017 is een MIRT-studie uitgevoerd voor de A2. MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Naar aanleiding van deze MIRT-studie besloot de Minister van Infrastructuur en Milieu om vooralsnog de A2 niet te verbreden, maar te starten met het zogenaamde 'no-regret'-pakket. Dit pakket is in 2021 aangevuld met het zogenaamde MIRT-pakket B en C. Dit zijn maatregelen op het gebied van fiets, openbaar vervoer en onderliggend wegennet. Binnen het Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2021 oormerken we een budget van € 50.000,- voor deelname aan het Platform A2 en uitvoeringskosten.

Wegenbeheer

Het "Beheerplan wegen 2021 - 2025" vormt de leidraad voor het bepalen van het onderhoud van 2021. Jaarlijks stellen we op basis van de weginspecties en actuele schouwgegevens het operationele uitvoeringsplan waar nodig bij. Voor de kwaliteitsniveaus is de notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025 leidend. Deze notitie is behandeld in de raadsvergadering van september 2020.

Uitvoeringsprogramma wegen

Voor het vervangen van de kapitaalgoederen zijn naast het dagelijks onderhoud en groot onderhoud middelen nodig voor de vervangingsinvesteringen. De kapitaallasten van de geraamde vervangingsinvesteringen zijn opgenomen in het investeringsprogramma van de notitie "Beheer Openbare Ruimte 2021-2025". Deze kapitaallasten zijn vooruitlopend op de besluitvorming op 29 september opgenomen in de begroting 2021-2025. Voor de in 2021 geplande projecten vragen wij in de begroting 2021 de volgende kredieten aan:

	Geraamde vervangingskosten [€]
- Woonstraten Budel (Deken van Baarsstraat)	440.000
- Infrastructurele verbeteringen smalle wegen 2021	480.000
- Vervangen houten brug in Cranendonckse Bos	<u>30.000</u>
<i>Totaal</i>	950.000

De projecten Deken van Baarsstraat en de Infrastructurele verbeteringen smalle wegen zijn bij de begroting van 2020 doorgeschoven naar 2021. Het project Deken van Baarsstraat valt nu onder de herinrichting openbare ruimte Centrum Budel. Dit project nemen we als deelfasering mee met het rioleringsplan “De blauwe Ader” voor het afkoppelen van het regenwater. Het project combineren we ook met het duurzaam veilig inrichten van deze weg.

Wegmeubilair, -bewijzering en openbare verlichting

Op adequate wijze onderhouden we het wegmeubilair, de bewegwijzering en de openbare verlichting. Om ook met de openbare verlichting aan het energieakkoord te voldoen dienen we actief armaturen te vervangen. Er heeft een pilot plaatsgevonden of we in de MRE regio energie kunnen besparen door openbare verlichting te vervangen door LED verlichting (verLEDden). Gemeente Cranendonck was pilotgemeente voor dit onderzoek uitgevoerd door Heijmans en Signify. Uit het onderzoek blijkt dat er kansen zijn: het totale besparingspotentieel voor gemeente Cranendonck is 283.642 kWh en 100.690 kg CO₂ per jaar op het gebied van openbare verlichting. Met name in Maarheeze zijn kansen. In 2021 wordt lokaal en regionaal nader bepaald welke stappen genomen kunnen worden naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) 2017-2025	maart 2017
• Fietspadenplan 2001	maart 2017
• Centrumvisie Maarheeze	september 2015
• Beheerplan wegen 2021 – 2025.	Planning Q4 2020
• Notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025	september 2020

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer

Er kunnen vanuit de beschikbare middelen keuzes gemaakt worden om knelpunten op te lossen of deze te temporiseren. Het tempo waarin we het programma uitvoeren is beïnvloedbaar.

Operationeel Uitvoeringsplan Wegen

Er kunnen vanuit de beschikbare middelen keuzes gemaakt worden om knelpunten op te lossen of deze te temporiseren. Het tempo waarin het plan uitgevoerd wordt is beïnvloedbaar. Dit heeft uiteraard wel consequenties voor het product Verkeer en Vervoer.

Wegmeubilair

Het aantal en de kwaliteitsnorm van wegmeubilair is beïnvloedbaar. Hier kan dus minder in geïnvesteerd worden. Hierbij is het minimale uitgangspunt functionaliteit en veiligheid.

Straatverlichting

Het aantal verlichtingspunten is deels beïnvloedbaar, waarbij de wettelijke veiligheid minimaal gehandhaafd moet blijven.

Nieuwe beleidsvoornemens

Laadinfrastructuur

In 2020 maakte we een eerste stap met de uitvoering van het NAL (Nationale Agenda Laadinfrastructuur) door mee te doen met de provinciale aanbesteding laadinfrastructuur. Op basis van behoefte en voorziene groei ontwikkelen we een plan om proactief laadpalen te plaatsen in onze gemeente om daarmee onze inwoners te ontzorgen en te stimuleren om voor elektrisch rijden te kiezen. De proactieve uitrol van laadinfrastructuur is noodzakelijk om voorbereid te zijn op de toekomst. (Alle nieuwe personenauto's die in 2030 op de markt komen moeten 100% elektrisch zijn (deze auto's rijden dan op elektriciteit uit een batterij, waterstof-brandstofcel of zonnepanelen)). Dit plan voeren we uit met de beschikbare ambtelijke capaciteit en heeft geen budgettaire consequenties.

Reguliere resultaatafspraken:

- Operationeel uitvoeringsplan Wegen 2021
- Vervangingen wegen planjaar 2021
- Uitvoeringprogramma Verkeer en Vervoer 2021

3. Leefbaarheid

Wat wil de raad bereiken?

Behouden en waar mogelijk vergroten van de leefbaarheid van de kernen van Cranendonck. Basisvoorzieningen en de directe betrokkenheid van de inwoners zijn daarvoor belangrijke voorwaarden. We gaan met de kernen in gesprek over de vraag aan welke basisvoorzieningen behoefte is en welke rol de gemeenschap hierin kan betekenen. De gemeenschapshuizen zullen hierin een belangrijke rol vervullen.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2021	2022	2023	2024
Tevredenheid burgers over welzijnsvoorzieningen	6,4	WSJG	6,4	6,4	6,4	6,4

Toelichting bestaand beleid

Uitwerken motie basisvoorzieningen

De motie basisvoorzieningen stelde de vraag "welke basisvoorzieningen moeten voor handen blijven in de (kleine) kernen om het proces leefbaarheid te versterken?" Op 29 mei 2020 stelden we de nota 'ontwikkeling in rollen en relaties' vast. Leefbaarheid (en basisvoorzieningen) is hier indirect een onderdeel van. Immers, we stimuleren en helpen de kernen om aan de slag te gaan met het vormgeven van dorpsontwikkelingsplannen. De motie is hiermee opgegaan in de doorontwikkeling burgerparticipatie. Inmiddels is in de LTA de motie als afgehandeld aangemerkt.

Gemeenschapshuizen

Alle gemeenschapshuizen hebben als doel de sociale samenhang tussen en de zelfredzaamheid van burgers te bevorderen. Het gemeenschapshuis moet een ontmoetingsplek zijn voor iedereen, van jong tot oud, al dan niet in verenigingsverband. Op dit moment lopen er diverse projecten aangaande de gemeenschapshuizen:

- De Schakel: met de begroting 2019 besloot uw raad het initiatief meer in het dorp te leggen en de inwoners zelf aan zet te laten. De noodzakelijke kaders hiervoor stelde het college vast. De gemeenschap overweegt of zij aan de slag wil met een burgerinitiatief en hoe zij dit willen vormgeven. De gemeenschap bepaalt de voortgang.
- De Schaapskooi: op 26 mei 2020 besloot uw raad om het dorp vertrouwen te geven en het krediet beschikbaar te stellen. Dit krediet is voor de realisatie van een gemeenschapsvoorziening in Gastel. Het dorp is nu aan zet en stelt een projectplan op. De gemeenschap bepaalt de voortgang.

Binnen het product gemeenschapshuizen is een budget van €13.000,- beschikbaar voor ondersteuning van dorpsraden. Wij stellen voor om dit budget over te hevelen naar programma vier en op te nemen in het werkbudget voor dorpsontwikkelpunten. Op die manier zijn we in staat de kernen te faciliteren bij het opstellen van hun plannen middels een integraal budget.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Beleidsvisie gemeenschapshuizen*	juni 2010
• Dienstverleningsniveau bibliotheek 2017 -2021	november 2017
• Verordening Burgerkracht Cranendonck	mei 2016

*is nog geldende beleid, wordt in 2021 geactualiseerd

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Binnen dit beleidsterrein is een grote mate van beïnvloedbaarheid mogelijk. Dit heeft vooral te maken met de wijze waarop de gemeente de middelen heeft ingezet of wenst in te zetten voor het behoud en/of vergroten van de leefbaarheid binnen de gemeente.

Nieuwe beleidsvoornemens

n.v.t.

4. Product Openbare ruimte

Wat wil de raad bereiken?

Een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving is van belang: voor de eigen inwoners, voor bedrijven en natuurlijk ook voor toeristen en recreanten. De openbare ruimte speelt ook een belangrijke rol in de leefbaarheid op andere fronten. Openbare ruimte is bijvoorbeeld onmisbaar binnen een gemeente vanwege milieukwaliteit, waterberging en een gezonde leefomgeving. Openbare ruimte is toegankelijk, beschikbaar en bruikbaar voor iedereen. Als randvoorwaarde geldt dat de buitenruimte in eigendom en of beheer is bij de gemeente. Onze burgers wonen in een omgeving waarbij ze tevreden zijn over de inrichting en het beheer van de openbare ruimte.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Toelichting bestaand beleid

Riolering

Het beleid ten aanzien van riolering is uitgewerkt in het vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) 2021-2025. De investeringen voor de riolering in 2021 zijn geraamd op € 1.085.000. De voorlopige projecten 2021 zijn in de paragraaf kapitaalgoederen op hoofdlijnen beschreven.

In 4de kwartaal 2020 wordt het nieuwe vGRP 2021-2025 voorgelegd aan de raad ter vaststelling. Hierin zijn voor 2021 ook de nieuwe investeringen voor riolering opgenomen.

Groenvoorzieningen

Voor de kwaliteitsniveaus is de notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025 leidend. Deze notitie is geagendeerd in de raadsvergadering van september 2020.

Met de aanleg, het beheer en onderhoud van het gemeentelijke groen versterken we het groene en rustieke karakter van Cranendonck. De huidige onderhoudsbudgetten zijn afgeleid van niveau C (IBOR) echter bij de halfjaarlijkse IBOR schouw is gebleken dat enkele groen onderdelen op niveau D uitkomen.

Onderhoud sloten

Het huidige slotenbeheer en -onderhoud door de gemeente voldoet niet meer. Dit komt deels door de extremere weersomstandigheden. Hiervoor is het beheerplan herzien en wordt, indien nodig, bijgesteld. In het nieuwe vGRP 2021-2025 is budget opgenomen om de sloten op het vereiste onderhoudsniveau te krijgen. Hierbij wordt er ook gekeken naar vasthouden hemelwater en infiltratie op locatie.

Afval

We voeren het afvalbeleidsplan 2017-2025 uit. In 2019 koos de gemeenteraad voor het optimaliseren van het huidige inzamelsysteem. Deze is vanwege Corona uitgesteld tot het najaar van 2020.

Speelplekken

Volgens besluitvorming bouwen we het aantal locaties met speeltoestellen in de gemeente Cranendonck af. Uitgangspunt is hierbij de levensduur van de toestellen. Aangezien het diverse speeltoestellen betreft die qua onderhoudstoestand verschillen, kan de afbouw van de aangewezen speelterreinen diverse jaren duren voordat uiteindelijk elk toestel definitief verwijderd is. Nadien blijft het terrein als speelveld bestaan, totdat er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Milieu

Conform wettelijke verplichtingen voert de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) de wettelijke milieutaken voor de gemeente uit. Denk hierbij aan het verlenen van milieuvergunningen en het beoordelen van meldingen activiteitenbesluit. Naast de wettelijke milieutaken, de zogenoemde basistaken voert de ODZOB ook verzoektaken voor de gemeente uit. Dit zijn veelal specialistische taken op het gebied van geluid, geur of juridische ondersteuning. Binnen onze eigen organisatie hebben we deze specialistische kennis niet in huis. Daarvoor maken we gebruik van de expertise van de ODZOB.

Vanuit het Besluit Omgevingsrecht (Bor) is de gemeente verplicht om beleid vast te stellen voor toezicht, handhaving en vergunningverlening. Voor de milieutaken moet dit beleid op regionaal niveau worden vastgesteld. Dit beleid is vastgesteld in samenwerking met de Omgevingsdienst Brabant Zuid Oost (ODZOB) en de deelnemende gemeenten. Vanaf 1 januari 2020 is het Regionaal Operationeel Kader (ROK) van kracht. Dit zorgt ervoor dat milieutoezicht meer risicogericht plaatsvindt en vergunningen meer risicogericht worden getoetst. De toename van kosten door het ROK zijn stapsgewijs verwerkt in de gemeentelijke begroting.

De verordening natuurbescherming van de provincie Noord-Brabant zorgt ervoor dat verouderde stalsystemen van veehouderijen worden aangepast. Afhankelijk van het bouwjaar en de gestelde emissie-

eisen moeten deze stallen voor een bepaalde datum zijn aangepast. Dit zorgt voor een toename in vergunningsaanvragen voor de komende jaren.

Op 1 januari 2020 liep de termijn af van het gedoogbeleid voor stoppende veehouderijen in het Actieplan ammoniak. Er zijn diverse aspecten op het gebied van milieu en ruimtelijke wet- en regelgeving waar een veehouderij mee te maken krijgt bij het beëindigen van het bedrijf. Deze aspecten, zoals het intrekken van de milieuvergunning, sloopmelding en asbestinventarisaties zorgen voor een toename van werkzaamheden voor de gemeente/ODZOB.

Asbest

Voorlopig is het verbod op asbestdaken uitgesteld. Desondanks brengen asbestdaken bepaalde gezondheidsrisico's met zich mee en bekijken we hoe de gemeente asbestsanering kan stimuleren. Om inzicht te krijgen in de hoeveelheid asbestdaken in de gemeente is een asbestinventarisatiekaart gemaakt. Eind 2020 is een start gemaakt met een plan van aanpak. In 2021 zal uitvoering worden gegeven aan dit plan van aanpak.

Begraafplaats

Uitvoeren van wettelijke zorgplicht voor lijkbezorging. Beschikbaar stellen van begraafmogelijkheden, asbestemmingen en een strooiveld aan onze burgers. Door de landelijke trend van cremieren, loopt het aantal begrafenissen verder terug.

In 2021 starten we met een onderzoek naar exploitatieverbetering en kostenbesparing van de begraafplaatsen.

Straatmeubilair

In 2021 maken we een start met het inventariseren van het straatmeubilair. Daarna stellen we op basis van deze inventarisatie een vervangingsplan op.

Bodembeleid

Met de Omgevingswet in het vooruitzicht is het mogelijk om op gemeentelijk niveau keuzes te maken op bodembeleid. Samen met de bodemspecialisten van de ODZOB kijken we hoe de kansen die de Omgevingswet biedt het beste vorm kunnen krijgen in het bodembeleid van de gemeente Cranendonck.

Met inwerkingtreding van de Omgevingswet verschuiven de bevoegdheden voor grondtaken naar alle gemeenten en die voor grondwater naar de provincie. De nu voor uitvoering beschikbare gelden vanuit het rijk zullen dienovereenkomstig worden geregeld.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad en het college in het verleden hebben vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Herijking IBOR	september 2020
• Bodembeheerplan met bodemkwaliteitskaarten	september 2015
• Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2016 – 2020	oktober 2015
• Bomenbeleid Cranendonck	december 2015
• Groenontwikkelplannen	december 2015
• Landschapsbeleidsplan	augustus 2007
• Bomenplan	september 2006
• Verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten	juli 2020
• Afvalbeleidsplan 2017-2025	november 2017

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Riolering

Het product riolering kent een gesloten financiering. Opbrengsten en kosten zijn beïnvloedbaar via de rioolheffing. De basis hiervoor is het verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP). In het 4de kwartaal 2020 wordt het nieuwe vGRP 2021-2025 aan de raad gepresenteerd ter vaststelling. Hierin worden de lasten en inkomsten voor het product riolering onderbouwd voor de periode 2021-2025.

Afval

Het product afval kent een gesloten financiering. De opbrengsten worden beïnvloed door de kosten van de inzameling, de verwerkingskosten en de opbrengsten van de diverse afvalstromen.

Milieu

De effecten van het bestaand beleid binnen het taakveld milieu zijn sterk afhankelijk van ontwikkelingen in de markt. Het is op voorhand moeilijk in te schatten wat de financiële effecten zijn.

Nieuwe beleidsvoornemens

Reguliere resultaatafspraken

- Integraal beheer openbare ruimte (IBOR), halfjaarlijkse monitoring garantieniveau

5. Duurzaamheid

Duurzaamheid is een van de speerpunten van het raadsprogramma 2018-2022 én de Metropoolregio (MRE). Ook in 2021 willen we daarom vol inzetten op duurzaamheid. Het thema laten we terugkomen in alle plannen, initiatieven en ontwikkelingen. Dit wordt gedaan door uitvoering van de Duurzaamheidsnota 2020-2024 conform het 'duurzame' ambitieniveau. Dit houdt in dat we focussen op de direct wettelijk verplichte taken, zoals de RES en de Transitievisie warmte.

Naast het reguliere budget van € 100.000 dat bij vaststelling van de Nota Duurzaamheid is toegekend ontvangen wij het zogenaamde "enveloppengeld". Dit geoordeelde geld zetten we in om de verplichtingen vanuit het klimaatakkoord te realiseren. Daarnaast worden daar waar mogelijkheden zijn subsidies aangevraagd om ons werkbudget te vergroten.

Toelichting bestaand beleid

Energietransitie Cranendonck

Regionale Energie Strategie (RES)

De RES 1.0 wordt naar verwachting in het voorjaar 2021 aan de raad voorgelegd ter vaststelling. Vervolgens wordt de RES elke twee jaar geactualiseerd.

Transitievisie warmte

Dit traject is opgestart in 2020 en loopt door in 2021. De Transitievisie warmte moet voor eind 2021 worden vastgesteld door de raad. De visie geeft inzicht in mogelijke alternatieve warmtebronnen en inzicht in welke wijken op welk moment van het gas af kunnen gaan. Voor wijken die vóór 2030 van het aardgas af kunnen zullen wijkuitvoeringsplannen opgesteld moeten worden.

Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)

De gemeente heeft subsidie toegekend gekregen om huiseigenaren te helpen bij het nemen van kleine energiebesparende maatregelen. Dit project vindt plaats in het najaar 2020 en loopt door tot uiterlijk 31 maart 2021. Voor dit project is subsidie vanuit het Rijk verkregen (€ 267.000).

Uitvoering Nota zonneparken

Er zijn meerdere initiatiefnemers die graag een zonnepark in onze gemeente realiseren. De totale oppervlakte van de toegestane initiatieven beslaat maximaal 83ha. In 2020 vond selectie plaats van de beste plannen waaraan principemedewerking zal worden verleend. In 2021 loopt de uitvoering en afstemming door.

Groene Zone

Er zijn op dit moment een kleine 200 installaties gerealiseerd. Hiermee is het projectbudget zo goed als vol. In 2020 wordt bekeken of het project in Cranendonck wordt afgerond of uitgebreid tot uiterlijk maart 2021.

Verduurzaming gemeentelijke gebouwen

De overheid stelt eisen aan de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen. Er geldt een minimaal energielabel C voor kantoorgebouwen¹ in 2023. In 2030 willen we onze eigen gemeentelijke gebouwen energieneutraal hebben. In de Nota duurzaamheid en ook in de (concept) RES wordt gesteld dat we als gemeente het goede voorbeeld moeten geven als het gaat om energiebesparing. Om dit te kunnen bereiken zijn investeringen nodig in ons vastgoed. Vanuit het VNG geldt een verplichting voor het opstellen van een routekaart verduurzaming gemeentelijke gebouwen. De routekaart moet in 2023 vastgesteld zijn.

In 2020 worden de MJOPs (meerjaren onderhoudsprogramma's) vastgesteld en worden de energielabels per gebouw bepaald. Als vervolgstap stellen we in 2021 DMOP's (Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma's) op. Hiervoor is een budget van € 30.000 nodig. Daarnaast voeren we op gebouw niveau een energiescan uit. Hierdoor wordt per gebouw inzichtelijk op welke onderdelen energie winst te behalen is. Hiervoor is een budget van € 70.000 nodig. Met dit budget wordt per gebouw inzichtelijk welke stappen gezet moeten worden én kan op het moment van onderhoud direct het juiste worden gedaan met het oog op energie neutrale gebouwen in 2030. Voorgesteld wordt om de kosten voor het opstellen van de DMOP's en de energiescans ten laste te brengen van de reserve verduurzaming gebouwen. Verder vloeien uit de DMOP's extra onderhoudskosten ten opzichte van de MJOP's voort. Afhankelijk van de hoogte van deze extra kosten verwachten we op dit moment dat we deze extra kosten uit de reserve verduurzaming gebouwen kunnen opvangen.

De energiescans bieden een eerste basis voor de later op te stellen verplichte routekaart verduurzaming gemeentelijke gebouwen. Na deze fase is er per gebouw een goed beeld om in de toekomst strategische keuzes te kunnen maken.

Visie wind

Er wordt een windvisie opgesteld. Dit traject wordt in 2020 opgestart en loopt door in 2021.

Duurzaam bouwen

Wettelijk gezien worden er steeds strengere eisen gesteld aan de energieprestaties van nieuwe gebouwen. Zo is gasloos bouwen voor nieuwbouw verplicht geworden per 1 juli 2018 en is de EPC (energie prestatie coëfficiënt) norm in het bouwbesluit aangescherpt. Het effect van duurzaam bouwen beleid ten aanzien van energie is daarmee verminderd.

De grootste uitdaging voor verduurzamen ligt in het verduurzamen van bestaande bebouwing, zodat er minder energie nodig is voor verwarmen. Voor nieuwbouw geldt dat wat nieuw gebouwd wordt zo duurzaam mogelijk wordt gedaan binnen de eisen die we hieraan kunnen stellen. Door vroegtijdig te adviseren over duurzaamheid proberen we de beste resultaten te krijgen. Bij ruimtelijke plannen wordt

¹ Per 1 januari 2023 moet elk gebouw met een kantoorfunctie, groter dan 100 m² en met een kantoorfunctie > 50% van het gebouw, minimaal energielabel C hebben.

geadviseerd over duurzaamheid in de regiekamer. Ook aan het verharden van oppervlakten wordt bij nieuwbouw eisen gesteld ten aanzien van infiltratie in de bodem. Alle omgevingsvergunningen worden aan de verscherpte wettelijke eisen getoetst.

Klimaatbestendig Cranendonck

Om Nederland voor te bereiden op de klimaatverandering stelde het Rijk het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie op. Dit plan brengt opgaven met zich mee voor gemeenten. Hier geven we invulling aan in 'Klimaatbestendig Cranendonck'. Eind 2019 legden we de Klimaatvisie vast waarin er voor de komende jaren bepaald is wat de gemeente Cranendonck gaat doen op gebied van klimaatbeleid.

Voorbeelden zijn de waterwerkgroep waar we samen met het ZLTO en waterschap ons inzetten voor een klimaatbestendig buitengebied. We zijn aangesloten bij bestaande samenwerkingsverbanden en projectgroepen zoals de regiekamer en het waterportaal. Daarnaast zijn we bezig met investeringsprojecten zoals basisschool De Triolier, 't Stepke en Stationsstraat Maarheeze. Naast deze klimaatprojecten lopen ook initiatieven om bestaande gemalen met hemelwater om te bouwen en hemelwater op locatie te houden en te laten infiltreren. In het nieuwe vGRP 2021-2025 nemen we voor groen en klimaat juridisch een paragraaf op om te kunnen borgen dat er budget en regelgeving is. En proberen we bedrijven en inwoners een financiële prikkel te geven om klimaatbestendig te worden.

Hiernaast kijken we bij bestaande bedrijventerreinen hoe we deze kunnen ontharden en vergroenen. Hiernaast ook afkoppelen en hemelwater infiltreren op locatie.

Natuurontwikkeling Cranendonck

Cranendonck is omringd door Natura 2000 gebieden. Dit zijn belangrijke natuuropgaven vanuit Europa. Momenteel wordt geïnventariseerd welke trajecten moeten worden doorlopen om aan de opgaven te voldoen. Voor 2021 is het van belang dat we een maatregelenpakket opstellen, waarin we de verduurzaming en vergroening van het buitengebied kunnen stimuleren. Hiervoor is een budget van €15.000,- benodigd.

Resultaatafspraken LTA

- RES 1.0 (voorjaar 2021)
- Transitievisie warmte (najaar/eind 2021)
- Visie wind 2021

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	LAP3	2018	72	30
Hernieuwbare energie	%	WSG	2014	1,2	5,6
Woningen met zonnepanelen	%	WSG	2019	16,8	12,5
Nieuwgebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2019	4,4	9,0

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is terug te vinden in de paragraaf Verbonden partijen.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant

Doel: De Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) voert namens de provincie Brabant en 21 gemeenten (milieu)taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezichthouden en handhaving.

Financiële informatie:
(x €1.000,-)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Basistaken	222	208	143	164	171	171	171
Verzoektaken	118	96	99	138	207	207	207
Collectieve taken	42	43	44	45	45	45	45
Gemeentelijke bijdrage milieu	382	347	310	347	423	423	423

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 1 - Wonen en Leven	rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
BELEIDSVELD 1.1 Openbare Ruimte	-5.430	-5.678	-5.755	-5.804	-5.802	-5.757
BELEIDSVELD 1.2 Openbare Voorzieningen	-914	-904	-949	-1.012	-1.012	-1.011
BELEIDSVELD 1.3 Verkeer & Vervoer	-2.556	-2.576	-2.747	-2.747	-2.741	-2.735
BELEIDSVELD 1.4 Wonen	-3.231	-1.590	-1.337	-1.080	-1.161	-1.160
BELEIDSVELD 1.5 Duurzaamheid	0	-297	-100	-100	-100	-100
Totaal Lasten	-12.131	-11.045	-10.888	-10.743	-10.816	-10.763
Baten						
BELEIDSVELD 1.1 Openbare Ruimte	4.445	4.666	4.922	4.964	4.964	4.920
BELEIDSVELD 1.2 Openbare Voorzieningen	84	176	176	192	192	192
BELEIDSVELD 1.3 Verkeer & Vervoer	98	27	27	27	27	27
BELEIDSVELD 1.4 Wonen	845	937	781	790	791	791
BELEIDSVELD 1.5 Duurzaamheid	0	267				
Totaal Baten	5.471	6.072	5.906	5.972	5.973	5.929
Saldo voor resultaatbestemming	-6.660	-4.973	-4.982	-4.771	-4.843	-4.834
Bestemmingen						
stortingen reserves	-236	-111	-80	-80	-80	-80
Onttrekkingen reserves	254	6	146	21	171	171
Bestemmingen per saldo	18	-105	66	-59	91	91
Saldo na resultaatbestemming	-6.642	-5.078	-4.916	-4.830	-4.752	-4.743

Programma 2: Werk + economie

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck profileert zich als gemeente waar ondernemers zich graag vestigen en gevestigd blijven.

Producten

1. Economie
2. Ondernemen

1. Product Economie

Wat wil de raad bereiken?

In het raadsprogramma 'Samen Doen' geeft de raad prioriteit aan gemeenschappelijkheid op de thema's (burger)participatie, duurzaamheid, doorontwikkeling in het sociale domein en grote innovatieve projecten zoals Metalot en BIVAK. Dit zijn thema's die binnen het programma 'Werk + Economie' volledig tot uiting komen. De gemeente zet in op de bedrijventerreinen van de toekomst én de doorontwikkeling van Metalot. Hierdoor ontstaat er een podium om in gezamenlijkheid te komen tot duurzaamheids- en arbeidsmarktoplossingen. Het intensiveren van de samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid én het meedenken en faciliteren bij ontwikkelingen in de markt, maken in Cranendonck het verschil. De naam van het raadsprogramma 'Samen Doen' geeft exact weer wat onze ondernemers van ons verwachten en sluit naadloos aan op de missie uit de 'Visie Economisch Cranendonck'.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Hieronder staan de gemiddelde Cranendonckse cijfers van de Ondernemerspeiling. We zijn overgestapt van de methodiek MKB-vriendelijkste gemeente naar de Ondernemerspeiling omdat hierbij de ondernemerstevredenheid specifiekere gemeten wordt.

Pijler	2019 – Resultaat	2021 - Streven
Samenwerking met ondernemers	5,7 van 10 punten	6,2 van 10 punten
Ondernemingsklimaat gemeente	6,1 van 10 punten	6,6 van 10 punten
Vestigingsklimaat gemeente	5,8 van 10 punten	6,3 van 10 punten

Toelichting bestaand beleid

Participatie in Centrummanagement Budel

De gemeente participeert in het centrummanagement en heft reclamebelasting zoals vastgelegd in het convenant met Ondernemersfonds Stichting Centrummanagement Budel voor de looptijd 2020-2024. Hiermee worden initiatieven ondersteund om een aantrekkelijk en toekomstbestendig centrum te behouden. De Stichting verricht jaarlijks een evaluatie naar het functioneren van het Ondernemersfonds Centrum Budel.

Visie 'Economisch Cranendonck' en Investeringsprogramma 'Economisch Cranendonck'

Met de uitvoering van de visie 'Economisch Cranendonck' zetten we in op versterking van de arbeidsmarkt, het ondernemers- en vestigingsklimaat, de regionale en lokale samenwerking, bereikbaarheid, en toekomstgerichtheid en vitaliteit van bedrijventerreinen, buitengebied en centra. Uitvoering geschiedt via de in de begroting opgenomen gelden uit het investeringsprogramma 'Economisch Cranendonck 2017-2022'. In de voorgaande jaren is er - gelet op de ontwikkelingen - besloten om de uitgaven t.b.v. de Economische Visie te temporiseren en te bezuinigen. Temporiseren betekent dat de visie 'Economisch Cranendonck' doorloopt tot en met 2023. Vanaf 2024 gaan we

uiteraard door, maar hiervoor zal een nieuw investeringsplan ter vaststelling aan u worden aangeboden. Deze sluit aan bij de bestaande visie 'Economisch Cranendonck'. Vandaar dat er vanaf 2024 een budget van € 90.000 is opgenomen.

In 2021 werken we aan een nieuw economisch perspectief voor toekomstgerichte (vrijkomende agrarische) bedrijfslocaties in het buitengebied. Het Ontwikkelperspectief buitengebied Cranendonck en het werkprogramma MRE transitie landelijk gebied zijn de basis hiervoor.

We onderzoeken de mogelijkheden voor:

- de organisatie van een MKB-bijeenkomst A2-gemeenten;
- een pilot bereikbaarheid op belangrijke economische locaties van Cranendonck (zoals bedrijventerrein Airpark, station Budel-Schoot) en;
- structurele evaluatiesessies van de visie 'Economisch Cranendonck'.

Daarnaast zetten we in op het vergroten van de zichtbaarheid en de meerwaarde van onze samenwerkingsverbanden en onderzoeken we hoe we de dienstverlening aan ondernemers kunnen verbeteren. De kansen en uitdagingen van de coronacrisis worden hierin meegenomen.

Keyport

7 juli heeft de gemeenteraad de intentie uitgesproken om deelname aan Keyport te continueren onder de voorwaarden dat er geen verhoging van de inwonersbijdrage plaatsvindt, er een tussentijdse evaluatie plaatsvindt en er vanaf 1 januari 2021 iemand namens Cranendonck in het Kernteam Keyport zitting zal nemen om de belangen van onze inwoners te behartigen. Met de deelname van Keyport is dan een bedrag van € 2,47 per inwoner gemoeid, vandaar dat hieronder een budget van € 52.000 is opgenomen.

Verordening Ondernemerskracht

De subsidieverordening 'Ondernemerskracht' doet al vier jaar dienst als vliegwiel voor ondernemersinitiatieven. Goede voorbeelden zijn het project dodecaëder door Stichting Vocaal en de ontwikkeling van een innovatieve tillift. De subsidie Ondernemerskracht is ook in 2021 beschikbaar voor ondernemers. De gemeente gaat ondernemers stimuleren om gebruik te maken van de subsidie Ondernemerskracht.

Bestuurlijke ontwikkelingen Metropoolregio

De 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten werken samen aan het realiseren van de opgaven in het Samenwerkingsakkoord 2019-2022. Er wordt gewerkt aan de volgende vier thema's: economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied. De MRE heeft hierin een ondersteunende rol. In 2021 ligt de focus op het versterken van de samenwerking en positionering van de regio.

Benchmark

De gemeente voert tweejaarlijks structureel de benchmark 'Ondernemerspeiling' uit. Eind 2021 organiseren we een bijeenkomst om de resultaten van de Ondernemerspeiling te bespreken met betrokken partijen. Daarnaast vindt er een tweejaarlijks leegstandsonderzoek plaats. De gemeente volgt trends en ontwikkelingen in de markt en past beleid hierop aan.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

In 2021 gaan we aan de slag met de toekomstbestendigheid van de bedrijventerreinen in Cranendonck. Behoud en versterking van het vestigingsklimaat op de bedrijventerreinen is belangrijk. Er liggen kansen voor revitalisering en verduurzaming om de bedrijfscontinuïteit en de waarde van het vastgoed voor de toekomst te waarborgen. Het doel is om dit samen met ondernemers op te pakken.

Ontwikkeling en revitalisering bedrijventerreinen

In 2020 worden er met de provincie afspraken gemaakt voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen in de regio. In 2021 wordt op basis van deze voorwaarden (onder de werknaam Brainport principles) gestart met de ontwikkeling van Airpark 2b. Daarnaast wordt er op de bestaande bedrijventerreinen gekeken naar efficiënt ruimtegebruik en de behoeften voor revitalisatie. Indien nodig wordt Airpark 2b ingezet om ruimte op de bestaande bedrijventerreinen te creëren.

Versterking organisatiegraad en samenwerking met ondernemers

Versterking van de organisatiegraad van ondernemers is belangrijk om samen met ondernemers stappen te zetten op bepaalde thema's als energietransitie, circulaire economie en digitalisering. Parkmanagement is een goed voorbeeld van versterking van de organisatiegraad op bedrijventerreinen en een belangrijk speerpunt uit de visie 'Economisch Cranendonck'. Betrokken ondernemers van bedrijventerreinen Rondven-Den Engelsman en Meemortel zijn als werkgroep in gesprek met de gemeente over actieplannen om de uitstraling en veiligheid op bedrijventerreinen te verbeteren. We verwachten in 2021 een start te maken met het uitvoeren van deze actieplannen. Hiervoor wordt incidenteel een bedrag van € 50.000,- overgeheveld naar groen en verkeer. Met deze werkgroepen wordt in 2021 bekeken hoe de organisatiegraad en samenwerking versterkt kan worden.

Metalot

De facilitering en ontwikkeling van Metalot staat als speerpunt in de visie 'Economisch Cranendonck'. Begin april 2020 vestigde de organisatie zich in Budel. In 2021 ontwikkelt het field lab zich verder. Metalot is een grondlegger van open innovatie in volledig circulair gebruik van metalen en energie. De gemeente is in dit proces één van de stakeholders samen met wetenschappers, overheid, de onderwijsstichting Metalot3C, instellingen, studenten, Nyrstar en ook andere ondernemers. De doorontwikkeling van Metalot is een doorlopend proces met een groot regionaal en lokaal belang.

In eerdere besluitvorming is aangegeven dat in de toekomst eventueel meer investeringen nodig zijn. Dit is afhankelijk van de snelheid en tijd van de ontwikkeling. Er is voor Metalot een jaarlijkse structurele bijdrage opgenomen. Samen met TU/e, provincie en Nyrstar is er een meerjarige bijdrage afgesproken en vastgelegd in een convenant (t/m 2023). Op korte termijn wordt deze bijdrage geëvalueerd en maken we de balans op voor de komende 5 jaar. Commitment van de plaatselijke en provinciale overheid is een belangrijk fundament voor Metalot om verder te kunnen ontwikkelen. Vandaar dat er voorgesteld wordt om de huidige bijdrage van € 75.000 vanaf 2024 door te zetten.

Vanaf 2021 is het voorstel om DIC niet meer als een majeur project, maar Metalot als een regulier project op te nemen. De projectcomplexiteit van Metalot is vanaf 2021 niet meer conform de maatstaven van een majeur project. Mocht het project Metalot zich dusdanig ontwikkelen vanuit het field lab met een aanzienlijk (ruimtelijke en economisch) belang voor Cranendonck, dan wordt voorgesteld om het in de toekomst op te schalen naar een majeur project. In 2021 komen er diverse nieuwe innovatieprojecten in het fieldlab in het kader van MetalPower.

Snel internet

In 2021 blijft de gemeente zich inzetten om een marktpartij te vinden die start met de aanleg van een glasvezelnetwerk in de gebieden waar nog geen internet via glasvezel beschikbaar is. Het is lastig om een marktpartij te vinden die glasvezel wilt aanbieden in het buitengebied gezien de bodemverontreiniging en de hoge kosten die dit met zich meebrengt. Uw raad wordt daarom voorgesteld om per 1 januari 2021 de legesverordening voor de aanleg van tracés langer dan 2.500 meter binnen de bebouwde kom gelijk te trekken met de manier van berekenen van leges voor de aanleg in het buitengebied. Hierdoor is het mogelijk afspraken te maken voor efficiënt samenwerken met een marktpartij zodat de kosten voor de aanleg gereduceerd worden en het dus financieel haalbaar wordt voor een marktpartij.

Weekmarkten

Om de continuïteit van de weekmarkt in Budel in de nabije toekomst te kunnen waarborgen, is het belangrijk om de samenwerking te bevorderen tussen het centrummanagement, de middenstand in Budel en de marktkoopliden. Op korte termijn wordt in gezamenlijkheid een plan opgesteld om promotieactiviteiten te organiseren medio 2021. Er worden promotieactiviteiten opgezet in samenwerking met het centrummanagement Budel om de weekmarkt in Budel beter te positioneren. De inzet is om o.a. pop-up marktkramen in te zetten om de leefbaarheid van de markt te bevorderen en nieuwe doelgroepen actief te benaderen. De rol van de gemeente hierin is het ondersteunen en meedenken.

Om de promotieactiviteiten van de weekmarkt te kunnen organiseren zijn middelen nodig. Deze middelen worden geïnd bij de marktkoopliden (raming ca € 2.400). Daarnaast stelt de gemeente een evenredig bedrag (€ 2.000) beschikbaar t.b.v. het promotiebudget van de weekmarkt. De doelstelling is om hiermee de weekmarkt een extra impuls te geven en toekomstbestendig te maken.

Baronie van Cranendonck

De Baronie van Cranendonck biedt ruimte voor de ontwikkeling van een eigen ecosysteem waarbij innovatie en (maatschappelijk) ondernemerschap elkaar versterken. Gericht op een duurzame gebiedsontwikkeling krijgt de Baronie langzaam maar zeker steeds meer vorm, eigenheid en herkenning in de directe omgeving én als spil in de recreatieve natuurontwikkelingen van Groote Heide, Kempenbroek en de Peel. In 2021 ronden we het bestemmingsplantraject af die deze ontwikkeling mogelijk maakt.

Samenwerking Grensgebied De Kempen (Kans over Grenzen)

Cranendonck en omgeving op de kaart zetten als kansrijke regio is het doel van de sociaaleconomische visie 'Kansen over Grenzen' die in 2011 door de raad is vastgesteld. In de gebiedsvisie zijn energie, duurzaamheid, metaal, water en ecologie benoemd als belangrijkste issues die een meerwaarde kunnen gaan bieden voor Cranendonck en omgeving. Mede op initiatief van onze gemeente is vervolgens de Samenwerking Grensgebied De Kempen (SGDK) gerealiseerd om grensoverschrijdende kansen en opgaven in de regio uit te voeren. Voor de stand van zaken en de planning van SGDK verwijzen we naar het majeure project.

Het budget voor 2021 is € 35.000. Van dit budget wordt ieder jaar € 25.000 beschikbaar gesteld aan de samenwerking. De gemeente Cranendonck heeft zich immers in de samenwerkingsovereenkomst (SOK) hieraan gecommitteerd. Het resterende bedrag is beschikbaar voor concrete kansen die zich voordoen.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Strategische Visie Cranendonck 2009-2024	• September 2009
• Transnationaal Landschap Groote Heide, Ontwikkelingsplan en uitvoeringsprogramma	• 2012
• Gebiedsvisie 'Kansen over Grenzen'	• Mei 2012
• Centrumvisie Budel	• Februari 2013
• Verordening reclamebelasting Budel-centrum	• December 2013
• Uitwerkingsplan gebiedsvisie 'Kansen over Grenzen'	• Februari 2014
• Regionale Detailhandelsvisie en Detailhandelsvisie A2-gemeenten	• September 2015
• Toetreding Keyport2020	• Februari 2015
• Glasvezel garantstelling	• Februari 2015
• Centrumvisie Maarheeze	• Maart 2015
• Visie Economisch Cranendonck	• Mei 2017
• Samenwerkingsovereenkomst Mabib	• Juni 2017
• MRE samenwerkingsakkoord 2019-2022	• Maart 2019
• Ontwikkelperspectief Buitengebied Cranendonck	• December 2019
• Nadere Regels Ondernemerskracht Cranendonck 2020	• December 2019
• Keyport Routeplan 2021-2024 en financiering	• April 2020
• Brainport meerjarenplan 2021-2024 en financiering	• Mei 2020

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Financieel beïnvloedbare onderwerpen zijn onder het kopje bestaand beleid reeds opgenomen en inzichtelijk gemaakt.

Nieuwe beleidsvoornemens

- Brugverbinding Zuid-Willemsvaart
In het raadsprogramma is het realiseren van een brug over de Zuid-Willemsvaart opgenomen. Op dit moment is de planning onduidelijk. Medio 2020 is nog onduidelijkheid over de bijdrage van beide provincies. De samenwerking zet zich actief in om de middelen te organiseren.

Resultaatafspraken LTA Raad

- Samenwerking Grensgebied de Kempen: besluitvorming brugverbinding Zuid-Willemsvaart

2. Product Ondernemen

Wat wil de raad bereiken?

De economie wordt ook gestimuleerd door ruimtelijke ontwikkelingen. Deze zijn vaak de dragers van economische activiteiten. Hierdoor is het van belang om dergelijke ontwikkelingen (grondexploitaties, pacht, enzovoort) te stimuleren. Dit beleidsveld bevat producten die daarin voorzien.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Niet van toepassing

Toelichting bestaand beleid

Reststroken

Het project reststroken wordt in 2020 afgerond. Verzoeken tot koop pakken we in 2021 ambtelijk verder op. Aankoopverzoeken zullen op aanvraag worden behandeld. Er zal niet proactief worden benaderd.

Pacht

In 2021 verpachten we de pachtblokken volgens het geldende pachtbeleid. De actualisatie van het pachtbeleid ronden we in 2021 af. Vanaf 2022 geldt het aangepaste pachtbeleid voor alle korte pachten.

De pachtopbrengst is in 2021 substantieel lager dan in 2020. De reden hiervoor is de meest recente vaststelling van de maximale pachtnormen door de Rijksoverheid (1 juli 2020). Deze bepalen de maximale pachtprizen voor landbouwgrond. In onze regio dalen deze met 16%, met een daling van de opbrengst van de reguliere pacht en erfpacht tot gevolg. In de begroting hebben we voor 2021 rekening gehouden met een lagere opbrengst van € 16.000.

Verkoop kavels

Volgens de planning zijn alle kavels in Budel-Noord aan het einde van 2020 verkocht. Mocht dit door de geldende termijnen voor de procedure niet lukken, dan verwachten we dat het alsnog begin 2021 zover is. Hetzelfde geldt voor de kavel aan de Losplaats in Maarheeze.

Rechten van opstal

De gemeente wil de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor niet basisvoorzieningen die op gemeentegrond staan en gebruikt worden door sportverenigingen (en vaak ook zijn geplaatst door deze verenigingen) beperken. Daarom wordt ten behoeve van diverse verenigingen een recht van opstal gevestigd voor niet-basisvoorzieningen. Dit zijn voornamelijk kantines.

Gemeentelijke eigendommen

Het is mogelijk gemeentelijke gronden in te zetten voor de realisatie van beleid. Het beleid omtrent de inzet van gronden is weergegeven in de nota Grondbeleid. Het is wenselijk periodiek een actualisatie voor de nota Grondbeleid op te stellen. In verband met de verwachte invoering van de Omgevingswet plannen we de actualisatie voor 2022. De kosten hiervoor (€ 30.000,-) worden gedekt vanuit de Reserve Grondexploitatie.

De inzet van gemeentelijke gebouwen is geregeld via de Nota Gemeentelijke Gebouwen. De gemeente stelt voor de resterende panden in 2021 een toekomstbestendige vastgoed strategie op, met daaraan gekoppeld een Meerjaren Investering Planning (MJIP). De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft aanvullend inzicht.

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Binnen het product ondernemen kunnen vooral keuzes gemaakt worden over de hoogte van de grondprijzen, de hoogte van de huur reststroken en pacht en de keuze om gemeentelijke gronden wel of niet te verkopen.

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Functiemenging *	%	LISA	2019	49,1%	53,2%
Vestigingen (van bedrijven) **	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 74 jaar	LISA	2019	139,5	129,6

* De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

** Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-75 jaar.

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is nog steeds terug te vinden in de paragraaf.

Het is belangrijk dat Cranendonckse ondernemers optimaal gebruik kunnen maken van de projecten én voordelen van onze samenwerkingsverbanden Keyport en Metropoolregio Eindhoven - Brainport. Vanuit de visie 'Economisch Cranendonck' zetten we vooral in op het vergroten van de zichtbaarheid en de meerwaarde van onze samenwerkingsverbanden.

Keyport 2020

Doel:

Keyport 2020 is de samenwerking tussen de gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert en Cranendonck, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen.

Deze partijen slaan de handen ineen om de economische structuur van de regio duurzaam te versterken en het vestigingsklimaat te verbeteren onder één noemer: Keyport 2020, de regio waar projecten sneller van de grond komen dankzij nauwe samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix).

Het routeplan 2021-2024 van Keyport legt de focus op excelleren door samenwerking. Naast het bevorderen van innovatie en het versterken van het ondernemerschap ligt de nadruk op de programmalijn arbeidsmarktoptimalisatie.

De raad heeft bij de vaststelling van de begroting 2020 besloten om de deelname aan Keyport 2020 te heroverwegen. Tijdens de begrotingsbehandeling (eind 2020) vindt er een definitief besluit plaats over de voortzetting van de deelname aan Keyport.

7 juli heeft de gemeenteraad de intentie uitgesproken om deelname aan Keyport te continueren onder de voorwaarden dat er geen verhoging van de inwonersbijdrage plaatsvindt, er een tussentijdse evaluatie plaatsvindt en Cranendonck een rol inneemt binnen het kernteam. Dit betekent dat er met de deelname van Keyport 2020 in 2021 een bedrag van € 2,47 per inwoner is gemoeid en er geen verhoging van de inwonersbijdrage is.

Financiële informatie: (x €1.000,-)		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Gemeentelijke bijdrage	52	52	52	52	52	52	52

Metropoolregio Eindhoven - Brainport

Doel: Samenwerken zit in het DNA van de Metropoolregio Eindhoven. Bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid maken zich samen hard voor een sterke regio. De deelnemende gemeenten zijn Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Het doel van de samenwerking is het handhaven en uitbouwen van het kenmerkende economische profiel van de regio, om op die manier het vestigings- en verblijfsklimaat voor onze inwoners en bedrijven te stimuleren. De 21 gemeenten werken samen aan de thema's met betrekking tot economie, mobiliteit, transitie landelijk gebied en energietransitie. In het samenwerkingsakkoord 2019-2022 staat wat de gemeenten doen aan deze vier thema's. Om effectief te zijn, zijn slagkracht, eigenaarschap en focus nodig. De Metropoolregio sluit daarvoor aan op de Brainport Nationale Actie Agenda.

Brainport

Brainport heeft een meerjarenplan gepresenteerd: Brainport Next Generation, verder uitgewerkt in de Brainport Agenda. Deze agenda gaat in op gesignaleerde knelpunten, maar ook op de kansen die er liggen om vanuit de regio bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken (gericht op talent, vestigingsklimaat, kennis/innovatie & ondernemen, digitalisering en maatschappelijke innovaties).

Vanaf Financiële informatie: (x €1.000,-)		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Gemeentelijke bijdrage	286	286	286	299	299	299	299

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 2 - Werk en Economie	rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
BELEIDSVELD 2.1 Economie	-736	-800	-822	-836	-836	-801
BELEIDSVELD 2.2 Ondernemen	-5.980	-209	-872	-372	-290	-290
Totaal Lasten	-6.716	-1.009	-1.694	-1.208	-1.126	-1.091
Baten						
BELEIDSVELD 2.1 Economie	19	16	20	20	20	20
BELEIDSVELD 2.2 Ondernemen	5.876	382	906	423	341	341
Totaal Baten	5.895	398	926	443	361	361
Saldo voor resultaatbestemming	-821	-611	-768	-765	-765	-730
Bestemmingen						
stortingen reserves	-1.050	-95	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	1.524	49	30	30	0	0
Bestemmingen per saldo	474	-46	30	30	0	0
Saldo na resultaatbestemming	-347	-657	-738	-735	-765	-730

Programma 3: Recreatie + toerisme

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck wil voor haar inwoners en derden een gemeente zijn waar het prettig recreëren en verblijven is.

Producten

1. Sport
2. Cultuur
3. Toerisme en evenementen

1. Product Sport

Wat wil de raad bereiken?

De gemeente Cranendonck biedt haar inwoners de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan een gevarieerd aanbod aan sport- en beweegactiviteiten. Hierbij besteedt de gemeente speciale aandacht aan jeugd, ouderen en mensen met een (lichamelijk, geestelijk, financieel sociaal) beperking. De gemeente stimuleert verenigingen om nieuwe vormen van samenwerken te ontwikkelen en toekomstplannen te maken waarbij de faciliteiten van sportparken op orde zijn.

Verenigingen, stichtingen en vrijwilligers zijn onmisbaar voor het in stand houden van de leefbaarheid van de kernen. Door middel van het verlenen van gemeentelijke subsidie ondersteunt de gemeente de verenigingen daarbij.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Nr.	Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
				2021	2022	2023	2024
1.1	Tevredenheid burgers over sportvoorzieningen	7,6	WSJG	7,6	7,6	7,6	7,6

Toelichting bestaand beleid

Sportverenigingen, overige sportaanbieders (inclusief onderwijs en kinderopvang) en gemeente werken samen aan sport en bewegen in de samenleving. Het doel hierbij is om zoveel mogelijk inwoners van Cranendonck te stimuleren om actief te (blijven) sporten en bewegen. Niet alleen omdat sport en bewegen leuk kan zijn, maar ook omdat het bijdraagt aan een betere gezondheid en betrokkenheid van inwoners. Dit komt ook naar voren in de startnotitie sport en bewegen en het afgesloten lokaal sportakkoord, welke vervolgens aanleiding zijn om te komen tot een visie sport en bewegen.

Met het lokale sportakkoord/beleid richt Cranendonck zich op duurzame infrastructuur (waaronder het oplossen van de knelpunten op de sportparken en het opstellen van de MJOP's voor o.a. de sportvelden), inclusief sporten en bewegen, vitale aanbieders, positieve sportcultuur en van jongs af aan vaardig in bewegen.

Duurzame infrastructuur

Actualiseren/opstellen (sport) accommodatiebeleid

De gemeente actualiseert het accommodatiebeleid en onderzoekt de mogelijkheid meer verantwoordelijkheid bij verenigingen/gebruikers neer te leggen. De gemeente bekijkt de samenwerkingsmogelijkheden met als doel meer efficiency en daarmee kostenbesparing, maar vooral ook meer zelfsturing voor de verenigingen en gebruikers. Deze wens is breed geuit door de sportverenigingen.

Voor sportvoorzieningen (niet-gebouwen) is geen meerjarig onderhoudsprogramma (MJOP) voorhanden. Tot op dit moment worden middelen voor sportaccommodaties gevraagd bij de raad op basis van vragen van verenigingen. In samenspraak met de verenigingen werkt de gemeente aan een MJOP. De financiële consequenties hiervoor worden dan ook aan de raad voorgelegd. Waar nodig wordt tussentijds geschakeld in overleg met verenigingen op basis van de notitie basisvoorzieningen.

Ontwikkelen sporthubs

Cranendonck kent vier sportparken verdeeld over verschillende kernen. Op sommige parken is een tekort aan (basis)voorzieningen (met name bij Harrie Derckx – SV Budel), op andere parken een overschot. Tegelijkertijd zijn bepaalde voorzieningen toe aan vervanging, waaronder het hockeyveld. Bij de vervanging/aanleg van deze voorziening wordt onderzocht hoe het buiten sporten efficiënter ingericht kan worden. Hierbij wordt onder andere gekeken naar de mogelijke voordelen van het bundelen van sportaccommodaties/samenwerkingsvormen. De aanleg/vervanging van deze basisvoorzieningen (voetbal en hockey), wordt onderdeel van de MJOP/MJIP sportparken (2021).

Inclusief sporten en bewegen

Regionaal loket aangepast sporten

Mensen met een beperking ervaren dezelfde voordelen van sporten als valide mensen. Toch is sporten en bewegen voor deze groep mensen niet altijd vanzelfsprekend. Uit onderzoek blijkt dat er een aantal belemmeringen zijn zoals vervoer, passend aanbod van sportieve activiteiten, beschikbaarheid van hulpmiddelen en onbekendheid van de doelgroep met de mogelijkheden. Wij willen meer mensen met een beperking aan het bewegen krijgen. Hiervoor zet de gemeente het regionaal loket aangepast sporten in. Dit loket begeleidt mensen met een beperking naar een passend beweegaanbod. Het loket heeft een netwerk en ondersteunt partijen die een bijdrage willen leveren.

Vitale aanbieders/positieve sportcultuur

We willen alle sportaanbieders klaar maken voor de toekomst. Verenigingen kunnen sterker worden door hun sport- en beweegaanbod te verbreden. Door samen te werken in sporthubs. De gemeente stimuleert deze samenwerking bij verenigingen (sporthubs) en sluit zoveel mogelijk aan op de wensen en behoeften van verenigingen (onder andere op onderhoudsgebied).

We willen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig maken zodat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en bereikbaar blijft. Dit willen we stimuleren en faciliteren via het subsidiebeleid.

Subsidiebeleid

Het project om het subsidie- en accommodatiebeleid op een andere manier te organiseren is vanwege het uitbreken van de corona-crisis 'on hold' gezet. Dit pakken we in het najaar 2020 opnieuw op. Hierbij is nadrukkelijk gekeken welke gevolgen de door uw raad vastgestelde notitie 'Doorontwikkeling burgerparticipatie' hierop heeft. De taakstelling van € 40.000 wordt hierdoor in 2021 niet behaald.

Van jongs af aan vaardig in bewegen

Combinatiefunctionarissen

De gemeente neemt deel aan de 'brede regeling combinatiefuncties' met als doel:

- een leven lang inclusief sport, bewegen en beoefenen van culturele activiteiten mogelijk maken;
- lokale verbindingen tot stand brengen en uitbouwen tussen sport, cultuur, onderwijs kinderopvang, welzijn, zorg, gezondheid etc.;
- duurzaam versterken en innoveren van sport-, beweeg- en cultuuraanbieders.

Deze doelstellingen hangen samen met de ambities uit het sportakkoord.

Resultaatafspraken

- De sportaccommodaties voldoen aan de veiligheidsnormen. Hierop wordt jaarlijks gecontroleerd door externe instanties.
- Minimaal 95% van de subsidieaanvragen wordt binnen wettelijke termijn afgehandeld.
- 100% van de hulpvragen van de sportorganisaties wordt afgehandeld.

Resultaatafspraken voor de LTA

- Opstellen MJOP sportparken (sportaccommodatiebeleid)

2. Product Cultuur

Wat wil de raad bereiken?

Inwoners van Cranendonck de mogelijkheid bieden kennis te maken met en deel te nemen aan (lokale) kunst- en culturele activiteiten. Samen met het onderwijs en Cultuurcraan stimuleert en faciliteert de gemeente een structureel aanbod van culturele evenementen en kunst, ook voor jeugd.

Verenigingen, stichtingen en vrijwilligers zijn onmisbaar voor het in standhouden van de leefbaarheid van de kernen. Door middel van het verlenen van gemeentelijke subsidie ondersteunt de gemeente de verenigingen daarbij.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Nr.	Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
				2021	2022	2023	2024
2.1	Tevredenheid burgers over cultuur	6,4	WSJG	6,5	6,5	6,5	

Toelichting bestaand beleid

Bestaand beleid is beschreven in de beleidsrichtlijn 'Cultuur in Cranendonck'. De gemeente wil:

- diversiteit aan (actief en passief) cultuuraanbod behouden (Beeldend, Dans, Fotografie & media, Muziek, Theater/taal, Zang);
- een gezond verenigingsleven behouden door, waar nodig, verenigingen te ondersteunen bij het ontwikkelen van hun organisatie en het hierbij betrekken van hun leden;
- structurele inbedding van cultuureducatie binnen het basisonderwijs:
 - Ontwikkeling doorgaande leerlijn kunstzinnige oriëntatie
 - Deskundigheidsbevordering leerkrachten
 - Verbinding school en culturele en sociale omgeving
 - Afstemming beleid tussen onderwijs en culturele organisaties.

Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK), inzet cultuurcoach

Samen met de Provincie voert de gemeente het project Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) uit voor de duur van vier jaar (2021-2024). De regeling borduurt voort op de vorige regeling CmK (2017-2020) en heeft als centrale doelstelling: 'Het duurzaam versterken van de kwaliteit van de cultuureducatie mede door middel van intensieve samenwerking tussen onderwijs en de culturele sector'.

Cultuurplatform/Cultuurcraan

De rol van Cultuurcraan ligt bij het verbinden van de Cranendonckse culturisten. Cultuurcraan organiseert culturele evenementen en zet zich waar mogelijk in voor community art projecten. Cranendonckse culturisten en verenigingen weten Cultuurcraan te vinden. Steeds meer culturisten registreren zich op de website www.cultuurcraan.nl.

Subsidiebeleid

Samen met culturele organisaties maakt de gemeente de slag van het 'traditionele' aanbodgericht werken naar meer vraaggericht werken: wat zijn de behoeften van onze inwoners en die van de samenleving en hoe kan de gemeente daarop het beste inspelen? Hierbij maakt de gemeente ook de verbinding naar andere gebieden zoals het sociaal domein (de mogelijke inzet van cultuur als middel). Dit voornemen is ook gelinkt aan / aanjager voor het nog op te stellen subsidiebeleid.

Daarnaast zijn culturele instellingen in onderling overleg naar aanleiding van de 'motie cultuurmiddelen'. Hier zijn goede verkennende gesprekken geweest, maar door Corona is dit traject tijdelijk stil gevallen. Vanaf september 2020 zijn deze gesprekken weer opgepakt, maar dit heeft (nog) niet geleid tot een verschuiving van middelen.

3. Product Toerisme en evenementen

Toerisme en evenementen

De gemeente Cranendonck wil een aantrekkelijke en gastvrije gemeente zijn voor recreanten en toeristen en maakt onderdeel uit van twee grote grensoverschrijdende natuurgebieden: De Grootte Heide en het Grenspark Kempen-Broek. Ook zijn twee toeristische 'parels' benoemd: de Baronie van Cranendonck en Budel-Dorplein. De recreatieve mogelijkheden die onder meer hier uit voortvloeien gaan we actiever promoten. De VVV's binnen De Grootte Heide gaan samen met De Grootte Heide en de gemeente aan de slag om de samenwerking van de toeristische diensten met de Grootte Heide te verbeteren. De Grootte Heide heeft bijvoorbeeld één aanspreekpunt in de organisatie aangewezen zodat de VVV's op de hoogte blijven en betrokken kunnen worden bij de activiteiten binnen de Grootte Heide.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

- De basis zoals omschreven in het beleidsplan Recreatie en Toerisme (scenario 1; "basis op orde") is op orde. De genoemde randvoorwaarden zijn gerealiseerd.

Wat wil de raad bereiken?

In februari 2014 heeft de raad het beleidsplan "Recreatie en toerisme" vastgesteld en daarbij de keuze gemaakt voor scenario 1: "De basis op orde". In het raadsprogramma 'Samen Doen' staat dat we de recreatieve fiets- en wandelpaden willen uitbreiden en opwaarderen. Ook willen we de doelstellingen en de daarbij behorende ondersteuningsmogelijkheden voor evenementen vanuit de gemeente vastleggen. Dit doen we door evenementenbeleid. Uitgangspunt hierbij is dat de gemeente stimuleert en faciliteert.

Ontwikkelingen:

Er zijn een aantal ontwikkelingen in 2020 waar toerisme en recreatie raakvlakken mee heeft, die de basis op orde in een ander perspectief stellen:

- In deze tijd staat beleving centraal. Mede door digitalisering verandert de functie van de VVV.
- COVID-19 brengt onzekerheden met zich mee voor de toeristische sector en zorgt ook voor een andere invulling van de vrijetijdsbesteding.
- Het Smokkelmuseum onderzoekt een museumstatus.

- De Grootte Heide en Kempen-Broek zijn hun positie in de regio steeds verder aan het versterken.
- Toerisme en recreatie speelt ook een grote rol in de ontwikkeling van de Baronie van Cranendonck.
- Het proces van de nieuwe invulling van het Schepenhuis loopt;
- De gegevens van toerisme en recreatie binnen de gemeente zijn nog niet op orde;
- De routestructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden worden herbekeken.

In de begroting 2020 is aangegeven dat we in 2020 met een voorstel komen om de financiële uitgaven voor toerisme en recreatie inzichtelijker te maken en om de dienstverlening hiervan te verbeteren. Mede door COVID-19 zijn een aantal processen vertraagd en in een ander daglicht komen te staan. Hierdoor is dit voorstel vertraagd. Dit wordt in 2021 opgepakt.

Samenwerkingsverbanden De Grootte Heide en Kempen ~ Broek

Wij nemen actief deel aan de regionale samenwerkingsverbanden De Grootte Heide en Kempen ~ Broek. De focus van Kempen ~ Broek ligt op het krijgen van de Unesco Mens en Biosfeer status. Hiervoor is in 2020 een regioproces gestart. Dit proces is vertraagd door de coronacrisis. De aanvraag wordt eind 2020 of begin 2021 ingediend. Als de aanvraag wordt goedgekeurd, starten we in 2021 met de uitvoering. Naast dit proces, werkt Kempen ~ Broek ook aan meer reguliere taken, zoals actualiseren website en foldermateriaal, evenementen, versterken routestructuren en informatievoorziening.

Voor De Grootte Heide ligt de nadruk in 2021 op verdere "branding" (vergroten bekendheid) van het gebied en het uitvoeren van projecten / maatregelen om het gebied aantrekkelijker te maken voor bezoekers (gebiedsontwikkeling). In 2021 zal onder andere worden ingezet op de doorontwikkeling van de toegangspoorten, het project Warmbeek/Tongelreep en het realiseren van de hoofdroutestructuur (wandelaars en fietsers) door het gebied. Verder wordt de komende jaren ingezet op het meer betrekken van de ondernemers in het gebied. In 2021 starten we bijvoorbeeld met het project 'gastheerschap'.

Toeristenbelasting

In 2019 is onderzoek gedaan naar de toeristenbelasting en zijn de interne werkprocessen op orde gebracht. Het tarief per persoon per overnachting (1,50 euro) wordt vastgezet voor twee jaar. In afwijking op het tarief per persoon per overnachting (artikel 6 lid 2) is er een vast bedrag opgenomen (315 euro) voor seizoensplaatsen.

VVV

In de begroting 2020 is vanaf 2021 een bezuiniging van € 20.000 voor de VVV opgenomen. Het voornemen is de bezuiniging in te vullen door te zoeken naar een nieuwe locatie. Dit proces loopt nog. Het is nog onzeker of dit doorgaat. De huurovereenkomst van de VVV loopt tot 31 december 2021. Indien er geen locatie gevonden wordt, kunnen extra middelen nodig zijn. In de begroting 2021 hebben rekening gehouden dat de vanaf 2021 opgenomen taakstelling voor het jaar 2021 niet wordt gerealiseerd.

Schepenhuis:

Op 31 augustus 2020 liep de huurovereenkomst af. De gemeente wil de gemeenschap vragen mee te denken in een nieuwe invulling van het Schepenhuis om te komen tot een duurzaam gebruik van het pand dat bijdraagt aan de instandhouding van het rijksmonumentale pand. De gemeente is daarom een bruikleenovereenkomst aangegaan met de exploitatiestichting. Er is besloten geen huur te vragen omdat in de tussentijd niet de verwachting is dat er nieuwe activiteiten zullen plaatsvinden.

Kermissen

De continuïteit van de kermissen staat landelijk onder druk. Uit gesprekken met Jong Nederland Budel-Schoot bleek dat er veel haken en ogen zitten aan de verzelfstandiging van de kermis van Budel-Schoot. Voor de andere kermissen is (nog) geen onderzoek gedaan naar verzelfstandiging. Het is van belang om een nader proces uit te werken hoe de (kleine) dorpskermissen in de toekomst georganiseerd moeten gaan worden.

Nieuwe beleidsvoornemens

- In het raadsprogramma 'Samen Doen' staat dat recreatieve fiets- en wandelpaden worden uitgebreid en opgewaarderd. Dit is onderzocht en in uitvoering. In 2021 gaan we hiermee verder. De verwachting is dat dit binnen bestaande budgetten wordt geregeld.
- De VVV beheert de groene informatieborden. Er zijn verder initiatieven voor reclameborden om evenementen of bedrijven in de gemeente te promoten. Het idee is om nieuw beleid op te stellen ten aanzien van bovengenoemde verschillende informatieborden.

De resultaatafspraken

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsstukken die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit programma:

Naam	Datum
• Visie Cranendonck 2009-2024	09-2009
• Integraal Cultuur-Historisch Ontwikkelingsprogramma (ICHOP)	2012
• Nota Sport en Bewegen	14-06-2011
• Subsidieverordening welzijn	2015
• Beleidsplan Archeologische monumentenzorg	05-2012
• Gebiedsvisie Baronie Cranendonck – concept en identiteit	05-2019
• Structuurvisie 'Landelijke Klasse'	09-07-2015
• Transnationaal Landschap Groote Heide, Ontwikkelingsplan en uitvoeringsprogramma	2012
• Gebiedsvisie 'Kansen over Grenzen'	05-2012
• Uitvoeringsplan 'Kansen over Grenzen'	11-2013
• Handboek evenementen gemeente Cranendonck	2012
• Beleidsplan Recreatie en Toerisme	02-2014
• Gebiedsontwikkelingsvisie De Groote Heide	27-09-2018

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Niet sporters	%	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)	2016	44,7	48,7

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 3 - Recreatie en Toerisme	rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
BELEIDSVELD 3.1 Cultuur	-370	-370	-429	-412	-411	-411
BELEIDSVELD 3.2 Toerisme en Evenementen	-293	-235	-246	-226	-226	-226
BELEIDSVELD 3.3 Sport	-2.078	-1.718	-1.773	-1.771	-1.765	-1.760
Totaal Lasten	-2.741	-2.323	-2.448	-2.409	-2.402	-2.397
Baten						
BELEIDSVELD 3.1 Cultuur	10	10	16	0	0	0
BELEIDSVELD 3.2 Toerisme en Evenementen	45	0	53	53	53	53
BELEIDSVELD 3.3 Sport	872	625	631	637	637	637
Totaal Baten	927	635	700	690	690	690
Saldo voor resultaatbestemming	-1.814	-1.688	-1.748	-1.719	-1.712	-1.707
Bestemmingen						
stortingen reserves	-12	-25	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	145	15	15	15	15	15
Bestemmingen per saldo	133	-10	15	15	15	15
Saldo na resultaatbestemming	-1.681	-1.698	-1.733	-1.704	-1.697	-1.692

Programma 4: Sociaal domein

Missie van het programma:

De gezondheid en zelfstandigheid van inwoners bevorderen, zodat iedereen zich optimaal kan ontwikkelen.

Producten

1. Werk en inkomen
2. Maatschappelijke ondersteuning
3. Jeugd
4. Onderwijs

Sociaal domein algemeen

1. Inleiding

Samen met inwoners de ingezette koers verder vormgeven en vasthouden. En dat binnen de vastgestelde financiële kaders. Dat is de uitdaging die we binnen het sociaal domein in 2021 voor ons hebben.

In de kaderbrief gaven wij aan dat er aanvullende maatregelen nodig zijn om tot een gezonde financiële positie te komen in het sociaal domein. De hoofdvraag bij de uitwerking van deze maatregelen is: Hoe komen we tot een plan waarbij er balans is tussen ambitie, inwonerparticipatie, wettelijke taken en gemeentefinanciën? Om deze vraag te beantwoorden werken we vanuit twee sporen:

Eenzijds het spoor van de doorontwikkeling burgerparticipatie. Als gemeente stimuleren we dat kernen en inwoners vanuit een gevoeld partnership op een natuurlijke wijze hun invloed kunnen laten gelden. Dit is verder uitgewerkt in de notitie 'Ontwikkeling in rollen en relaties' (horende bij raadsvoorstel mei 2020). Op die manier versterken we de aanwezige vitaliteit van onze gemeenschappen waar 'zorgen voor elkaar', zoals we dit vandaag de dag tijdens de crisis waarin we verkeren mogen ervaren, een vanzelfsprekendheid is.

Het tweede spoor omvat de uitdaging om binnen de door de raad vastgestelde financiële kaders de wettelijke taken van het sociaal domein adequaat uit te kunnen voeren. Op de langere termijn zijn hiervoor verdere concrete maatregelen nodig. Wetend dat er in de toekomst nog ontwikkelingen zijn die een druk kunnen leggen op de schaarse middelen.

De notitie 'Ontwikkeling in rollen en relaties' beschrijft de beweging die we als gemeente willen maken en vormt daarmee de overkoepelende paraplu. Het beleidskader sociaal domein hangt onder deze paraplu. De doelstellingen voor het sociaal domein die met dit beleidskader zijn vastgesteld wijzigen niet.

We kijken vanuit 4 vensters naar beide sporen en ordenen de maatregelen op deze wijze:

Bestaand beleid Sociaal Domein breed

- Beleidskader Sociaal Domein 2019-2022 06-2019
- Bestuursopdracht integraal beleid gezondheid 01-2018
- Kaders regierol sociaal domein 12-2017

Toelichting

A. Relaties met het veld

We investeren gericht in relaties. Dit doen we door anders naar de samenleving te kijken: Waar zit de kennis? Waar gaat het goed? We hebben soms de neiging om de samenleving als probleem te zien. Er zijn wel veel vraagstukken, maar er is ook capaciteit in samenleving aanwezig om vraagstukken op te lossen. We zien inwoners en maatschappelijke organisaties nog meer als partners bij deze vraagstukken.

Concrete maatregelen:

- Ontschotten subsidies: Na de in 2019 doorgevoerde bezuinigingen op de subsidiepartners, is het nu tijd om te investeren in de relatie met de partners en de samenwerking tussen de partners. We streven naar partnerschappen voor lange tijd. Nu geven we onze partners subsidies op jaarbasis. We werken toe naar ontschotte subsidiebudgetten, waarbij we niet langer specificeren naar uren, maar naar doelstellingen en resultaten. We geven onze partners op die manier de ruimte om op basis van hun expertise dat te doen wat nodig is. Vertrouwen is de sleutel tot succes in ieder hulpverleningstraject, vertrouwen van de client in de hulpverlener maar ook vertrouwen van de gemeente in haar zorgpartners. Door partnerschappen voor lange tijd aan te gaan, geven wij onze partners het vertrouwen en kunnen hun medewerkers het vertrouwen winnen van cliënten. We zoeken hierbij naar eventuele nieuwe vormen van inkoop/verwerving (denk aan lumpsumfinanciering).
- Werkbudgetten dorpsontwikkelpunten/-visies: om de dorpskernen te faciliteren bij het opstellen van hun dorpsontwikkelpunten is een werkbudget nodig. We zetten hiervoor bestaande budgetten in die een raakvlak hebben met het stimuleren en faciliteren van initiatieven. Te denken valt aan subsidiebudget burgerkracht, een deel van het budget ondersteuning in de kernen en een deel van preventiegelden.
- Collectief aanbod; we intensiveren collectieve en algemene voorzieningen en breiden het verder uit. De behoefte aan collectief aanbod wordt meegenomen in de dorpsontwikkelpunten waarmee inwoners aan de slag gaan. De realisatie is een samenspel tussen inwoners en het maatschappelijk veld. De opbouwspelers spelen hierbij een verbindende rol; de gemeente faciliteert. In de eerste helft van 2021 implementeren we het ANWB-Automaatje. Dit stond al eerder op de planning, maar als gevolg van de Coronacrisis is de realisatie hiervan uitgesteld. We nemen daarnaast de dagbesteding onder de loep en onderzoeken met inwoners en partners de behoefte aan creatieve, andere vormen van dagbesteding.
- De nieuwe vrijwilliger: in elke buurt, in elke wijk, binnen iedere vereniging en organisatie spelen vrijwilligers een belangrijke rol. We zien de rol van vrijwilligers veranderen. Mensen zijn eerder bereid om vaker kort, tijdelijk vrijwilligerswerk te doen dan zich structureel te binden aan een vereniging of activiteit. Het lijkt daardoor steeds moeilijker om vrijwilligers te vinden. Samen met de kernen en verenigingen zoeken we naar manieren de 'nieuwe vrijwilliger' te ondersteunen.
- De doorontwikkeling burgerparticipatie en het werken met dorpsvisies geeft ruimte, tijd en vertrouwen om richting de toekomst te gaan, zonder de exacte route vooraf te bepalen. De variabelen zijn daardoor minder goed voorspelbaar dan bij een 'blauwdruk' planning. We bepalen als gemeente niet langer zelf het tempo, dat gebeurt 'buiten'. Wij zijn hierdoor niet meer als eerste aan zet en bepalend bij wat er in een dorp gebeurt. Wij bieden veeleer ondersteuning bij en stimulering van het proces in onze kernen. Veel acties die wij in deze begroting aankondigen zijn daarom procesmatig en niet inhoudelijk. Het is daarom belangrijk om momenten te organiseren waarin je elkaar (de partners binnen het sociaal domein) bijpraat, om zo resultaten te kunnen borgen en bij te sturen waar nodig. Op deze manier borgen we dat de

aanpak niet alleen ruimte biedt, maar ook een impuls geeft aan de onderlinge samenwerking. Ook de doorontwikkeling van de rol van de Zorgadviesraad maakt hier onderdeel van uit.

B. Samenhang en integraliteit

Integraal werken streven we al langer na, bijvoorbeeld met de samenstelling van één Sociaal Team Cranendonck en in de werkwijze waarbij alle betrokkenen rondom een kwestie samen besluiten over wat nodig is. Niet verschillende doelgroepen of wetten, maar kwesties/vraagstukken/behoefte van inwoners staan centraal. Een samenleving ziet zichzelf niet gesegmenteerd, maar als groep mensen met bepaalde verlangens die iets met elkaar delen. De focus vanuit de gemeente moet daarom ook op het geheel liggen. Of het nu gaat om een individuele hulpvraag of de toekomst van een dorpskern. De vraag 'wat is ervoor nodig dat het goed gaat met ons' staat daarbij centraal en wordt zoveel mogelijk door inwoners zelf beantwoord.

Concrete maatregelen:

- Samenhangend preventieprogramma: afgelopen jaren investeerden we in preventie op diverse terreinen. We werken vanaf 2021 toe naar een meer samenhangend preventieprogramma / preventieakkoord. We zoeken daarbij samenwerking en afstemming over interventies en activiteiten in verschillende domeinen. Zo zijn er raakvlakken met de omgevingswet en de nota duurzaamheid.

Het betreft een kerngerichte benadering omdat we zo veel mogelijk relevante personen, organisaties en instellingen in een kern actief bij het proces betrekken. Daardoor ontstaat in een kern een zo breed mogelijk draagvlak voor het programma. Het doel op de lange termijn is veilige en gezonde kernen, waarin inwoners worden aangemoedigd om hun capaciteiten te benutten en waar jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen. Thema's als eenzaamheid en weerbaarheid, maar ook leefstijlthema's als roken, overgewicht en alcoholgebruik maken hier onderdeel van uit. In afwachting van het samenhangende preventieprogramma handhaven we onze huidige preventieve activiteiten zoals bijvoorbeeld het lokale maatwerkdeel jeugdgezondheidszorg. Het op te stellen preventieprogramma zal acties bevatten die wij vanuit onze wettelijke verantwoordelijkheid uitvoeren, maar ook acties die voortkomen uit behoeften en prioriteiten van een kern, vereniging of school.

- Verbinding zorg en veiligheid: de samenleving wil hulpbehoevende inwoners de juiste ondersteuning bieden zodat zij zoveel mogelijk op eigen kracht mee kunnen draaien in de maatschappij. Dit vraagt om een veilige inclusieve gemeenschap. De maatschappij stelt daarbij ook andere eisen aan de gemeente dan voorheen. De gemeente moet de persoon centraal stellen in haar handelen en dus over de grenzen van domeinen samenwerken. De regie rondom deze casussen positioneren we nadrukkelijk. Door op tijd maatwerk te bieden op het zorgvlak, kan het veiligheidsdomein in voorkomende gevallen ontzien worden. En andersom, als er in het veiligheidsdomein iets gebeurt, is er mogelijk inzet vanuit zorg nodig om escalatie van problemen te voorkomen. In 2021 versterken we de verbinding tussen de domeinen zorg en veiligheid zodat de dienstverlening aan kwetsbare inwoners verbetert en het risico op incidenten wordt beperkt. Dit gebeurt binnen de huidige financiële kaders.

C. Kwaliteit

Binnen het sociaal domein focussen we ons op datgene wat we moeten doen en op het goed uitvoeren van deze activiteiten. Dit vraagt dat we rolzuiver zijn, dus scherp kijken wanneer we wel en wanneer we niet aan zet zijn.

- Gesprekken met inwoners: we blijven focussen op het voeren van het goede gesprek. Vanaf het moment dat een inwoner contact zoekt met de gemeente tot het moment dat een hulpvraag is opgelost. Alle betrokkenen besluiten hierbij samen wat nodig is om een situatie te verbeteren. Intern creëren we ruimte om te blijven reflecteren op ons handelen, met elkaar het gesprek aan te gaan over ervaringen en van elkaar te blijven leren. Deze ruimte was er vanwege wisselingen in personeel, een aantal langdurig zieken en een wachtlijst op jeugd niet altijd voldoende.
- Clientervaring integraal onderdeel van proces: jaarlijks zijn gemeenten verplicht om een cliëntervaringsonderzoek (CEO) Wmo en Jeugd uit te voeren. Tot op heden deden we dit door middel van een eenmalig vragenlijstonderzoek, waarbij cliënten bevestigd werden over hun ervaringen met (de toegang tot) ondersteuning. In samenwerking met de A2 gemeenten werken we in de 2^e helft van 2020 een plan van aanpak uit voor een continue meting van clientervaring. Dit levert meer directe en betrouwbaardere gegevens op dan het huidige retrospectieve onderzoek waarbij cliënten soms tot meer dan een jaar na dato bevestigd worden. Naar verwachting implementeren we dit plan van aanpak begin 2021.

Daarnaast zetten we in 2021 nog eenmalig het retrospectieve vragenlijstonderzoek uit om de ervaring van cliënten over 2020 te meten. De eenmalige extra kosten worden binnen de budgetten opgevangen.

- Scheiden zorg en opbouwwerk: Als gemeente faciliteren wij en denken we mee in mogelijkheden. We maken hierbij onderscheid tussen zorg aan de ene kant en de rol van de opbouwwerkers aan de andere kant. De zorg focust zich hierbij op geïndiceerde maatwerkvoorzieningen en de opbouwwerker zet in op toegankelijke voorzieningen voor iedereen en een fijne leefomgeving.

D. Meten en weten

Doorontwikkeling monitoring, data-analyse

Met het oog op het kunnen (bij)sturen van de processen in het sociaal domein, is het monitoren van de bedrijfsvoering van essentieel belang. Eén van de speerpunten is het financieel beheersbaar houden van het sociaal domein. Halverwege 2019 rolden we de regieapplicatie ZorgNed uit, welke een cruciale rol speelt in het genereren van actuele stuur- en monitoringsinformatie. Waar de focus in 2019 en 2020 vooral lag op het verzamelen en interpreteren van data en de optimalisatie van de processen in ZorgNed, ligt deze vanaf 2021 meer op het maken van prognoses op basis van de verzamelde gegevens en het verder uitbouwen van de set aan rapportages.

De uiteindelijke doelstelling is een situatie waarin real-time management- en stuurinformatie op elk moment beschikbaar is, voor zowel uitvoerend medewerkers, bestuur en management. In 2021 zetten we hierin de nodige vervolgstappen in nauwe samenwerking met de a2-gemeenten. Gezien het belang van een goede data-analyse zetten wij vanaf 2021 structurele middelen in voor een data-analist, dekking vinden we in het frictiebudget sociaal domein.

Ook nieuwe aanbestedingen bij jeugd en wmo dragen bij aan een verbeterde monitoring. Door kortere lijnen met contractmanagement zijn we beter in staat bij te sturen waar nodig.

Naast monitoring op bedrijfsmatig niveau, staat 2021 ook in het teken van het monitoren van de effecten van onze inzet bij onze inwoners. In 2017 voerden we een nulmeting uit naar de mate waarin het maatschappelijk effect 'Alle inwoners participeren autonoom en zelfstandig naar vermogen en behoefte'.

De resultaten op bijbehorende indicatoren presenteerden we in de vorm van rozetten. Eerder spraken we af deze monitoring na vier jaar te herhalen. In 2021 stellen we de rozetten opnieuw op, waarbij we kijken of er verschil is opgetreden op gemeenteniveau en waar mogelijk op kernniveau. Daarbij passen we waar nodig onze doelstellingen en indicatoren aan de huidige situatie aan.

De maatregelen zoals beschreven vanuit de vier vensters hebben hun effect op het aantal inwoners dat individuele ondersteuning vanuit de Wmo, Jeugdwet of de Participatiewet nodig heeft. En niet alleen op het aantal zorgvragen, maar ook op de zwaarte van de ondersteuning die nodig is. Met andere woorden, wij verwachten hierdoor minder en minder zware individuele ondersteuning in te zetten in 2021.

De wijze waarop wij meer concreet de bezuinigingstaakstelling voor het komende jaar behalen werken wij hierna uit onder de verschillende producten.

1. Product Werk & Inkomen

Bestaand beleid Werk & Inkomen

Naam	Datum
• Handhavingsplan 2010-2014	02-2010
• Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2013 – 2017	02-04-2013
• Nota schuldpreventie	24-09-2013
• Contourennota Participatiewet	10-03-2015
• Nota “heroverweging minimabeleid”	03-2015
• Evaluatie Minimabeleid	12-2015
• Verordening Participatiewet	16-12-2014

Toelichting

Inkomen

We verwachten een toename van uitkeringen. Dit zorgt naar verwachting voor € 350.000 meer uitkeringslasten voor 2021. Naar verwachting worden deze echter volledig gecompenseerd in de BUIG-gelden die we ontvangen van het Rijk. Belangrijk hierbij is of je als gemeente een vergelijkbare ontwikkeling doormaakt als het landelijk gemiddelde. Er is geen reden om aan te nemen dat dit niet het geval is.

Armoede en Schuldhulpverlening

Per 1 januari 2021 gaat de vernieuwde Wet Schuldhulpverlening van start. Hierbij ligt de nadruk op vroegsignalering. We krijgen signalen binnen over betalingsachterstanden bij bijvoorbeeld vaste lasten. Hier gaan we actief deze inwoners over benaderen. Dit vraagt een intensievere aanpak. We gaan er voorsnog vanuit dat dit binnen het begrote bedrag mogelijk is. Afgelopen jaren was er namelijk sprake van onderbesteding. In 2021 zullen we de inzet en kosten uiteraard monitoren.

Eind 2020 / begin 2021 (afhankelijk van situatie Corona) vindt een armoedeconferentie plaats. We betrekken hierbij organisaties, zoals Leergeld en Cordaad, maar ook ondernemers en inwoners. Deze conferentie liep vertraging op door corona. De uitkomsten van de armoedeconferentie verwerken we in 2021 in het Beleidsplan schuldhulpverlening 2021 en mogelijk in beleid bijzondere bijstand.

Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen (Bbz)

De financiering van de Bbz is vanaf 2020 gewijzigd. De Bbz is nog maar beperkt declarabel. Hierdoor komt het risico van oninbaarheid volledig bij de gemeente te liggen. Voorheen lag 75% hiervan bij het Rijk. Hiervoor zijn extra middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Hieruit moeten de advieskosten en uitgaven leningen gedekt worden. Uitkeringen voor levensonderhoud Bbz zijn overgeheveld naar de BUIG (gaat om zeer beperkt bedrag).

Ondanks het steunpakket voor ondernemers van het Rijk in 2020, verwachten we dat het aantal aanvragen Bbz toeneemt na afloop van de Tozo- regeling. Dit houdt een debiteurenrisico in. Als de leningen voor 75% of meer afgelost worden dan “verdient” de gemeente aan deze leningen. Anticiperend op de mogelijke financiële gevolgen door de toenemende aanvragen Bbz, startten we in 2020 met een analyse waarin aangesloten wordt bij de landelijke verwachtingen. Tevens volgen we onze ondernemers en handelen we tijdig.

Re-integratie

De intentie was om het uitkeringsbestand in 2020 verder te laten dalen naar 230. Door tussenkomst corona is het aantal uitkeringen in het tweede deel van 2020 flink toegenomen. Wie in 2021 een uitkering aanvraagt wordt direct bemiddeld naar werk. Daarnaast zetten we in op de groep met een grotere afstand tot werk door middel van Sociale Activering. We verwachten een uitkeringsgroei met 10 procent. Deze cijfers zijn gebaseerd op de scenario's van het CPB en zijn tevens gebruikt als basis voor de kwartaalrapportage.

Door de bekrachtiging van de samenwerkingsafspraken met de Risse en de steeds verdergaande samenwerking met Werk.kom is een goede basis gelegd voor een duurzame relatie. Hierbij zetten we in op een slagvaardige en resultaatgerichte aanpak van onze werkzoekenden. We creëren samen met samen met ondernemers de nieuwe rol van arbeidsmakelaar. Deze nieuwe ‘arbeidsmakelaar’ zorgt voor verbinding tussen de ondernemers en werkzoekenden in Cranendonck zonder de relaties in de regionale arbeidsmarktsamenwerking Midden- Limburg uit het oog te verliezen. Hierin trekken het sociaal domein en team economie nadrukkelijk samen op. We streven naar een actieve rol voor Cranendoncks ondernemers in de ontwikkeling van deze vernieuwende aanpak. Daarover worden op dit moment gesprekken gevoerd.

Wijziging Wet Inburgering

Per 1-7-2021 krijgen de gemeenten te maken met een wijziging van de Wet Inburgering. Gemeenten krijgen een actievere rol en grotere verantwoordelijkheid voor de (vroeg)aanpak van statushouders. Evenals enkele jaren geleden krijgen gemeenten de rol om inburgeringstrajecten aan te bieden. De inzet van re-integratietrajecten wordt vervroegd en inburgering wordt meer gepositioneerd binnen het sociaal domein. De voorbereidingen van de nieuwe aanpak zijn in volle gang. Hierin bieden de toegekende pilots op duale trajecten en brede intake/ PIP ons een extra kans op ondersteuning en ontwikkelkracht. Voor de reeds gevestigde statushouders wordt (ook) ingezet op duale re-integratietrajecten waar zowel de doorstroom naar betaalde arbeid als het verhogen van het taalniveau centraal staat. Gedacht kan worden aan een leerwerkplek waar naast een (on)betaalde werkplek ook taalles geboden wordt. Voor de bekostiging van de nieuwe taken ontvangen de gemeenten extra middelen via het gemeentefonds. We gaan er vooralsnog vanuit dat deze extra middelen afdoende zijn om de extra kosten te dekken.

Resultaatafspraken LTA Raad

- Beleidsplan schuldhulpverlening 2021

2. Product Maatschappelijke Ondersteuning

Bestaand beleid Maatschappelijke Ondersteuning

Naam	Datum
• Verordening Wmo gemeente Cranendonck 2020	17-12-2019
• Verordening Financiële Tegemoetkoming Hulp bij het Huishouden 2018	12-12-2017
• Notitie 0-meting / zorg voor zelfstandigheid	30-09-2014
• Algemene Subsidieverordening Cranendonck 2015	19-05-2015
• Nadere regels Algemene Subsidieverordening Cranendonck 2015	19-05-2015
• Verordening Burgerkracht Cranendonck	12-07-2016
• Bijlage 1 van de Kadernota 2017 (voor het onderdeel lokaal gezondheidsbeleid)	11-07-2017

Toelichting

Beschermd wonen/maatschappelijke opvang

De maatwerkvoorziening Beschermd Wonen wordt per 1 januari 2022 overgeheveld naar gemeenten. Wat deze nieuwe taak voor de gemeente Cranendonck in beleidsmatige en financiële zin betekent, wordt in 2020 duidelijk. De raad wordt te zijner tijd nader over dit thema geïnformeerd.

De overheveling van Maatschappelijke Opvang naar gemeenten vindt de komende 4 jaren nog niet plaats.

Nieuwe aanbesteding begeleiding 18+

De aanbesteding 18+ is uitgesteld naar 2021 i.v.m. de Coronacrisis. We gebruiken deze tijd om te onderzoeken of de huidige begeleidingsvarianten voldoen aan de vraag. Doelstelling van de nieuwe aanbesteding is een betere balans tussen beschikbaar budget en uitgaven. Streven is om in Q4 2021 de aanbesteding BG 18+ af te ronden.

Collectief aanbod en voorliggende voorzieningen

Vanuit de begroting 2019 kijken we nadrukkelijker naar voorliggende voorzieningen, denk aan de Wet langdurige zorg. We zien daardoor een terugloop van indicaties voor dagbesteding ouderen. Ook zoeken we naar mogelijkheden om ten aanzien van de individuele begeleiding meer in collectiviteit te organiseren. Een analyse van de bestaande indicaties levert hiervoor input. In 2020 voeren we deze analyse uit.

Hulp bij het huishouden (Hbh)

Vanaf 2019 voerden we al de nodige maatregelen door om het budget Hbh in balans te houden met de uitgaven. Immers is hier sprake van een forse taakstelling van € 100.000 voor 2019, € 200.000 voor 2020 en € 300.000 voor 2021. Blijkens de jaarrekening 2019 is de taakstelling 2019 ruimschoots gehaald, ondanks een stijging van het aantal indicaties. Door toepassing van het protocol – wat per 1 april 2018 van kracht is – nam de gemiddelde indicatie echter met zo'n 20 minuten af. Strikte toepassing van het protocol is van belang om binnen de noodzakelijke huishoudelijke activiteiten nadrukkelijk te kijken wat mensen zelf kunnen. Dit lijkt effect te hebben.

In 2020 herbeoordeelden we zo'n 100 indicaties (ongeveer 20% van het totaal) op basis van het actuele protocol. Het financiële effect daarvan is eerst in 2021 merkbaar, omdat er sprake is van een legitiem overgangsrecht.

Maaltijd- en textielverzorging indiceren we volgens de huidige richtlijnen in principe niet meer. We betrekken actiever het sociaal netwerk om tot oplossingen te komen.

In het najaar van 2020 startten we een nieuwe aanbestedingsprocedure hulp bij het huishouden op. Een van de doelstellingen is om te komen tot een reëel tarief waarbij onder andere een marktconsultatie met bestaande aanbieders de basis vormt. Ook valt het onderscheid in tarief tussen hulp bij het huishouden 1 en 2 weg. De verwachting is dat dit bijdraagt aan een betere balans tussen inkomsten en uitgaven.

Risico bij deze taakstellingen is dat door de invoering van het abonnementstarief (bijdrage ten laste van de inwoner) er meer mensen een beroep doen op voorzieningen als hulp bij het huishouden. Dit zet de taakstelling onder druk. Het Rijk monitort de effecten van de invoering van het abonnementstarief. Mogelijk leidt dit in de toekomst tot enige compensatie, maar daarover is concreet nog niets bekend.

3. Product Jeugd

Bestaand beleid Jeugd

Naam	Datum
• Naar een andere Jeugdzorg	04-02-2014
• Verordening jeugdhulp 2017 e.v.	28-03-2017
• Nadere regels Jeugdhulp Cranendonck 2020 e.v.	11-02-2020

Toelichting

In 2021 hebben we een taakstelling te realiseren van €700.000 ten opzichte van 2019. Op basis van de productiegegevens 2019 en onderstaande toelichting verwachten we binnen budget te blijven.

In gesprek met aanbieders jeugdzorg

De budgetindicaties leiden ertoe dat we vaker en gericht in gesprek gaan met zorgaanbieders. Deels voert inkooporganisatie Eindhoven deze gesprekken, omdat zij voor onze gemeente het contractmanagement uitvoeren. We spreken de zorgaanbieders die het merendeel van onze jeugdzorg leveren echter ook graag zelf, zodat we een sterke relatie met hen opbouwen. We oefenen op die manier meer sturing en invloed uit en houden de lijntjes kort.

Nieuwe aanbesteding jeugdzorg

Begin mei 2020 besloten we de aanbesteding 2021 voor de 2e lijns zorg- en ondersteuningsproducten Jeugd in te trekken en deze een jaar uit te stellen. Belangrijkste reden was dat meerdere zorgaanbieders aangaven te weinig tijd te hebben om zich te richten op de inschrijving. Dit vanwege de situatie rondom Corona. Daarnaast waren zij hierdoor ook niet in staat de noodzakelijke overleggen met elkaar tot stand te brengen. We hervatten de voorbereidingen in 2021. De contracten en afspraken van 2020 verlengen we tot en met 31 december 2021. Uitgangspunt is dat de tarieven op hetzelfde financiële niveau blijven, met een indexering voor 2021.

Verzilvering

Bij de jaarrekening 2019 zagen we dat een deel van de geïndiceerde zorg niet verzilverd wordt. Verklaring hiervoor vinden we vooral in weken dat de zorg niet kan worden ingezet, bijvoorbeeld door ziekte van client of in vakantieperiode. Voor 2021 houden we rekening met het niet verzilveren van zorg. We hanteren hiervoor een percentage van 5%. Dit levert een bijdrage aan het realiseren van de taakstelling.

Wachlijsten

Sinds eind 2019 hebben we te maken met een wachtlijst voor hulpvragen die binnenkomen bij het sociaal team en betrekking hebben op jeugdzorg. We zien dat ouders daardoor steeds vaker de weg naar de huisarts weten te vinden en dat huisartsen ouders minder snel naar het sociaal team verwijzen. Om hier een omgekeerde beweging in te maken zetten we in de tweede helft van 2020 tijdelijk extra capaciteit in, met als doel het terugdringen van de wachtlijst.

Daarnaast is in 2020 vrijwel het voltallige team jeugdprofessionals gewisseld. Dit kostte afgelopen jaar veel (inwerk)tijd. Naar verwachting is op 1 januari 2021 het merendeel van de wachtlijst weggewerkt en het nieuwe team ingewerkt. We sturen erop dat het percentage doorverwijzingen via de huisarts dan ook weer daalt richting meerjarig gemiddelde.

4. Product Onderwijs

Bestaand beleid Onderwijs

Naam	Datum
• Brede Visie op Onderwijs	01 – 2018
• Brede visie onderwijshuisvesting Cranendonck 2008	04 - 2008
• Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2010	12 – 2010
• Verordening leerlingenvervoer gemeente Cranendonck (geactualiseerd in 2014)	10 – 2014
• Beleidsplan peuteropvang in een geharmoniseerd stelsel	12 – 2017
• Verordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen	07 – 2011
• Beleidsnotitie toezicht en handhaving kinderopvang en kwaliteitsniveau peuterspeelzalen (collegebesluit)	03 – 2019

Toelichting

Leerlingenvervoer

De overeenkomst leerlingenvervoer met de huidige vervoerder eindigt in juli 2021 van rechtswege. Het verkrijgen van een nieuwe overeenkomst organiseren we via een openbare Europese aanbesteding. De kosten aangepast vervoer op het product leerlingenvervoer zijn mede afhankelijk van de inschrijvingen op deze aanbesteding. Vooralsnog wijzigen de eerder geraamde budgetten niet.

Huisvesting Primair Onderwijs

Binnen het primair onderwijs zien we een dalende trend in de leerlingenaantallen. Enkele scholen behoren inmiddels tot de zogenoemde kleine scholen (minder dan 100 leerlingen). Voor Schoolbestuur SKOzoK was dit aanleiding om te besluiten tot het voornemen twee scholen op termijn met elkaar te laten fuseren. Voor de gemeente blijft uitgangspunt dat het basisonderwijs behouden blijft voor elke kern, zoals uw raad dat als stelling heeft opgenomen in het huidige raadsprogramma "Samen doen 2018-2022".

De huisvestingsproblematiek zal op een gestructureerde manier worden aangepakt via een zogenaamd driesporenproces. Daarbij worden de sporen van de onderwijskwaliteit, van de onderwijshuisvesting en het spoor van de gemeenschapontwikkeling op een zorgvuldige manier met alle betrokkenen doorlopen.

Het eerste spoor betreft het in stand houden van de onderwijskwaliteit. Voor kinderen, ouders en school is het van belang dat dit op het juiste niveau blijft. We kijken daarbij ook naar de aantallen leerlingen die nodig zijn om de bekostiging op het gewenste niveau te houden. Anders gezegd gaat het hier om de instandhouding van de school als instituut.

Het tweede spoor betreft het analyseren van de onderwijshuisvestigings situatie. In dit kader stellen we een Integraal Huisvestingsplan (IHP) op dat zich uitsluitend richt op de onderwijshuisvestigings situatie. Dit plan ontwikkelen we samen met de schoolbesturen. We kijken daarbij naar (demografische) ontwikkelingen, leerlingentoevoer en huisvestingsbehoefte voor heel Cranendonck. Uiteindelijk leidt dit plan tot langjarige afspraken tussen gemeente en onderwijsbesturen/-instellingen.

Het derde spoor gaat over de gemeenschapontwikkeling. Samen met inwoners bekijken we welke voorzieningen in een gemeenschap nodig zijn om de gemeenschap te ondersteunen. Dat het onderwijs daar deel van uitmaakt is voor ons evident. In welke mate en op welke wijze zal dit spoor duidelijk moeten maken.

De kosten die met de opstelling van het IHP en met de daaruit voortvloeiende activiteiten voor het totale driesporenproces zijn gemoeid ramen we in totaal op € 50.000,- incidenteel.

Laaggeletterdheid

De aanpak van laaggeletterdheid mag zich terecht verheugen in een grote aandacht en belangstelling die de raad hiervoor heeft. Dit is onder meer geconcretiseerd door het feit dat naast de overheveling van € 24.000,- naar 2020 uw raad ook al € 18.000,- vanuit het voordeel van de septembercirculaire 2019 structureel beschikbaar stelde met ingang van 2021.

De kosten van de coördinatie van het DigiTaalhuis en overige activiteiten (individuele en groepslessen, presentaties, voorlichtingsevenementen etc.) ramen we op ten minste € 25.000,- . We stellen dan ook voor om het beschikbaar gestelde structurele budget van 18.000,- te verhogen met € 7.000,-.

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeentes te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerplichtigen van 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado	2018	0,0%	1,9%
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerplichtigen van 5 - 18 jaar	DUO/Ingrado	2018	6%	23%
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs (12-21 jaar)	DUO	2018	2,1%	1,9%
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	LISA	2019	559	677
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	2017	1%	1%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	2018	5%	7%
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2019	68,4%	68,8%
Achterstandsleerlingen *)	% 4 t/m 12 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2012	8,6%	11,6%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	2018	1%	2%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners 18 jr eo	CBS	2019, 1 ^e helft	20,8	38,2
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 74 jaar	CBS	2018, 1 ^e helft	9,5	30,5
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2019, 2 ^e helft	8,6%	10,5%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2019, 2 ^e helft	1,0%	1,1%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2019, 2 ^e helft	Onbekend	0,3%
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019, 2 ^e helft	51	63
Demografische druk **)	%	CBS	2020	61,4%	54,2%

*Deze indicator is komen te vervallen.

** De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen wordt in elk programma beknopte informatie gegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is nog steeds terug te vinden in de paragraaf.

GGD

Doel: De GGD Brabant Zuidoost is een regionaal samenwerkingsverband met de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Doel van deze regeling is de behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de Wet publieke gezondheid.

Financiële informatie: (x €1.000,-)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gemeentelijke bijdrage	335	360	380	377	391	406	421
Jeugdgezondheidszorg				325	326	326	326

Regionaal Bestuur Openbaar Onderwijs de Kempen

Doel: Samen met negen andere gemeenten houdt de gemeente Cranendonck het openbaar basisonderwijs in stand via een gemeenschappelijke regeling. De school bestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn overgedragen aan de Stichting de Kempen, regionaal bestuur voor openbaar en algemeen basisonderwijs.

Financiële informatie: (x €1.000,-)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0	0	0	0

Werkvoorzieningsschap de Risse

Doel: Werkvoorzieningsschap de Risse zorgt voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening voor de gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert. De Risse richt zich primair op het vinden van aangepast werk voor mensen met een Sw-indicatie. Met de komst van de Participatiewet ontwikkelt de Risse zich naar een mens- ontwikkelbedrijf.

Financiële informatie: (x €1.000,-)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gemeentelijke bijdrage (gelijk aan budget ten behoeve van Wsw in participatie-budget)	2.055	1.891	1.869	1.869	1.822	1.792	1.695
Extra gemeentelijke bijdrage o.b.v. meerjarenraming 2021-2024 de Risse				48	32	13	

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 4 - Sociaal Domein	rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
BELEIDSVELD 4.1 Werk en Inkomen	-8.215	-9.440	-8.446	-8.329	-8.183	-8.017
BELEIDSVELD 4.2 Maatschappelijke ondersteuning	-5.987	-5.989	-5.901	-6.031	-6.047	-6.062
BELEIDSVELD 4.3 Jeugdzaken	-5.162	-5.726	-5.639	-5.354	-5.356	-5.356
BELEIDSVELD 4.4 Onderwijs	-1.697	-1.712	-1.619	-1.558	-1.554	-1.547
Totaal Lasten	-21.061	-22.867	-21.605	-21.272	-21.140	-20.982
Baten						
BELEIDSVELD 4.1 Werk en Inkomen	4.037	5.171	3.921	3.971	3.871	3.781
BELEIDSVELD 4.2 Maatschappelijke ondersteuning	201	135	135	135	135	135
BELEIDSVELD 4.3 Jeugdzaken	0	0	0	0	0	0
BELEIDSVELD 4.4 Onderwijs	397	192	9	9	9	9
Totaal Baten	4.636	5.498	4.065	4.115	4.015	3.925
Saldo voor resultaatbestemming	-16.425	-17.369	-17.540	-17.157	-17.125	-17.057
Bestemmingen						
stortingen reserves	-352	-10	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	0	45	45	45	45	45
Bestemmingen per saldo	-352	35	45	45	45	45
Saldo na resultaatbestemming	-16.777	-17.334	-17.495	-17.112	-17.080	-17.012

Programma 5: Bestuur + algemene dekkingsmiddelen

Missie van het programma:

De gemeente Cranendonck is een open, transparante en betrouwbare publiekrechtelijke organisatie. Op basis van een verantwoorde inzet van de beschikbare middelen draagt zij zorg voor handhaving en naleving van de geldende wet- en regelgeving. De gemeente staat ten dienste van alle burgers en overige partijen.

Producten:

1. Algemeen bestuur
2. Dagelijks bestuur
3. Openbare orde
4. Burgerdiensten/dienstverlening
5. Algemene dekking
6. Bedrijfsvoering

1. Product Algemeen bestuur

Wat wil de raad bereiken?

Het streven van de raad is om een open, transparante en betrouwbare publiekrechtelijke organisatie te zijn die zijn kaderstellende en controlerende rol volgens het duale stelsel vervult.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2021	2022	2023	2024
Burgers voelen zich vertegenwoordigd door de gemeenteraad	5,1	WSJG	6,3*	6,3	6,3	6,3

*De streefwaarde is door een aangenomen amendement bij de vaststelling van de begroting 2017 verhoogd van 5,4 naar 6,3.

Toelichting bestaand beleid

Raadsprogramma Samen Doen!

De raad heeft het raadsprogramma 2018-2022 "Samen Doen!" vastgesteld. Dit raadsprogramma is vertaald naar een collegeprogramma.

Burgerparticipatie

Op 26 mei 2020 stelde de raad de notitie "Ontwikkeling in rollen en relaties" vast. Deze notitie beschrijft de koers die we de komende jaren volgen als het gaat om de doorontwikkeling burgerparticipatie. Ook in 2021 richten we ons op drie sporen, te weten de inwoners, maatschappelijke instellingen en de organisatie.

Inwoners:

In gesprekken met inwoners schenken we structureel aandacht aan de rollen die partijen innemen, de rolzuiverheid en het eigenaarschap van vraagstukken. In lopende dossiers/initiatieven die zich lenen voor

het toepassen van deze nieuwe rollen en relaties zetten we hierop in zodat deze kunnen dienen als goede voorbeelden.

Instellingen:

We blijven in gesprek met maatschappelijke organisaties / partners als welzijnsinstellingen, adviesraden, etc. over rollen, relaties en maatschappelijke vraagstukken. Wij verwachten van hen dat zij ondersteunend zijn aan de processen zoals deze binnen de dorpen ontwikkeld gaan worden.

Organisatie:

We zetten ook in 2021 in op begeleiding/ondersteuning van onze medewerkers, het college en de raad in het omgaan met de veranderende rollen en relaties. Dit doen we middels thema/inspiratiebijeenkomsten maar ook in individuele gesprekken en in teamsessies.

Om bovenstaande te realiseren is het nodig dat er een "procesregisseur burgerparticipatie" aanwezig is die in de kernen en onze organisatie mee kan kijken om inwoners en gemeente te helpen om initiatieven mogelijk te maken. Deze procesregisseur willen wij koppelen aan een medewerker burgerparticipatie om kennis en ervaringen te borgen. Wij willen dit in de vorm van een pilot-periode voor twee jaar zo inzetten. Na deze periode zullen wij de effecten van deze inzet evalueren en met een voorstel voor een vervolg komen. Voor de inzet van de procesregisseur hebben wij gezocht en zijn er middelen beschikbaar binnen het budget voor organisatieontwikkeling. De formatie voor de eigen medewerker burgerparticipatie is niet voorzien in de huidige budgetten. Hiervoor is incidenteel in 2021 en 2022 € 80.000 per jaar nodig.

VONCK!

In 2019 startten we met de pilot VONCK! Het betreft een klankbordgroep van inwoners met als doel het signaleren, stimuleren en faciliteren van burgerinitiatieven. VONCK! heeft het mandaat om aanvragen subsidie burgerkracht te beoordelen. De pilot was een eerste stap om meer eigenaarschap bij inwoners te laten en hen de regie te geven over zaken die voor hen belangrijk zijn. Nu we verder zijn in de doorontwikkeling merken we dat dit concept, waarbij een kleine groep inwoners gemandateerd is om beslissingen te nemen voor andere inwoners, niet meer aansluit bij de beweging die we willen maken. Wat we beogen is dat dorpen met elkaar in gesprek gaan over de toekomst van hun kern. Samen met de klankbordgroep is besloten dat de huidige constructie niet werkt en we de pilot niet langer op deze manier voortzetten. Het voorstel is om de middelen van de subsidie burgerkracht meer kerngericht in te zetten en op te nemen in het werkbudget dorpsontwikkelplannen (programma 4). Er is dan geen overkoepelend orgaan nodig om aanvragen te beoordelen. Inwoners bepalen samen wat nodig is voor hun dorpskern en waar de prioriteiten liggen. De Verordening Burgerkracht Cranendonck komt daarmee te vervallen.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsstukken die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Reglement van orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Cranendonck 2015	03-02-2015
• Verordening van de adviescommissie van de gemeenteraad van Cranendonck 2015	03-02-2015
• Reglement betreffende de samenstelling, werkwijze en bevoegdheden van het presidium van de raad 2015	03-02-2015
• Verordening rekenkamercommissie 2016	05-02-2013
• Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning 2013	25-11-2014
• Verordening rechtspositie wethouders, raads- en commissieleden	11-03-2014
• Griffieverordening Cranendonck	15-09-2015
• Financiële verordening	04-02-2020
• Controleprotocol 2019 met normenkader	04-02-2020
• Treasurystatuut 2020	26-5-2020
• Burgerparticipatie: ontwikkeling in rollen en relaties	

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Vorenstaande lijst laat zien dat er binnen dit product weinig bestaand beleid is dat aangepast kan worden en daarmee een financieel voor- en/of nadeel met zich meebrengt.

De resultaatafspraken

De raad beschikt over een –door de griffier aangeleverde– actuele, digitale Lange Termijn Agenda (LTA).

Resultaatafspraken LTA raad

- De raad vervult zijn kaderstellende en controlerende rol aan de hand van de volgende P&C-producten c.q. beleidsnotities die wij in 2020 ter besluitvorming aanbieden:
 - Kadernota (in 2020 een Kaderbrief 2021)
 - Programmabegroting (meerjarige structureel sluitend)
 - Jaarstukken
 - 1 Burap (in de financiële verordening 2020 staat dat er ingaande 2020 1 burap komt i.p.v. 2)
- Over de jaarstukken geeft de controlerende externe accountant een (goedkeurende) controleverklaring af voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Bovendien is sprake van instemming door de toezichthouder Provincie Noord-Brabant van de programmabegroting.

2. Product Dagelijks bestuur

Wat wil de raad bereiken?

Om de doelstellingen van de raad te realiseren, voert het college het collegeprogramma uit dat bij aanvang van elke raadsperiode wordt opgesteld. Hierbij zorgt het college ervoor dat zij ten dienste staat van alle burgers en overige partijen en haar rol vervult conform de Gemeentewet. De voortgang van het afhandelen van het collegeprogramma is door middel van de Lange Termijn Agenda (LTA) inzichtelijk gemaakt voor de raad. Planningen, mijlpalen en acties worden in de LTA bijgehouden.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2021	2022	2023	2024
Inwoners hebben vertrouwen in burgemeester en wethouders	6,0	WSJG	6,3*	6,3	6,3	6,3
Burgemeester en wethouders maken hun beloften waar	5,3	WSJG	5,7*	5,7	5,7	5,7
De gemeente wordt goed bestuurd	5,8	WSJG	6,1*	6,1	6,1	6,1

*De nieuwe streefwaarde is gebaseerd op de gemiddelde score voor gemeenten met < 25.000 inwoners uit de laatste meting.

Toelichting bestaand beleid

Collegeprogramma

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 stelde de gemeenteraad een nieuw raadsprogramma op. Het college vertaalde het raadsprogramma in het collegeprogramma en voert dit uit.

De resultaatafspraken:

- Jaarschijf 2021 van het collegeprogramma is uitgevoerd.
- Alle, op basis van wet- en regelgeving, noodzakelijke besluiten zijn genomen.
- De actieve informatieplicht aan de raad is vervuld door o.a. het opleveren van raadsinformatiebrieven en het organiseren van raadsinformatieavonden.
- We gaan ervaring opdoen met de nieuwe werkvormen.

3. Product Openbare orde

Wat wil de raad bereiken?

In de gemeente Cranendonck leven de mensen samen in een veilige en leefbare woonomgeving. De gemeente heeft de regierol met betrekking tot de integrale veiligheid. De gemeente gaat de toezicht- en handhaving capaciteit op alle beleidsterreinen breder inzetten.

1. Openbare orde en Veiligheid

Toelichting bestaand beleid

Intensivering bestaand beleid

De aanpak van ondermijnende criminaliteit staat in de Kadernota Integrale Veiligheid 2020-2022 genoemd als één van de drie prioriteiten (naast het versterken van de verbinding Zorg en Veiligheid en het versterken van een veilige woon- en leefomgeving). Ook binnen basisteam Dommelstroom en regionaal is de aanpak van ondermijnende criminaliteit één van de prioriteiten. Om in het zuiden van Nederland de krachten voor de aanpak te bundelen zijn het RIEC en de Taskforce Brabant Zeeland samengevoegd tot Taskforce-RIEC Brabant-Zeeland.

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost

Voor de beleidsvoornemens binnen de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Algemeen Plaatselijke Verordening	19-11-2019
• Kadernota Integrale Veiligheid 2020-2022	19-11-2019
• Beleidsplan Wet veiligheidsregio's	19-09-2019
• Regionaal Veiligheidsplan Oost Brabant 2019-2022	25-09-2018
• Omgevingsbeleidsplan	20-01-2015
• Regionaal Risicoprofiel 2019-2022	29-01-2019

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

De budgetten die bij integrale veiligheid horen worden vastgesteld uit diverse gemeenschappelijke regelingen (Veiligheidshuis, RIEC etc.).

Nieuwe beleidsvoornemens:

In de begroting is een budget van € 5.000 opgenomen voor RIEC en samenwerking met Zeeland.

2. Integrale aanpak toezicht en handhaving

Toelichting bestaand beleid

In 2019 is het “Uitvoeringsbeleid VTH 2020-2023” vastgesteld. Dit beleid bevat de prioriteiten met betrekking tot toezicht en handhaving voor 2020-2023. Het plan bevat het beleidsmatig kader voor de invulling van de gemeentelijke taken op het gebied van VTH. In het raadsprogramma is aangegeven dat toezicht en handhaving een speerpunt is. Gelet op handhavingsambities uit het raadsprogramma is het beleidsplan integraal opgesteld waarbij er naast de wettelijke onderdelen als illegaal bouwen ook aandacht is voor adrescontroles, regionale detailhandelsvisie, milieu enz. Hierdoor krijgt ook de invulling van toezicht en handhaving een integraal karakter.

De prioritering uit het Uitvoeringsplan is het uitgangspunt bij het oppakken van toezicht- en handhavingstaken. Verzoeken om handhaving worden altijd opgepakt. Afhankelijk van de capaciteit die door handhavingverzoeken wordt gevraagd blijft de overige capaciteit over voor de overige prioriteiten.

Detailhandelsvisie A2-gemeenten en de Regionale Detailhandel visie

Het detailhandelsbeleid ziet toe op de versterking van de centra van Budel en Maarheeze en daarmee op het behoud van het voorzieningenniveau naar de toekomst. Door uitbreiding van capaciteit kan er in bepaalde mate toezicht worden uitgevoerd op overtredingen als detailhandel op het industrieterrein en illegale bewoning.

Controle op verleende omgevingsvergunningen

In het uitvoeringsprogramma is aangegeven dat het wenselijk is dat er 450 controles worden uitgevoerd op verleende omgevingsvergunningen en 94 controles op strijdig gebruik door particulieren, daarnaast zijn er gewenste aantallen opgenomen voor bijvoorbeeld controle op ontheffingen en toezicht op vergunningsvrij bouwen en bouwen zonder vergunning. Door uitbreiding van capaciteit kan het toezicht op bouw en ruimtelijke ordening naar behoren worden opgepakt.

Toezicht door boa's

Door het (incidenteel) inhuren van externe boa's kan toezicht op de APV uitgevoerd worden conform het uitvoeringsprogramma. Naast de inhuur van externe boa's werken we met een toezichthouder op het vlak van de APV.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Uitvoeringsbeleid 2020 – 2023	17 september 2019
• Omgevingsuitvoeringsprogramma 2020	28 januari 2020
• Jaarverslag Integrale Handhaving 2019	16 juni 2020
• Evenementenbeleid	Oktober 2012
• Horeca convenant	14 december 2011
• Convenant paracommercialisme gemeente Cranendonck 2018	Januari 2018
• Regionale Detailhandel visie	
• Detailhandel visie A2-gemeenten	2015

Beknpte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Voor de uitvoering van de integrale toezicht en handhaving wordt onder andere gebruik gemaakt van de Omgevingsdienst Zuid-Oost Brabant (Odzob). Indien er minder toezicht en handhaving wordt uitgevoerd, zal er ook minder gebruik worden gemaakt van de ODZOB en zijn deze kosten lager.

Nieuwe beleidsvoornemens

De gemeente Cranendonck geeft invulling aan de beleidsvoornemens als vastgelegd in het uitvoeringsbeleid VTH 2020-2023.

4.Product Burgerdiensten/dienstverlening

Wat wil de raad bereiken?

Een dienstverlening die voldoet aan de behoefte en logica van onze klanten. De gemeente heeft haar dienstverlening vraaggericht, efficiënt en proactief ingericht en levert kwalitatief hoogwaardig werk.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	2017 Cr	2017 NL	Bron
Gemiddelde directie dienstverlening		6,48	6,77	WSJG
Ontevreden over dienstverlening		18%	13%	WSJG
Aanvragen of voorleggen gemakkelijk		70%	79%	WSJG
Afhandelingstijd acceptabel	8,8	73%	76%	WSJG
Medewerker voldoende deskundig	8,7	69%	77%	WSJG
Burger/klant is aangenaam verrast		39%	43%	WSJG
Communicatie en voorlichting	8,8	6,53	6,69	WSJG
Voldoende communicatie over verloop afhandeling		66%	69%	WSJG
Gemeente gebruikt heldere taal		59%	66%	WSJG
Digitale dienstverlening	7,0	6,60	6,94	WSJG

Getal is een waardering tussen 0 en 10

Het % is het % burgers/klanten '(helemaal) mee eens'

Toelichting bestaand beleid

Het product burgerdiensten/dienstverlening is het product waar de klanten onze gemeente grotendeels op herkennen. Het betreft dan het uitgeven van alle wettelijke documenten zoals de paspoorten, rijbewijzen etc. Maar ook producten zoals de begraafplaats, klachten & meldingen en WOZ. Contact met onze klanten is er via alle kanalen; zowel aan de balie als via telefoon, e-mail en digitale diensten.

Het eerste klantencontact (ontvangst) en een proactieve informatievoorziening zijn een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden. Daarvoor moeten we in ieder geval voldoen aan onze wettelijke verplichting(en) die samenhangen met de Basisregistratie Personen (BRP), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en Basisregistratie WOZ. Daarnaast leveren we procesgerelateerde informatie aan onze burgers en overige klanten. Ook het beheren en het sturen op product- en procesinformatie via alle kanalen ziet de gemeente als haar taak. Daarbij probeert de gemeente de gebruikers te verleiden naar het digitale kanaal.

Basisregistratie Personen (BRP)

De medewerkers Burgerzaken zijn de toezichthouders op de BRP en de specialisten op het gebied van persoonsgegevens, identiteitsvaststelling, het onderkennen van ID-fraude en de toezicht op woonadressen. Het uitvoeren van adresonderzoeken neemt een steeds belangrijkere plaats in, in de werkzaamheden. Daarmee verhogen we de kwaliteit van de BRP-, BAG- en WOZ-gegevens en zorgen we voor kwaliteit van de registraties aan de voorkant van ieder overheidsproces dat gebruik maakt van persoons-, adres en bouwgegevens.

Aanpak adreskwaliteit

In het Omgevingsbeleidsplan is de aanpak van adreskwaliteit structureel opgenomen. We continueren het toezicht door middel van huisbezoeken en werken binnengemeentelijk vaker samen met andere vakgebieden (o.a. WOZ, leerplicht, toeristenbelasting)

Door adressignalen komen andere handhavingkwesties boven water zoals leegstand van woonadressen, niet ingeschreven inwoners, strijdig gebruik in relatie tot het bestemmingsplan (onder meer op bedrijventerreinen), huisvesting arbeidsmigranten en het innen van toeristenbelasting. Een structurele inzet op (de handhaving van) adreskwaliteit levert belangrijke input op andere vakgebieden en andersom. Het is daarom niet voor niets dat de Basisregistratie Personen (BRP), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) en de LAA zijn toegevoegd aan Omgevingsbeleidsplan.

De nieuwe identiteit van Burgerzaken; transitie burgerzaken

Nieuwe technologieën en de toenemende digitalisering hebben invloed op alle thema's van Burgerzaken: persoonsinformatiemanagement, identiteitsmanagement, verkiezingen, dienstverlening en innovatie. Burgerzaken ontwikkelt zich in 2021 verder in haar rol van poortwachter en buitendienst voor de gehele overheid. Opleidingen en het opdoen van ervaring op het gebied van identiteits- en adresfraude vormen daar een onderdeel van.

De verlaagde vraag naar reisdocumenten zet ook in 2021 door. Vanaf 2021 is ook voor de rijbewijzen het eerste jaar dat daar de vraag minder wordt, dit zet door tot 2024. De verlaagde vraag naar reisdocumenten en rijbewijzen (vanaf 2021-2024) biedt ruimte die nodig is voor de transitie Burgerzaken.

Implementatie van de Kennisbank in Excellence als hulpmiddel voor het beantwoorden en routeren van klantvragen en het verbeteren van het beheer op productinformatie op onze website.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
<ul style="list-style-type: none">Bestuursopdracht 'visie op de organisatie 2017'Oplegnotitie 'visie op de organisatie 2017'	01-12-2016

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Dit product is in geringe mate beïnvloedbaar. Het beheer van de Basisregistratie Personen (BRP) is een wettelijke verplichting en daardoor nauwelijks te beïnvloeden.

Het niveau van dienstverlening zoals omschreven in het "Beleidsprogramma Dienstverlening" volgt voor een groot deel landelijke richtlijnen. Ook hier is dus niet veel invloed op uit te oefenen. Voor een deel beschrijft het beleidsprogramma echter ook het ambitieniveau van de gemeente zelf, en dit is wel beïnvloedbaar. Te denken valt aan openings-, wacht- en doorlooptijden.

Aan het leveren van producten van het team burgerdiensten ligt een wettelijke verplichting ten grondslag, waardoor hier nauwelijks beïnvloedingsmogelijkheden zijn. De kosten die voor deze producten gemaakt worden, worden gedekt door de tarieven die voor deze producten gevraagd worden.

Resultaatafspraken

- De gemeente voldoet aan de wettelijke verplichtingen rondom basisregistraties. Dit betekent dat zij bij de uitvoering van haar publieke taken gebruik maakt van deze registraties. De BAG en BRP zijn actueel. Dit wordt getoetst door een zelfevaluatie (audit), waaruit voor de gemeente een slagingspercentage van minimaal 95% voortvloeit.

Resultaatafspraken LTA raad

- Dienstverleningsconcept

5.Product Algemene dekking

Wat wil de raad bereiken?

De gemeente voert een gezond financieel beleid. Gezien de tekorten in het sociaal domein is het de komende jaren niet mogelijk om een jaarlijks structurele begroting te krijgen. De koers is bijgesteld, in 2021 vullen we het tekort aan vanuit de algemene reserves, in de jaarschijven vanaf 2022 presenteren we een structureel sluitend beeld.

Er is nog steeds sprake van een goede vermogenspositie waardoor we onze verplichtingen nakomen en de gewenste investeringen voor onze inwoners en bedrijven doen. Voor deze investeringen kunnen – na zorgvuldige overweging – (bestemmings)reserves ingezet worden. De verhouding tussen de hoogte van de woonlasten en het niveau van de voorzieningen is goed. De belastingen en heffingen zijn gebaseerd op het principe van kostendekkende tarieven.

Toelichting bestaand beleid

Loon- en prijscompensatie 2021-2024 (exclusief sociaal domein)

Vanaf de programmabegroting 2018 passen we in de meerjarenraming loon- en prijsindexeringen toe. Om de loon- en prijsstijgingen op te vangen kiezen wij ervoor om vanaf de programmabegroting 2018 een stelpost op te nemen en niet automatisch de budgetten te verhogen. Eventuele niet-benodigde loon- en prijsstijgingen in enig jaar komen dan als voordeel terug in de exploitatie. Het indexeren van budgetten is namelijk geen automatisme. Alleen aantoonbare loon- en prijsstijgingen komen hierdoor in aanmerking voor indexatie.

Omdat de stelpost prijscompensatie in 2018 niet volledig is benut namen wij vanaf 2019 75% van de prijscompensatie op als stelpost. Als onderdeel van de taakstelling uit de kadernota 2020 is de prijscompensatie verlaagd naar 50%. Als gevolg van de grote onzekerheden na de corona-crisis wordt conform Kaderbrief 2021 voorgesteld in de begroting 2021 de loon- en prijscompensatie voor 100% te ramen. In deze stelpost is het de prijscompensatie van het sociaal domein niet meegenomen. Voor de loon- en prijscompensatie sociaal domein is een aparte stelpost in de begroting opgenomen.

COA

Het COA blijft de komende jaren gebruikmaken van het terrein van de voormalige Nassau Dietz kazerne voor opvang van vreemdelingen en de aanmeldstraat. Door de aanhoudende stroom vluchtelingen maakt het COA gebruik van de maximale opvangcapaciteit. Dit heeft invloed op de te ontvangen middelen van het COA. De bijdrage is gebaseerd op het aantal opvangplaatsen. Voor de aanmeldstraat en de taken die daar voor de gemeente bij horen, ontvangen we uit de algemene uitkering een vast bedrag per jaar. Dit bedrag wordt niet afhankelijk gesteld aan het aantal personen wat naar het AZC komt.

Onderstaand overzicht omvat de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
• Legesverordening	17-12-2019
• Verordening Afvalstoffenheffing	17-12-2019
• Verordening Rioolheffing	17-12-2019
• Verordening OZB	17-12-2019
• Verordening Toeristenbelasting	17-12-2019
• Verordening Lijkbezorgingrechten	17-12-2019
• Verordening Marktgeden	17-12-2019
• Verordening Rechten en precariobelasting	17-12-2019
• Verordening Innemen van standplaatsen	17-12-2019
• Verordening Reclamebelasting Budel Centrum 2020	17-12-2019
• Financiële verordening 2020	04-02-2020
• Treasurystatuut 2020	04-02-2020

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

Binnen dit product bestaat een behoorlijke mate van beïnvloedbaarheid. Algemene dekkingsmiddelen zijn namelijk die inkomsten waartegenover vaak geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen staan. Ze zijn vrij besteedbaar met uitzondering van afvalstoffen- en rioolopbrengsten. Het verhogen van bestaande belastingen of het invoeren van nieuwe belastingen zijn instrumenten die beschikbaar zijn om inkomsten te genereren.

Uitkering Gemeentefonds

De berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2020.

De resultaatafspraken

- De structurele lasten zijn gedekt door structurele baten in de jaarschijven 2022, 2023 en 2024.
- De woonlasten voor burgers en bedrijven zijn niet verhoogd met uitzondering van inflatie. Mocht een verhoging toch nodig blijken, dan laten we zien dat de lasten en voordelen voor de inwoners met elkaar in evenwicht zijn.
- Op twee momenten per jaar beoordelen we de hoogte van de reserves & voorzieningen.
- De nog niet gerealiseerde bezuinigingstaakstellingen worden opgepakt (sociaal domein)

Resultaatafspraken LTA raad

- De tarieven van rechten, heffingen en belastingen zijn tijdig vastgesteld net als de bijbehorende verordeningen.
- Producten P&C-cyclus: kadernota, begroting, jaarrekening, bestuursrapportage.

6.Product Bedrijfsvoering

Wat wil de raad bereiken?

De samenleving verandert en de organisatie verandert mee. Cranendonck is een enthousiaste en stimulerende partner die samenwerkt in de breedste zin van het woord om maatschappelijke doelen te realiseren. Hierbij wordt altijd de positieve benadering gehanteerd: "Wat kan er wel" en "Hoe kunnen wij bijdragen" is bij elk vraagstuk de insteek. Vertrouwen is het uitgangspunt van waaruit wij handelen. De ambtelijke organisatie is extern gericht en zorgt daarmee voor een optimale ondersteuning van het bestuur bij het uitvoeren van haar taken.

Door de overheveling van de bedrijfsvoeringstaken naar de GRSA2 wordt de ondersteuning vanuit dit samenwerkingsverband geleverd. Een groot deel van dit product is derhalve opgenomen in de paragraaf Verbonden Partijen en paragraaf bedrijfsvoering.

Welke effectindicatoren horen hierbij?

Omdat burgerparticipatie een onderdeel is van het product bedrijfsvoering, zijn hier de effectindicatoren opgenomen die een relatie hebben met burgerparticipatie. Ten aanzien van de bedrijfsvoering zijn er verder geen effectindicatoren opgenomen in "Waar staat je gemeente".

Omschrijving	Realisatie (voorgaande jaren)	Bron	Streefwaarden			
			2021	2022	2023	2024
De burgers hebben invloed op wat er in de gemeente gebeurt	5,3	WSJG	5,8*	5,8	5,8	5,8
Burgers worden voldoende betrokken bij de totstandkoming van gemeentelijke plannen	5,5	WSJG	5,8*	5,8	5,8	5,8
De gemeente is geïnteresseerd in de mening van haar burgers	6	WSJG	6,2*	6,2	6,2	6,2
Er zijn voldoende mogelijkheden tot inspraak op gemeentelijke plannen	5,7	WSJG	6*	6	6	6
Burgers worden voldoende betrokken bij de uitvoering van gemeentelijke plannen	5,4	WSJG	5,6*	5,6	5,6	5,6
Burgers hebben voldoende invloed op datgene wat de gemeente doet	5	WSJG	5,2*	5,2	5,2	5,2

*De nieuwe streefwaarde is gebaseerd op de gemiddelde score voor gemeenten met < 25.000 inwoners uit de laatste meting.

Toelichting bestaand beleid

Binnen dit product staat de organisatieontwikkeling centraal. Voor 2021 en de komende jaren betreft dit vooral het verder ontwikkelen van de organisatie. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt hier nader op ingegaan en zijn de speerpunten voor 2021 nader toegelicht.

Visie op de organisatie

In de paragraaf bedrijfsvoering komt de visie aan de orde. De doorontwikkeling naar een toekomstbestendige organisatie is een verandering die niet van vandaag op morgen is gerealiseerd. De komende jaren ligt daarom voor de organisatie de focus op een doorontwikkeling naar de visie. Hiervoor is een plan opgesteld, waarin is uitgewerkt welke stappen gezet moeten worden en welke middelen daarvoor nodig zijn.

Verplaatsen fietsenstalling gemeentehuis

Met de herontwikkeling van het centrum komt de plaats waar de fietsenstalling nu staat te vervallen. De fietsenstalling zal op een nader te bepalen plaats moeten worden herbouwt. In de afspraken tussen gemeente en ontwikkelaar is hier geen budget voor vrij gemaakt. Wij stellen voor om een krediet van € 40.000 beschikbaar te stellen voor het verplaatsen van de fietsenstalling.

Vervangen zonnepanelen gemeentehuis

Het gemeentehuis is na de renovatie uitgerust met een groot aantal zonnepanelen. Door externe omstandigheden zijn een aantal van deze panelen beschadigd. Dit heeft tot gevolg dat de installatie is uitgeschakeld. Er wordt op dit moment geen energie opgewekt. Dit kan worden hersteld door middel van het vervangen van deze beschadigde panelen. Doel van deze vervanging is om de installatie weer op orde te brengen. Wij stellen voor om een krediet van € 43.000 beschikbaar te stellen voor de vervanging van de zonnepanelen.

Onderstaand een overzicht van de belangrijkste beleidsdocumenten die de raad in het verleden heeft vastgesteld in relatie tot dit product:

Naam	Datum
- Beleidsprogramma Dienstverlening	15-11-2011
- Beleidsnota 'Communicatie- en burgerparticipatie: onmisbare schakels'	15-11-2011
- GR A2 Samenwerking	19-04-2016
- Inkoopbeleid	30-05-2017
- Bestuursopdracht visie op de organisatie	11-04-2017

Beknopte toelichting financieel beïnvloedbare onderwerpen bestaand beleid

- Voor dit product is vooral de visie op de organisatie leidend.
- In 2017 is het inkoopbeleid geactualiseerd en uitgevoerd, op basis van nieuwe Europese wet- en regelgeving.
- De gemeente Cranendonck heeft invloed in de GRSA2 organisatie via het bestuur. Door sturing op de begroting en buraps van de GRSA2 kunnen kosten en beleidskeuzes bijgestuurd en ondersteund worden. De begroting 2021 voor de GRSA2 is vastgesteld. Het bestuur van de GRSA2 heeft bij de definitieve vaststelling van de begroting 2020 rekening gehouden met de door de gemeenten ingediende zienswijzen.

Het P-budget 2021

Het P-budget wordt sinds de begroting 2018 ingericht conform de nieuwe visie. Ook in deze begroting 2021 wordt deze lijn gevolgd. Medio 2020 heeft er een geslaagde wervingscampagne plaatsgevonden, waardoor 18 nieuwe collega's in september 2021 gestart zijn. Het is een mix van startende jongeren op de arbeidsmarkt en ervaren medewerkers. Zij vullen gedeeltelijk de openstaande vacatures en/of en vormen een tandem met de collega's die gebruik maken van het generatiepact. Om de externe kosten van inhuur te beperken zijn er in 2020 vaste medewerkers aangenomen voor de BRP-straat. De middelen worden overgeheveld van het budget BRP-straat naar het P-budget

Waar staat je gemeente

In 2017 is meegedaan aan "Waar staat je gemeente". De uitkomsten zijn in het eerste half jaar van 2018 gepresenteerd en bieden de basis voor de effectindicatoren voor de programmabegroting 2019 en verder.

Nieuwe beleidsvoornemens

De resultaatafspraken

- Elementen uit de nieuwe visie van Cranendonck zijn geïmplementeerd.
- De ondersteunende taken worden in A2 verband uitgevoerd op minimaal het niveau dat nu van toepassing is.
- De midoffice is geïmplementeerd en daardoor werken we zaakgericht.

De resultaatafspraken LTA raad

- Jaarlijks bijpraten van de raad over organisatie-ontwikkeling

Beleidsindicatoren

Om de vergelijkbaarheid van gemeenten te verbeteren, zijn conform de vernieuwde BBV-richtlijnen een aantal beleidsindicatoren voor dit programma bepaald:

Naam indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Cranendonck	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2018	4,4	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2019	4,4	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	2019	€ 321	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	2019	pm	*
Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	2019	10,8%	*
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	2019	54	160
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	1,75	2,3
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	4,5	4,04
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	3,5	2,28
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2019	4	5,91
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2019	€ 257	€ 248
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2019	€ 708	€ 666
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2019	€ 770	€ 740

Relatie met verbonden partijen

In overeenstemming met de vernieuwde BBV-richtlijnen is in elk programma beknopte informatie weergegeven over de verbonden partijen die hiermee een relatie hebben. Voor dit programma zijn dat de onderstaande verbonden partijen. Meer gedetailleerde informatie over deze partijen is nog steeds terug te vinden in de betreffende paragraaf.

A2-samenwerking

Doel: De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn de onderlinge samenwerking aangegaan vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Het behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening, het verminderen van de kwetsbaarheid en (op termijn) efficiencyvoordelen zijn voor alle gemeenten belangrijke motieven om een nieuwe stap in de samenwerking te zetten.

Financiële informatie: (x €1.000,-)		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Gemeentelijke bijdrage	4.583	4.776	5.025	5.467	5.106	5.106	5.106

Veiligheidsregio Brabant Zuidoost

Doel: De veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO) behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van:

- Brandweezorg
- Ambulancezorg
- Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
- Rampenbestrijding en crisisbeheersing
- Gemeenschappelijke meldkamer.

De VRBZO is een regionaal samenwerkingsverband van de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

De veiligheidsregio's in Nederland nemen beslissingen ten aanzien van de voorbereiding op en de bestrijding van zware ongevallen, branden, rampen en crises.

Financiële informatie: (x €1.000,-)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gemeentelijke bijdrage	1.087	1.139	1.177	1.205	1.205	1.205	1.205

Overzicht baten en lasten programma

PROGRAMMA 5 - Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
BELEIDSVELD 5.1 Algemeen bestuur	-661	-736	-769	-769	-769	-769
BELEIDSVELD 5.2 Algemene dekking	-1.892	-1.942	-2.588	-3.620	-4.571	-5.492
BELEIDSVELD 5.3 Bedrijfsvoering	-813	-160	-604	-584	-503	-503
BELEIDSVELD 5.4 Dagelijks bestuur	-745	-750	-723	-723	-723	-723
BELEIDSVELD 5.6 Openbare orde en Veiligheid	-1.781	-1.891	-1.865	-1.865	-1.865	-1.865
BELEIDSVELD 5.7 Burgerdiensten	-1.504	-1.294	-1.326	-1.337	-1.319	-1.426
Totaal Lasten	-7.396	-6.773	-7.875	-8.898	-9.750	-10.778
Baten						
BELEIDSVELD 5.1 Algemeen bestuur	19	20	20	20	20	20
BELEIDSVELD 5.2 Algemene dekking	37.420	37.076	37.656	38.856	39.582	40.182
BELEIDSVELD 5.3 Bedrijfsvoering	909	0	0	0	0	0
BELEIDSVELD 5.4 Dagelijks bestuur	5	20	20	20	20	20
BELEIDSVELD 5.6 Openbare orde en Veiligheid	190	133	82	82	82	82
BELEIDSVELD 5.7 Burgerdiensten	263	255	252	251	228	431
Totaal Baten	38.807	37.504	38.030	39.229	39.932	40.735
Saldo voor resultaatbestemming	31.411	30.731	30.155	30.331	30.182	29.957
Bestemmingen						
stortingen reserves	-30	-107	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves	300	115	141	47	47	47
Bestemmingen per saldo	270	8	141	47	47	47
Saldo na resultaatbestemming	31.681	30.739	30.296	30.378	30.229	30.004

Programma 6: Overhead

Inleiding

Door de herziening van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dit programma vanaf de begroting 2017 opgenomen. Door deze herziening worden de overheadkosten vanaf 2017 verantwoord op een taakveld "Overhead". Hierdoor wordt direct zichtbaar wat de overheadskosten van de gemeente zijn. De kenmerken van dit programma zijn anders dan in de andere programma's; om die reden wijkt de indeling ook af.

Doelstelling van het programma Overhead is om de raad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead van de gehele organisatie en de raad ook meer zeggenschap over die kosten te geven. Om dit te kunnen vaststellen, wordt een definitie van het begrip overhead geïntroduceerd, waarbij we gebruik maken van de definities uit 'vensters voor bedrijfsvoering'.

Om inzicht te krijgen in alle elementen van de bedrijfsvoering zijn we in 2017 gestart met 'vensters voor bedrijfsvoering', een benchmarksysteem om inzicht te krijgen in alle elementen van de bedrijfsvoering. Vanaf de begroting 2018 worden de cijfers van de overhead conform de nieuwe methode toegelicht.

De definitie van overhead luidt: *alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces*. De definitie maakt het mogelijk een aantal kosten rechtstreeks toe te rekenen. Hieronder een samenvatting van wat onder overhead valt:

1. Leidinggevenden primaire proces
2. Financiën, toezicht en controle op eigen organisatie
3. Personeel en organisatie
4. Inkoop
5. Communicatie
6. Juridische zaken
7. Bestuursondersteuning
8. Informatie en automatisering
9. Facilitaire zaken en huisvesting
10. DIV (Documentatie en Informatie Voorziening)
11. Managementondersteuning primaire proces

De overhead voor Cranendonck bedraagt voor 2021 ruim € 6,1 miljoen. Dit betekent een opslag per productief uur van circa € 48. De overhead voor Cranendonck is in onderstaande tabel gespecificeerd.

Omschrijving	Bedrag x 1.000
Directie/leidinggevende in het primair proces	817
Communicatie	80
Personeel & organisatie/HRM	545
Gemeentewerf/tractie	221
Facilitaire zaken/huisvesting	671
Ondersteuning	30
A2 samenwerking (exclusief W&I)	3.712
Visie op de organisatie	93
Totaal overhead	6.169

Vanaf de begroting 2019 is de systematiek van de urenrekening verbeterd. De gegevens zijn afgestemd op de nieuwe organisatie. De verbeterde systematiek van urenrekening is verwerkt in begroting 2021. Dit betekent dat de overhead op een apart taakveld wordt verantwoord en dat de doorberekende uren worden toegerekend exclusief overhead. Het taakveld overhead wordt apart zichtbaar gemaakt en niet meer verdeeld over de verschillende programma's. Door het centraal begroten van kosten van overhead gebeurt het berekenen van de "tarieven" extracomptabel.

PROGRAMMA 6 - Overhead	rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten						
BELEIDSVELD 6.1 Overhead	-6.268	-6.027	-6.169	-5.830	-5.828	-5.823
Totaal Lasten	-6.268	-6.027	-6.169	-5.830	-5.828	-5.823
Saldo voor resultaatbestemming	-6.268	-6.027	-6.169	-5.830	-5.828	-5.823

HOOFDSTUK 2: PARAGRAFEN

1. De Gemeentelijkenschappelijke Regeling Samenwerking A2 (GRSA2)

Algemeen

De bedrijfsvoeringstaakgebieden van de gemeente zijn per 1 januari 2017 ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard; de Samenwerking A2 gemeenten (GRSA2). De dienstverlening van de GRSA2 heeft tot doel om de deelnemende gemeenten optimaal te faciliteren bij het realiseren van hun ambities. Dit door de uitvoering van de ondersteunende taken op het gebied van financiën, communicatie, personeel en organisatie, informatiemanagement, juridische zaken, inkoop, facilitaire zaken en bestuurs- en management ondersteuning. Daarnaast verzorgt de GRSA2 de uitvoerende werkzaamheden op gebied van Werk en Inkomen voor de deelnemende gemeenten.

De takenbundeling op bedrijfsvoering moet voor de gemeente leiden tot meer kwaliteit, borging van de continuïteit, verminderde kwetsbaarheid, een versterking van de dienstverlening én het behalen van efficiencyvoordelen op de bedrijfsvoeringstaken in de periode 2017-2022, uitgaande van het takenpakket zoals dat is overgegaan naar de GRSA2 en omstandigheden bij de start.

De GRSA2 is voor de gemeente Cranendonck een bekende en betrouwbare samenwerkingspartner, die in nabijheid van de gemeente functioneert en de werkwijzen en gewoonten van de gemeente van binnenuit kent. De zelfstandigheid en beleidsautonomie van de gemeente Cranendonck blijft daarbij onaangetast.

Wat gaat de GRSA2 in 2021 doen?

De samenleving verandert en de gemeenten en GRSA2 organisatie veranderen hierin mee. De GRSA2 is een professionele partner die met de gemeenten samenwerkt in de breedste zin van het woord om de maatschappelijke en eigen doelen te realiseren. Binnen de gemeentes zijn er op alle domeinen omvangrijke ontwikkelingen die de komende jaren verder vorm krijgen.

Deze ontwikkelingen die de dienstverlening naar de burger raken en veel vragen van de gemeentes en haar medewerkers zelf. Daarnaast vragen deze ontwikkelingen andere bedrijfsvoering ondersteuning vanuit de GRSA2. Hiervoor is in februari 2020 met de gemeenten overeengekomen om door middel van een gezamenlijk onderzoek in 2020 de taken en fijnstructuur te evalueren om te komen tot een zo kosten efficiënte bedrijfsvoering organisatie voor de A2 gemeenten.

Verdere harmonisatie van de bedrijfsvoering als middel om de doelstellingen van kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid te kunnen realiseren blijft noodzakelijk. Er worden waar mogelijk en zinvol voorstellen gedaan aan de gemeenten voor harmonisatie van het bedrijfsvoering beleid en standaardisatie van de bijbehorende uitvoeringsprocessen.

Voor de verdere ontwikkeling van de interne organisatie wordt ook in 2021 ingezet op het duurzaam borgen van de "eigen identiteit" van de A2 organisatie. De in 2019 vastgestelde 4 kernwaarden (waardierend betrokken, samen en sterk staan, deskundig resultaat en durven vernieuwen) zijn hiervoor de basis. Vanuit hier gaan we de doorontwikkeling van de A2 medewerkers en de verschillende teams verder vormgeven, waarmee we de betrokkenheid en het werkplezier gaan vergroten.

Aandachtsgebieden bedrijfsvoering 2021

Harmoniseren en standaardiseren bedrijfsvoering

Voor het harmoniseren en standaardiseren van de bedrijfsvoering is een overkoepeld programma ingericht waarvoor eind 2019 een ontwikkelagenda is opgesteld, waarin projecten zijn opgenomen op het gebied van:

- Harmoniseren beleid en instrumenten op gebied van arbeidsmarktcommunicatie om de A2 gemeenten en GRSA2 als aantrekkelijke werkgever te positioneren en de kosten voor werving/inhuur zo laag mogelijk te houden.

- Harmoniseren en inrichten financiële management info voor betere sturingsmogelijkheden P&C voor raad, bestuur, management en medewerkers.
- Inrichten en realiseren van geautomatiseerde correspondentie met als doel de drukwerk kosten te verlagen en de efficiency te vergroten.
- Introductie en ondersteuning Data gedreven werken; o.a. voor digitale samenwerking met burgers en bedrijven, betere onderbouwing beleid, resultaat/effect metingen en efficiency.

I&A visie

De ontwikkelingen op gebied van automatisering en informatisering gaan snel en dit noodzaakt gemeenten om aangehaakt te blijven bij deze ontwikkelingen die ook onze burgers en bedrijven raken. Om deze ontwikkelingen te borgen, is voor de A2 gemeenten de I&A visie 2020-2023 ontwikkeld. Deze visie draagt bij aan het verwezenlijken van de doelstelling voor digitaliseren en harmoniseren, aan de strategische visies en visies op dienstverlening in een sterk veranderende omgeving en gaat over de informatievoorziening en automatisering. De drie thema's in de visie zijn digitale dienstverlening, de data gedreven gemeente en ambtenaar 3.0.

De uitvoering van de visie draagt bij aan het realiseren van de ambities en aan de noodzakelijke ontwikkelingen van de I&A-organisatie voor de gewenste ondersteuning van de gemeenten. Daarnaast draagt een gedeelde informatievisie bij aan een goede samenwerking binnen de gemeenten op het gebied van informatievoorziening. In de komende jaren zullen we nader invulling en uitvoering geven aan deze visie.

Personeel & organisatie

De dienstverlening vanuit P&O dient aan te sluiten bij de filosofie van de gemeenten. Daar is een verder digitaliseringsslag gaande richting de inwoners. Inwoners kunnen steeds meer zaken digitaal en tijdonafhankelijk afhandelen. Daarnaast zijn de gemeenten druk doende om een andere vorm van dienstverlening van aanbodgericht naar vraaggericht in te richten. Ook hierbij is een ondersteunende rol voor HR weggelegd om deze dynamiek te helpen begeleiden. Tot 2021 zijn wij druk met het (gefaseerd) invoeren van het e-HRM. De stap die we in 2021 willen gaan maken is om dan de vervolgstap in te zetten. De rol van HR verschuift dan van een administrerende naar een meer adviserende doordat reguliere HR dienstverlening grotendeels digitaal wordt geleverd.

Communicatie

Met het overgaan naar HAC-weekblad voor het publiceren van gemeentenuws zijn de kosten gestegen. We houden er rekening mee dat het reguliere communicatiebudget in 2021 niet toereikend is voor alle noodzakelijke activiteiten.

Verder zijn we, zo lang als nodig, intensief bezig met communicatie rondom corona naar inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. Tenslotte hebben we de ambitie om de gemeentelijke communicatie nog beter aan te laten sluiten op de behoeften van onze inwoners en de maatschappelijke trends en ontwikkelingen. Het eerste zicht hierop hebben we. Dit gaan we verder verfijnen en we willen hierbij o.a. meer focus leggen op digitale communicatie, doelgroepgericht en met een heldere boodschap.

Juridische zaken

Op basis van de ervaringen uit o.a. de ontvangen bezwaarschriften, aanbevelingen jaarverslag van de commissie bezwaarschriften A2 samenwerking en wijzigende wet & regelgeving wordt er in 2021 de juridische kwaliteitszorg binnen de gemeentelijke organisatie en de processen verder versterkt. Dit is een continue proces.

De Wet Open Overheid (verder: Woo) komt eraan. Deze wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Wob regelt al dat overheidsinformatie openbaar is op benoemde uitzonderingen na en hoe men deze informatie kan opvragen. De Woo gaat een stap verder. De wet

verplicht overheden en semi-overheden om informatie die openbaar is, rechtstreeks toegankelijk te maken. Naar verwachting zal dit in 2021 zijn, de GRSA2 ondersteunt Cranendonck hoe de processen in te richten om invulling te geven aan de Woo.

In 2021 zal hoogstwaarschijnlijk ook de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in werking treden. Het wetsvoorstel geeft de burger het recht om elektronisch berichten aan een bestuursorgaan te zenden op een door het bestuursorgaan bepaalde wijze. Met het voorstel wordt met name de Algemene wet bestuursrecht gewijzigd en wordt geregeld dat burgers en bedrijven het recht krijgen om elektronisch zaken te doen met de overheid. Ook hierbij zal de GRSA2 Cranendonck ondersteunen in hoe de organisatie en processen in te richten om invulling te geven aan de Wet Modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.

Rechtmatigheidsverklaring

Een ontwikkeling op het taakgebied financiën om hier specifiek te noemen is een verandering in de rechtmatigheidsverklaring. Vanaf boekjaar 2021 worden Colleges van burgemeester en wethouders zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverklaring. Dat gaat gevolgen hebben voor het financieel beleid, de inrichting en de financiële verantwoording binnen gemeenten. De controleverklaring van de jaarrekening verschuift namelijk van de accountant naar de gemeente zelf, waarbij het college zich verantwoordt. De GRSA2 gaat Cranendonck in 2021 faciliteren om deze verandering mogelijk te maken.

2. DE VISIE OP DE ORGANISATIE

In 2016 heeft Cranendonck de nieuwe visie “hallo ik ben Cranendonck”, opgesteld die uitgaat van lef en vertrouwen, het nemen van eigen verantwoordelijkheid en waarbij we kijken naar mogelijkheden en ons niet verschuilen achter de regels. Op 17 april 2017 heeft uw raad de bestuursopdracht hierover vastgesteld. Voor het realiseren van deze nieuwe visie is een ontwikkelprogramma opgesteld waarin via de volgende ontwikkellijnen wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen:

- Klantgerichtheid
- Samenspel, regie, participatie en cocreatie
- Personele ontwikkelingen
- Autonomie

Organisatieontwikkeling

Als gemeente maken we een beweging naar verantwoordelijkheid nemen én uitdragen. Met een platte organisatie die intensief samenwerkt in zelfsturende teams van taakvolwassen medewerkers, zetten we ons zo effectief mogelijk in voor onze inwoners, gasten en bedrijven. Met als doelstelling:

- Ruimte voor inwoners om zich te ontwikkelen
- Sparren en samenwerken op basis van vertrouwen en positief enthousiasme
- We zorgen voor goede voorwaarden en goede basisvoorzieningen
- De gemeente inspireert, faciliteert, stimuleert en ondersteunt
- We geven medewerkers en maatschappij ruimte en vertrouwen

In april 2017 heeft de raad de bestuursopdracht voor de organisatieontwikkeling vastgesteld en daarmee zijn ook de financiële middelen ter beschikking gesteld. Dit betekent dat er in totaal voor 2017, 2018 en 2019 € 800.000 beschikbaar is gesteld.

Om diverse redenen is de uitvoering van een aantal ontwikkellijnen meerdere malen getemporeerd, een belangrijke reden is de ontstane druk op de organisatie. Er zijn al een heleboel resultaten behaald, maar we zijn eind 2020 nog niet klaar. Een deel van het beschikbare budget wordt in 2021 benut.

Wat gaan we in 2021 doen?

In 2021 gaan we verder met de doorontwikkeling om de doelstellingen te realiseren. Enkele activiteiten die wij oppakken zijn:

- Investeren in de vele nieuwe medewerkers die in september 2020 aan de organisatie zijn toegevoegd. We gaan hen meenemen in de Cranendonckse manier van werken m.b.t. klantgerichtheid, samenspel, participatie en cocreatie, personele ontwikkeling en autonomie.
- Voor de ontwikkellijn Samenspel, regie, participatie en cocreatie richten we ons in 2021 op drie sporen, te weten de inwoners, maatschappelijke instellingen en de organisatie. In gesprekken met inwoners en maatschappelijke organisaties/ partners schenken we structureel aandacht aan de rollen die partijen innemen, relaties, de rolzuiverheid en het eigenaarschap van vraagstukken. Wij verwachten van maatschappelijke organisaties dat zij ondersteunend zijn aan de processen die binnen de dorpen ontwikkeld worden. We zetten in 2021 verder in op begeleiding/ondersteuning van onze medewerkers, het college en de raad in het omgaan met de veranderende rollen en relaties. In programma 5 wordt dit verder toegelicht onder het kopje burgerparticipatie.
- Kwaliteit dienstverlening meten en waar nodig verder verbeteren. In 2021 onderzoeken we opnieuw in welke mate de klanten de gemeente als bereikbaar ervaren. Mede met het oog op de Corona-maatregelen, waarbij fysiek contact beperkt mogelijk is, gaan we daarbij na hoe we het de inwoners (nog) makkelijker kunnen maken. Naast bereikbaarheid, willen we in 2021 onderzoeken waar de behoeften van onze klanten liggen als het gaat om hun beleving. Door middel van het evalueren van klantreizen brengen we in kaart waar processen aanpassing behoeven.
- Verdere gerichte doorontwikkeling van teams en medewerkers aan de hand van trainingen en coaching op maat. Cranendonck College bevat in 2021 o.a. een online leerplatform wat voor alle medewerkers onbeperkt toegankelijk is.
- Verdere aanpassing van systemen en regelingen om autonomie in de vorm van zelfsturing verder te bevorderen.
- Communicatie naar buiten over onze visie en werkwijze, om inwoners en potentiële nieuwe medewerkers te enthousiasmeren over de mogelijkheden die dit voor hen kan bieden.
- Wil willen de ruimte nemen om de koers die we varen te evalueren.
- Het gesprek over de Stip op de horizon voortzetten over een intensievere samenwerkingsvorm in A2 verband in de nabije toekomst, omdat de afzonderlijke gemeentelijke organisaties kwetsbaar zijn.

Het doel is dat eind 2021 de gewenste resultaten van de organisatie ontwikkeling zijn gerealiseerd, namelijk:

- Toename klanttevredenheid
- Dekking van grijze gebieden tussen afdelingen en beleidsterreinen
- Maatwerk binnen bestaand beleid
- Wendbare, platte organisatie
- Medewerkers werken met veel plezier

3. HET P-BUDGET 2021

Bij de vaststelling van de kadernota 2018 is in het kader van realistisch begroten voorgesteld om vanaf 2018 indexeringen toe te passen. Er is nog geen duidelijkheid over de CAO die geldt ingaan de 2021, de indexering (3%) op het P-budget is nog niet verwerkt in onderstaande getallen, maar als reservering meegenomen op de stelpost indexaties.

In onderstaande tabel staat weergegeven hoe het P-budget voor 2021 is opgebouwd.

	2020	2021
Niet-beïnvloedbare kosten (Bestuur en Raad)	1.148.000	1.178.000
Opleiding en secundaire arbeidsvoorwaarden	357.000	329.000
Administratieve kosten	259.000	259.000
Totale salariskosten	6.845.000	7.121.000
Totaal P-budget	8.609.000	8.887.000

Het p-budget stijgt met € 278.000 ten opzichte van 2020. Dit wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door:

€ 30.000: vergoeding raadsleden

€ 168.000: overheveling van budget BRP-straat, vaste medewerkers in plaats van inhuur (budgettair neutraal)

€ 109.000: hogere salariskosten door periodieken en functieherwaarderingen

-€ 28.000: overheveling van P-budget naar budget GRSa2 (conform besluit begroting GRSa2 2021)

Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de robuustheid van de gemeentelijke begroting. In deze paragraaf beschrijven wij hoe sterk de gemeente is om onvoorziene, financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid daarvoor veranderd hoeft te worden. Om dit te kunnen beoordelen, moeten we inzicht hebben in de omvang en achtergronden van de aanwezige weerstandscapaciteit en de risico's die voor onze gemeente aanwezig zijn. In 2015 zijn we gestart met risicomanagement, wat heeft geresulteerd in een vernieuwde paragraaf weerstandsvermogen. In de afgelopen jaren hebben we risicomanagement verder doorontwikkeld en ook in 2021 zetten we hier verdere stappen in.

Invloed van Corona op de risico's en het weerstandsvermogen

We zijn als maatschappij in 2020 geconfronteerd met het coronavirus, dit heeft een enorme impact op het dagelijks leven van de samenleving en de economie. Bij de jaarlijkse actualisatie van deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is nooit rekening gehouden met een integraal risico van deze omvang. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2021 is het moeilijk in te schatten hoe het virus zich verder ontwikkeld en wat de financiële gevolgen gaan zijn. Het benadrukt nogmaals het belang van een solide financiële positie om onverwachte tegenvallers te kunnen opvangen.

Drie soorten risico's

Bij het inventariseren van risico's is het van belang om een onderscheid te maken tussen jaarlijks terugkerende risico's en risico's die specifiek zijn voor een bepaald jaar. Er zijn risico's, zoals onzekerheden ten aanzien van de hoogte van de algemene uitkering, die van invloed zijn op het beleid van de gemeente, die elk jaar voorkomen en daarmee structureel van aard zijn. Dit betekent echter niet dat de kans op het risico en het financieel gevolg bij het voorkomen van het risico elk jaar hetzelfde is. Deze risico's worden elk jaar opnieuw gekwantificeerd.

Daarnaast zijn er risico's die specifiek zijn voor een bepaald jaar, omdat er in dat jaar bijvoorbeeld een project loopt dat risico's met zich meebrengt. Dit soort risico's, zoals vertraging van een project door externe omstandigheden, moet elk jaar opnieuw in beeld worden gebracht. Bepaalde ontwikkelingen, spelen niet elk jaar en zijn daardoor enkel in bepaalde jaren een risico.

Het risicoprofiel verschilt hierdoor van jaar tot jaar. Niet alleen de risico's verschillen qua kans en impact, maar ook de benodigde weerstandscapaciteit verschilt per jaar.

Naast jaarlijkse, structurele risico's en specifieke risico's per jaar zijn er ook nog risico's die niet te kwantificeren zijn. Hierbij gaat het om risico's die niet uit te drukken zijn in financiële middelen, maar waar we wel rekening mee moeten houden. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het aantal eenmansfuncties dat er binnen de gemeente aanwezig is. Bij het uitvallen van een medewerker die op eenmansfunctie zit, kan bijvoorbeeld de uitvoering van taken stagneren. Het is echter lastig in te schatten wat de financiële gevolgen hiervan zijn, maar het is wel degelijk een risico dat we als organisatie lopen.

Wat is weerstandscapaciteit?

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente heeft om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, op te vangen. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat dit invloed heeft op de uitvoering van taken op het huidige niveau. Structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de programma's. Hoe groot de totaal beschikbare weerstandscapaciteit moet zijn, is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt.

De beschikbare incidentele weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- De algemene reserve voor enerzijds het opvangen van risico's waarvoor geen voorziening is getroffen zonder dat de uitvoering van het reguliere beleid van de gemeente wordt verstoord (= ondergrens) en anderzijds een vrij aanwendbaar deel.
- De algemene reserve grondexploitatie (ARG) is het onderdeel van de weerstandscapaciteit dat gereserveerd is voor het opvangen van risico's met betrekking tot de grondexploitatie. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.
- Vanuit het BBV is de gemeente verplicht om een post 'onvoorziene uitgaven' op te nemen in de begroting. Deze post is bedoeld voor het opvangen van onvoorzienbare, niet uitstelbare en onontkoombare uitgaven.
- De vrij aanwendbare bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de gemeente een bepaalde bestemming heeft gegeven. Er is echter voor gekozen om de vrij aanwendbare bestemmingsreserves niet mee te nemen in de beschikbare weerstandscapaciteit. Aanwending van deze reserves kan namelijk negatieve gevolgen hebben voor bestaande voorzieningen.
- Stille reserves bestaan uit het verkoopresultaat (verkoopopbrengst minus lagere boekwaarde) van bijvoorbeeld groenstroken, gronden, gebouwen en aandelen, voor zover de verkoop binnen één jaar te realiseren is, de verkoop niet leidt tot een gat in de begroting en de verkoop de taakuitoefening van de gemeente niet aantast. In het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit is echter besloten om dit niet mee te nemen.

Naast de incidentele weerstandscapaciteit, heeft de gemeente nog de mogelijkheid om de structurele weerstandscapaciteit te verhogen. Er is namelijk een deel onbenutte belastingcapaciteit: bij het heffen van de OZB zitten we op dit moment nog niet aan de maximaal te heffen belasting. Hier zit nog ruimte voor de gemeente, waardoor het deel uit maakt van de beschikbare weerstandscapaciteit. Indien het nodig is, kan de OZB verhoogd worden, zodat risico's opgevangen kunnen worden.

In de onderstaande tabel staat aangegeven op welke manier de beschikbare weerstandscapaciteit is opgebouwd.

Beschikbare weerstandscapaciteit * € 1.000,--	1-1-2021
Algemene Reserve**	9.645
Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG)	369
Onvoorziene uitgaven	10
Stille Reserves	Pm
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	10.024
Eigenaar woning	1.253
Eigenaar niet-woning	0
Gebruiker niet-woning	0
Totaal structurele weerstandscapaciteit *	1.253
*Globaal op basis van ruimte 2020	
Totaal weerstandsvermogen	11.277

** Door de verwachte nadelige begrotingsresultaten is de verwachting dat de Algemene Reserve de komende jaren zal afnemen met circa € 0,8 miljoen. Dit heeft invloed op het weerstandsvermogen.

Hoe is bepaald hoeveel weerstandscapaciteit we nodig hebben?

Om te bepalen of het weerstandsvermogen voldoende is, is naast de beschikbare weerstandscapaciteit ook inzicht nodig in de benodigde weerstandscapaciteit. Om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen, zijn de risico's die onze gemeente loopt organisatie-breed in kaart gebracht. Bij elk risico dat is genoemd in de inventarisatie, is aangegeven wat het risico inhoudt, wat de gevolgen zijn mocht het risico zich voordoen, welke beheersmaatregelen er eventueel genomen zijn en wat de maximale financiële gevolgen zijn (de impact). Op basis van deze analyse is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald.

Onze top 10 aan risico's

In de onderstaande tabel presenteren we de top 10 van de risico's. In totaal zijn er ca. 120 risico's in beeld gebracht. In deze top 10 bevinden zich risico's die enerzijds een grote kans hebben om voor te komen en anderzijds als ze voorkomen, substantiële financiële gevolgen hebben.

Voor 2020 zien we een spreiding van de risico's over de verschillende beleidsvelden heen. Een groot risico ligt bij het niet doorgaan van de ontwikkeling van het DIC. Daarnaast zien we een risico rondom de grondexploitatie en nieuwe ontwikkelingen die van het Rijk op ons af komen (bijvoorbeeld omgevingswet, duurzaamheid en sociaal domein). Dit wordt inhoudelijk verder toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans x impact / financiële gevolgen
1	Hogere kosten en lagere baten als gevolg van een pandemie	Door pandemie kan een economische recessie ontstaan. De inkomsten van het Rijk en andere inkomsten worden lager. Verder stijgen de kosten (o.a. bijstandsuitkeringen, beroep op zorg etc.).	In de begroting kan een bedrag worden opgenomen. Zorgen dat de organisatie wendbaar is om hier mee om te gaan.	€ 550.000
2	De noodzaak tot indiceren van specialistische jeugdzorg is groter dan het beschikbare budget	Overschrijding van het beschikbare budget	De indicaties worden getoetst voordat ze worden afgegeven door de consultant. Daarnaast worden de budgetplafonds maandelijks gemonitord, zodat dreigende overschrijding tijdig gesignaleerd wordt en bijsturing mogelijk is.	€ 500.000
3	Plannen of bezuinigingen van hogere overheden leiden tot extra verplichte, maar niet begrote kosten voor de gemeente	Door extra verplichte uitgaven (o.a. omgevingswet, duurzaamheid) of minder inkomsten door verlaging van uitkeringen of subsidies, wordt het budget dat de gemeente zelf kan beïnvloeden en inzetten lager.		€ 450.000
4	Door externe omstandigheden stagneert de verkoop van (gemeentelijke) gronden e.d.	Er ontstaan tekorten op de grondexploitatie.	Voor een verdere onderbouwing verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid.	€ 369.000
5	De competenties van het personeel blijven achter en we kunnen onvoldoende gekwalificeerd personeel werven, terwijl de omgeving blijft veranderen.	Het verandervermogen van de eigen organisatie is niet voldoende, wat leidt tot tijdsverlies en overvraging van personeel. Het gevolg is dat men fouten maakt en personeel uitvalt.	Met de nieuwe visie op de organisatie en het implementatieplan wordt er gewerkt om dit risico te verkleinen / op te vangen. Ook is de afgelopen jaren al ingezet op verbetering van de competenties van het personeel.	€ 270.000
6	Ontbreken risicoreserve GRSA2	GRSA2 is onvoldoende in staat om onverwachte financiële tegenvallers op te kunnen vangen	Bijsturen via afvaardiging in bestuur GRSA2	€ 243.500

	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Kans x impact / financiële gevolgen
7	Bezuiniging-operaties De raad besluit om bezuinigingen door te voeren, bijvoorbeeld door het hanteren van een nullijn op het P-budget.	Door bezuinigingen kan de dienstverlening voor de externe en interne klant onder druk komen te staan. Als met bezuinigingen niet ook een efficiëncyslag gemaakt wordt, zal de kwaliteit van de dienstverlening verlagen. De controle op en de dienstverlening aan interne klanten komt onder druk te staan en doorlooptijden zullen mogelijk oplopen.		€ 200.000
8	Na bodemonderzoek blijkt er bodemverontreiniging aanwezig te zijn, waardoor de gemeente verplicht is tot sanering.	Hiervoor zijn onvoldoende financiële middelen beschikbaar		€ 175.000
9	De gemeente heeft diverse garantstellingen afgegeven. Gemeente staat o.a. garant voor de gelden die de coöperatie Cranendonck NET u.a. inlegt bij de aanleg van glasvezel op de bedrijventerreinen binnen de gemeente.	Wanneer de coöperatie haar verplichtingen richting de financiële adviseur niet kan voldoen, dient de gemeente deze verplichting over te nemen.	Het risico dat de gemeente ook daadwerkelijk dient bij te springen bij het voldoen van verplichtingen is beperkt. Reden hiertoe is de aanwezigheid van kapitaal vanuit de BOM en de duidelijke binding tussen aanleg en de aansluiting van bedrijven op het glasvezelnet. Op het moment dat uitgaven worden gedaan volgt gelinkt hieraan ook inkomsten.	€ 150.000
10	De begroting van de GR-en is niet toereikend, waardoor de gemeente bij moet betalen en meer moet betalen aan de gemeenschappelijke regeling dan begroot	Het gevolg is dat de gemeente meer uitgaven krijgt.		€ 150.000

Totaalbedrag top-10 risico's 2020 en 2021

In 2020 bedroeg het totaalbedrag voor de top-10 risico's € 3.332.500. In 2021 is dit een bedrag van € 3.057.500. Dit verschil kan enerzijds worden verklaard doordat de risico's die in de top 10 staan met name door de verliesneming van DIC in 2019 lager zijn ingeschat. Anderzijds hebben wij voor 2021 een risico opgenomen voor de gevolgen van een pandemie.

Risico's met of zonder beheersmaatregel

Op het moment dat de risico's in beeld zijn, ontstaat natuurlijk de vraag hoe we die risico's beheersen. In bovenstaande tabel is nog niet voor elk risico een beheersmaatregel opgenomen. Maatregelen om het risico te verminderen kunnen oorzaakgericht of gevolggericht zijn. De eerste zorgen ervoor dat de kans dat de gebeurtenis optreedt, kleiner wordt. De gevolggerichte maatregelen zorgen ervoor dat de schade minimaal is wanneer de gebeurtenis toch plaatsvindt. In bovenstaande tabel is nog niet bij elk risico een beheersmaatregel benoemd. Dit is een vervolgstap die de organisatie nog moet zetten. Belangrijk om in het achterhoofd te hebben, is dat niet elk risico af te dekken valt met een beheersmaatregel. Een beheersmaatregel kan zo complex en/of duur van aard zijn, dat deze niet opweegt tegen het risico dat gelopen wordt.

Cranendonck kent een goede risicospreiding

Cranendonck kent een goede risicospreiding over de verschillende categorieën. De risico's die geïnventariseerd zijn, zijn verspreid over een groot aantal beleidsvelden en ook over verschillende categorieën. Daarnaast is ook het aantal risico's dat een groot financieel gevolg heeft, in combinatie met een hoge kans van voorkomen, in evenwicht met de minder waarschijnlijke risico's.

Focus aanbrengen ten aanzien van sturing op risico's

Als we kijken naar de sturing op de risico's heeft het weinig zin om flink te sturen op risico's met een kleine impact en een kleine kans. Om gestructureerd om te gaan met risico's en te focussen op risicobeheersing richten we ons op de risico's boven de € 250.000 en die een kans van 70% of meer hebben dat ze voor komen.

Conclusie: Op dit moment hebben we voldoende weerstandsvermogen. Door het verwachte nadelige begrotingsresultaten van 2021 daalt het weerstandsvermogen de komende jaren.

Het weerstandsvermogen wordt berekend aan de hand van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 11.277.000. Hier staat een benodigde weerstandscapaciteit tegenover van € 6.263.000. Dit is de optelsom van alle risico's die zijn geïnventariseerd (en dus niet alleen de eerder gepresenteerde top 10). In vergelijking met vorig jaar is de benodigde weerstandscapaciteit gedaald. Dit is deels verklaarbaar uit het feit dat risicomangement breder is uitgezet en meer dan voorheen er kritisch wordt gekeken naar mogelijke risico's (o.a. gevolgen pandemie). Verder zijn er beheersmaatregelen genomen waardoor de risico's zijn verkleind of de risico's zijn niet meer aan actueel (o.a. verliesneming DIC in jaarrekening 2019). Dit houdt echter niet in dat de kans dat alle risico's zich voordoen groter is geworden; er is enkel kritischer gekeken naar mogelijke risico's en de bewustwording is daarmee ook vergroot.

Zoals eerder vermeld is in 2015 gestart met een brede risico-inventarisatie. In de aankomende jaren vindt een verdere kwaliteitsverbetering plaats ten aanzien van de beoordeling en inschatting van de risico's en wordt ook bepaald hoe Cranendonck om moet gaan met de situatie waarin verschillende risico's tegelijk voordoen. Wat betreft de betekenis hiervan voor de ondergrens van de Algemene reserve zal bij een eerstvolgende doorontwikkeling van deze paragraaf een voorstel worden gedaan.

Financiële kengetallen

Vanaf de begroting 2016 is het verplicht om in deze paragraaf vijf financiële kengetallen op te nemen. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en beoordeling zijn enerzijds bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken. Anderzijds zijn de kengetallen bedoeld om gemeenten met elkaar vergelijkbaar te maken.

Het opnemen van deze kengetallen in de begroting past in het streven naar meer transparantie. Daarnaast stelt het de raad in staat om op een eenvoudigere manier inzicht te krijgen in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente. Deze kengetallen drukken namelijk de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting. Daarnaast maken de getallen inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Hiermee geven ze inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeentelijke begroting.

Wat betekenen deze financiële kengetallen?

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast van de gemeente weer, ten opzichte van de eigen middelen. Ook geeft het een indicatie van de druk op de rentelasten en de aflossingen op de exploitaties. Dit kengetal geeft aan hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Vanaf 100% blijft te weinig leencapaciteit over om financiële tegenvallers op te vangen. Bij 130% of hoger is sprake van een zeer hoge schuld. Dit kengetal is gevoelig voor schommelingen in inkomsten.

Een hoge netto schuldquote hoeft niet per definitie een probleem te zijn: deze kan veroorzaakt zijn door afgesloten leningen die worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Hierdoor wordt inzichtelijk wat het aandeel van verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen		art BBV	Rek.	Begr.	Begr.
Per 1 januari van het jaar:			2019	2020	2021
A	Vaste schulden	46	26.427	32.426	30.544
B	Netto vlottende schuld	48	11.078	1.570	2.725
C	Overlopende passiva	49	1949	918	1.241
D	Financiële activa	36	-1871	-474	-473
E	Uitzettingen < 1 jaar	39	-5.255	-7.296	-6.500
F	Liquide middelen	40	-360	-631	-128
G	Overlopende activa	40a	-2457	-727	-110
	Totaal A t/m G		29.511	25.786	27.298
H	Totale baten	17	55.735	46.943	49.627
Netto schuldquote ongecorrigeerd ed. (A + B + C-E-F-G)/H x 100%			56,3	56,3	56,0
Netto schuldquote gecorrigeerd ed. (A + B + C-D-E-F-G)/H x 100%			52,9	52,9	55,0

1. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 80% en 30%. Bij een solvabiliteitsratio tussen de 30% en de 20% moet de gemeente oppassen en bij minder dan 20% is het bezit met zeer veel schuld belast. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Solvabiliteitsratio	art BBV	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A Eigen vermogen	43	18.363	15.086	17.517
B Balanstotaal		65.368	63.906	69.792
Solvabiliteitsratio		28,1	23,6	25,1

2. Grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote impact hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Terugverdienen betekent het aflossen van de schuld en het goedmaken van de rentelasten. Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen bepalen of er een reële verwachting is of de grondexploitatie kan bijdragen in de verlaging van de schuld.

Grondexploitatie	art BBV	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A Bouwgronden (niet) in exploitatie		2.773	88	-66
B Totale baten	17	55.735	46.943	49.627
Grondexploitaties A/B * 100%		5,0	0,19	-0,13

3. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Hiervoor gebruiken we het kengetal structurele exploitatieruimte. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat er wordt gekeken naar de structurele baten en lasten ten opzichte van de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Structurele exploitatieruimte		Begroting 2020	Begroting 2021
	Jaar:		
A	Totale structurele lasten	47.784	50.207
B	Totale structurele baten	46.658	49.627
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	0	80
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	168	118
E	Totale baten	46.943	49.627
	Structurele exploitatieruimte (B-A) + (D-C)/(E) x 100%	-2,04%	-1,09%

Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar opgevangen kan worden en of er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte te kunnen weergeven is een ijkpunt nodig. Er is gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven, ook omdat er behoefte is om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten. De belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Daarnaast wordt er ook gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing. Bij de beoordeling van dit kengetal kan daarnaast worden vermeld welke ruimte er is ten opzichte van het te heffen tarief.

Woonlasten meerpersoonshuishouden	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
A OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	329	328*	Nnb
B Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	205	198	202*
C Afvalstoffenheffing voor een gezin	246	235*	Nnb
D Eventuele heffingskorting voor een gezin	0	0	0
E Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	770	761	nbn
F Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1 (Coelo)	740	740	723
G Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) * 100%	104	102	nbn

* uitgaande van de cijfers uit begrotingsjaar 2019

Wij actualiseren de tabel bij het raadsvoorstel van de afvalstoffenheffing 2021. Op dat moment zijn de tarieven van de ozb en de afvalstoffenheffing voor 2021 berekend.

Paragraaf Financiering

Algemeen

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) verplicht tot het opstellen van een paragraaf financiering. Het doel van deze paragraaf is het verstrekken van informatie over en het inzichtelijk maken van het treasurybeleid, het beheersen van de financiële risico's en het zorgen voor zo voordelig mogelijke renteresultaten. Het beleid voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het Treasurystatuut en maakt onderdeel uit van de "financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet".

De financieringsparagraaf gaat achtereenvolgens in op de volgende onderwerpen:

1. Ontwikkelingen
2. Kaderstelling
3. Rentevisie
4. Rentesystematiek
5. Financieringspositie
6. Leningenportefeuille
7. Kasgeldlimiet
8. Renterisiconorm
9. Ontwikkelingen 2021
10. EMU-saldo

1. Ontwikkelingen

a. Interne ontwikkelingen

Met de invoering van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) kregen het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanningsverplichting opgelegd om hun begrotingen binnen de EMU-norm te houden. Dit laatste houdt in dat er meer gestuurd dient te worden op liquiditeiten en de ruimte voor investeringen mede bepaald wordt door het EMU saldo.

De gemeente Cranendonck maakt op basis van de informatie uit de organisatie een integrale liquiditeitsplanning. Bij het aangaan van transacties op de geld- en kapitaalmarkt wordt rekening gehouden met die liquiditeitsplanning en de kapitaalmarktrente.

b. Externe ontwikkelingen

1. Vanaf de begroting 2018 passen wij een nieuwe systematiek voor de rentetoerekening toe. Deze nieuwe systematiek is gebaseerd op wijzigingen in de bepalingen ten aanzien van de rente in het Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In de begroting 2021 rekenen wij met een rente omslagpercentage van 1,1%. Dit percentage is lager dan 2020 (2%). De omslagpercentage wordt onder andere gehanteerd om binnen de gemeente kosten te verrekenen van het door de gemeente geleende geld. Het omslagpercentage is aangepast naar de marktrente die de afgelopen jaren flink is gedaald.

2. De vooruitzichten voor de Nederlandse economie in de periode 2020-2022 staan volledig in het teken van de Covid-19-pandemie en de overheidsmaatregelen om de verspreiding van het coronavirus te beperken. De in het eerste en tweede kwartaal van 2020 opgetreden economische schade is dermate omvangrijk, dat een diepe, vrijwel wereldwijde economische recessie onontkoombaar is.

De overheidsfinanciën maken in 2020 een historisch grote omslag, van een comfortabel overschot naar een tekort van 6,4% bbp. Ook in 2021 en 2022 schrijft de overheid rode cijfers. Na een scherpe stijging met ruim 9 procentpunt in 2020 loopt de schuldquote in de jaren daarna geleidelijk verder op tot gemiddeld 63,1% bbp in 2022

De verwachting is dat de werkgelegenheid flink afneemt in 2020 en 2021. Daardoor gaat de werkloosheid in 2020 omhoog naar 4,6% van de beroepsbevolking en stijgt deze volgend jaar verder naar 7,3%.

Er bestaat veel onzekerheid over de verdere ontwikkeling van de Covid-19- infecties, alsmede over de noodzaak, de duur en de effectiviteit van de toekomstige contactbeperkende maatregelen.

2. Kaderstelling

Ten aanzien van het treasurybeleid zijn de volgende kaders van belang:

- a. Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
- b. Wet Financiering decentrale overheden (Fido).
- c. Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo).
- d. Treasurystatuut gemeente Cranendonck.
- e. Wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof).

Ad a. De "Nota Rente" (2016) is uitgangspunt voor het gemeentelijk rentebeleid en de wijze van verantwoording. In onderdeel 3 "Rentensystematiek" staat aangegeven op welke wijze vorm is gegeven aan de "Nota Rente". Tevens is daarbij gekeken naar de toekomstige ontwikkelingen.

Ad b: De uitvoering van treasury vindt haar wettelijke basis voornamelijk in de Wet Fido. Deze wet regelt dat de uitvoering van de treasuryfunctie binnen de gemeente uitsluitend de publieke taak dient en plaats vindt binnen de financiële kaders van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Ook het schatkistbankieren is geregeld en geeft aan hoe omgegaan dient te worden met eventuele tegoeden.

Ad c: De Ruddo geeft onder andere voorschriften over beleggingen (minimale ratings) en derivaten-constructies.

Ad d: In het Treasurystatuut van de gemeente Cranendonck is de "beleidsmatige infrastructuur" van de treasuryfunctie van onze gemeente vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen, limieten en verantwoordelijkheden.

Ad e: De Wet Hof zorgt ervoor dat het Nederlandse begrotingstekort beperkt blijft tot maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Momenteel heeft deze wet nog geen invloed op het beleid van onze gemeente.

3. Rentevisie

Een visie omtrent de renteontwikkeling van de korte- en de lange termijn rente is een voorwaarde om de treasuryfunctie adequaat uit te oefenen. Door de huidige economische en politieke ontwikkelingen is het maken van een goede visie op de renteontwikkeling niet eenvoudig. De geld en kapitaalmarkt zijn op niveaus beland die gelet op het verleden niet eerder voorgekomen zijn. Voor een rentevisie vertrouwt de gemeente op de publicaties en verwachtingen van de Europese Centrale Bank (ECB).

Als gesproken wordt over de rente van de ECB gaat het meestal om de zogenaamde refirente. De refirente is de rente die banken moeten betalen aan de ECB wanneer zij geld bij de ECB opnemen (de zogenaamde herfinancieringsrente). Deze rente is medio augustus 2020 0,00% (aug. 2019: 0,00%). Dit is het laagste niveau ooit. De lagere rente betekent dat goedkoper geld kan worden geleend.

De situatie op de rentemarkt kan worden gezien op de lange en korte termijn.

Als referentierente voor de korte markt (geldmarkt) wordt gewoonlijk de 3-maands Euribor (Euro Interbank Offered Rate) gebruikt. Voor de lange markt ofwel kapitaalmarkt fungeert het tarief van de 10-jaars staatslening als referentie.

De standen van de genoemde renteniveaus zijn op het moment van het opstellen van de paragraaf financiering:

3-maands Euribor: -0,508%(bron: Homefinance 22 september 2020)

De 3-maands Euribor is de achterliggende jaren aanzienlijk gedaald tot zelfs een negatieve rente, mede door ingrijpen van de Europese Centrale Bank. De verwachting is dat het niveau van -0,508 % het komende jaar licht zal gaan stijgen.

10-jaars staatsobligatie: -0,396% (bron: homefinance 22 september 2020)

Ook deze rente is de afgelopen jaren fors gedaald. Op dit moment fluctueert de rente onder het 0% niveau. Dit resulteert in een ontvangst van een kleine rentevergoeding. De praktijk leert echter dat gemeenten veelal geldleningen aantrekken voor een wat langere periode. Met daaraan een langere rentevaste periode. Veelal valt de keuze op 20 of 25 jaar. Deze rente ligt in verband met de langere looptijd rond 0,35%.

4. Rentesystematiek

De Commissie BBV doet in de “Nota Rente” (2016) een aantal stellige uitspraken (mag worden gezien als wetgeving) omtrent de wijze hoe omgegaan moet worden met de rentesystematiek. Essentie is dat op een juiste wijze de kosten toegerekend worden en daarmee ook de uniformiteit te bevorderen. Het betreft:

1. Het aantrekken en verstrekken van een lening betreft een treasury activiteit. De met deze activiteit gepaarde rentelasten en rentebaten behoren op het (nieuwe) taakveld “Treasury”.
2. Indien een lening specifiek is aangetrokken voor een project of (door)verstrekking (één op één doorlening), is er sprake van projectfinanciering. In 2018 is voor de financiering van het project zonnepanelen gekozen voor projectfinanciering.
3. Als wel een rentevergoeding over het eigen vermogen en/of de voorzieningen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de (bruto) externe rentelasten over het totaal van de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.
4. De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in Euro’s) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde omslagrentepercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.
5. Het toerekenen van rente aan de taakvelden vindt plaats via het taakveld “Treasury”. Hiertoe worden alle rentelasten en rentebaten in eerste instantie op het taakveld “Treasury” geboekt. Dit geldt ook voor de rentelasten en –baten van projectfinanciering.

Daarnaast adviseert de Commissie BBV het renteschema uit deze nota in de paragraaf financiering van de programmabegroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoe rekening.

Voor 2021 zijn in de begroting de navolgende uitgangspunten gehanteerd:

- a. Rente omslag percentage: **1,1%**
- b. Rente eigen financieringsmiddelen: **1,1%**

Het renteschema voor 2021 ziet er als volgt uit:

Verzameling rentelasten en -baten	
a. Externe rentelasten over korte en lange financiering	426
b. Externe rentebaten (-/-)	0
Totaal door te rekenen externe rente	426
c. Rente die aan grondexploitatie wordt toegerekend (-/-)	-33
Rente van projectfinanciering (-/-)	-13
Totaal door te rekenen externe rente	472
d. (1) Rente over eigen vermogen*	172
(2) Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	0
De aan taakvelden toe te rekenen rente	644
e. De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	721
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	77

* Deze rente wordt verantwoord als bespaarde rente op taakveld Treasury.

Financieringspositie

Bij de aanvang van het begrotingsjaar 2021 wordt een theoretisch financieringstekort van afgerond € 6,5 miljoen verwacht. Tenminste als alle voor de meerjarenraming opgenomen investeringen voor genoemde datum daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dit betekent dat het beschikbare vermogen (reserves en voorzieningen; geldleningen) lager is dan de vaste activa. Een tekort aan eigen vermogen leidt ertoe dat financiering met vreemd vermogen noodzakelijk wordt. Dat brengt rentekosten met zich mee. De rentekosten zijn in de begroting geraamd. Het meerjarige beeld van de financieringspositie ziet er op basis van de huidige meerjarenbegroting als volgt uit:

Financiering meerjarig (x € 1.000,-)	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Vaste activa	61.721	61.289	59.213
Voorraad grond grexen	-2.731	-2.249	-976
Reserves en voorzieningen	-21.878	-20.552	-20.170
Langlopende schulden	-30.544	-32.376	-32.006
Financieringstekort	6.568	6.112	6.061

Bovenstaand overzicht vormt de basis voor de op te stellen liquiditeiten- en kapitaalsbehoefte voor de komende perioden zoals aangegeven bij onderdeel 3. Alle onderdelen worden beoordeeld op basis van bovenstaand overzicht voor de bepaling van de behoefte aan middelen.

5. Leningenportefeuille

De leningenportefeuille kan voor 2021 als volgt worden weergegeven:

Leningenportefeuille (x € 1.000,-)	
Stand per 1-1-2021	30.544
Nieuwe leningen	4.000
Aflossingen	-2.169
Stand per 31-12-2021	32.375

6. Kasgeldlimiet

Het doel van de kasgeldlimiet is conform de Wet Fido het beperken van de renterisico's rond de kortlopende schulden. Dit betekent dat de kortlopende schulden maximaal 8,5% van het begrotingstotaal mogen bedragen zodat het risico van het op enig moment om moeten zetten naar langlopende financiering is beperkt. Voor 2021 is het beeld van de kasgeldlimiet als volgt:

Kasgeldlimiet (x € 1.000,-)	2021
Totaal programmabegroting (lasten)	50.676
Percentage norm kasgeldlimiet	8,5
Kasgeldlimiet	4.307
Gemiddelde netto vlottende schuld (-/-) / Gemiddeld overschot vlottende middelen	1.570

Conform de Wet Fido mag de kasgeldlimiet gedurende maximaal drie achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. Door de in 2020 aangetrokken langlopende lening voldoen we aan de kasgeldlimiet.

7. Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is conform de Wet Fido het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. De jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hiermee wordt voorkomen dat op eenzelfde moment herfinanciering van leningen plaats dient te vinden tegen een op dat moment ongunstige rente waardoor de rentelasten snel zouden oplopen.

Voor 2021 is het beeld van de renterisiconorm als volgt:

Renterisiconorm (x € 1.000,-)	2021
1. Renteherzieningen	0
2. Aflossingen	2.169
3. Renterisico (1 + 2)	2.169
4a. Begrotingstotaal (lasten)	50.676
4b. Percentage regeling	20%
4. Renterisiconorm (4a x 4b)	10.135
5. Ruimte (+) / overschrijding (-/-)	7.966

Dit betekent dat de gemeente in 2021 voldoet aan de renterisiconorm.

8. Ontwikkelingen 2021

De gemeente Cranendonck heeft een aantal grotere investeringen (o.a. Centrumplan Budel, de Schakel en de Schaapskooi, diverse wegen en rioleringsprojecten). Hierdoor is het noodzakelijk externe financiering aan te trekken. Vanaf medio 2018 beschikken wij over een meerjarige liquiditeitenplanning. Hierdoor is het inzicht in geldstromen verder verbeterd. Op grond van dat verbeterd inzicht kunnen potentiële financiële risico's beperkt c.q. ondervangen worden en hebben we een beter inzicht in de financieringsbehoefte.

9. EMU-saldo

Binnen de Europese Unie is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% van het BBP (Bruto Binnenlands Product) mag zijn. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid. Om inzicht te geven in het verwachte EMU-saldo van de lokale overheid is weergave van het saldo voor het nieuwe en eerstvolgende begrotingsjaar een verplicht onderdeel in de programmabegroting.

De ontwikkeling van het EMU-saldo van de gemeente Cranendonck vertoont het volgende beeld:

Nr.	Omschrijving	P of N	2021	2022	2023	2024
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging c.q. onttrekking uit reserves	N	-1.049	92	-96	-196
2	Afschrijving ten laste van de exploitatie	P	2.054	2.120	2.121	2.091
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	P	1086	1086	1086	1086
4	Investeringen in (im)materiele vaste activa die op de balans wordt geactiveerd	N	-2.678	-2.678	-2.678	-2.678
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de EU en overigen					
6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa					
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw, woonrijp maken e.d.					
8	Buiten bouwgrondexploitatie, voor zover niet op de exploitatie verantwoord					
9	Lasten op balanspost voorzieningen voor zover deze met derden betreffen					
10	Lasten i.v.m. transacties met derden					
11	Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten					
	Berekend EMU-saldo		-587	620	433	303
	Emu referentie waarde gemeente Cranendonck (Emu-norm)		-1.520	-1.511	-1.532	-1.555
	Negatief bedrag is overschrijding – en positief is onderschrijding van de Emu-norm		933	2.131	1.965	1.858

Op basis van bovenstaande gegevens voldoen wij in 2021 aan de EMU-norm.

Paragraaf Grondbeleid

Deze paragraaf beschrijft voor 2021 de manier waarop de gemeente haar grondbeleid inzet. Dit beleid ligt vast in de Nota Grondbeleid. Op basis van de halfjaarlijkse actualisatie, welke midden 2020 in het kader van deze begroting plaats heeft gevonden, worden de geprognosticeerde resultaten in beeld gebracht en nader toegelicht.

Het uitgangspunt bij de opzet en uitwerking van deze paragraaf betreffen de vernieuwde voorschriften, zoals opgenomen in de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)" van de commissie besluit Begroting en verantwoording (BBV). Overigens leiden deze nieuwe voorschriften niet tot aanpassingen in de huidige grondexploitaties.

Grondbeleid en doelstellingen

Nota Grondbeleid

In de nota Grondbeleid Gemeente Cranendonck 2016-2020 zijn de beleidskaders vastgelegd voor het beheer en de ontwikkeling van onroerend goed, gericht op het uiteindelijk realiseren van beleidsdoelstellingen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, economie, etc. De gemeente kan hierbij overgaan tot het voeren van een actief grondbeleid, zoals blijkt uit onderstaand citaat uit de nota Grondbeleid.

"Indien concrete gemeentelijke doelen niet realiseerbaar blijken door de inzet van alleen faciliterend grondbeleid en realisering wel dringend gewenst is kan de gemeenteraad besluiten om zelf actief, risicodragend, tot ontwikkelingen over te gaan of een samenwerking aan te gaan met een particuliere initiatiefnemer. Deze ontwikkeling en de daarmee verbonden risico's moeten passen binnen de financiële randvoorwaarden van de gemeente. In dat geval kan de keuze zijn om bij een groot maatschappelijk belang een exploitatieplan met een tekort, dat door voorzieningen of reserves is afgedekt, te accepteren."

De nota grondbeleid zal ook voor het jaar 2021 van toepassing zijn. Met de komst van de nieuwe omgevingswet in 2022 zal ook de nota grondbeleid hierop aangepast gaan worden.

Woningbouw

In januari 2018 heeft de gemeenteraad de woonvisie 2018-2023 vastgesteld. Een woonvisie die niet alleen naar wonen kijkt maar ook naar gebieden zoals leefbaarheid, zorg, duurzaamheid en vestigingsklimaat. Bij het opstellen van de visie is verdergegaan op de Nota Omdenken waarbij vooral het aanpassen en transformeren van de bestaande gebouwen uitgangspunt is. Nieuwbouw doen we enkel als het iets toevoegt aan wat er nog mist in een dorp of wat iets toevoegt in kwaliteit. Daardoor vindt de realisatie van de woningbouwprojecten veelal plaats door middel van een faciliterend grondbeleid (particuliere plannen). De woningbouwprojecten Budel Noord en Neerlanden II zijn gemeentelijke grondexploitaties. Het plan Budel Noord zit in de laatste fase en voor het project Neerlanden II zal eind 2020 het bestemmingsplan wat inmiddels als ontwerp ter inzage heeft gelegen aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden.

Woningbouw en de verwachte effecten van Corona

De coronacrisis zal op de woningmarkt van invloed zijn. Voor de woningmarkt geldt dat aan de vraagkant in 2021 een daling wordt verwacht. Dit als gevolg van het dalende consumentenvertrouwen, de

verwachte stijging van de hypotheekrente, de toegenomen financiële onzekerheid en dalend besteedbaar inkomen van toekomstige kopers. Desondanks zal naar verwachting de vraag op de woningmarkt hoog blijven. De huidige woningmarkt kent veel gunstige kenmerken waardoor het effect van de coronacrisis wellicht enigszins beperkt kan blijven. De voorwaarden om te kopen zijn nog steeds gunstig en daarnaast blijft de krapte op de markt groot en kan deze de komende jaren zelfs toenemen.

Bedrijventerrein

Binnen de gemeente is er één bedrijventerrein in ontwikkeling: Airpark Brabant II/IIb. Airpark Brabant II/IIb is een gemeentelijke grondexploitatie waarbij de grondexploitatiebegroting van de laatste fase (IIb) eind 2018 is vastgesteld. Het bestemmingsplan van de laatste fase moet nog in procedure gebracht worden. De provincie moet toestemming geven voor uitbreiding van het bedrijventerrein. Daar worden momenteel gesprekken over gevoerd.

Het bestemmingsplan voor het bedrijventerrein DIC is door de Raad van State vernietigd. De overeenkomst die er lag tussen de Gemeente Cranendonck en de eigenaar van de gronden van het bestemmingsplan DIC zijnde Nyrstar is inmiddels ontbonden. De ontwikkeling van dit bedrijventerrein is daarmee van de baan. Uitkomst van de gesprekken is een eindafrekening van €200.000 welk bedrag inmiddels is ontvangen. Daarmee kan in 2020 de eindafrekening worden opgemaakt waarbij nog een aanvullend verlies zal moeten worden genomen van €32.000.

Grondprijzen

In de grondnota is opgenomen dat de grondprijzen in Cranendonck marktconform moeten zijn en dat ze jaarlijks bij de begroting worden vastgesteld. Hiervoor worden minimale m² prijzen vastgesteld, per kern, bedrijventerrein en ligging. De bovengrens wordt voor onderhandeling per project vrijgelaten. Het voorstel is om de grondprijzen met 1,8% te indexeren met uitzondering van de kavels gelegen in het plan Budel Noord en de grondprijs voor kavels voor sociale woningbouw. Door de grote vraag naar woningen zijn de bouwkosten enorm gestegen. Desondanks kan een toegelaten instelling niet meer huur vragen omdat zij gehouden zijn aan de liberalisatiegrens. Als de grondprijzen verder zouden stijgen wordt het nog moeilijker om huurwoningen daadwerkelijk te gaan realiseren. Rekening houdend met vorenstaande beleidskaders zijn de (minimale) grondprijzen voor 2021 als volgt bepaald en conform opgenomen in de afzonderlijke grondexploitaties:

Woningbouw 2021

Kavels sociale woningen	€ 245,62 per m ² exclusief BTW
Bouwkavels vrije sectorplan Budel Noord	€ 270,00 per m ² exclusief BTW
Bouwkavels vrije sector	€ 300,53 per m ² exclusief BTW

Bedrijventerreinen (nieuwe uitgiften) 2021

Zichtlocaties	€ 124,47 per m ² exclusief BTW
B-locaties	€ 102,78 per m ² exclusief BTW
Gronden belast met zakelijk recht	€ 66,99 per m ² exclusief BTW

Deze grondprijzen gelden voor nieuw te maken (prijs-)afspraken en overeenkomsten. Bestaande afspraken/overeenkomsten worden gerespecteerd. De huidige situatie op de vastgoedmarkt is de aanleiding om de vastgestelde grondprijzen te (blijven) toetsen op marktconformiteit.

Reststroken 2021

Reststroken zijn benoemd als voor-, zij- en achtertuinen met over het algemeen wat kleinere perceeloppervlakten. De grondprijzen zijn voor 2021:

- €95,- per m2 voor de reststroken gelegen achter de voorgevelrooilijn bij een woning en
- €47,50 per m2 voor de reststroken voor de gevelrooilijn.

Rente

Het rentepercentage, wat bij de actualisatie van de gemeentelijke grondexploitaties wordt gehanteerd, is berekend op basis van de voorschriften van het BBV. Voor de begroting 2021 wordt voor de lopende grondexploitaties gerekend met een rentepercentage van 1,05%.

Actualisatie gemeentelijke grondexploitaties en particuliere plannen

Gemeentelijke grondexploitaties

Er is sprake van een gemeentelijke grondexploitatie indien de grond in eigendom is van de gemeente, of gedurende de looptijd van het plan wordt verworven, en de raad een grondexploitatie heeft vastgesteld. De boekwaarde wordt op de balans verantwoord in de categorie 'In exploitatie genomen (bouw)gronden'.

De prognoses van de grondverkoop van de lopende grondexploitaties (woningen en bedrijventerreinen) zijn opnieuw voor de programmabegroting 2021 geactualiseerd. Op basis van deze actualisatie is het geprognosticeerd resultaat van de gemeentelijke grondexploitaties € 5.678.000 positief.

Overzicht geprognosticeerd exploitatieresultaat gemeentelijke grondexploitaties				
Project		Exploitatieresultaat (prognose)		
Nr.	Naam	Boekwaarde per 31-12-2019	Verwachte eindwaarde op basis van de begroting 2021 (inclusief tussentijds genomen winsten)	
9018	Budel Noord	-765.586	-795.000	Nadeel
9203	Airpark Brabant, fase II/IIb	3.919.782	4.187.000	Voordeel
9464	Neerlanden	-381.471	2.286.000	Voordeel
9460	Baronie van Cranendonck	-2.797.672	915.000	Voordeel
Totaal		-/-24.947	6.593.000	Voordeel

Budel Noord

We verwachten dat in 2020 de laatste 3 resterende kavels verkocht gaan worden. Hierna kunnen we starten met het afronden van de laatste infrastructurele werken waarna de grondexploitatie in 2022 kan worden afgesloten.

Airpark Brabant

Voor deze grondexploitatie zijn bijna alle gronden voor fase II verkocht of onder optie. Vanwege de aanhoudende vraag naar bedrijventerreinen is een aanvang gemaakt met de planstudie en -voorbereiding

voor de realisatie van fase IIb en is inmiddels de herziene grondexploitatiebegroting van Airpark Brabant fase II/IIb vastgesteld. Uit deze voorbereidende werkzaamheden is gebleken dat de provincie nog niet positief staat tegenover fase IIb. Dit omdat er regionaal nog voldoende bedrijfskavels beschikbaar zijn. Als gemeente blijven we in gesprek met de provincie om te zorgen voor nieuw aanbod aan bedrijfskavels om ondernemers uit Cranendonck te kunnen vestigen.

Neerlanden

De grondexploitatiebegroting voor het plan Neerlanden is inmiddels ook vastgesteld. Het bestemmingsplan heeft als ontwerp ter inzage gelegen. Eind 2020 zal dit plan ter vaststelling worden aangeboden aan de gemeenteraad. Hierna kan daadwerkelijk gestart worden met de ontwikkeling van de gronden voor uitgifte. De eerste uitgifte van gronden wordt verwacht in 2021.

Baronie van Cranendonck

Deze grondexploitatiebegroting is in januari 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierdoor is dit project vanaf 2020 een grondexploitatie. Tot 31 december 2019 is er voor dit project een verlies genomen van €871.375. Dit verlies is direct genomen ten laste van de algemene reserve en maakt geen onderdeel uit van de boekwaarde van het project. De boekwaarde per 31-12-2019 voor Baronie van Cranendonck bedraagt €2.797.672. De boekwaarde plus de toekomstig te maken kosten worden terug verdient door nog te realiseren opbrengsten. Aan het einde van de looptijd resulteert dit in een positief resultaat van €915.000.

Als we op dit positieve resultaat de reeds genomen verliezen uit het verleden ter grootte van €871.375 in mindering brengen blijft er een positief resultaat over van €43.625.

Particuliere plannen

Van deze projecten is het eigendom van de grond in particuliere handen. De rol van de gemeente blijft in principe beperkt tot de procedure voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan. Dit betreft alleen de plannen waarvoor een anterieure overeenkomst is of (naar verwachting) wordt afgesloten met de initiatiefnemer.

Overzicht boekwaarde per 1 juli 2020			
Project		Boekwaarde	
Nr.	Naam	Per 1-07-2020	
9206	Metalot (voorheen DIC)	-/196.596	Nadeel
9447	Jumbo Budel (centrumplan)	20.000	Voordeel
9011	Dorpsakkers 2006	115.016	Voordeel
9012	Striboshof	4.137	Voordeel
9459	Herontwikkeling De Pomper	22.869	Voordeel
9462	Plan Rabobank	4.931	Voordeel
9463	Burg. Wijtestraat	-/30.395	Nadeel
9465	Dr. Ant. Mathijssenstraat	5.202	Voordeel
9099	Overige initiatieven	-/5.460	Nadeel
Totaal		-60.296	

Voor alle particuliere plannen geldt dat bij de jaarrekening 2019 er een doorrekening is gemaakt voor het toekomstige resultaat. Op het moment dat er een verlies wordt verwacht aan het einde van de looptijd dan wordt dit verlies direct genomen. Dit is ook gebeurt bij de jaarrekening 2019. In deze tabel zijn de boekwaarden opgenomen per 1 juli 2020. Als er in deze tabel een nadelige boekwaarde is opgenomen dat betekent dat dat er nog opbrengsten te verwachten zijn. Andersom geldt ook. Als er voordelige saldo's in deze tabel staan dan worden er voor dit project nog kosten verwacht.

Financiële positie

De financiële positie bestaat uit de boekwaarde van de gemeentelijke grondexploitaties en de reserves en risico's die samenhangen met de exploitatie van (bouw)grond. Bij de bepaling van de financiële positie kijken we achtereenvolgens naar de reserve ruimtelijke kwaliteit, de voorziening nadelige grondexploitaties, de reserve grondexploitatie en het weerstandsvermogen.

Reserve Ruimtelijke Kwaliteit

De gemeenteraad heeft in december 2018 de Nota Fonds Bovenwijkse Voorzieningen ingetrokken en de nota fonds ruimtelijke kwaliteit vastgesteld. De reserve bovenwijkse voorziening was bedoeld voor de financiering van infrastructurele voorzieningen die niet gekoppeld konden worden aan een specifieke grondexploitatie. De gemeente heeft naast deze infrastructurele projecten met een bovenwijkse karakter nog veel wensen en ambities vanuit het ruimtelijke beleid, zoals o.a. vastgelegd in de Structuurvisie 2024 waarvoor geen dekking aanwezig is. Om hiervoor een bijdrage te kunnen vragen aan derden is een fonds met bredere investeringsmogelijkheden nodig dan het Fonds Bovenwijkse voorzieningen. Dit is de aanleiding geweest om het Fonds Bovenwijkse voorzieningen om te vormen naar de reserve Fonds Ruimtelijke Kwaliteit. De voeding vindt plaats vanuit particuliere plannen waar een bijdrage wordt gevraagd voor deze reserve en door een bijdrage vanuit de gemeentelijke grondexploitaties op basis van een bijdrage per m2 verkochte grond. De mutatie van deze reserve is weergegeven in onderstaande tabel.

Verloop reserve Fonds Ruimtelijke kwaliteit		
Stand per 1-1-2020		2.837.379
Verwachte stortingen vanuit gemeentelijke grondexploitaties	138.000	
Verwachte stortingen vanuit anterieure overeenkomsten	pm	
Minus: verwachte Bestedingen vanuit de reserve	100.000	
<i>Totaal mutaties 2020</i>		<i>38.000</i>
Verwachte stand per 31-12-2020		2.875.379

Voorziening Nadelige grondexploitaties

Volgens de richtlijnen van de BBV moet een voorziening getroffen worden voor gemeentelijke grondexploitaties die een tekort laten zien op basis van een begroting op einde looptijd. Op basis van de jaarlijkse actualisatie van de gemeentelijke grondexploitatie wordt de hoogte van de voorziening herijkt. De voorziening wordt in mindering gebracht op de balanspost 'Onderhanden werk inzake grondexploitaties'.

Bijstellingen van de hoogte van de voorziening geschiedt middels verrekening met de reserve grondexploitatie.

Specificatie voorziening Nadelige grondexploitaties		
Stand per 1-1-2020		795.330
Benodigd per 31-12-2020 (prognose)		
	Budel-Noord	795.330
Bijstorting t.l.v. reserve grondexploitaties		0
Stand 31-12-2020 (prognose)		795.330

Risico's grondexploitaties

Aan het exploiteren van (bouw)grond zijn risico's verbonden. Zeker gelet op de lange looptijden, de relatief hoge voorinvesteringen en omvangrijke geprognosticeerde verkoopopbrengsten bij gemeentelijke grondexploitaties, moet rekening gehouden worden met risico's.

Voor de kwantificering van de risico's wordt onderscheid gemaakt in algemene (exploitatie)risico's en project specifieke risico's. Voor de grondexploitatie Budel Noord 2007 is de risico inschatting, uitgaande van een 'slecht weer scenario'. Dit scenario houdt in betekent of een verslechtering van het geprognosticeerd resultaat of het niet (geheel) kunnen verhalen van de door de gemeente Cranendonck gemaakte kosten. Voor Budel Noord 2007 is dit bedrag berekend op €19.000. Voor de grondexploitaties Neerlanden, Baronie van Cranendonck en Airpark zijn de geprognosticeerde resultaten dusdanig dat risico's opgevangen kunnen worden binnen het resultaat van de grondexploitatie.

In de vermogenspositie is rekening gehouden met een risicobedrag van € 200.000 voor reeds gestarte initiatieven (het niet geheel kunnen verhalen van de door de gemeente gemaakte kosten) en €150.000 (algemeen voorbereidingsbudget) voor nieuwe initiatieven welke uiteindelijk niet doorgaan. Het totale risicobedrag komt daarmee uit op €369.000.

Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitaties is ingesteld om negatieve resultaten van de lopende projecten op te vangen. Jaarlijks wordt op basis van de stand van de noodzakelijke reservepositie bepaald hoe hoog het bedrag is dat overgeheveld kan/moet worden naar/van de gemeentelijke algemene reserve.

Het uitgangspunt voor het bepalen van de minimumhoogte van de reserve grondexploitaties is dat er voldoende financiële buffer aanwezig moet blijven voor een verantwoorde continuering van de bedrijfsvoering. De minimumhoogte wordt berekend door 1,5 keer de hoogte van het berekende risicobedrag voor de grondexploitaties te nemen. Het risico bedrag was berekend op €369.000. De minimale hoogte van de reserve grondexploitatie wordt dan 1,5 keer €369.000 = €554.000 (afgerond op een geheel duizendgetal). Dit gebaseerd op de hiervoor genoemde risico's.

Overzicht verloop reserve Grondexploitaties		
Stand per 1-1-2020		369.000
Bij: Op basis van het verwachte resultaat 2020		
	Bijstorting voorziening nadelige grondexploitaties	0
	Tussentijdse winstneming	352.000
	Afsluiten gemeentelijke grondexploitaties	0
Af:	Correctie boekwaarde particuliere plannen	p.m.
Mutaties 2020		352.000
Saldo		721.000
Het begrote bedrag aan afoming buffer ten gunste van de algemene reserve (bij de jaarrekening 2020 zal de daadwerkelijke hoogte van de afoming worden berekend)		-/-167.000
Stand 31-12-2020 (prognose)		554.000

De omvang van de reserve per 1-1-2020 is onvoldoende volgens de berekening van de buffer om de bestaande risico's af te dekken. Door de begrote tussentijdse winstneming (Airpark) komt de reserve grondexploitatie weer op peil per 31-12-2020 is de verwachting.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen bestaat uit "de relatie tussen de weerstandcapaciteit, zijnde de mogelijkheid waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen of onvoldoende voorzieningen zijn gevormd of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie". Of anders gezegd de mate waarin middelen vrijgemaakt kunnen worden om naast het afdekken van tekorten ook substantiële tegenvallers en risico's op te vangen (zonder aanpassing van beleid).

Voor het bepalen van het weerstandvermogen zijn drie zaken van belang:

1. De uiteindelijke resultaten van de grondexploitaties en particuliere plannen;
2. De risico's van/rondom grondexploitaties;
3. De stand en ontwikkeling van de reserve grondexploitatie.

Specificatie weerstandsvermogen		
Reserve grondexploitaties per 31-12-2020 (prognose)		554.000
Bij:	Verwacht resultaat grondexploitaties (winst einde looptijd minus reeds tussentijds genomen winst)	
	- Gemeentelijke grondexploitaties	6.593.000
<i>Subtotaal</i>		7.147.000
Af:	Risico's dekking en verlies	-554.000
	Risico minder winst	-894.000
<i>Subtotaal</i>		-1.448.000
Totaal weerstandsvermogen per 31-12-2020		5.699.000

Er kan worden geconcludeerd dat de huidige reserve grondexploitatie en de geprognosticeerde positieve resultaten van de grondexploitaties ruimschoots de risico's afdekken.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Een groot vermogen is geïnvesteerd in de kapitaalgoederen in onze gemeente. De kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van onze gemeente, onder meer op het gebied van de leefbaarheid, veiligheid, verkeer en vervoer en recreatie. Onderhoud en beheer is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Met het beheer en onderhoud van onze wegen, de openbare verlichting, de riolering en het water, het openbaar groen en onze gemeentelijke gebouwen is een grote inzet van onze middelen (personeel en financiën) gemoeid. Deze paragraaf geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting, inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten daarvan.

Algemeen kaderstellend is:

- Notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025 vastgesteld in september 2020. Hierin spraken we af dat het garantieniveau van de kapitaalgoederen niveau C is. En waarbij we streven, voor de belangrijkere openbare ruimte, infrastructuur en centra, naar niveau C-plus. Twee keer per jaar monitoren we het niveau. Deze paragraaf borduurt voort op de notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025 die in september aan de gemeenteraad is aangeboden.

Openbaar groen

Met de aanleg, het beheer en onderhoud van het gemeentelijke groen versterken we het groene en rustieke karakter van Cranendonck. Groen speelt een rol in het behouden van en versterken van de eigen uitstraling van elke kern. Product Openbaar groen maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed "groen" is het volgende kaderstellend:

- Notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025, vastgesteld door de Raad in september 2020
Hierin staat het gewenste kwaliteitsniveau beschreven.
- Flora- en faunawet (zorgplicht ten aanzien van beschermde planten en dieren)
- Nationaal en provinciaal natuurbeleid
- Zorgplicht bomen (VTA controle en beheer)
- Bomenbeleid Cranendonck, december 2015
- Groenontwikkelplannen, december 2015

Kosten onderhoud 2021

De huidige onderhoudsbudgetten zijn afgeleid van niveau C (IBOR). We trachten hier het garantieniveau C-plus te realiseren. In de halfjaarlijkse IBOR schouw constateerden we dat we afgelopen jaar voor het eerst op onderdelen, op niveau D uitkomen.

Door de vele uitbreidingen en aanpassingen in het groen zijn de areaal gegevens niet meer op orde. Momenteel voeren we een inhaalslag uit om vanaf 2021 over de juiste gegevens te beschikken.

Onderhoud

De toename aan stormen zorgen voor extra opruimwerk en dus kosten en snoeiwerk om alles weer in een veilige en acceptabele toestand te brengen. De waterwerkgroep heeft aanbevelingen gedaan, die gevolgen zullen hebben voor het water en natuurbeleid in de toekomst.

Wegen

De “Wegen” zijn een onderdeel van het programma 1: Wonen + Leven. Voor de verkeersveiligheid en sturing van het verkeer zijn continue verbeteringen aan het wegennet nodig. Onderhoud en vernieuwing van dorpskernen, rustlocaties en recreatieve fietspaden stimuleren ook recreatie, toerisme en bedrijfsontwikkelingen. Ontwikkelingen zorgen ook voor een betere woon- en leefklimaat. Met het tijdig uitvoeren van voldoende en effectief onderhoud verlengen we de levensduur van de verhardingen. Voor de duurzaamheid en het vernieuwen van de openbare ruimten stemmen we de projecten integraal af. Deze afstemming vindt plaats met rioleringen op het gebied van het afkoppelen van regenwater, openbaar groen en nieuwbouwprojecten.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen “wegen” is het volgende kaderstellend:

- Notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025, vastgesteld door de Raad in 2020
Hierin staat het gewenste kwaliteitsniveau beschreven.
- Wet- en regelgeving zoals:
 - De Wegenwet en Wegenverkeerswet
 - Risico- en schuldaansprakelijkheid
 - Wet milieubeheer, Besluit bodemkwaliteit en Geluid
 - Duurzaamheid
 - Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP) 2017 – 2025, vastgesteld in april 2017.
- De kwaliteit van de wegen is mede vormgegeven op basis van de CROW (Centrum voor Regelgeving in de Grond-, Wegen- en Waterbouw) richtlijnen.

Kosten onderhoud in 2021

Het “Beheerplan wegen 2021 - 2025” gemeente Cranendonck vormt de basis voor het bepalen van de gemiddelde onderhoudskosten. Dit voor het klein onderhoud, het reguliere grotere onderhoud en de vervangingsinvesteringen. De kwaliteitsniveaus stelde de gemeenteraad in 2020 bij de notitie Beheer Openbare Ruimte voor de periode 2021-2025 vast. Voor het bepalen van de kwaliteit van de wegen is het garantieniveau C leidend. Bij de hoofdwegen en centra's streven we naar het onderhoudsniveau C-plus. De benodigde onderhoudswerkzaamheden bepalen we jaarlijks op basis van wegininspecties, schouwgegevens, verkeersintensiteiten, verkeersveiligheid, prioriteit van de weg, en winterse invloeden. Dit proces monitoren we regelmatig en waar nodig stellen we het bij. Hierbij worden de werkzaamheden in het uitvoeringsplan ook integraal afgestemd met verkeersmaatregelen, herinrichtingen en rioleringsprojecten.

Naast het dagelijks en groot onderhoud bepalen we op basis van aanvullende verhardingsonderzoeken en adviseringen de jaarlijkse vervangingsinvesteringen. De vervangingsinvesteringen vragen we per jaar ter goedkeuring in de begroting aan. De kapitaallasten van de geraamde vervangingsinvesteringen zijn opgenomen in het investeringsprogramma van de notitie “Beheer Openbare Ruimte 2021-2025”. Deze kapitaallasten zijn vooruitlopend op de besluitvorming op 29 september opgenomen in de begroting 2021-2025. De geplande projecten waarvoor de kredieten in de begroting 2021 worden aangevraagd zijn:

- *Infrastructurele verbeteringen smalle wegen 2021*
Afgestemd op de rapportage “Advies bermverhardingen gemeente Cranendonck” plannen we voor verbetering van de verkeersveiligheid infrastructurele maatregelen bij smalle wegen. Ook worden met het aanbrengen van de bermverhardingen de randen van de rijbanen verstevigd voor het hedendaagse zwaardere en intensievere landbouw- en vrachtverkeer. Het uitvoeringsprogramma van 2021 ramen we op € 480.000,-.
- *Woonstraten Budel (Deken van Baarsstraat)*
Herinrichten Deken van Baarsstraat, het gedeelte tussen het Capucijnerplein en de Burg. van Houtstraat. Het project stemmen we integraal af op het rioleringsplan voor het afkoppelen van regenwater de “Blauwe Ader”, verkeer, onderhoud wegen en het Centrumplan Budel.

De Deken van Baarsstraat vormt een onderdeel van het totale plangebied voor de Blauwe Ader. Het totale plan in de kern van Budel voeren we gefaseerd uit. De geraamde kosten voor de uitvoering van de verhardingen Deken van Baarsstraat in 2021 ramen we op € 440.000,-.

- *Vervangen houten brug in het Cranendonckse Bosch*
Bij het Kasteeltje Cranendonck ligt in de wandelrouten van het Cranendonckse Bosch over de Buulder Aa een houten brug. Afgestemd op het Beheerplan wegen en de technische rapportage voor de civiele kunstwerken is geadviseerd deze brug te vervangen. De oude brug voldoet niet meer aan de veiligheidseisen. De bestaande brug is voor het verkeer afgesloten en wordt alleen nog gebruikt door voetgangers. Geadviseerd wordt deze bestaande brug te vervangen door een nieuwe voetgangersbrug. Het vervangen van de brug ramen we op € 30.000,-.

Onderhoud wegen

Het onderhoud aan de wegen kan onderverdeeld worden in:

- Het beheren en verzorgen van het dagelijks en groot onderhoud van het gemeentelijk wegennet en recreatieve fietspaden.
- Uitvoering van rehabilitaties (vervangingen).
- Het afhandelen van klachten en calamiteiten.
- Onderhoud van de civieltechnische kunstwerken.
- Onderhouden en beheren wegmarkeringen en straatmeubilair.
- Het uitvoeren van onderhoud aan de half- en onverharde wegen en paden.
- Beheer en onderhoud van de bermen.

Onderhoudsachterstanden

Er zijn geen onderhoudsachterstanden. In de meerjarenplanning wordt het onderhoud integraal afgestemd op de geplande reconstructies, verkeersmaatregelen, rioleringsprojecten en werkzaamheden nutsbedrijven. Bij deze wegen en pleinen worden de gewenste kwaliteitsambities voor het beheer en onderhoud tijdelijk lager aangehouden. Voor de verkeersveiligheid wordt periodiek geschouwd en het benodigde klein onderhoud en serviceonderhoud verricht.

Ontwikkelingen

Het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan (GVVP) vastgesteld in 2017 vormt de basis voor het nieuwe Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer (UVV). In deze begroting nemen we een krediet van € 560.000,- op voor het UVV 2021. In het UVV is slechts een beperkt aantal projecten opgenomen. Dit zijn onder andere de Duurzaam Veilige inrichting van de Deken van Baarsstraat, middelen voor de A2 problematiek en de herinrichting van de kruising Deken van Baarsstraat, Meemortel en Burgemeester van Houtstraat.

Openbare verlichting (elektrische installaties)

Openbare verlichting verbetert de leefbaarheid, de sociale- en verkeers- veiligheid. Een belangrijk aandachtspunt is ook duurzaamheid en energiebesparing. Product Openbare verlichting maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'elektrische installaties' is het volgende kaderstellend:

- Notitie Beheer Openbare Ruimte 2021-2025, vastgesteld door de Raad in 2020
Hierin staat het gewenste kwaliteitsniveau beschreven.
- Richtlijn NPR 13201-2017 (Nederlandse Praktijk Richtlijn voor de kwaliteitscriteria van openbare verlichting).
- Politiekeurmerk Veilig Wonen en nieuwe ontwikkelingen in de woonkernen.
- Nationaal energie/klimaatakkoord.

Kosten onderhoud 2021

Binnen de vastgestelde beheerkaders onderhouden wij de openbare verlichting. In reactie op eigen waarneming of meldingen van anderen repareren we defecten op adequate wijze. De huidige onderhoudsbudgetten zijn toereikend voor dagelijks onderhoud.

Nadere toelichting op het onderhoud

In de kern Maarheeze schilderen we lichtmasten in 2020. Om tot de 50% energiebesparing (2013-2030) van het energieakkoord te komen dienen we actief de huidige armaturen te vervangen in led armaturen. We spreiden dit uit over een periode van 10 jaar. In 2030 is de doelstelling van 50% die in het energieakkoord omschreven staan dan gehaald. Vanwege de verontreinigde grond in de openbare ruimte stijgen de vervangingskosten van lichtmasten. De komende jaren hoeven we nog geen grootschalige vervangingen te doen aan de masten maar we dienen vanaf 2024 hier wel rekening mee te houden.

Onderhoudsachterstanden

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Speelvoorzieningen

Spelen is voor kinderen van groot belang voor hun lichamelijke en geestelijke ontwikkeling. Daarnaast nodigt een veilige openbare speelruimte uit tot actief bewegen. Product Speelvoorzieningen maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'speelvoorzieningen' is het volgende kaderstellend:

- Veiligheid van de speeltoestellen wordt getoetst aan de hand van wettelijke richtlijnen.

Kosten onderhoud 2021

De jaarlijkse inspecties en de daaruit voortvloeiende onderhoudswerkzaamheden kunnen binnen het onderhoudsbudget worden betaald. Volgens de vastgestelde besluitvorming is er geen ruimte voor vervangingsinvesteringen op krimplocaties.

Onderhoudsachterstanden:

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Uitvoering projecten ter verbetering van kapitaalgoederen:

Conform eerder genomen besluiten bouwen we de locaties met speeltoestellen af van 58 naar 16 locaties. De natuurlijke levensduur van de toestellen is leidend voor de afbouw. Wanneer alle speeltoestellen zijn verwijderd aan de hand van de natuurlijke levensduur, blijven de locaties wel bestaan als speelveld.

Ontwikkelingen:

In Budel-Dorplein is de aanleg van de natuurlijke speelplek uitgesteld vanwege de vertraging in de vaststelling van de meest geschikte locatie voor gemeenschapshuis De Schakel.

Riolering & water

Alle inwoners en bedrijven in de gemeente Cranendonck hebben baat bij een goed en functioneel rioolstelsel uit oogpunt van volksgezondheid, voorkomen van wateroverlast en milieubescherming. Daarnaast draagt doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater bij tot een aangenaam woonklimaat met een groen karakter. "Riolering & Water" maakt onderdeel uit van programma 1: Wonen + Leven.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'riolering & water' is het volgende kaderstellend:

- De Wet milieubeheer (afvalwaterzorgplicht)
- Waterwet (hemelwater- en grondwaterzorgplicht)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2016 – 2020 (vastgesteld oktober 2015): dit is een wettelijke verplichting die is vastgelegd in de wet milieubeheer artikel 4.22. Bij de behandeling van de begroting 2021 wordt het nieuwe vGRP 2021-2025 aan de raad ter vaststelling aangeboden. Het nieuwe vGRP is vertaald in de begroting 2021.

Kosten onderhoud in 2021

In het vGRP is weergegeven hoe de gemeente haar zorgplichten de komende planperiode vorm zal geven. De kosten die hiermee gepaard gaan zijn ook in het plan verwerkt. In het 4de kwartaal 2020 wordt het nieuwe vGRP 2021-2025 aan de raad ter vaststelling aangeboden. Hierin worden de lasten en inkomsten voor het product riolering onderbouwd voor de periode 2021-2025.

Onderhoudsachterstanden

Er zijn geen onderhoudsachterstanden.

Uitvoering projecten ter verbetering van kapitaalgoederen

Conform het vGRP voeren we vervangings- en verbeteringsinvesteringen uit. Binnen de financiële kaders van het vGRP vinden jaarlijks verschuivingen plaats. Voor 2021 zijn de investeringen geraamd op € 1.085.000,-. De volgende projecten zijn voorzien:

Project	Geraamd bedrag
Blauwe ader projecten, afkoppelprojecten en klimaatadaptatie	€ 860.000,-
Vervangings- en verbeteringsinvesteringen drukriolering	€ 125.000,-
Vervangings- en verbeteringsinvesteringen gemalen	€ 100.000,-
Totaal	€ 1.085.000,-

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente verzorgt het beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. De gemeentelijke gebouwen zijn onderdeel van programma 1: Wonen + Leven en programma 2 :Economie + Ondernemen.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'gebouwen' is het volgende kaderstellend:

- Nota gemeentelijke gebouwen, vastgesteld september 2016.
- Gebouwen dienen te voldoen aan de wettelijke eisen.
- De Raad heeft op 29 september 2020 het MJOP 2020 -2034 behandeld. Bij vaststelling door de raad is het MJOP mede kaderstellend.

Kosten onderhoud 2021

De middelen voor dagelijks onderhoud worden uit de exploitatie bekostigd. De middelen voor meer jaren onderhoud (MJOP) worden uit de voorziening onderhoud gebouwen onttrokken. In het Meerjarig Onderhoudsplan 2020-2034 is de Meerjarenplanning van de voorziening onderhoud gebouwen bijgesteld. De extra lasten die voortvloeien uit het MJOP 2020-2034 zijn opgenomen in deze begroting.

Ontwikkelingen

In 2020 worden de MJOPs (meerjaren onderhoudsprogramma's) vastgesteld en worden de energielabels per gebouw bepaald. Als vervolgstap stellen we in 2021 DMOP's (Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma's) op. Hiervoor is een budget van € 30.000,- nodig. Daarnaast voeren we op gebouw niveau een energiescan uit. Hierdoor wordt per gebouw inzichtelijk op welke onderdelen energie winst te behalen is. Hiervoor is een budget van € 70.000,- nodig. Met dit budget wordt per gebouw inzichtelijk welke stappen gezet moeten worden én kan op het moment van onderhoud direct het juiste worden gedaan met het oog op energie neutrale gebouwen in 2030. De kosten voor het opstellen van de DMOP's en de energiescans brengen we ten laste van de reserve verduurzaming gebouwen. Verder vloeien uit de DMOP's extra onderhoudskosten ten opzichte van de MJOP's voort. Afhankelijk van de hoogte van deze extra kosten verwachten we op dit moment dat we deze extra kosten uit de reserve verduurzaming gebouwen kunnen opvangen.

De energiescans bieden een eerste basis voor de later op te stellen verplichte routekaart verduurzaming gemeentelijke gebouwen. Na deze fase is er per gebouw een goed beeld om in de toekomst strategische keuzes te kunnen maken.

Gemeentelijke sportaccommodaties en bouwhallen

De sportaccommodaties maken deel uit van programma 3: Toerisme + Recreatie. De gemeente wil een gevarieerd aanbod aan sportactiviteiten ondersteunen. Hierbij wordt de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van de accommodaties zoveel mogelijk bij de gebruikers (lees: verenigingen) neergelegd. Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'sportaccommodaties' is het volgende kaderstellend:

- De gemeentelijke beleidsvisie is vastgelegd in de nota 'sport en bewegen' (2011).
- Voor het onderhoud wordt gewerkt met een conditiemeting.
- De sportaccommodaties dienen te voldoen aan de wettelijke eisen.

Kosten onderhoud 2021

De onderhoudskosten zijn verwerkt in het meerjarig onderhoudsplan van de gemeentelijke gebouwen. Het dagelijks en groot onderhoud van de bouwhallen is via de huur-, gebruiksovereenkomst belegd bij de verenigingen.

Onderhoud & vervanging Tractie

Tot slot is ook "tractie"(rollend materieel gemeentewerf) een onderdeel van de gemeentelijke kapitaalgoederen. De tractie wordt gebruikt voor de producten openbare groen, sport, riool, openbare gebouwen, evenementen enzovoort.

Voor het onderhoud van het kapitaalgoed 'tractie' is het volgende kaderstellend:

- Tractiemiddelen dienen betrouwbaar in de bedrijfsvoering en veilig te zijn.
- Tractie dient te voldoen aan de wettelijke eisen.

Kosten onderhoud 2021

Het budget is toereikend voor noodzakelijk jaarlijks onderhoud en keuringen.

Ontwikkelingen

Als gevolg van het bereiken van de technische levensduur van de veegwagen onderzoeken we in 2020 de mogelijkheden, afhankelijk van de keuze zullen we de veegwagen vervangen of werkzaamheden uitbesteden.

Door dusdanig onderhoud kan de technische levensduur van de tractor en Berlingo caddy (van VTBC) verlengd worden.

Het aanvullend materieel zoals kipkar, houtversnipperaar, 2-wielige tuinbouwfrees, rolbezem, signaalwagen, Rioned wagen, fietspad zoutstrooier zijn dusdanig goed onderhouden dat de levensduur verlengd kan worden.

Paragraaf verbonden partijen

Algemeen

De gemeente Cranendonck heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen, te verdelen in gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en samenwerkingsverbanden.

Als een gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft in een andere organisatie, spreken we van een verbonden partij. Een bestuurlijk belang betekent dat de gemeente een zetel heeft in het bestuur of dat de gemeente stemrecht heeft. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

- GRSA2 samenwerking
- GGD
- Keyport 2020
- Metropoolregio Eindhoven
- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
- Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen
- Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
- Werkvoorzieningsschap de Risse

Deelnemingen

- Bank Nederlandse Gemeenten
- NV Brabant Water

Samenwerkingsverbanden

- Stichting Bureau Inkoop en aanbesteding Zuidoost Brabant (BIZOB)
- Regionaal Informatie- en Expertise centrum (RIEC)
- Veiligheidshuis

De totale bijdrage 2021 aan de verbonden partijen is ruim € 10,0 miljoen (ongeveer 19,5% van de begroting). In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de bedragen zoals ze zijn opgenomen in de begroting 2021-2024.

		2021	2022	2023	2024
GRSa2		5.467.000	5.106.000	5.106.000	5.106.000
GGD		702.000	717.000	732.000	747.000
Keyport 2020		52.000	52.000	52.000	52.000
MRE		299.000	299.000	299.000	299.000
ODZOB		347.000	423.000	423.000	423.000
VRBZO		1.205.000	1.205.000	1.205.000	1.205.000
De Risse (WSW)		1.869.000	1.822.000	1.792.000	1.695.000
De Risse (extra)		48.000	32.000	13.000	
Totaal		9.989.000	9.656.000	9.622.000	9.527.000

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

A2 samenwerking								
Vestigingsplaats	Heeze- Leende							
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling							
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. van Kessel							
Zitting in dagelijks bestuur	Ja, college van B&W							
Belang op basis van stemverhouding	33.3%							
Relatie met programma	Programma 5: bestuur en algemene dekkingsmiddelen							
Doel	De gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard zijn de onderlinge samenwerking aangegaan vanuit de overtuiging dat dit de individuele bestuurskracht en identiteit van de afzonderlijke gemeenten versterkt. Het behoud van kwaliteit, het borgen van de continuïteit, het verbeteren van de dienstverlening en het verminderen van de kwetsbaarheid en (op termijn) efficiencyvoordelen zijn voor alle gemeenten belangrijke motieven om een nieuwe stap in de samenwerking te zetten.							
Bestuurlijke ontwikkelingen	<p>Per 1 januari 2017 zijn alle PIJOFACH taken van de drie gemeenten overgeheveld naar de A2-samenwerking. De begroting 2019 is opgesteld op basis van onderstaande uitgangspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1,1 miljoen taakstelling realiseren in 6 jaar tijd • GR-tekst is leidend voor het bepalen van de taken, formatie en budgetten van de GRSA2 in 2017 • De begroting 2019 is een reële begroting • Loonkosten GR blijven binnen kaders begrotingsomvang • Risicoanalyse als basis omvang weerstandsvermogen • Impact op gemeentelijke begrotingen per gemeente inzichtelijk • Projectkosten beschikbaar, frictiekosten kán later <p>Een van de speerpunten voor 2021 wordt het verder harmoniseren van processen en applicaties en het uitwerken van de aanbevelingen uit het rapport van Berenschot.</p>							
Risico	In de begroting van de GRSA2 is een risicoparaagraaf opgenomen. In de Financiële regeling is opgenomen dat als onderdeel van het weerstandsvermogen de deelnemende gemeenten een risicoreserve aanhouden in hun eigen begroting. Hierin is aangegeven dat de inventarisatie van de risico's leidt tot een benodigde risicodekking in 2021 van €785.000. Het aandeel van Cranendonck is € 243.000.							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(x €1.000,-)	Resultaat	99	179					
	Eigen vermogen	147	261					
	Vreemd vermogen	2.647	2.007					
	Gemeentelijke bijdrage	4.583	4.776	5.025	5.467	5.106	5.106	5.106

GGD	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Belang op basis van bijdrage	2,8%

Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein
Doel	De GGD Brabant Zuidoost is een regionaal samenwerkingsverband met de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Doel van deze regeling is de behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de Wet publieke gezondheid. Per 1 januari 2021 wordt ook de jeugdgezondheidszorg 0-4 verzorgd door de GGD Brabant Zuidoost.
Bestuurlijke ontwikkelingen	<p>Bestuurlijke ontwikkelingen</p> <p>Bij de GGD ligt de opdracht om de organisatie structureel financieel gezond en wendbaar te maken voor de komende jaren voor de 21 gemeenten van de regio Zuidoost-Brabant. In haar begroting voor 2020 meldt de dienst dat uitgangspunten bij dit optimalisatieproces zijn dat gemeenten vertrouwen houden in de GGD en dat de GGD haar wettelijke kerntaken voor gemeenten op een inspirerende manier blijft uitvoeren. Zowel gemeenten als GGD hebben dus een belang en dragen daarin een gezamenlijke verantwoordelijkheid om dit proces te laten slagen. Als uitvloeisel van deze opdracht zijn per 1 januari 2021 de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg 0-4 en 5-18 geïntegreerd in het aanbod van de GGD Brabant Zuidoost. De Jeugdgezondheidszorg 0-4 werd tot en met 2020 uitgevoerd door ZuidZorg.</p> <p>Met betrekking tot de begroting 2020 van de GGD heeft de gemeenteraad als zijn zienswijze onder meer het volgende bepaald: De gemeenteraad van Cranendonck is zeer bezorgd over de ontwikkeling van de gemeentelijke financiën de komende jaren. In die zin is de gemeenteraad onaangenaam verrast met het voornemen van GGD om tot een hogere jaarlijkse bijdrage voor de gemeente Cranendonck te komen. Temeer daar de uitkomsten van de bestuursopdracht naar interne efficiency nog niet bekend zijn. Graag zien wij dat deze bestuursopdracht eerst tot concreet resultaat leidt, zo mogelijk met ingang van 2021. Tot die tijd beschouwt de gemeente de bijdragen zoals die in de meerjarenbegroting 2020 en verder van de gemeente Cranendonck staan opgenomen.</p>
Risico	<p>Het bestuur van de GGD maakt in zijn begroting 2020 melding van de volgende onzekerheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies betekent dat vaker tijdelijk een andere invulling van de taakuitvoering moet worden georganiseerd (bv duurder personeel van derden / ZZP inhuren) om de noodzakelijke dienstverlening op peil te houden. • Het risico dat a.g.v. (belasting)wet- en regelgeving de kosten meer dan gemiddeld stijgen en/of tot een naheffing leiden. Toegenomen regeldruk maken dit risico pregnanter. • Het risico dat er zich beveiligingsproblemen voordoen. Hierbij te denken aan risico's van stroomuitval, cybercrime en andere situaties waarin systemen uitvallen en/of gegevens (tijdelijk) niet beschikbaar zijn of dat er schade ontstaat vanwege misbruik. • O.a. vanwege de dreiging van een aanzienlijke verhoging per 2021 van de ABP-premie, is het risico van stijging van de salariskosten boven de indexering actueel. • Verder blijft het risico van afname van markt-taken voor derden (m.n. forensische diensten voor de politie) en daaraan verbonden vergoeding actueel. <p>Weerstandsvermogen.</p> <p>De omvang van de algemene reserve/weerstandsvermogen van de GGD is, zeker gezien de exploitatie-omvang, beperkt. De risico-inventarisatie van begin 2020 resulteerde in een benodigde weerstandscapaciteit van ca. € 1.800.000,- voor het Programma Publieke Gezondheid en ca. € 1.900.000,- voor het Programma Ambulancezorg. Het bestuur heeft echter eerder vastgesteld dat het weerstandsvermogen niet tot dat bedrag hoeft te worden aangevuld, omdat voor afdekking van de aanvullende risico's de gemeenten, als 'eigenaar' van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost, toch al garant staan. Na bestemming van het verwachte resultaat 2019 bedraagt de Algemene Reserve Publieke Gezondheidszorg ca. € 500.000 en de Algemene Reserve Ambulancezorg ca. € 1.200.000,-.</p>

Financiële informatie (x €1.000,-)		2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Gemeentelijke bijdrage	360	380	377	391	406	421
Financiële informatie	Jeugdgezondheidszorg	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Gemeentelijke bijdrage			325	326	326	326

Keyport 2020	
Vestigingsplaats	Weert
Rechtsvorm	Stichting
Bestuurlijk verantwoordelijk:	F. Kuppens
Zitting in dagelijks bestuur	F. Kuppens heeft zitting in het stichtingsbestuur
Belang op basis van stemverhouding	Het bestuur van de Stichting Keyport 2020 bestaat uit: Bestuurders A namens de helix partner overheid (één per gemeente en één namens de provincie Limburg) Bestuurders B namens de helix partner bedrijfsleven (maximaal vier bestuurders) Bestuurders C namens de helix partner kennis- en onderwijsinstellingen (maximaal vier bestuurders) Bestuurders A hebben één stem, bestuurders B en C hebben twee (niet deelbare) stemmen.
Relatie met programma	Programma 2: Economie + Ondernemen
Doel	Keyport 2020 is de samenwerking tussen de gemeenten Leudal, Maasgouw, Nederweert, Roerdalen, Roermond, Weert en Cranendonck, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen. Deze partijen slaan de handen ineen om de economische structuur van de regio duurzaam te versterken en het vestigingsklimaat te verbeteren onder één noemer: Keyport 2020, de regio waar projecten sneller van de grond komen dankzij nauwe samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix). Het routeplan 2016-2020 van Keyport legt de focus op excelleren door samenwerking. Naast het bevorderen van innovatie en het versterken van het ondernemerschap ligt de nadruk op de programmatische arbeidsmarktoptimalisatie.
Bestuurlijke ontwikkelingen	Actieve participatie van zowel gemeente, onderwijs als ondernemend Cranendonck is van belang om successen te boeken en het gemeenschappelijk belang binnen de regio te positioneren. De gemeente is in 2015 toegetreden tot Keyport 2020, waarmee de connectie met de grensprovincie en de daarin gelegen gemeenten versterkt wordt. De raad heeft bij de vaststelling van de begroting 2020 besloten om de deelname aan Keyport 2020 te heroverwegen. Tijdens de begrotingsbehandeling (eind 2020) vindt er een definitief besluit plaats over de voortzetting van de deelname aan Keyport. 7 juli heeft de gemeenteraad de intentie uitgesproken om deelname aan Keyport te continueren onder de voorwaarden dat er geen verhoging van de inwonersbijdrage plaatsvindt, er een tussentijdse evaluatie plaatsvindt en Cranendonck een rol inneemt binnen het kernteam. Dit betekent dat er met de deelname van Keyport 2020 in 2021 een bedrag van € 2,47 per inwoner is gemoeid en er geen verhoging van de inwonersbijdrage is. Het financiële budget is jaarlijks afhankelijk van de Keyport 2020-begroting welke separaat aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Daarnaast is het ook van belang om werkbudget te hebben om activiteiten bij ondernemers onder de aandacht te brengen, dit werkbudget is onderdeel van de visie 'Economisch Cranendonck'.
Risico	De deelname en bijdrage aan Keyport 2020 wordt tweejaarlijks geëvalueerd en is vastgelegd in het Routeplan en Meerjarenbegroting Keyport 2021-2024. Indien de

	begroting de door de gemeenteraad vastgestelde jaarlijkse bijdrage overschrijdt, dan zal eerst budget worden gevraagd aan de gemeenteraad.							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(x €1.000,-)	Resultaat							
	Eigen vermogen							
	Vreemd vermogen							
	Gemeentelijke bijdrage	52	52	52	52	52	52	52

Metropoolregio Eindhoven	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. Van Kessel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Belang op basis van stemverhouding	De gemeente Cranendonck heeft 1 vertegenwoordiging in het AB met 2 stemmen (gelijk aan de andere twintig gemeenten m.u.v. Eindhoven, Helmond en Laarbeek).
Relatie met programma	Programma 2: Economie + Ondernemen
Doel	<p>Samenwerken zit in het DNA van de Metropoolregio Eindhoven. Bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid maken zich samen hard voor een sterke regio. De deelnemende gemeenten zijn Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. Het doel van de samenwerking is het handhaven en uitbouwen van het kenmerkende economische profiel van de regio, om op die manier het vestigings- en verblijfsklimaat voor onze inwoners en bedrijven te stimuleren. De 21 gemeenten werken samen aan de thema's met betrekking tot economie, mobiliteit, transitie landelijk gebied en energietransitie. In het samenwerkingsakkoord 2019-2022 staat wat de gemeenten doen aan deze vier thema's. Om effectief te zijn, zijn slagkracht, eigenaarschap en focus nodig. De Metropoolregio sluit daarvoor aan op de Brainport Nationale Actie Agenda.</p> <p><i>Brainport</i> Brainport heeft een meerjarenplan gepresenteerd: Brainport Next Generation, verder uitgewerkt in de Brainport Agenda. Deze agenda gaat in op gesignaleerde knelpunten, maar ook op de kansen die er liggen om vanuit de regio bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken (gericht op talent, vestigingsklimaat, kennis/innovatie & ondernemen, digitalisering en maatschappelijke innovaties).</p>
Bestuurlijke ontwikkelingen	Op 27 maart 2019 heeft het Algemeen Bestuur het Samenwerkingsakkoord 2019-2022 vastgesteld. De 21 Zuidoost-Brabantse gemeenten werken samen aan het realiseren van de in dit samenwerkingsakkoord opgenomen opgaven binnen de thema's economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied. De MRE heeft hierin een ondersteunende rol.
Risico	<p>De MRE heeft in haar begroting aan aantal risico's benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subsidieverstrekking • Kosten reorganisatie • Risico's Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) • Voorziening Gulbergen <p>Er zijn twee algemene reserves, 1 voor MRE en 1 voor Regionaal Historisch Centrum Eindhoven. De algemene reserve van de MRE is op 31-12-2019 € 880.620 en hoog genoeg om de risico's ad € 790.000 te dekken.</p>

	<p>De algemene reserve van het RHC is op 31-12-2019 € 299.949 en hoog genoeg om de benoemde risico's ad € 275.000 vanuit de risicoanalyse te dekken. Beide reserves liggen ook binnen de opgelegde bandbreedtes welke zijn opgenomen in de Notitie Algemene Reserve.</p> <p>De MRE-bijdrage bestaat uit bijdrage Brainport Development, Regionale opgaven, Stimuleringsfonds en het Regionaal Historisch Centrum.</p>							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(x €1.000,-)	Resultaat							
	Eigen vermogen							
	Vreemd vermogen							
	Gemeentelijke bijdrage	286	286	286	299	299	299	299

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	
Vestigingsplaats	Eindhoven
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Bestuurlijk verantwoordelijk:	F. F. M. van der Wiel
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Belang op basis van stemverhouding	<p>Ieder lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Cranendonck heeft dus 1/22 van de stemmen. Besluiten worden genomen met een meerderheid van stemmen van de aanwezige leden.</p> <p>Besluiten betreffende vaststelling van de begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening worden genomen met een meerderheid van stemmen, met dien verstande dat de meerderheid van stemmen eveneens tenminste de helft van de omzet vertegenwoordigt welke de uitvoeringsdienst in het voorafgaande jaar heeft gegenereerd op basis van de basistaken en verzoektaken.</p>
Relatie met programma	<p>Programma 1: Wonen en leven</p> <p>Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen</p>
Doel	De Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) voert namens de provincie Brabant en de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel de Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezichthouden en handhaving.
Bestuurlijke ontwikkelingen	<p>De ODZOB voert volgens afspraak met de deelnemers taken uit volgens drie programmadelen: basistaken, verzoektaken en collectieve taken. Deze taken zijn uitgewerkt in de begroting van de ODZOB.</p> <p>Voor 2021 hebben onderstaande onderwerpen de aandacht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omgevingswet • Regionaal en uniform uitvoeringsbeleid • Klimaat, energie en duurzaamheid • Toekomstbestendige veehouderij • Stikstofproblematiek (voormalig Programma Aanpak Stikstof (PAS)) • Bodem • Asbest • Gezondheid • Ondermijnende criminaliteit • Zeer Zorgwekkende stoffen • Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)
Risico	<p>De omgevingsdienst heeft in haar begroting (niet-limitatief) een aantal risico's benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bezuinigingen bij gemeenten en provincie leiden tot een omzetverlaging • Mogelijk uitstel omgevingswet

	<ul style="list-style-type: none"> • Stikstof, PFAS of soortgelijke ontwikkelingen • Niet realiseren van doelstellingen efficiency, standaardisatie, uitvoeringsbeleid, uniformiteit • Ongewenst informatiek • Uitval systemen • Ransomware • Image / politieke risico's • Kosten ontwikkeling ICT voorzieningen • Mis-match personeel versus werk • Vervangbaarheid medewerkers • Te lage productiviteit • Inhuur op overhead door bv. Ziekte <p>Deze risico's kunnen leiden tot een negatief resultaat. Volgens de GR kan een negatief resultaat ten laste komen van de reserves en/of ten laste van de deelnemers. De ODZOB heeft een algemene reserve van 1,89 mln.</p>							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(x €1.000,-)	Resultaat	0*	915					
	Eigen vermogen	1.515	2.429					
	Vreemd vermogen	4.254	3.413					
	Gemeentelijke bijdrage milieu	382	347	310	347	423	423	423

* Na tariefcorrectie

Regionaal Bestuur Openbaar Onderwijs de Kempen								
Vestigingsplaats	Veldhoven							
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling							
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen							
Zitting in dagelijks bestuur	Nee							
Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein							
Doel	Samen met negen andere gemeenten (Bladel, Eersel, Heeze-Leende, Nederweert, Oirschot, Reusel-De Mierden, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre) houdt de gemeente Cranendonck het openbaar basisonderwijs in stand via een gemeenschappelijke regeling. De schoolbestuurlijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn overgedragen aan de Stichting de Kempen, regionaal bestuur voor openbaar en algemeen basisonderwijs.							
Bestuurlijke ontwikkelingen	De gemeente heeft in principe geen enkele inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid en bevoegdheid ten opzichte van Stichting de Kempen. Ook niet waar het gaat om de begroting van het schoolbestuur. Alleen als het schoolbestuur failliet zou gaan, wordt de gemeente weer verantwoordelijk voor de binnen de gemeentegrenzen aanwezige openbare basisscholen. De 10 aangesloten gemeenten vormen tezamen het Regionaal Samenwerkingsverband Openbaar Basisonderwijs De Kempen.							
Risico	Er zijn op dit moment geen risico's benoemd.							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(x €1.000,-)	Gemeentelijke bijdrage	0	0	0	0	0	0	0

Veiligheidsregio Brabant Zuidoost								
Vestigingsplaats	Eindhoven							
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling							
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. van Kessel							
Zitting in dagelijks bestuur	Nee							
Belang op basis van stemverhouding	<p>Bij het vaststellen van de jaarrekening, begroting en begrotingswijzigingen brengen de leden die een gemeente vertegenwoordigen tot 20.000 inwoners één stem uit, de leden die een gemeente vertegenwoordigen met 20.000 of meer inwoners brengen twee stemmen uit, vermeerderd met een stem per volledig veelvoud van 15.000 inwoners, waarmee het aantal van 20.000 inwoners door die gemeente wordt overschreden. In dit geval heeft de gemeente Cranendonck twee stemmen.</p> <p>Bij de overige besluitvorming door het algemeen bestuur vindt stemming plaats op basis van de gewone stemwaardering (één stem per gemeente).</p>							
Relatie met programma	Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen							
Doel	<p>Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden.</p> <p>VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.</p>							
Bestuurlijke ontwikkelingen	<p>Visie 2025: De VRBZO stelt een nieuwe visie op die richting geeft aan de te bereiken resultaten en de inspanningen die daarvoor nodig zijn. Er zijn drie ontwikkelthema's verwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samen voor veilig; - Weerbare samenleving; - Toekomstbestendige taakuitvoering. <p>Door de coronacrisis zijn deze thema's en de daaraan gekoppelde speerpunten mogelijk nog aan verandering onderhevig. Ook de evaluatie op de Wet veiligheidsregio's kan nog invloed hebben op de ontwikkeling van visie 2025.</p>							
Risico	<p>De VRBZO heeft in 2019 de beleidsnota Risicomanagement & Weerstandsvermogen geëvalueerd en herijkt. De beleidsnota is in december 2019 door het Algemeen Bestuur vastgesteld voor de periode 2020 - 2023. De belangrijkste beleidsuitgangspunten voor VRBZO op gebied van risicomanagement zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risico's in een cyclisch proces inventariseren, beoordelen en monitoren via een continuïteitsplan; • De instellen van een weerstandsvermogen heeft als doel om een stabiele ontwikkeling van de gemeenschappelijke bijdrage te waarborgen; • Streven naar een ratio weerstandvermogen van 2 of hoger. De hoogte van de algemene reserve is vastgesteld op €2,0 miljoen. 							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(x €1.000,-)	Resultaat	773	647					
	Eigen vermogen	7.391	6.887					
	Vreemd vermogen	42.791	39.485					
	Gemeentelijke bijdrage	1.078	1.119	1.177	1.205	1.205	1.205	1.205

Werkvoorzieningsschap de Risse								
Vestigingsplaats	Weert							
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling							
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen							
Zitting in dagelijks bestuur	Ja, M. Lemmen							
Belang	De gemeente Cranendonck is, evenals de andere deelnemende gemeenten, met twee leden in het algemeen bestuur vertegenwoordigd. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie afgevaardigden van het algemeen bestuur. Naast een algemeen bestuur heeft de Risse Holding bv een Raad van Commissarissen, bestaande uit drie externe leden die op basis van hun specifieke deskundigheid zijn aangetrokken.							
Relatie met programma	Programma 4: Zorg Uitvoering vanuit GR A2 samenwerking							
Doel	Werkvoorzieningsschap de Risse zorgt voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening voor de gemeenten Cranendonck, Nederweert en Weert. De Risse richt zich primair op het vinden van aangepast werk voor mensen met een Sw-indicatie. Met de komst van de Participatiewet breidt het takenpakket van De Risse uit. Dit gebeurt via inzet en uitbreiding van activiteiten van de 'dochterorganisatie' Werk.kom.							
Bestuurlijke ontwikkelingen	De procesaanpak: 'Samen aan de slag' is richtinggevend voor de nieuwe rol van de Risse. Welke rol dit kan zijn zal de komende jaren duidelijk worden. In de tweede helft van 2020 zijn de eerste experimenten van 'Samen aan de Slag' toegekend.							
Risico	<p>De begroting van 2021 van de Risse heeft een geraamd tekort van € 100.000. Er is een aanvullende bijdrage aan de deelnemende gemeenten gevraagd voor 2021, 2022 en 2023. Dit bedrag bestaat uit respectievelijk 700 euro, 500 euro en 200 euro per SE in 2021, 2022 en 2023. Dit komt neer op een bedrag van 48.000 euro (2021) en 32.000 euro (2022) en 13.000 euro in 2023.</p> <p>De begroting is gebaseerd op voorlopige cijfers. Als in de loop van 2020 de beschikbare middelen (zoals de Wsw-middelen in het participatiebudget, beschut werken, blijfkansen Wsw-groep, bezettingsverloop 2020) bekend zijn, kan een exactere begroting gemaakt worden. In het najaar komt de eerste wijziging van de begroting. Die is gebaseerd op meer betrouwbare gegevens. De raad wordt hiervan in kennis gesteld.</p> <p>De hoogte van het weerstandsvermogen wordt bekeken naar aanleiding van de eerste wijziging begroting en mogelijk aangepast. Dit kan van invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage. Er zijn geen consequenties voor de gemeentebegroting in 2020.</p>							
Financiële informatie		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
(x €1.000,-)	Resultaat	-673	-618	-554	-100			
	Eigen vermogen	1916						
	Vreemd vermogen	139						
	Gem. bijdrage (gelijk aan budget t.b.v. Wsw in participatie-budget)	2.055	1.891	1.869	1.869	1.822	1.792	1.695
	Gem. bijdrage (extra in exploitatie)				48	32	13	

Deelnemingen

Bank Nederlandse Gemeenten					
Vestigingsplaats	's-Gravenhage				
Bestuurlijk verantwoordelijk:	De burgemeester vertegenwoordigt, als wettelijke vertegenwoordiger, de gemeente in de algemene aandeelhoudersvergaderingen.				
Aantal aandelen	5.000				
Belang	0,009% (de BNG heeft in totaal 55.690.720 aandelen). De gemeente heeft zeggenschap in de BNG ia het stemrecht op de aandelen (1 stem per aandeel)				
Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang, Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.				
Financiële informatie (x €1.000)		2016	2017	2018	2019
	Resultaat	369	393	337	163
	Eigen vermogen	4.486	4.687	4.991	4.887
	Vreemd vermogen	149.483	135.041	132.518	144.802
	Dividend per aandeel (in €)	1,64	2,53	2,50	2,55
	Totaal dividend Cranendonck (in € 5.000 aandelen)	8.200	12.650	12.500	12.750

NV Brabant Water					
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch				
Bestuurlijk verantwoordelijk:	R. van Kessel				
Aantal aandelen	19.976				
Belang	0,2% (Brabant Water heeft 10 miljoen aandelen geplaatst)				
Doel	<p>Taak van Brabant Water NV is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater en industriewater van hoge kwaliteit.</p> <p>De aandelen van Brabant water zijn in handen van de provincie (31,6%) 57 Brabantse gemeenten alsmede de gemeente Tholen.</p>				
Financiële informatie (x €1.000)		2018	2019	2020	2021
	Resultaat	31.316	24.500	31.000	21.800
	Eigen vermogen	635.876	660.376	691.376	708.000
	Vreemd vermogen	456.765	478.624	495.624	524.000
	Dividend per aandeel (in €)	0	0	0	0

Samenwerkingsverbanden

Stichting Bureau Inkoop en aanbesteding Zuidoost Brabant (BIZOB)					
Vestigingsplaats	Oirschot				
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen				
Belang	5,6%				
Relatie met programma	Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen				
Doel	De stichting Bizob is een samenwerking door achttien gemeenten in Zuidoost Brabant op inkoopgebied, waarbij een drietal doelstellingen worden nagestreefd: financieel (betere condities en prijzen, lagere inkoopkosten), kwaliteit (verbeterde specificaties, verkorte levertijden enz.) en procesmatig (transparant inkoopproces, integriteit inkoopprocessen, betrouwbaarheid enzovoort).				
Financiële informatie		2016	2017	2018	2019
(x €1.000,-)	Resultaat	177	297	382	401
	Eigen vermogen	646	666	786	868
	Vreemd vermogen	513	575	633	956
	Gemeentelijke bijdrage	146	144	131	166

Regionaal Informatie en Expertise centrum (RIEC)	
Portefeuillehouder	R. van Kessel
Relatie met programma	Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doelstelling	<p>Georganiseerde misdaad komt in allerlei vormen voor. Denk aan hennepteelt, witwassen en vermogenscriminaliteit. Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) ondersteund met haar producten en diensten gemeenten en veiligheidspartners in de herkenning en aanpak van criminele activiteiten. Zo helpen ze onder meer bij de versterking van bestuurlijke weerbaarheid en een geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit.</p> <p>Het samenwerkingsverband RIEC Oost-Brabant (OB) wordt gevormd door: 41 gemeentebesturen, provinciebestuur Noord-Brabant, Politie Eenheid Oost-Brabant, OM, Belastingdienst, FIOD, Douane, Inspectie SZW en KMar.</p>
Financiële informatie	€ 11
(x €1.000,-)	

Zorg- en Veiligheidshuis	
Vestigingsplaats	Helmond
Bestuurlijk verantwoordelijk:	M. Lemmen
Zitting in dagelijks bestuur	Nee
Relatie met programma	Programma 4: Sociaal Domein Programma 5: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen
Doelstelling	Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost zorgt voor een succesvolle aanpak van complexe casuïstiek binnen de thema's (risico)jeugd, veelplegers, nazorg ex-gedetineerden, relationeel geweld, overlast en verslaving is een gezamenlijke inspanning van gemeenten en ketenpartners een voorwaarde. Het gaat om het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en maatschappelijk uitval bij complexe problemen, door een combinatie van repressie, bestuurlijke interventie en zorg.
Financiële bijdrage (x €1.000,-)	€ 5

Paragraaf Lokale Heffingen

Wettelijk kader

Op grond van het besluit “Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)” dient in de paragraaf “Lokale heffingen” in ieder geval de volgende onderdelen te worden vermeld:

Onderdeel	Op grond van :
De geraamde inkomsten	art. 10, letter a BBV
Het beleid ten aanzien van de lokale heffingen	art. 10, letter b BBV
Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, inclusief Onderbouwing berekening maximaal kostendekkende tarieven	art. 10, letter c BBV
Een aanduiding van de lokale lastendruk	art. 10, letter d BBV
Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid	art. 10, letter e BBV

Wat willen we bereiken?

De lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken waarbij de lastendruk voor de inwoners in een goede verhouding staat tot het niveau van de voorzieningen.

Bovendien vindt door middel van de lokale heffingen sturing plaats op bepaalde doelstellingen, zoals het scheiden van afval en bewuster omgaan met water.

Algemeen

De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte van de gemeentelijke heffingen. Het bedrag van een gemeentelijke heffing mag niet afhankelijk worden gesteld van inkomen, winst of vermogen. Dit wil zeggen dat het voor gemeenten niet is toegestaan om door middel van belastingverordeningen inkomenspolitiek te voeren.

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. In de gemeente Cranendonck zijn de volgende verordeningen van toepassing:

Verordening op de heffing en invordering van:
Afvalstoffenheffing
Leges
Lijkbezorgingrechten
Marktgeden
Onroerende Zaakbelastingen
Reclamebelasting
Rechten en precariobelastingen
Rechten voor het innemen van standplaatsen
Rioolheffing
Toeristenbelasting

Bovenstaande verordeningen zijn te raadplegen op de website van de gemeente www.cranendonck.nl onder het tabblad inwoners bij het onderdeel “Wonen, verhuizen en belastingen” onder het hoofdstuk “WOZ/OZB en belastingen”. De gemeente Cranendonck heft geen hondenbelasting, forensenbelasting en parkeerbelasting. Bij de redactie van de belastingverordeningen gelden zoveel als mogelijk de modelverordeningen van de VNG als leidraad.

In deze paragraaf zijn de bestaande beleidsuitgangspunten en –voornemens betreffende belastingen opgenomen, toegelicht en vervolgens op hun uitkomsten geanalyseerd. Hierbij zijn voor de woonlasten en de toeristenbelasting de tarieven vermeld. Voor de hoogte van de belastingen, rechten en tarieven gelden de volgende uitgangspunten:

- Binnen de wettelijke kaders de leges berekenen met toepassing van het profijtbeginsel en streven naar zo veel als mogelijk kostendekkende tarieven. Het profijtbeginsel houdt in dat hoe meer iemand profijt heeft van de door de overheid geleverde prestaties, hoe meer belasting/rechten daarvoor betaald dient te worden.
- Daar waar mogelijk binnen de wettelijke kaders specificeren van de producten en diensten in de legesverordening.

Vergelijking tarieven 2020 met gemeenten van A2-samenwerking volgens Coelo:

Coelo 2020	Cranendonck	Valkenswaard	Heeze-Leende
1-persoonshuishouden	735	769	797
meerpersoonshuishouden	*801	849	940
Rangnummer**	199	269	341
OZB:			
Tarief woningen	0,1252	0,1298	0,1047
Tarief niet-woningen	0,4610	0,4282	0,3227
Afvalstoffenheffing:			
Tarief 1-persoonshuishouden***	195	200	183
Tarief meerpersoonshuishouden***	261	279	246
Rioolheffing:			
Tarief 1 persoons huishouden***	198	205	239
Tarief meerpersoonshuishouden***	198	205	318

* De verdeling van de lastendruk is als volgt: afvalstoffenheffing € 261, OZB € 342 en rioolheffing € 198

**Voor het rangnummer geldt dat nummer 1 de laagste woonlasten heeft. Coelo gaat uit van 355 gemeenten.

***In Cranendonck is het vastrecht voor 1-persoons of meerpersoonshuishoudens gelijk. Het Coelo gaat bij afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens uit van een ander aantal containerledigingen.

Ontwikkelingen

Lokaal belastinggebied

Al vele jaren bepleit de VNG, maar ook andere instellingen zoals Raad voor de financiële verhoudingen en de Raad van State, voor een lokaal belastinggebied dat qua omvang beter past bij de steeds grotere hoeveelheid taken en verantwoordelijkheden van gemeenten. De VNG pleit voor een uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Deze uitbreiding houdt in dat gemeenten meer inkomsten uit de eigen belastingheffing krijgen en tegelijkertijd minder uitkeringen van het Rijk ontvangen. Het gevolg hiervan zal zijn dat er meer verschillen tussen gemeenten ontstaan doordat de verschillende gemeenteraden lokaal andere afwegingen maken tussen inkomsten en uitgaven.

Per saldo hoeft een uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied niet tot stijging van de belastingdruk te leiden. Door de vermindering van de uitkeringen van het Rijk aan gemeenten heeft het Rijk minder uitgaven en kunnen de rijksbelastingen omlaag. De uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied zal wel leiden tot verschuiving van belastingdruk tussen individuele burgers en bedrijven. Gemeenten heffen de belastingen immers naar andere maatstaven dan het Rijk doet en de tarieven zullen per gemeente verschillen.

In het meest recente regeerakkoord (oktober 2017) is niets opgenomen over een uitbreiding van het lokaal belastinggebied. Op 14 februari 2018 ondertekenden het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen echter een interbestuurlijk programma (IBP) met bijbehorende gezamenlijke agenda.

Over de fiscale thema's zijn daarbij de volgende procesafspraken gemaakt:

- Decentrale belastingstelsels hebben regulier onderhoud nodig om in goede staat te blijven en toekomstbestendig te zijn. Rijk en medeoverheden gaan aan dit onderhoud werken en verkennen daarnaast de mogelijkheden die decentrale belastingstelsels bieden om de realisatie van gezamenlijke ambities te faciliteren.
- We spreken af om eventuele knelpunten in de fiscale regelgeving, op het niveau van zowel de rijksoverheid als de medeoverheden, te inventariseren die belangrijke doelstellingen van Rijk en medeoverheden in de weg staan (bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en de circulaire economie). En of er oplossingen kunnen worden geboden, met inachtneming van bestaande wet- en regelgeving.

Het onderwerp uitbreiding lokaal belastinggebied is nog steeds actueel. In mei 2020 heeft de staatssecretaris het pakket 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het gaat om een 'technisch ambtelijke verkenning van een breed palet'.

'Naast schuiven tussen grondslagen en tarieven op rijksniveau behoort een verschuiving naar een ruimer gemeentelijk belastinggebied tot de mogelijkheden.

De volgende kabinetsformatie is hét moment om op te koersen om onze wens in beleid om te zetten. In de komende periode zal de VNG in samenspraak met de leden - mede op basis van dit rapport - de koers uitzetten om een kleinere financiële afhankelijkheid te realiseren

Handreiking kostenonderbouwing VNG

Voorgescreven is om de mate van kostendekking van de lokale heffingen toe te lichten. Hiervoor heeft de VNG een handreiking opgesteld. In deze handreiking wordt onder andere ingegaan hoe om te gaan met:

- De directe lasten;
- De indirecte lasten;
- Baten en kruissubsidiëring;
- Beleidsuitgangspunten en toelichting.

Deze aspecten richten zich voornamelijk op de bestemmingsheffingen (afval, riool, leges). Bij deze heffingen wordt hierop ingegaan.

Aansluiting landelijke voorziening WOZ

Vanaf 1 oktober 2016 dienen gemeenten/samenwerkingsverbanden de WOZ waarden van woningen openbaar te maken. Dit openbaar maken geschiedt landelijk door een WOZ-viewer (LV WOZ), waarmee de WOZ-waarden van woningen bekeken kunnen worden. Van gemeenten die op dat moment nog niet zijn aangesloten op de LV WOZ zijn de WOZ-waarden niet zichtbaar. De gemeente Cranendonck is sinds december 2016 aangesloten op de LV WOZ.

Ontwikkeling lastendruk gemeente Cranendonck 2019-2021 meerpersoonshuishouden

De berekening van de lastendruk is gebaseerd op de gemiddelde lastendruk per meerpersoonshuishouden. Bij de berekening van de afvalstoffenheffing is in 2020 uitgegaan van 8 (2019:12) ledigingen van de container voor gft-afval (240 liter), waarvan 3 (2019:5) ledigingen in de maanden oktober tot en met december hebben plaatsgevonden en gratis zijn. De container met restafval van 240 liter is 3 (2019:6) maal geleedigd in het gehele jaar. In 2020 is uitgegaan van 3 tariefzakken.

	2019	2020	Voorlopig 2021
OZB	321	332	347
Afvalstoffenheffing	234	236	nrb
Rioolheffing	195	198	202
Totaal	750	814	nrb

LET OP: bovenstaande aantallen wijken af van de gehanteerde aantallen door Coelo. De afwijking van de lastendruk zoals berekend door Coelo wordt veroorzaakt door de afvalstoffenheffing.

De lokale lasten 2021 stijgen ten opzichte van 2020. Deze stijging bestaat uit de verhoging van de ozb (conform besluitvorming bij de begroting 2019) en uit de stijging van het rioolrecht met het inflatiepercentage op basis van het nieuwe vGRP 2021-2025. De daadwerkelijke tarieven worden bij de behandeling van de begroting 2021 op 10 november vastgesteld.

Belastingopbrengsten

In onderstaande grafiek zijn de werkelijke opbrengsten van het jaar 2019 opgenomen. Ter vergelijking zijn de geraamde opbrengsten 2020 en 2021 vermeld.

De onderstaande vermelde bedragen vermenigvuldigen met € 1.000.

	Jaarrekening 2019	Begroting 2020 Incl. begr.wijz. 1 ^e halfjaar	Begroting 2021
Onroerende zaakbelastingen	5.009	5.139	5.388
Afvalstoffenheffing	1.869	1.952	2.418
Rioolheffing (vGRP)	2.036	2.035	2.072
Toeristenbelasting	214	225	225
Lijkbezorgingrechten	61	83	53
Leges omgevingsvergunningen	536	605	485
Marktgeden	14	17	20
Precariobelasting/leges bijz.wetten	27	136	36
Leges verkeer	73	19	19
Leges bestemmingsplannen	80	200	84
Leges secretarie	265	299	251
Reclamebelasting	27	33	33
Totaal	10.211	10.743	11.084

Uit bovenstaande tabel blijkt, dat de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor het overgrote deel van de belastingopbrengsten zorgen. Voormelde heffingen en belastingen bepalen dan ook de lokale belastingdruk.

Toelichting per belastingsoort

Onroerende zaakbelastingen(OZB)

Onder de naam "onroerende zaakbelastingen" worden van onroerende zaken die binnen de gemeentegrenzen liggen de volgende belastingen geheven:

- Een gebruikersbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar onroerende zaken gebruiken. Dit geldt alleen voor niet-woningen.
- Een eigenarenbelasting van degenen die bij het begin van het kalenderjaar eigenaar zijn van onroerende zaken. Dit geldt voor woningen en niet-woningen.

Het tarief van de onroerende zaakbelastingen wordt weergegeven als een percentage van de waarde van een onroerende zaak. Daalt de gemiddelde waarde van de objecten, dan stijgen de tarieven OZB meer. Stijgt echter de waarde, dan dalen de tarieven. Door het hanteren van deze systematiek betaalt de belastingplichtige van een gemiddeld gewaardeerd object het voor dat jaar van toepassing zijnde indexatiepercentage meer dan in het voorgaande jaar.

De heffingsgrondslag voor 2021 is de waarde van de onroerende zaak naar peildatum 1 januari 2020. Hierbij is rekening gehouden met de waardeontwikkelingen tussen de vorige waarde-peildatum 1 januari 2019 en de geldende waarde-peildatum 1 januari 2020.

Ontwikkeling tarieven OZB gemeente Cranendonck:

Tarieven	2019	2020	2021
Woningen			
Eigenaren	0,1285 %	0,1252 %	nbn
Niet-woningen			
Eigenaren	0,2558 %	0,2625 %	nbn
Gebruikers	0,2031 %	0,2084 %	nbn

De opbrengsten voor 2021 baseren we op de opbrengsten 2020 aangepast met 1,8 % inflatiecorrectie, de toename van het bestand geraamd op een percentage van 0,2%. Bij de besluitvorming van de begroting 2019 is besloten om voor de ozb voor het jaar 2021 een extra verhoging van 2,8 % door te voeren.

De tarieven van de ozb worden berekend op basis van deze parameters gecorrigeerd voor de gemiddelde stijging van de waarde van een huis. Een woningeigenaar waarvan de waarde van de woning gelijk is aan de gemiddelde waarde stijging betaalt 4,6% meer ozb in 2021 dan in 2020. In de verordening "Verordening op de heffing en invordering van onroerende zaakbelastingen 2021" worden de nieuwe tarieven opgenomen. Op het moment van samenstellen van de begroting zijn deze tarieven nog niet bekend. De verordening "Verordening op de heffing en invordering van onroerende zaakbelastingen 2021" wordt nagezonden.

Opbrengst OZB	Raming 2021
Eigenaren woningen en niet-woningen	€ 4.471.429
Gebruikers niet-woningen	€ 916.652
Totaal	€ 5.388.081

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degenen die in de gemeente gebruik maken van een perceel waarvoor een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijk afval geldt.

De afvalstoffenheffing in de gemeente Cranendonck bestaat uit een vast en een variabel gedeelte. Elk huishouden is het vaste gedeelte verschuldigd. Het variabele gedeelte bestaat uit het aantal ledigingen, waarbij de bestemming (container voor gft-afval of restafval) en de grootte van de container van invloed zijn op het tarief.

In de raadsvergadering van 17 september jl. heeft uw raad ingestemd met het "streefbeeld afvalinzameling 2025" en fase I van dit streefbeeld. Vanaf 1 oktober 2020 wordt, naast de grijze container, de tariefzak voor restafval wordt ingevoerd, de inzamel frequentie van de grijze container en de tarieven worden gewijzigd.

Ten opzichte van 2020 stijgen in 2021 de kosten van afvalverwerking en dalen de opbrengsten van de afvalstromen glas, plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons (PMD) en Oud Papier en Karton (OPK). De kostenverhoging wordt met name veroorzaakt door een hogere aanbesteding van de verwerkingskosten GFT en door een belastingheffing op restafval. Per saldo stijgen de kosten met € 466.000. Omdat het uitgangspunt 100% kostendekkendheid blijft, stijgt de lastendruk van de afvalstoffenheffing in 2021.

Op het moment van samenstellen van de begroting waren de tarieven van de afvalstoffenheffing nog niet bekend. Bij de begrotingsbehandeling komt een apart raadsvoorstel voor de vaststelling van de "Verordening op de heffing en de invordering van de afvalstoffenheffing 2021 en de bijbehorende tarieventabel 2021".

Ontwikkeling tarieven afvalstoffenheffing gemeente Cranendonck:

	2019	2020	Voorlopig 2021
Vastrecht per jaar	€ 123,00	€ 134,40	nbn
Ledigen container gft-afval			
140 liter *	€ 1,50	€ 1,75	nbn
240 liter *	€ 2,25	€ 2,75	nbn
Ledigen container restafval			
140 liter	€ 11,00	€ 11,00/14,00**	nbn
240 liter	€ 16,00	€ 16,00/24,00**	nbn
Tariefzak	n.v.t.	€ 2,50.	nbn

* 4^e kwartaal gratis

**1^e halfjaar/2^e halfjaar

Kosten- en batenanalyse afvalstoffenheffing 2021	raming
Kosten van afvalverwijdering en verwerking (inclusief BTW)	€ 2.577.000
Opbrengsten afvalstoffenheffing	€ 2.418.000
Overige opbrengsten	€ 159.000
Geen exploitatietekort of overschot in 2021	

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel, waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Met ingang van 2018 is er nieuw systeem van heffen van toepassing. Om meer tegemoet te komen aan het principe “de vervuiler betaalt” wordt vanaf 2018 de rioolheffing gebaseerd op het geloosde water op het riool op basis van de waterverbruik gegevens van Brabant Water. Dat deze wijze van heffen een verschuiving te zien geeft is evident. De rioolheffing voor bedrijven en niet-woningen zal afhankelijk van hun gebruik worden bepaald. De termijn waarbinnen het beoogde tarief voor particulieren op basis van het vastgestelde vGRP bereikt wordt, zal als gevolg van de nieuwe heffingssystematiek toenemen.

In het vGRP is weergegeven hoe de gemeente haar zorgplichten de komende planperiode vorm zal geven. De kosten die hiermee gepaard gaan zijn ook in het plan verwerkt. Bij de begrotingsbehandeling wordt het nieuwe vGRP 2021-2025 door de raad behandeld. Hierin worden de lasten en inkomsten voor het product riolering onderbouwd voor de periode 2021-2025. De rioolheffing is gebaseerd op het nieuwe vGRP 2021-2025.

In de begroting is voor het jaar 2021 rekening gehouden met de volgende tarieven. Deze tarieven zijn gebaseerd op het nieuwe vGRP 2021-2025 en worden bij de behandeling van de begroting vastgesteld.

De belasting als bedoeld in artikel 3, lid 1 onder a bedraagt per jaar:

a.	Van 0 m3 tot en met 250 m3	€ 201,60
b.	Van 251 m3 tot en met 500 m3:
Bedrag onder a. + € 120,-	€ 325,74
c.	Van 501 m3 tot en met 750 m3:
Bedrag onder b. + € 121,92	€ 449,88
d.	Van 751 m3 tot en met 1.000 m3:
Bedrag onder c. + € 121,92	€ 574,02
e.	Van 1.001 m3 tot en met 1.250 m3:
Bedrag onder d. + € 121,92	€ 698,16
f.	Van 1.251 m3 tot en met 1.500 m3:
Bedrag onder e. + € 121,92	€ 822,30

Indien in een belastingtijdvak meer dan 1.500 m3 wordt verbruikt, is boven het ingevolge het onder f verschuldigde bedrag een recht verschuldigd van € 121,92 per jaar van het belastingtijdvak, voor elke

hoeveelheid van 250 m3 of gedeelte daarvan waarmee de hoeveelheid van 1.500 m3 wordt overschreden.

De belasting als bedoeld in artikel 3, lid 1 onder a en b bedraagt per jaar:

a. Tot 15.000 m3 is de opbouw van de belasting gelijk aan het vermelde onder artikel 3, lid 1 onder a;	
b. Boven de 15.000 m3 maar minder dan 30.000 m3	€ 10.182,00
c. Boven de 30.000 m3 maar minder dan 100.000 m3	€ 20.364,00
d. Boven de 100.001 m3	€ 30.546,00

Ontwikkeling tarief rioolheffing:

Tarief per jaar	2019	2020	Voorlopig 2021
Gebruiker	€ 194,93	€ 198,00	€ 201,60

Rioolheffing 2021	raming
Kosten van riolering (inclusief BTW)	€ 2.248.460
Opbrengsten	€ 2.072.037
Het exploitatietekort in 2021 bedraagt en komt uit voorziening riolering	€ 176.423

Toeristenbelasting

Onder de naam toeristenbelasting wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene zijn opgenomen in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente.

In 2019 is door een extern bureau onderzoek gedaan naar de heffing en innig van de toeristenbelasting. Op basis van dit onderzoek is het aantal overnachtingen verhoogd van 100.000 naar 150.000 en is het tarief van de toeristenbelasting in overeenstemming gebracht met de gemeenten in de regio. Het tarief is verhoogd van € 1,10 naar € 1,50. Gelet op de stijging in 2020 wordt voorgesteld om de tarieven in 2021 niet te verhogen.

Ontwikkeling tarief toeristenbelasting

Tarief per overnachting	2019	2020	Voorlopig 2021
Bedrag	€ 1,10	€ 1,50	€ 1,50

Tarief per seizoen/jaar	2019	2020	Voorlopig 2021
Bedrag		€ 315,00	€ 315,00

In afwijking van het tarief per overnachting bedraagt met ingang van 2020 het tarief 315 euro voor het verblijf in verhuurde kampeermiddelen op een vaste standplaats of woningen op een recreatieterrein, die voor een seizoen of jaar worden verhuurd.

De (geraamde) opbrengst van de toeristenbelasting bedraagt voor:

Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021
€ 124.200	€ 213.920	€ 225.452	€ 225.452

Lijkbezorgingrechten

Onder de naam "lijkbezorgingrechten" worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

De tarieven voor 2021 zijn gebaseerd op de tarieven 2020 aangepast met de inflatiecorrectie. Hierbij is rekening gehouden met een afronding van de tarieven op 5 eurocent.

In de laatste jaren neemt het percentage begraven ten opzichte van cremen af. Hierdoor nemen de inkomsten verder af. De geraamde opbrengst voor begraafrechten zijn vanaf 2021 met € 30.000 naar beneden bijgesteld. Momenteel onderzoeken we of in de exploitatie van het product begraven kostenbesparingen mogelijk zijn. In dit verband verstaan we onder "besparingen" ook het verkrijgen van (extra) inkomsten, niet zijnde een verhoging van de begraafrechten, waardoor de exploitatie gunstiger (lees: minder kostbaar) wordt. Kortom we willen nagaan of het tekort op de exploitatie van de begraafplaats kan worden teruggebracht door een verlaging van de uitgaven c.q. het verkrijgen van (meer) inkomsten".

Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021
€ 79.153	€ 61.157	€ 83.300	€ 53.300

Leges

Onder naam "leges" wordt een aantal verschillende rechten geheven voor verstrekte diensten. De tarieventabel kent dan ook een diversiteit aan tarieven.

De kostendekkendheid van de leges en overige rechten en heffingen dient op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) jaarlijks te worden onderbouwd. Voor belastingjaar 2021 is geen aanvullend onderzoek gedaan. De tarieven voor 2021 zijn gebaseerd op de tarieven 2020 aangepast met de inflatiecorrectie. Hierbij is rekening gehouden met een afronding van de tarieven op 5 eurocent.

Bij het opstellen van de begroting 2021-2024 hebben we bij de legestarieven rekening gehouden met de kaders van uw raad. Geconcludeerd is dat het bereiken van 100% (vanaf 2020) kostendekkendheid van tarieven complex is. Dit is complex omdat we rekening moeten houden met regionale afspraken, kaders van de raad, maatschappelijke doelstellingen en wettelijk vastgestelde tarieven. Het kostendekkingspercentage voor 2021 komt uit op 93,2%.

Hierna wordt toegelicht welke onderdelen niet 100% kostendekkend zijn en wat hiervan de reden is.

Titel	Lasten	Baten	Percentage
Titel I: Algemene Dienstverlening	€ 324.033	€ 345.497	93,8%
Titel II: fysieke leefomgeving	€ 581.095	€ 575.217	99,0%
Titel III: EDR gerelateerde dienstverlening	€ 56.590	€ 16.694	29,5%
Totaal	€ 961.718	€ 937.408	93,2%

Titel I Algemene Dienstverlening

De kostendekkendheid voor Titel I (integraal) komt uit op 93,8%. Op deze Titel wordt geen 100% kostendekkendheid gehaald omdat:

1. Verschillende tarieven (reis- en rijdocumenten, Verklaring Omtrent Gedrag, kansspelautomaten) aan een wettelijk maximum zijn gebonden;
2. In MRE-verband zijn voor het hoofdstuk telecommunicatie regionale afspraken over de hoogte van de tarieven voor het (ver)leggen en onderhouden van kabels en leidingen voor gemeenten;
3. de raad als kader heeft meegegeven de gehandicaptenparkeerkaart niet te verhogen tot 100% kostendekkendheid.

Titel II

De kostendekkenheid van Titel II (integraal) komt uit op 99,0%. Binnen deze Titel wordt geen 100% gehaald omdat er in 2021 relatief veel vergunningen worden afgegeven in de categorie bouwwerken < € 10.000. Het voorgestelde tarief voor deze kleine bouwwerken bedraagt € 407,20 en haalt hiermee een kostendekkendheid van 54,6%. Net als alle andere voorgestelde tarieven binnen deze Titel beschouwen we dit voorgestelde tarief als redelijk en realistisch.

Titel III

De kostendekkendheid van Titel III (integraal) komt uit op 29,5%. Binnen deze Titel wordt geen 100% gehaald omdat uw raad op 17 december 2019 - bij de vaststelling van de tarieventabel behorende bij legesverordening 2020 - heeft besloten om de tarieven van evenementen niet te wijzigen. Het kostendekkingspercentage van het onderdeel evenementen is 5,1%.

Concluderend en rekening houdend met het meest recente standpunt van de Hoge Raad, dat de kostendekkendheid van de leges mag worden beoordeeld uitgaande van de integrale legestarieventabel, voldoet de gemeente aan de eis van maximale kostendekkendheid. Het totale kostendekkendheidspercentage komt uiteindelijk uit op 93,2%.

De opbrengsten van de belangrijkste leges kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Geraamde opbrengst leges	2020	2021
Leges omgevingsvergunningen	€ 605.258	€ 484.993
Precariobelasting/leges bijzondere wetten	€ 135.337	€ 35.526
Leges bestemmingsplannen	€ 199.566	€ 84.034
Leges secretarie	€ 298.880	€ 251.565

Met de in de begroting 2021-2024 opgenomen legestarieven ontstaat in de jaarschijf 2021 een nadeel van € 136.000. Dit nadeel wordt enerzijds veroorzaakt doordat het verwachte aantal omgevingsvergunningen lager is dan raming. Anderzijds is het geraamde aantal evenementen voor 2021 lager en zijn de leges voor evenementen niet 100% kostendekkend. Een gedeelte van dit nadeel heeft een structureel karakter.

Marktgeden

Onder de naam "marktgeld" wordt een recht geheven voor het innemen van een standplaats op markten, daaronder begrepen de diensten welke in verband met een en ander, door of vanwege de gemeente worden verleend. De tarieven voor 2021 zijn gebaseerd op de tarieven 2020 aangepast met de inflatiecorrectie van 1,8%. Hierbij is rekening gehouden met een afronding van tarieven op 5 eurocent.

Naast het marktgeld wordt bij iedere marktkoopman die standplaats inneemt op de markt tevens servicekosten in rekening gebracht op basis van het solidariteitsprincipe. Onder deze servicekosten vallen de kosten voor de stroomvoorziening en de bijdrage in de kosten voor het organiseren van centrumactiviteiten.

Opbrengst marktgeden inclusief bijdrage in servicekosten:

Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021
€ 13.737	€ 13.899	€ 17.327	€ 19.727

Reclamebelasting

Sinds 1 januari 2014 wordt in het centrum van Budel onder de naam reclamebelasting een belasting geheven voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg. De opbrengst van de heffing, na aftrek van de heffingskosten, komt ten goede aan de ondernemersvereniging Budel-Centrum ten behoeve van het algemene ondernemersklimaat van het centrum van Budel.

Opbrengst reclamebelasting:

Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021
€ 26.399	€ 27.173	€ 32.577	€ 32.577

Kwijtscheldingsbeleid

De minima komen in aanmerking voor bijzondere bijstand, woonkostentoeslag, zorgtoeslag, huurtoeslag, minimaregelingen enzovoorts. Kwijtschelding van gemeentelijke heffingen komen daar nog bovenop. Door uw raad is op 29 januari 2019 de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen vastgesteld. In de programmabegroting 2021 is hiervoor een budget van € 35.160 opgenomen.

Paragraaf subsidies

De gemeente levert een financiële bijdrage aan diverse instellingen en verenigingen in de vorm van subsidies. De subsidies zijn verwerkt in de programma's van de programmabegroting 2021. In totaal gaat het om een bedrag van circa € 3 miljoen. In deze paragraaf subsidies is het totaalbeeld van de subsidies opgenomen.

Soorten subsidies

Subsidie is 'de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen en diensten' (artikel 4:21 van de Awb).

De Awb eist dat gemeenten de grondslag voor het verstrekken van subsidie vastleggen in een algemeen verbindend voorschrift (= subsidieverordening), dat door de raad is vastgesteld. Hierop zijn vier uitzonderingen mogelijk:

1. Subsidies die worden verleend in afwachting van de totstandkoming van een wettelijk voorschrift. Het wettelijk voorschrift moet dan binnen een jaar tot stand zijn gekomen;
2. Subsidieregelingen die door de Europese Unie zijn vastgesteld;
3. Indien de begroting de subsidieontvanger specifiek vermeldt en het bedrag aangeeft waarop de subsidie ten hoogste kan worden vastgesteld (subsidieverstrekking op basis van een begrotingspost);
4. Eenmalige subsidies, mits deze voor ten hoogste vier jaren wordt verstrekt.

Bij bovenstaande uitzonderingen blijft gelden dat de procedure voor subsidieverstrekking moet voldoen aan de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht. Ook is het uitgangspunt dat de subsidie moet worden verstrekt voor een doel dat bijdraagt aan de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Er zijn diverse soorten subsidies, elk met eigen kaders en richtlijnen:

1. Stimuleringssubsidies: een eenmalige subsidie voor een activiteit/activiteiten met een eenmalig of experimenteel karakter; of een eenmalige subsidie voor activiteiten waarvan het college heeft aangegeven dat ze die wil stimuleren.
2. Budgetsubsidies: een subsidie voor activiteiten die bij voortduring dan wel periodiek (één jaar of langer) plaatsvinden en die op grondslag van meetbare activiteiten wordt verleend aan (professionele) organisaties, waarbij een uitvoeringsovereenkomst met de organisatie kan worden gesloten.
3. Basissubsidies: Een subsidie voor activiteiten die bij voortduring dan wel periodiek (één jaar of langer) plaatsvinden waarmee de gemeente aangeeft het aanbod van bepaalde activiteiten door een organisatie van belang te vinden, zonder deze activiteiten overwegend naar aard of inhoud te beïnvloeden.

Naast deze subsidies zijn er nog enkele andere regelingen zoals de Verordening burgerkracht.

Beleid

Het beleid met betrekking tot subsidies is vastgelegd in het subsidiebeleid, de subsidieverordening van de gemeente Cranendonck (vastgesteld 12 mei 2015) en bijbehorende nadere subsidieregels 2018.

Het subsidiebeleid geeft weer welke uitgangspunten de gemeente hanteert bij de toepassing van het instrument subsidie. Deze uitgangspunten vormen het kader voor de uitwerking van de subsidieverordening en de subsidieregels.

In de subsidieverordening staat de procedure van aanvraag, verlening, verantwoording en vaststelling van subsidies inclusief hieraan gekoppelde voorwaarden. Ook zijn er de administratieve verplichtingen (termijnen, te overleggen bewijsstukken, etc.) in opgenomen. Basis voor de verordening zijn de bepalingen zoals opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht.

In de nadere regels, aangepast in 2018, wordt aangegeven hoe de hoogte van de subsidie wordt berekend en aan welke eisen en verplichtingen een aanvrager moet voldoen.

De gemeente streeft voor de diverse beleidsterreinen specifieke doelstellingen na. Subsidie wordt ingezet als middel om bepaalde maatschappelijke doelstellingen te behalen, bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen te stimuleren.

De doelstellingen zijn uitgewerkt en vastgelegd in diverse beleidsplannen. Daarnaast wordt aangesloten op de strategische visie. De volgende algemene doelstellingen kunnen worden genoemd:

Wonen en leven

De gemeente biedt de mogelijkheid om burgers in elke kern samen te laten komen. Hierdoor versterken we de sociale cohesie. Onze burgers wonen in een omgeving waarbij ze tevreden zijn over het beheer van de openbare ruimte.

Kunst en cultuur

De gemeente biedt haar inwoners de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan (lokale) kunst- en culturele activiteiten. Onderdeel hiervan is het behoud van de eigen identiteit van Cranendonck.

Sport

De gemeente biedt haar inwoners, met speciale aandacht voor jeugd en mensen met een beperking, de mogelijkheid kennis te maken met en deel te nemen aan een gevarieerd aanbod aan sport- en beweegactiviteiten.

Zorg

De gemeente stimuleert dat inwoners, van jong tot oud, zich kunnen ontplooiën en verantwoordelijkheid nemen. Inwoners doen mee in de samenleving.

Subsidieplafond

De gemeente Cranendonck werkt met een subsidieplafond. Dit subsidiebudget is het bedrag dat gedurende een subsidiejaar ten hoogste beschikbaar is voor verstrekking van basis- en stimuleringsubsidies. Het subsidiebudget kent een plafond dat voor 2021 wordt vastgesteld op € 493.257, dit is het plafond van 2020 verhoogd met een index van 1,8%. Jaarlijks is maximaal € 15.000 binnen het totale subsidiebudget beschikbaar voor stimuleringsubsidies. Bij een subsidieplafond worden subsidies verstrekt zolang er middelen beschikbaar zijn. Als het budget op is, wordt een subsidieverzoek in principe afgewezen. Voor de manier waarop de middelen worden verdeeld, worden nadere regels gesteld. In Cranendonck worden aanvragen behandeld op volgorde van binnenkomst.

Vanwege de nieuwe manier van subsidiëren, op basis van maatschappelijke doelstellingen, ondernemen verenigingen extra activiteiten om aan meer maatschappelijke doelstelling een bijdrage te kunnen leveren en daarmee meer subsidie ontvangen. Hiermee lijkt het subsidiebeleid een gewenst effect te behalen namelijk de bijdrage aan de doelstellingen van gemeentelijk beleid. Echter heeft het subsidiebeleid ook een neveneffect, namelijk een tekort op het subsidiebudget.

Taakstellende bezuiniging

Tijdens de begrotingsbehandeling voor 2020 is de bezuiniging van 10% (€ 40.000) doorgeschoven naar 2021. Vanwege de Coronamaatregelen is de herijking van het subsidiebeleid "on-hold" gezet. Door deze vertraging wordt de bezuiniging niet behaald in 2021 en leidt pas tot resultaten in de begroting 2022. In onderstaande tabel is de taakstellende bezuiniging dan ook niet meegenomen.

Financieel overzicht subsidies

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de subsidiebedragen zoals voorgesteld voor de begroting 2021. Hierbij moet opgemerkt worden dat het gaat om geschatte bedragen omdat de subsidieaanvragen voor 2021 nog niet ontvangen zijn. Deze moeten uiterlijk 1 september ingediend worden.

		2021
Basissubsidies	Verwachting 2021	€ 478.257
Stimuleringsubsidies	Maximaal budget	€ 15.000
	Totaal subsidiebudget	€ 493.257
Budgetsubsidies	Subsidies op basis van overeenkomsten (obv toekenningen 2020!)	€ 1.642.374
Andere regelingen	Bijdragen:	
	- Bibliotheken Budel en Maarheeze	€ 385.057
	- GGD*	€ 365.857
	- Exploitatievergoeding de Smeltkroes	€ 32.334
	- Gemeenschapshuizen:	
	*de Reinder, Budel-Schoot	€ 30.721
	*de Schakel, Budel-Dorplein	€ 3.010
	- Stichting V.V.V.	€ 52.850
Totaal subsidies		€ 3.033.675

Budgetsubsidies vallen alleen onder de werking van het subsidiebeleid voor zover het gaat om de toepassing van aanvraag- en afhandeltermijnen. Inhoudelijk wordt per budgetgesubsidieerde instelling de subsidie bepaald. Er zijn geen algemeen geldende criteria voor deze instellingen (bijvoorbeeld voor het berekenen van de subsidie), zodat ook geen sprake is van een algemeen geldend subsidieplafond voor budgetsubsidies.

Te ontvangen subsidies

In de loop van 2016 is begonnen met het structureel actief zoeken naar subsidiemogelijkheden voor gemeentelijke projecten-activiteiten door middel van de inzet van een subsidioloog. Hier worden positieve resultaten mee geboekt, waardoor er meer middelen beschikbaar komen voor bepaalde projecten en ontwikkelingen binnen onze gemeente. Voor 2021 wordt deze werkwijze voortgezet.

HOOFDSTUK 3: MAJEURE PROJECTEN

Centrumplan Budel

Doelstelling van het project (wat willen we bereiken?)

Met dit project wordt de Centrumvisie Budel uitgevoerd. Doelstelling daarvan is het minimaal behouden en waar mogelijk versterken van de voorzieningen in het centrumgebied van Budel.

Projectplanning op hoofdlijnen

De gemeente pakt nadrukkelijk de regierol en zal ontwikkelingen vanuit een proactieve rol stimuleren om van de centrumvisie een centrumplan te maken.

In de voorgaande jaren is ingezet op de herontwikkeling van leegstaande panden en herontwikkelingslocaties in en rond het centrum. Dit heeft geleid tot twee concrete beeldbepalende projecten zijnde de herontwikkeling van de voormalige Rabobank en de nieuwe Jumbo aan de Doctor Anton Mathijssenstraat. In 2020 heeft u ingestemd met de bestemmingsplannen van beide ontwikkelingen. Ook heeft u ingestemd met de bestuursopdracht voor de herinrichting van het centrum en de woonstraten in en rondom het centrum. Daarnaast is de gemeente met diverse andere partijen in gesprek over de herontwikkeling van locaties.

In het verlengde van de verplaatsing van de Jumbo worden tal van ontwikkelingen in het centrum kansrijker, waaronder: de herinrichting van het Capucijnerplein/Deken van Baarsstraat, herinrichting Doctor Anton Mathijssenstraat tussen Willem II Straat en Deken van Baarsstraat, het terrein van het voormalig politiebureau. Om deze projecten in de openbare ruimte te managen en een goede onderlegger te hebben, is in 2017 de basis hiervoor gevormd: haalbaarheidsstudies van initiatieven zijn akkoord bevonden en een actualisatie van het parkeeronderzoek is uitgevoerd. Op korte termijn worden de parkeerplekken bij het Bravocollege gerealiseerd. Vanaf 2018 is ambtelijk gewerkt aan een eindbeeld voor de openbare ruimte om de plint- en gevelontwikkelingen in goede harmonie op elkaar aan te sluiten. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar het centrumgebied, maar ook naar de aanloopstraten (Deken van Baarsstraat & Dr. Anton Mathijssenstraat) en de omliggende woongebieden.

Randvoorwaarden

Bij de herontwikkeling van leegstaande panden en herontwikkelingslocaties is de centrumvisie leidend. Een externe stedenbouwkundige/landschapsarchitect laat de verschillende herontwikkelingslocaties qua stedenbouw en beeldkwaliteit op elkaar aansluiten. Een goed samenspel met de openbare ruimte is hierbij erg belangrijk.

Kostenindicatie

De kosten voor, het herinrichten van het Capucijnerplein/Deken van Baarsstraat, Doctor Anton Mathijssenstraat worden geactiveerd.

Project Centrumplan Budel	2021	2022	2023	2024
Herinrichten Capucijnerplein/Deken van Baarsstraat	800.000			
Herinrichting straatprofiel Doctor Anton Mathijssenstraat tussen Deken van Baarsstraat en Willem II straat	300.000			

Ten behoeve van de vergroening van het centrum worden gronden aangekocht en ingericht als park en openbaar groen.

Bovenstaande kapitaallasten zijn opgenomen in de begroting, maar nog niet gevoteerd (uitgezonderd de parkeervoorziening). Zodra het plan concrete vormen krijgt en een gerichte kostenraming kan worden opgesteld, wordt middels een apart raadsvoorstel verzocht de kapitaallasten te voteren.

Indicator

Het project centrumplan Budel bestaat uit diverse deelprojecten. Voor elk deelproject wordt een doelstelling geformuleerd, die in overeenstemming is met de centrumvisie.

Doorkijk

De gemeente blijft in 2021 ontwikkelingen passende binnen de centrumvisie stimuleren. De verplaatsing van de Jumbo alsmede de herontwikkeling van de Rabobank zijn gefaciliteerd door een begeleiding van de bestemmingsplan procedure. In 2021 zijn de projecten in aanbouw.

De herinrichting van de openbare ruimte wordt eveneens opgestart en voorbereid en andere ontwikkelingen worden aangejaagd. Resultaat wordt zichtbaar.

Nadat de Jumbo, Rabobank en openbare ruimte in uitvoering zijn genomen voldoet het project niet langer aan de criteria van een majeur project.

Gebiedsontwikkeling Baronie van Cranendonck

Doelstelling van het project

Het op organische wijze en vanuit een samenwerking met stakeholders (alle belanghebbenden) tot stand laten komen van een duurzame gebiedsontwikkeling van de Baronie van Cranendonck met een meerwaarde op toeristisch-recreatief gebied en vanuit werkgelegenheidsperspectief. Binnen de doelstellingen zoals verwoord in de Strategische Visie van de gemeente en de gebiedsvisie Baronie van Cranendonck en passend bij de insteek van de Stad/Land aanduiding in de provinciale verordening.

Projectplanning op hoofdlijnen

In 2019 heeft de gemeenteraad de Visie Baronie van Cranendonck vastgesteld. Daaropvolgend is aan de gemeenteraad een ruimtelijke en financiële uitwerking voorgelegd in het laatste kwartaal van 2019. 2020 stond in het teken van de doorvoering van deze ruimtelijke en financiële uitwerking: realisatie. In 2021 gaan we hier mee verder en wordt het bestemmingsplan ter vaststelling aangeboden aan de raad.

Randvoorwaarden

In juli en november 2015 heeft de gemeenteraad het plan van aanpak, respectievelijk de bestuursopdracht vastgesteld. In samenwerking met de omgevingsgroep, belanghebbenden en direct omwonenden is de gebiedsidentiteit van de Baronie opgesteld: de kernrandvoorwaarden bij de invulling van het gebied. Alle initiatieven moeten een bijdrage leveren aan deze gebiedsidentiteit.

De gebiedsidentiteit is uitgewerkt in de visie Baronie van Cranendonck, vastgesteld door de gemeenteraad in mei 2019. In februari 2020 heeft de raad de financiële en ruimtelijke randvoorwaarden vastgesteld.

Kostenindicatie

De ruimtelijke en financiële uitwerking is begin 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierna volgt realisatie van de gebiedsontwikkeling. De financiële uitwerking uit het laatste kwartaal van 2019 geeft een realistische kijk op de terugverdiencapaciteit van de gebiedsontwikkeling en de bijbehorende tijdsdoorloop.

Indicator

Het project is geslaagd wanneer een totaal ontwikkeling gerealiseerd wordt rondom het Vitaliteitsconcept in samenwerking met stakeholders, omwonenden en initiatiefnemers. Waarbij zij elkaar versterken en waar (nog) ruimte is voor organische ontwikkelingen en plaatselijke initiatieven / aanvullingen. Vanzelfsprekend tegen marktconforme afspraken.

Doorkijk

Nadere invulling geven aan het gebied aan de hand van verschillende deelprojecten:

- overleg met stakeholders (klankbordgroep)
- wijziging bestemmingsplan(nen).
- opstellen (koop)overeenkomsten.
- (eventueel) overleg met nieuwe initiatiefnemers.
- bouwrijp maken.
- gebiedsmarketing / - branding
- natuur- en landschapsverbetering.

Ontwikkeling wegenstructuur

Dit majeure project bestaat uit twee deelprojecten:

1. Vrachtverkeer Maarheeze
2. Wegenstructuur Budel-Zuid

Doelstelling van de projecten (wat willen we bereiken?)

Het doel van dit project is het hebben van een veilige wegenstructuur in Cranendonck. Er moet een oplossing gevonden worden voor de toename van het vrachtverkeer in Maarheeze (1) en er moet worden geanticipeerd op de (door)ontwikkeling van de gebiedsontsluitende verkeersstructuur in Budel-Zuid om goed voorbereid te zijn op de voorgenomen gebiedsontwikkeling die een regionaal karakter kent (2).

1. Vrachtverkeer Maarheeze

Op initiatief van de dorpsraden is gezocht naar een oplossing voor de vrachtproblematiek in de kernen Maarheeze en Sterksel. De oplossing moet ertoe leiden dat het vrachtverkeer in Maarheeze en Sterksel tot een minimum wordt beperkt en dat hierdoor ook een verbetering van de leefbaarheid plaatsvindt.

2. Wegenstructuur Budel-Zuid

De wegstructuur moet een veilige en duurzame verkeersontsluiting garanderen voor het gebied dat 'Kempisch Bedrijvenas' heet. Regionale ontwikkelingen tezamen met de ontwikkelingen in onze gemeente, zoals ontwikkeling Airpark en uitbreiding van Cranenbroek hebben invloed op de wegenstructuur en ook uiteindelijk op de nut en noodzaak voor een nieuwe zuidelijke randweg te Budel.

Projectplanning op hoofdlijnen

Vrachtverkeer Maarheeze

De gemeenteraad heeft in december 2016 een variantkeuze gemaakt en heeft toen eveneens ingestemd met de kostenverdeling. In 2017 starten we met de planvoorbereiding en dit loopt tot 2020 nog door. De planning is vertraagd doordat er een oplossing gevonden moest worden voor de stikstofproblematiek. De nieuwe planning gaat ervan uit dat we eind 2021 kunnen starten met de realisatie van de nieuwe ontsluitingsweg en de maatregelen in de kernen.

Wegenstructuur Budel-Zuid

De gemeenteraad besloot in januari 2018 om de voorkeursvariant Schoterakker plus tracé te schrappen. Ook besloot de raad om in overleg met het Collectief Randweg Zuid, de aanwonenden en de omliggende gemeente te kijken welke maatregelen er mogelijk zijn om de problematiek op de huidige "tijdelijke" randweg zuid te verbeteren.

In januari 2020 besloot de gemeenteraad om een aantal aanpassingen door te voeren, die we in 2020 en met mogelijke uitloop begin 2021 uitvoeren. Daarnaast gaf de gemeenteraad de opdracht om te onderzoeken welke aanvullende maatregelen op de "tijdelijke" Randweg Zuid mogelijk zijn.

In regionaal verband werken we aan een regionale verkeersvisie vanuit de samenwerking Grensgebied de Kempen. Ook is de provincie Limburg gestart met een gebiedsverkenning Weert en omstreken. Deze visies zijn geïntegreerd en moeten eind 2021 afgerond worden.

Raadsprogramma

In het raadsprogramma is opgenomen dat prioriteit gegeven dient te worden aan de projecten: afwikkeling aan de zuidkant van Budel en aan het project Samen mee naar de A2.

Wat gaan we uitvoeren?

Vrachtverkeer Maarheeze

In 2021 besteden we de werkzaamheden aan. Afhankelijk van de voortgang van de grondaankopen en verdere juridische procedures starten we eind 2021 met de werkzaamheden.

Wegenstructuur Budel-Zuid

In 2021 ronden we de kleinschalige aanpassingen aan de huidige “tijdelijke” Randweg Zuid verder af. Ook bekijken we welke aanpassingen nog doorgevoerd kunnen worden op de “tijdelijke” Randweg Zuid. Daarnaast blijven we regionaal zoeken naar oplossingen voor het verkeer.

Kostenindicatie

Vrachtverkeer Maarheeze

In de raadsvergadering van 17 december 2016 ging de gemeenteraad van Cranendonck akkoord met het financieringsvoorstel voor het project. De totale projectkosten zijn geraamd op € 3.430.000. De provincie draagt € 800.000 bij middels een NIMBY-subsidie en met de terreineigenaar zijn afspraken gemaakt over een bijdrage van eveneens € 800.000. De resterende kosten bedragen hiermee € 1.830.000,-. Tussen de gemeenten Cranendonck en Heeze-Leende is de afspraak gemaakt om het resterende bedrag middels een 70% (Heeze-Leende) / 30% (Cranendonck) verdeling te bekostigen. Van de kosten voor de gemeenten kan eventueel nog een subsidie van de Provincie vanuit het Regionaal UitvoeringsProgramma (RUP) worden afgetrokken. Dit is echter nog onzeker waardoor deze bijdrage nog niet is meegenomen in de financiering van het project. De RUP subsidie kan pas aangevraagd worden als het bestemmingsplan vastgesteld is en de gronden in ons bezit zijn.

De voorbereidingskosten die we de afgelopen jaren hebben gemaakt, zijn betaald uit de reeds beschikbaar gestelde NIMBY-subsidie. De lasten voor 2021 en verder zijn in de begroting opgenomen.

Wegenstructuur Budel-Zuid

Uit de reserve randweg is € 108.000,- beschikbaar gesteld voor aanpassingen aan de “tijdelijke” Randweg Zuid. Tevens stelde de raad in januari 2020 € 15.000,- beschikbaar om verdere maatregelen te onderzoeken.

Indicator (wanneer is het project geslaagd?)

De projecten Vrachtverkeer Maarheeze en Wegenstructuur Budel-Zuid zijn geslaagd als de verkeersveiligheid is verbeterd. Dit kan zowel objectief bekeken worden (aantal ongevallen) als subjectief (het gevoel van onveiligheid).

Doorkijk

Vrachtverkeer Maarheeze

De realisatie van de nieuwe weg loopt waarschijnlijk na 2021 verder door in 2020. Na realisatie starten we met aanvullende maatregelen in de kernen en verdere monitoring.

Wegenstructuur Budel-Zuid

Uitwerken van de opdracht van de raad. Uiterlijk in het eerste kwartaal van 2021 worden de aanpassingen aan de “tijdelijke” Randweg Zuid uitgevoerd. De resultaten van de regionale onderzoeken en het vervolg onderzoek voor verbeteringen aan de “tijdelijke” Randweg Zuid worden eind 2021 aan de raad aangeboden.

Samenwerking Grensgebied De Kempen (Kansen over Grenzen)

Doelstelling van het project (wat willen we bereiken?)

Cranendonck en omgeving op de kaart zetten als een kansrijke regio was het doel van de sociaaleconomische gebiedsvisie 'Kansen over Grenzen' die in 2011 door de gemeenteraad van Cranendonck is vastgesteld. In de gebiedsvisie zijn energie, duurzaamheid, metaal, water en ecologie benoemd als belangrijkste issues die een meerwaarde kunnen gaan bieden voor Cranendonck en omgeving. Mede op initiatief van de gemeente Cranendonck is vervolgens de Samenwerking Grensgebied De Kempen georganiseerd om uitvoering te geven aan de grensoverschrijdende kansen en opgaven in de regio.

Om hier vorm en inhoud aan te geven hebben de samenwerkende partners in 2015 een intentieovereenkomst (IOK) en in 2018 een samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend. De SOK is ondertekend door de gemeente Cranendonck, de gemeente Weert, de gemeente Hamont-Achel, de gemeente Bocholt, de provincie Noord-Brabant, de provincie Limburg (L) en de provincie Limburg (B). Grenspark Kempen ~ Broek neemt als adviseur deel aan de samenwerking. Onderlegger van de samenwerking is een gebiedsvisie en een uitvoeringsprogramma met projecten op het gebied van natuur, water, recreatie, economie en cultuurhistorie. De samenwerking wordt kernachtig aangeduid met het motto: één gebied, twee landen, drie provincies, vier gemeenten.

In de SOK legde we vast welke doelstellingen de diverse partijen, met welke middelen en onder welke voorwaarden willen bereiken. In het bijbehorende uitvoeringsprogramma zijn:

- de lopende projecten van de betrokken partijen opgenomen inclusief verantwoordelijkheden, organisatievorm en financiering en de,
- mogelijke projecten, inclusief trekker/projectverantwoordelijk, de mate van bestuurlijk draagvlak, financiering.

Er is op bestuurlijk en ambtelijk niveau een gezamenlijke programma-organisatie voor de Samenwerking Grensgebied De Kempen ingericht om de grensoverschrijdende samenwerking aan te sturen, verder te intensiveren en om via de integrale gebiedsontwikkeling de geformuleerde gebiedsopgaven verder uit te werken. De afspraak is dat alle partijen capaciteit leveren aan de programma-organisatie. Binnen de gemeente Cranendonck is deze rol belegd bij een programmamanager van het team Onderzoek & Ontwikkeling. De programmamanager zorgt voor afstemming binnen de eigen organisatie, met de bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever en de verschillende medewerkers die bij de relevante projecten of opgaven betrokken zijn.

Projectplanning op hoofdlijnen

Via het ondertekenen van de SOK op 7 februari 2018 hebben de gemeente Cranendonck en de samenwerkingspartners zich voor de komende 4 jaar (2019-2022) gecommitteerd aan het gezamenlijk realiseren van het opgestelde uitvoeringsprogramma (projectenoverzicht). Per project of opgave is een specifieke planning opgesteld.

Wat gaan we uitvoeren?

Het Bestuurlijk Overleg SGDK heeft prioriteit gegeven aan vier projecten: recreatieve verbinding, ecologische verbinding, routenetwerken en multimodale ontsluiting. In 2021 zal hier met name de focus op blijven liggen. Daarnaast zullen de projecten die in het uitvoeringsprogramma zijn ondergebracht aangejaagd en gevolgd blijven worden. Dit betekent per thema:

Natuur & water

Op het gebied van natuur zijn er diverse ontwikkelingen die relevant zijn voor de gebiedsopgave, zoals het Natuurnetwerk Brabant, de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en de uitvoering van de kaderrichtlijn Water. Bij deze ontwikkelingen zijn wij via de samenwerking goed aangesloten.

Vanuit de samenwerking dragen wij mede zorg voor afstemming tussen partijen en aan relevante afwegingen. De gezamenlijk inzet is onder andere gericht op het (verder) versterken van het natuurnetwerk.

Economie & duurzaamheid

Op het gebied van economie & duurzaamheid zijn er diverse projecten die van belang zijn in het kader van de samenwerking zoals de ontwikkeling van Metalot en de realisatie van de Trimodale Haven. Vanuit de samenwerking volgen we deze ontwikkelingen op voet en richten we ons op het signaleren en bevorderen van nieuwe kansen op het gebied van economie & duurzaamheid, onder meer door het organiseren van netwerkbijeenkomsten.

Recreatie en toerisme

De ambitie is om het grensgebied beter te ontsluiten en aantrekkelijker te maken voor bewoners en recreanten. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij Natuurgrenspark De Groote Heide en Grenspark Kempen ~ Broek. Er wordt actief gewerkt aan de versterking van de recreatieve routestructuur in het grensgebied, inclusief een brugverbinding over de Zuid-Willemsvaart en de Kempenweg. Daarnaast worden verdere stappen gezet voor het realiseren van de Willemsroute. Dit is een recreatieve vaarroute waar de Zuid-Willemsvaart onderdeel van uitmaakt.

Ieder jaar wordt een cultuurhistorisch project voorbereid en gerealiseerd. Een voorbeeld van projecten die zijn gerealiseerd, zijn Schapensmokkal Bolle Jan en Bocholtergraven. In 2020 is vanwege de corona-crisis geen project gerealiseerd. Op het moment van het schrijven van de begroting, is nog niet bekend welk project in 2021 uitgevoerd gaat worden.

Het regioproces voor de UNESCO Biosphere Reserve heeft vertraging (gehad) door de corona-crisis. Eind 2020, begin 2021 wordt dit proces afgerond en de aanvraag ingediend bij de UNESCO-commissie. Als de aanvraag positief wordt beoordeeld, starten we in 2021 met uitvoering.

Regionale Bereikbaarheid

Om een integraal beeld te krijgen van de bereikbaarheid in het grensgebied, de knelpunten en opgaven en de invloed van verschillende ruimtelijk-economische bereidden we een (grensoverschrijdende) verkeers- en vervoersstudie voor. Dit gebeurde in samenspraak met alle stakeholders in de regio. Gezamenlijk werd gezocht naar oplossingen om de multimodale bereikbaarheid van de regio te verbeteren. In 2020 startten we met de uitvoering. In 2021 wordt deze studie afgerond.

Geprioriteerde activiteiten:

- *Brugverbinding Zuid-Willemsvaart*
De planning voor de brugverbinding is - op het moment van opstellen van de begroting - onduidelijk. Er is een indicatieve kostenraming opgeteld van € 1,4 miljoen. Het Bestuurlijk Overleg SGDK heeft afgesproken dat partijen zich voor de volgende verdeling inzetten:

Provincie Limburg	25%
Provincie Noord-Brabant	25%
Gemeente Weert	25%
Gemeente Cranendonck	12,5%
Overige partijen/bronnen	12,5%

Medio 2020 is nog onduidelijkheid over de bijdrage van beide provincies. De samenwerking zet zich actief in om de middelen te organiseren.

- *Optimaliseren routenetwerken in combinatie met de brugverbinding*
Op basis van de definitieve locatie voor de brugverbinding wordt in beeld gebracht waar routenetwerken aangepast en uitgebreid dienen te worden. Op het moment dat dit beeld er is, wordt een plan van aanpak opgesteld om de benodigde verbindingen te realiseren.

De brugverbinding verbindt ook de Parelroute. De ontbrekende schakels van de Parelroute zijn bekend. De ontbrekende schakels die nog ingevuld dienen te worden, worden meegenomen in het plan van aanpak voor het optimaliseren van de routenetwerken. Met de uitvoering van het plan van aanpak wordt gestart op het moment dat meer duidelijkheid is over de brugverbinding.

- *Ecologische verbinding*

De locatie van de ecologische verbinding is bekend. De ecologische verbinding bestaat uit de aanleg van verruimde faunauittreedplaatsen (fup's) aan het kanaal en de aanleg van een onderdoorgang van de Kempenweg. Op basis van een kostencalculatie zijn de kosten geraamd op € 2 miljoen. In het Bestuurlijk Overleg SGDK is hiervoor afgesproken dat partijen zich voor de volgende verdeling inzetten:

Provincie Limburg	45%
Provincie Noord-Brabant	45%
Overige partijen (ARK/NM/RWS/	10%

Medio 2020 is er nog onduidelijkheid over de bijdragen van de provincies. De samenwerking zet zich actief in om de middelen te organiseren.

- *Multimodale ontsluiting*

In 2020 startten we met de uitvoering van de verkeers- en vervoersstudie. In 2021 wordt deze studie afgerond.

Kostenindicatie

Het intern budget is € 35.000 voor 2021 vanwege een bezuiniging van € 15.000 in 2020 en 2021 op het oorspronkelijk budget van € 50.000. Van dit bedrag wordt ieder jaar € 25.000 beschikbaar gesteld aan de samenwerking. De gemeente Cranendonck heeft zich immers in de samenwerkingsovereenkomst (SOK) gecommitteerd aan dit samenwerkingsverband. Hierdoor is een structurele bijdrage voor de algehele gebiedsvisie vereist. Het resterende bedrag wordt ingezet voor concrete kansen die zich voordoen.

Project Gebiedsvisie Kansen over Grenzen	2021	2022	2023	2024
Totaal beschikbaar budget	35.000	50.000	50.000	50.000
Uitgaven:				
Bijdrage SGDK	25.000	25.000	25.000	25.000
Kansen en projecten	10.000	25.000	25.000	25.000

*

Indicator (wanneer is het project geslaagd?)

Het project is geslaagd als:

- o de concrete geplande (tussen)resultaten en mijlpalen van de lopende de in- en externe projecten worden bereikt;
- o er sprake is van een goed werkend (in- en extern) bestuurlijk en ambtelijk netwerk gericht op het realiseren van de ambities uit het uitvoeringsprogramma en het bestaande netwerk verder wordt versterkt en uitgebreid;
- o de raden instemmen met de voorkeurslocatie van het Bestuurlijk Overleg en de financiering sluitend kan worden gemaakt;
- o het ontwerp van de ecologische verbinding ter hoogte van de Tengelroysche Beek is afgerond;
- o de verkeers- en vervoersstudie in het kader van de regionale bereikbaarheid wordt afgerond;
- o er nieuwe initiatieven en projecten zijn/worden gestart die passen binnen de uitgangspunten van de gebiedsvisie.

Doorkijk

De prioritaire projecten verder uitvoeren en afronden. Vanuit de Samenwerking Grensgebied De Kempen kunnen daarnaast in de komende jaren nieuwe initiatieven worden geïnitieerd.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Begrotingsbeeld

Hieronder treft u naar verschillende gezichtspunten informatie aan over het begrotingsbeeld.

1. Begrotingsbeeld

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Saldo structureel	-283	343	115	2
Saldo incidenteel	-469	-173	-13	0
Totaal saldo programmabegroting 2020	-752	170	102	2

Omschrijving	2021
Resultaat voor bestemming	-1.049
Mutaties reserve	297
Resultaat na bestemming	-752

2. Totalen per programma

Lasten	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen + leven	-12.131	-11.045	-10.887	-10.742	-10.817	-10.764
2. Werk en economie	-6.716	-1.009	-1.694	-1.208	-1.127	-1.091
3. Recreatie + toerisme	-2.741	-2.323	-2.448	-2.409	-2.403	-2.397
4. Sociaal domein	-21.061	-22.867	-21.604	-21.271	-21.141	-20.982
5. Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen	-7.396	-6.773	-7.874	-8.897	-9.751	-10.779
6. Overhead	-6.268	-6.027	-6.169	-5.830	-5.828	-5.823
Totaal lasten	-56.313	-50.044	-50.676	-50.357	-51.067	-51.836

Baten	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen + leven	5.471	6.072	5.906	5.972	5.973	5.929
2. Werk en economie	5.895	398	926	443	361	361
3. Recreatie + toerisme	927	635	700	690	690	690
4. Sociaal domein	4.636	5.498	4.065	4.115	4.015	3.925
5. Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen	38.807	37.504	38.030	39.229	39.932	40.735
6. Overhead	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	55.736	50.107	49.627	50.449	50.971	51.640

Saldo voor bestemming	-577	63	-1.049	92	-96	-196
------------------------------	-------------	-----------	---------------	-----------	------------	-------------

Mutaties reserves	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen + leven	18	-105	66	-59	91	91
2. Economie + ondernemen	474	-46	30	30	0	0
3. Recreatie + toerisme	133	-10	15	15	15	15
4. Sociaal domein	-352	35	45	45	45	45
5. Bestuur + Algemene dekkingsmiddelen	270	8	141	47	47	47
Totaal mutaties reserves	543	-118	297	78	198	198

Saldo na bestemming	-35	-55	-752	170	102	2
----------------------------	------------	------------	-------------	------------	------------	----------

3. Saldi per product

Saldo	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1. Wonen + leven						
Openbare ruimte	-985	-1.012	-833	-840	-838	-837
Openbare voorzieningen	-830	-728	-773	-820	-820	-819
Verkeer en vervoer	-2.458	-2.549	-2.720	-2.720	-2.714	-2.708
Wonen	-2.386	-653	-556	-290	-370	-369
Duurzaamheid	0	-30	-100	-100	-100	-100
Subtotaal	-6.659	-4.972	-4.981	-4.769	-4.844	-4.834
2. Economie + ondernemen						
Economie	-717	-784	-802	-816	-816	-781
Ondernemen	-104	173	34	51	51	51
Subtotaal	-821	-611	-767	-764	-766	-730
3. Recreatie + toerisme						
Cultuur	-360	-360	-413	-412	-411	-411
Toerisme & evenementen	-248	-235	-193	-173	-173	-173
Sport	-1.206	-1.093	-1.142	-1.134	-1.128	-1.123
Subtotaal	-1.814	-1.689	-1.747	-1.719	-1.713	-1.708
4. Zorg						
Werk en inkomen	-4.178	-4.269	-4.525	-4.358	-4.312	-4.236
Maatschappelijke ondersteuning	-5.786	-5.854	-5.766	-5.896	-5.912	-5.927
Jeugd	-5.162	-5.726	-5.639	-5.354	-5.356	-5.356
Onderwijs	-1.300	-1.520	-1.610	-1.549	-1.545	-1.538
Subtotaal	-16.426	-17.369	-17.540	-17.157	-17.127	-17.058
5. Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen						
Algemeen bestuur	-642	-716	-749	-749	-749	-749
Algemene dekking	35.528	35.134	35.068	35.236	35.011	34.690
Bedrijfsvoering	96	-160	-604	-584	-503	-503
Dagelijks bestuur	-740	-730	-703	-703	-703	-703
Openbare orde en veiligheid	-1.591	-1.758	-1.783	-1.783	-1.783	-1.783
Burgerdiensten	-1.241	-1.039	-1.074	-1.086	-1.091	-995
Subtotaal	31.410	30.731	30.155	30.331	30.182	29.957
6. Overhead						
Overhead	-6.268	-6.027	-6.169	-5.830	-5.828	-5.823
Subtotaal	-6.268	-6.027	-6.169	-5.830	-5.828	-5.823
Mutaties reserves	543	-118	297	78	198	198
Saldo structureel	77	-1.886	-283	343	115	2
Saldo incidenteel	-7	70	-469	-173	-13	0
Totaal saldo	-35	-55	-752	170	102	2

Bijlage 2: Belangrijkste verschillen per programma, gesorteerd per product

- = nadeel

Programma Wonen + Leven	uitgaven	inkomsten
Openbare ruimte	-77	256
Meer onderhoud groenvoorziening en verdeling Bio regeling meerjarig	-44	
Hogere inzamelkosten Afval en grondstoffenbeheer en verwerking restafval en GFT	-278	
Afvalstoffenheffing		366
Riool, lagere kapitaallasten en onderzoekskosten, hogere kosten preventief onderhoud	171	
Rioolheffing en lagere opbrengst rioolheffing		-80
Milieu meer kosten basistaken en taakstelling ODZOB	-18	
Algemene begraafplaats minder begraafrechten		-30
Overige afwijkingen	-6	
Openbare voorzieningen	-45	0
Gemeenschapshuizen, lagere exploitatie vergoeding, hogere kapitaallasten	-45	
Verkeer en vervoer	-171	0
Wegen, incidenteel budget Centrumplan Budel en studie Randweg-Oost	45	
Hogere kapitaallasten	-216	
Wonen	128	-156
Vergunningen, lagere advieskosten en minder toegerekende uren	99	
Minder leges vergunningen en bouwvergunningen		-121
Bestemmings- en structuurplannen , minder legesopbrengsten		-35
Woonwagencentra, lagere kosten en kapitaallasten	22	
Geo informatie, gemeentelijke bijdrage	63	
Budget nieuwe omgevingswet, project Buitenkans en natura 2000	-56	
Duurzaamheid		
Regeling reductie energiegebruik 2020 en nota duurzaamheid	322	-267
Programma Economie en Ondernemen	uitgaven	inkomsten
Economie	-22	4
Weekmarkten, hogere promotiekosten	-4	
Economisch stimuleringsbeleid, Kansen over grenzen, Metalot, economische visie en hogere bijdrage MRE	-18	
Overige afwijkingen		4
Ondernemen	-663	524
Zakelijke rechten en gronden, lagere kapitaallasten en kosten project verkoop strookjes grond	32	
Lagere pachtopbrengst, lagere opbrengst verkoop eigendommen en hogere huuropbrengst gebouwen		-182
Grondexploitatie, lagere kosten en hogere inkomsten	-695	706
Programma Recreatie en Toerisme	uitgaven	inkomsten
Cultuur	-59	6
Kunst en cultuur, hogere toegerekende uren en hogere bijdrage cultuureducatie met kwaliteit	-59	6
Toerisme & Evenementen	-11	53
Evenementen, lagere toerekening uren en kosten kermis	-11	

Sport		-55	6
Binnen- en buitensportaccommodaties, lagere kapitaallasten en hogere uren toerekening en hogere kosten i.v.m. uitvoering sportakkoord en meer huuropbrengst		-55	6

Programma Sociaal Domein

Werk en Inkomen		994	-1250
Hogere uitkeringen en inkomsten rijksmiddelen Buiggelden		-295	150
Bbz, lagere advieskosten		25	
Doorverdeling uren aandeel W&I		-63	
Participatie, extra bijdrage Risse en hogere bijdrage Risse (relatie met algemene uitkering)		-140	
Gemeentelijk minimabeleid, hogere kosten		-18	
Vreemdelingen, lagere uitgaven maatschappelijke begeleiding		85	
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)		1.400	-1.400
Maatschappelijke ondersteuning		88	0
Individuele voorzieningen, lagere toerekening uren		21	
Gezondheidszorg, kosten dementievriendelijke gemeente		-6	
Collectieve voorzieningen, lagere toerekening uren		83	
Uitstellen cliëntervaringsonderzoek i.v.m. corona		-10	
Jeugd		87	0
Algemene voorzieningen, lagere kosten weerbaarheid/preventie en transformatiebudget		43	
Jeugd/gezin, lagere kosten onderhoud programmatuur		4	
Individuele voorzieningen, taakstellende verlaging budget jeugd		198	
Hogere toerekening uren		-108	
Gezondheidszorg, hogere toerekening uren en lagere subsidie Zuidzorg in 2020		-50	
Onderwijs		93	-183
Stimulering onderwijs/lokaal onderwijs, Integraal huisvestingsplan en aanpak laaggeletterdheid		-75	
Huisvesting primair onderwijs en voortgezet onderwijs, hogere kapitaallasten		-15	
Budget onderwijsachterstandenbeleid 2020		183	-183

Programma Bestuur + Algemene Dekkingsmiddelen

Algemeen bestuur		-33	
Vergoeding raadsleden; hogere vergoeding raadsleden		-29	
Overige afwijkingen		-4	
Algemene dekking		-646	580
Hogere uitkering gemeentefonds; o.b.v. meicirculaire 2020			861
Loon- en prijscompensatie		-459	
Hogere opbrengsten OZB; verhoging ozb			199
Hogere opbrengst toeristenbelasting; in 2020 lagere opbrengst vanwege corona			56
Lasten MJOP en beheersplan openbare ruimte		-330	
Nieuw beleid: energiescans, DMJOP, MJIP		-125	
Kapitaallasten; herberekening omslagpercentage naar 1,1%		208	-404
Overig		60	-132

Bedrijfsvoering	-444	
Hogere bijdrage A2 samenwerking	-442	
Overig	-2	
Burgerdiensten	-32	-3
Verkiezingen; incidenteel lagere kosten 2020	-22	
Burgerdiensten; verlaging budget BRP straat	168	
Kostenverdeling	-185	
Overige afwijkingen	7	-3
Dagelijks bestuur	27	
Verlaging budget uitkeringen/pensioenen voormalig personeel	25	
Overige afwijkingen	2	
Openbare orde en veiligheid	26	-51
Integrale toezicht en handhaving; incidenteel verbeurde dwangsommen 2020		-51
Integrale toezicht en handhaving: incidenteel extra kosten 2020 (52k) en kostenverdeling	39	
Coördinator DIT	-7	
Bijdrage Veiligheidsregio	-8	
Overige afwijkingen	2	
Programma Overhead6		
Overhead	142	

Bijlage 3: RESERVES EN VOORZIENINGEN

	Jaarrekening 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Toename	Afname	Saldo 31-12-19	Toename	Afname	Saldo 31-12-20	Toename	Afname	Saldo 31-12-21	Toename	Afname	Saldo 31-12-22	Toename	Afname	Saldo 31-12-23	Toename	Afname	Saldo 31-12-24
RUBRIEK A																		
ALGEMENE RESERVES																		
791001 Algemene reserve vrij aanwendbaar (ARVA)	70.357	317.766	10.449.969	-	805.397	9.644.572	-	845.646	8.798.926	-	100.000	8.698.926	-	150.000	8.548.926	-	150.000	8.398.926
791002 Algemene reserve buffer (ARB) Resultaat Jaarrekening 2016	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL RUBRIEK A	70.357	317.766	10.449.969	-	805.397	9.644.572	-	845.646	8.798.926	-	100.000	8.698.926	-	150.000	8.548.926	-	150.000	8.398.926
RUBRIEK B																		
BESTEMMINGRESERVES																		
791012 Reserve randweg	-	-	1.705.677	-	123.000	1.582.677	-	-	1.582.677	-	-	1.582.677	-	-	1.582.677	-	-	1.582.677
791024 Reserves dekking kapitaallasten	351.863	73.210	1.263.151	123.000	118.549	1.267.602	-	117.749	1.149.853	-	117.749	1.032.104	-	117.749	914.355	-	117.749	796.606
791032 Reserve eigen risico organisatie/ww rechten	-	23.534	499.784	-	-	499.784	-	-	499.784	-	-	499.784	-	-	499.784	-	-	499.784
791034 Reserve aanleg glasvezel	-	-	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371	-	-	4.371
791040 Reserve Duurzaamheid	-	-	-	237.098	30.000	207.098	-	-	207.098	-	-	207.098	-	-	207.098	-	-	207.098
..... Reserve verduurzaming gebouwen	-	-	-	800.000	-	800.000	-	-	800.000	-	-	800.000	-	-	800.000	-	-	800.000
791064 Reserve overgeheveld budgetten	243.531	418.286	442.309	272.000	292.531	421.778	-	30.000	391.778	-	-	391.778	-	-	391.778	-	-	391.778
791069 Reserve natuurcomp.DIC	-	-	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932	-	-	657.932
791070 Reserve Landschapsversterking	44.322	16.262	340.105	-	105.728	234.377	-	11.250	223.127	-	11.250	211.877	-	11.250	200.627	-	11.250	189.377
791090 Reserve grondexploitatie	648.917	1.374.113	198.549	170.451	-	369.000	-	-	369.000	-	30.000	339.000	-	-	339.000	-	-	339.000
791091 Reserve ruimtelijke kwaliteit	391.572	-	2.837.379	100.000	-	2.937.379	80.000	-	3.017.379	80.000	-	3.097.379	80.000	-	3.177.379	80.000	-	3.257.379
TOTAAL RUBRIEK B	1.680.205	1.905.405	7.949.256	1.702.549	669.808	8.981.997	80.000	283.999	8.777.998	80.000	158.999	8.698.999	80.000	128.999	8.650.000	80.000	128.999	8.601.001
RUBRIEK C																		
VOORZIENINGEN																		
791080 Voorziening Riolering	20.965	-	1.382.725	-	293.159	1.089.566	-	378.235	711.331	-	378.235	333.096	-	300.000	633.096	-	300.000	933.096
791085 Voorziening Afvalstoffenheffing	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
791015 Voorziening voormalig bestuur en personeel	-	-	109.074	-	14.000	95.074	-	8.000	87.074	-	8.000	79.074	-	-	79.074	-	-	79.074
791050 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen	100.004	85.303	627.648	100.000	88.500	639.148	140.000	123.000	656.148	140.000	167.800	628.348	140.000	-	768.348	140.000	-	908.348
791049 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen VTBC	384.376	449.033	487.023	254.376	27.000	714.399	254.376	118.000	850.775	254.376	-	1.105.151	254.376	-	1.359.527	254.376	-	1.613.903
791068 Voorziening salarissen VTBC	-	133.242	287.289	-	103.149	184.140	-	71.247	112.893	-	71.247	41.645	-	-	41.645	-	-	41.645
791054 Voorziening onderhoud wegen	597.484	491.497	396.221	637.531	688.818	344.934	637.531	663.337	319.128	637.531	663.337	293.322	637.531	663.337	267.516	637.531	663.337	241.710
791075 Voorziening 2bconnect	76.550	91.076	61.823	-	61.823	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
791074 Voorziening straatverlichting	53.869	-	130.166	53.869	-	184.035	53.869	-	237.904	53.869	-	291.773	53.869	-	345.642	53.869	-	399.511
TOTAAL RUBRIEK C	1.233.248	1.250.150	3.481.969	1.045.776	1.276.449	3.251.295	1.085.776	1.361.819	2.975.252	1.085.776	1.288.619	2.772.409	1.085.776	363.337	3.494.848	1.085.776	363.337	4.217.287
TOTAAL RESERVES EN VOORZIENINGEN	2.983.810	3.473.322	21.881.193	2.748.325	2.751.654	21.877.864	1.165.776	2.491.464	20.552.176	1.165.776	1.547.618	20.170.334	1.165.776	642.336	20.693.774	1.165.776	642.336	21.217.214

reserve	791001 Algemene Reserve (AR)
---------	------------------------------

soort reserve	Algemene reserve
budgethouder	Directeur/gemeentesecretaris.
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Opvangen van jaarrekeningtekorten en het afdekken van risico's in algemene zin, waarvoor geen bestemmingreserves of voorzieningen zijn gevormd.
voeding uit	De voeding van deze reserve geschiedt door positieve programmarekening saldi aan deze reserve toe te voegen.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	10.697.378	10.449.969	9.644.572	8.798.926	8.698.926	8.548.926
Nog te verdelen resultaat 2017 Resultaat 2018	70.357					
Totaal toevoegingen	70.357	-	-	-	-	-
Organisatievisie	137.857-	150.000-	93.646-	100.000-		
Vrachtverkeer Maarheeze	20.122-					
Frictiekosten GRSa2	29.787-					
VTBC	130.000-					
Verwacht nadelig begroting 2020-2023 burap 2020		48.000-	752.000-			
raadsbesluit jaarrek.19 punt 4 naar grondexploitatie		170.451-				
raadsbesluit jaarrek.19 punt 6 resultaat		35.848-				
raadsbesluit jaarrek.19 punt 7 naar reserve duurzaamheid		237.098-				
raadsbesluit jaarrek.19 punt 8 laaggeletterdheid/Geo/AVG		164.000-				
omgevingsplan					150.000-	150.000-
Totaal onttrekkingen	317.766-	805.397-	845.646-	100.000-	150.000-	150.000-
Stand reserve per 31-12-	10.449.969	9.644.572	8.798.926	8.698.926	8.548.926	8.398.926

Toelichting:

Geomerkte voor De Borgh						
Maximale garantstelling rb 25-9-2018			15.600-	15.600-	15.600-	15.600-

reserve	791012 Reserve Randweg
soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Opvangen van grote fluctuaties in de reguliere bedrijfsvoering als gevolg van uitgaven in het kader van de voorbereiding/ontwikkeling van een eventuele randweg.
voeding uit	Resultaatbepaling bij eventuele positieve jaarresultaten.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	1.705.677	1.705.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Verbetermogelijkheden randweg zuid		123.000-				
Totaal onttrekkingen	-	123.000-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	1.705.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677	1.582.677

reserve	791024 Reserve Dekking kapitaallasten
---------	---------------------------------------

soort reserve	Bestemmingreserve
budgethouder	Afdelingshoofden
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Overeenkomstig de voorschriften BBV de beschikking over de reserves te verantwoorden.
voeding uit	Eventuele stortingen van de onttrekkingen uit reserves die voor de dekking van kapitaallasten van diverse investeringen ter beschikking gesteld zijn.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	984.498	1.263.151	1.267.602	1.149.853	1.032.104	914.355
Herontwikkeling de Borgh (storting uit voorziening Onderwijs asielzoekers basisschool Onderwijs asielzoekers voortgezet onderwijs Verbetermogelijkheden randweg zuid	213.000 138.863					
		123.000				
Totaal toevoegingen	351.863	123.000	-	-	-	-
Aankoop stationstraat 50 Maarheeze (7810005)	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-	5.925-
Harrie Derckx complex (7530017)	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-	10.850-
Extra lasten voetbalveld Budel (7351002)	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-	1.733-
Onttrekking						
Vervanging meubilair arbo (7003010)	4.900-	4.900-				
Duur. Energiemaat. gemeentehuis (7001056)	47.333-	47.297-	47.297-	47.297-	47.297-	47.297-
Onderwijs asielzoekers basisschool		26.625-	26.625-	26.625-	26.625-	26.625-
Onderwijs asielzoekers voortgezet onderwijs		18.750-	18.750-	18.750-	18.750-	18.750-
Vervanging tumvloer(7530023)	2.469-	2.469-	2.469-	2.469-	2.469-	2.469-
Verbetermogelijkheden randweg zuid			4.100-	4.100-	4.100-	4.100-
Totaal onttrekkingen	73.210-	118.549-	117.749-	117.749-	117.749-	117.749-
Stand reserve per 31-12-	1.263.151	1.267.602	1.149.853	1.032.104	914.355	796.606

Toelichting:

reserve	791032 Reserve eigen risico organisatie/ww rechten
---------	--

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Directeur/gemeentesecretaris
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Financiële gevolgen van de afwikkeling van die trajecten zoveel mogelijk te bespreken en op te vangen.
voeding uit	Storting op basis van het bestemmen van een deel van het eventuele positieve jaarresultaten.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	523.318	499.784	499.784	499.784	499.784	499.784
Storting conform bestemming jaarrekening 2016	-					
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
duurzaam inzetbaarheid	23.534					
Totaal onttrekkingen	23.534	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	499.784	499.784	499.784	499.784	499.784	499.784

reserve	791034 Reserve aanleg glasvezel	
---------	---------------------------------	--

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Honderd procent verglazing van de gemeente te komen, waarbij deze reserve het mogelijk maakt om kosten en opbrengsten met elkaar in verhouding te laten.
voeding uit	Enerzijds door de vergoeding van de glasvezel exploitant en anderzijds de vergoeding in de degeneratiekosten in de reserve te storten.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Overheveling Glasvezel Cranendonck						
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371	4.371

Toelichting:

reserve	791040 Reserve Duurzaamheid
---------	-----------------------------

soort reserve Bestemmingsreserve
 budgethouder Afdelingshoofd Beleid
 wenselijk minimum bedrag Geen ondergrens
 wenselijk maximum bedrag Geen bovengrens
 doel van de reserve

voeding uit

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	-	-	207.098	207.098	207.098	207.098
punt 7 jaarrekening van AR		237.098				
Totaal toevoegingen	-	237.098	-	-	-	-
onttrekkingen warmtetransitie(klimaatakkoord)		30.000-				
Totaal onttrekkingen	-	30.000-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	-	207.098	207.098	207.098	207.098	207.098

reserve Reserve Verduurzaming gebouwen

soort reserve Bestemmingsreserve
 budgethouder Afdelingshoofd Beleid
 wenselijk minimum bedrag Geen ondergrens
 wenselijk maximum bedrag Geen bovengrens

doel van de reserve

voeding uit

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	-	-	800.000	675.000	675.000	675.000
verkoop gebouwen		800.000				
Totaal toevoegingen	-	800.000	-	-	-	-
mjop			125.000-			
Totaal onttrekkingen	-	-	125.000-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	-	800.000	675.000	675.000	675.000	675.000

reserve	791064 Reserve overgehevelde budgetten
----------------	---

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Alle afdelingshoofden
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Voorkomen dat middelen van lopende projecten opnieuw vrijgemaakt dienen te worden.
voeding uit	Middelen die via de bestuursrapportages of via de resultaatbepaling bij de programmarekening aangegeven zijn.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	617.064	442.309	421.778	391.778	391.778	391.778
Bijdrage VRBZO/Dommelstroom Interventie Team	19.625					
Veiligheidsfonds/coordinator DIT	10.334					
Lokaal sportakkoord/sportformateur	11.800					
centrumplan budel	8.500					
Route Randweg Oost	28.115					
Kansen over grenzen/samenwerking Grensgebied de Kempen	24.000					
Metalot	15.650					
Duurzaamheid	24.285					
bedrijventerein	8.725					
Ontwikkelen omgevingsvisie	20.000					
inhuur exteme deskundigheid DIC	28.000					
Nassau Dietz	44.497					
burap 2020						
Natura 2000		15.000				
omgevingswet		120.000				
economische visie		30.000				
metalot		65.000				
uitvoering sportakkoord		20.000				
cultuureducatie met kwaliteit		5.000				
WMO clientervaringsonderzoek		10.000				
DIT coordinator		7.000				
Totaal toevoegingen	243.531	272.000	-	-	-	-
Lokaal sportakkoord/sportformateur		11.800				
ontwikkelen omgevingsvisie	20.000	20.000				
bijdrage Boven Dommel	8.778					
inhuur DIC	30.995	28.000				
metalot		15.650				
vlekkenkaart verontreinigde grond	25.000					
Beheersvergoeding gemeenschapshuizen	1.401					
Nassau Dietz	51.547	44.497				
Bereikbaarheid	11.000					
Agri-business en buitengebied	23.188					
centrumplan budel	35.064	8.500				
Randweg oost, Fabrieksstr. Havenweg en Kempenweg	38.965	28.115				
Kansen over grenzen/Samenwerking Grensgebied de Kempen	67.674	24.000				
Economische visie	48.000	49.000	30.000			
Burgerparticipatie	56.674					
Bijdrage VRBZO/Dommelstroom Interventie Team		19.625				
Veiligheidsfonds/coordinator DIT		10.334				
Bedrijventerein		8.725				
Duurzaamheid		24.285				
Totaal onttrekkingen	418.286	292.531	30.000	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	442.309	421.778	391.778	391.778	391.778	391.778

reserve	791069 Reserve natuurcompensatie DIC
---------	--------------------------------------

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Voorzien in de natuurcompensatie voor het DIC.
voeding uit	Storting van een deel van die middelen die via verkoop van het Maarheezerbos/Hoenderbos zijn verkregen.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	657.932	657.932	657.932	657.932	657.932	657.932
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Natuurcompensatie						
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	657.932	657.932	657.932	657.932	657.932	657.932

Toelichting:

reserve	791070 Reserve landschapversterking
---------	-------------------------------------

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	De ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te verbeteren en/of te versterken waaronder het gebiedsgericht stimuleren van de Groen Blauwe Diensten.
voeding uit	Storting van een deel van de middelen die via verkoop van het Maarheezerbos /Hoenderbos zijn verkregen.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	312.044	340.105	234.377	223.127	211.877	200.627
storting, reserve berg 14	44.322					
Totaal toevoegingen	44.322	-	-	-	-	-
Stika regeling (raadsbesluit 18 dec 2018) herinrichting Blake Beemd	14.740- 1.522-	11.250- 94.478-	11.250-	11.250-	11.250-	11.250-
Totaal onttrekkingen	16.262-	105.728-	11.250-	11.250-	11.250-	11.250-
Stand reserve per 31-12-	340.105	234.377	223.127	211.877	200.627	189.377

reserve	791090 Reserve grondexploitatie
---------	---------------------------------

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Gekoppeld aan een ondergrens welke blijkt uite paragraaf Grondbeleid
wenselijk maximum bedrag	Anderhalf maal de omvang van de noodzakelijke ondergrens/buffer
doel van de reserve	Onvoorziene risico's in de gemeentelijke grondexploitaties opvangen met betrekking tot het kunnen voldoen van aanvullende kosten buiten de gevoteerde middelen om.
voeding uit	Gerealiseerde winsten op bouwgrondexploitaties of indien noodzakelijk aanvulling vanuit de algemene reserve.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	923.745	198.549	369.000	369.000	339.000	339.000
winstnemen Airpark raadsbesluit jaarrekening 2019 punt 4 van AR	648.917	170.451				
Totaal toevoegingen	648.917	170.451	-	-	-	-
Onttrekking geraamde uren en kosten Baronie	275.882-					
Verliesnemen Jumbo	21.100-					
Verliesnemen DIC	713.777-					
Verliesnemen Nieuwstraat 55	7.372-					
Aanwending Ar grond ivm storting FBV	352.772-					
Aanslag VPB	3.210-					
Nota grondbeleid				30.000-		
Totaal onttrekkingen	1.374.113-	-	-	30.000-	-	-
Stand reserve per 31-12-	198.549	369.000	369.000	339.000	339.000	339.000

reserve	791091 Reserve ruimtelijke kwaliteit
---------	--------------------------------------

soort reserve	Bestemmingsreserve
budgethouder	Afdelingshoofd Beleid
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de reserve	Uitgaven af te dekken die niet in het betreffende plan vallen maar die wel ten gunste van het plan komen.
voeding uit	Gerealiseerde verkopen van grond en de daaraan gekoppelde tarieven overeenkomstig de paragraaf Grondbeleid.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	2.445.807	2.837.379	2.937.379	3.017.379	3.097.379	3.177.379
Bijdrage per m2 verkochte bouwgrond	352.772					
Bijdrage op basis van aneterieure overeenkomst burap 2020	38.800	100.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Totaal toevoegingen	391.572	100.000	80.000	80.000	80.000	80.000
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	2.837.379	2.937.379	3.017.379	3.097.379	3.177.379	3.257.379

voorziening	791080 Voorziening riolering
-------------	------------------------------

soort voorziening	Waarvoor een heffing wordt geheven
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Naast het alloceren van gelden verkregen via heffingen van burgers tot doel om fluctuaties in de tariefstelling tot een minimum te beperken.
voeding uit	Door stortingen of onttrekkingen op basis van eventuele positieve of negatieve jaarresultaten bij het product riolering.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	1.361.760	1.382.725	1.089.566	711.331	333.096	633.096
Storting: resultaat 2019	20.965					
Totaal toevoegingen	20.965	-	-	-	-	-
Onttrekking		293.159-	378.235-	378.235-	300.000	300.000
Totaal onttrekkingen	-	293.159-	378.235-	378.235-	300.000	300.000
Stand reserve per 31-12-	1.382.725	1.089.566	711.331	333.096	633.096	933.096

voorziening	791015 Voorziening voormalig bestuur en personeel
-------------	---

soort voorziening	Voor verplichtingen, verliezen en risico's
budgethouder	Afdelingshoofd Ondersteuning
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Toekomstige verplichtingen te dekken van voormalig bestuur en personeel.
voeding uit	Heeft plaatsgevonden door vanaf 2005 tot en met 20018 jaarlijks € 280.000 in de voorziening te storten.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	109.074	109.074	95.074	87.074	79.074	79.074
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Onttrekking		14.000-	8.000-	8.000-		
Totaal onttrekkingen	-	14.000-	8.000-	8.000-	-	-
Stand reserve per 31-12-	109.074	95.074	87.074	79.074	79.074	79.074

voorziening	791050 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen
-------------	--

soort voorziening	Ter egalisering van kosten
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget.
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	612.947	627.648	639.148	656.148	628.348	768.348
Storting conform MJOP stelpost nieuwe mjop	100.004	100.000	100.000 40.000	100.000 40.000	100.000 40.000	100.000 40.000
Totaal toevoegingen	100.004	100.000	140.000	140.000	140.000	140.000
Onttrekking conform MJOP	85.303-	88.500-	123.000-	167.800-		
Totaal onttrekkingen	85.303-	88.500-	123.000-	167.800-	-	-
Stand reserve per 31-12-	627.648	639.148	656.148	628.348	768.348	908.348

voorziening	791049 en 791051 Voorziening groot onderhoud gem. gebouwen VTBC
-------------	---

soort voorziening Ter egalisering van kosten

budgethouder Afdelingshoofd Beheer

wenselijk minimum bedrag Geen ondergrens

wenselijk maximum bedrag Geen bovengrens

doel van de voorziening Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget.

voeding uit Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	551.679	487.023	714.399	850.775	1.105.151	1.359.527
Storting conform MJOP extra storting vtbc vanuit algemene reserve	254.376 130.000	254.376	254.376	254.376	254.376	254.376
Totaal toevoegingen	384.376	254.376	254.376	254.376	254.376	254.376
Onttrekking conform MJOP	449.033-	27.000-	118.000-		-	-
Totaal onttrekkingen	449.033-	27.000-	118.000-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	487.023	714.399	850.775	1.105.151	1.359.527	1.613.903

voorziening **791068 Voorziening salarissen VTBC**

soort voorziening Ter egalisering van kosten
 budgethouder Afdelingshoofd Beheer
 wenselijk minimum bedrag Geen ondergrens
 wenselijk maximum bedrag Geen bovengrens
 doel van de voorziening Aanvulling salarissen voormalig personeel inzake privatesering Zuiderpoort
 voeding uit Eenmalige storting in 2018

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	420.531	287.289	184.140	112.893	41.645	41.645
Storting						
Totaal toevoegingen	-	-	-	-	-	-
Onttrekking conform MJOP	133.242-	103.149-	71.247-	71.247-		
Totaal onttrekkingen	133.242-	103.149-	71.247-	71.247-	-	-
Stand reserve per 31-12-	287.289	184.140	112.893	41.645	41.645	41.645

voorziening	791054 Voorziening onderhoud wegen
-------------	------------------------------------

soort voorziening	Ter egalisering van kosten
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget voor het wegennet.
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het meerjarig onderhoudsplan.

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	290.234	396.221	344.934	319.128	293.322	267.516
Storting conform Beheerplan wegen	597.484	637.531	637.531	637.531	637.531	637.531
Totaal toevoegingen	597.484	637.531	637.531	637.531	637.531	637.531
Onttrekking conform Beheerplan wegen	491.497-	688.818-	663.337-	663.337-	663.337-	663.337-
Totaal onttrekkingen	491.497-	688.818-	663.337-	663.337-	663.337-	663.337-
Stand reserve per 31-12-	396.221	344.934	319.128	293.322	267.516	241.710

voorziening	791075 Voorziening 2bconnect
-------------	------------------------------

soort voorziening Ter egalisering van kosten
 budgethouder Afdelingshoofd Burgers en Bedrijven
 wenselijk minimum bedrag Geen ondergrens
 wenselijk maximum bedrag Geen bovengrens
 doel van de voorziening Voor het behouden en verbeteren van biodiversiteit op bedrijventerreinen.

voeding uit

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	76.349	61.823	0	0	0	0
Storting	76.550					
Totaal toevoegingen	76.550	-	-	-	-	-
Onttrekking	91.076-	-61.823				
Totaal onttrekkingen	91.076-	61.823-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	61.823	0	0	0	0	0

voorziening	791074 Voorziening straatverlichting
-------------	---

soort voorziening	Ter egalisering van kosten
budgethouder	Afdelingshoofd Beheer
wenselijk minimum bedrag	Geen ondergrens
wenselijk maximum bedrag	Geen bovengrens
doel van de voorziening	Fluctuaties op te vangen in de uitgaven van het jaarlijkse beschikbare onderhoudsbudget voor de straatverlichting.
voeding uit	Bedragen zoals aangegeven in het onderhoudsplan straatverlichting

	Werkelijk 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024
Stand reserve per 1-1-	76.297	130.166	184.035	237.904	291.773	345.642
Storting 2019	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869
Totaal toevoegingen	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869	53.869
Onttrekking						
Totaal onttrekkingen	-	-	-	-	-	-
Stand reserve per 31-12-	130.166	184.035	237.904	291.773	345.642	399.511

Bijlage 4: Kerngegevens begroting 2021

A: Sociale structuur	Werkelijke gegevens 31-12-2019	Geraamde gegevens 1-1-2021
Aantal inwoners	21.163	21.313
waarvan:		
inwoners 0 - 19 jaar	4.240	4.121
inwoners 20 - 64 jaar	11.921	11.910
inwoners 65 - 74 jaar	2.900	2.944
inwoners 75 - 84 jaar	1.595	1.738
85 jaar en ouder	507	600
Aantal mannen	10.674	10.749
Aantal vrouwen	10.489	10.564
Aantal leerl. basisonderwijs scholen Cranendonck	1.573*	1.575
Aantal leerl. voortgezet onderwijs (dependance Budel)	311*	298
*stand per 1 oktober		
Participatiewet(PW)	216	226
Besluit Bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ)	2	2
De Inkomensvoorziening voor Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers (IOAW)	20	20
De Inkomensvoorziening voor Ouderen en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen (IOAZ)	4	4
Aantal voorzieningen Jeugdzaken	422	400
WMO voorzieningen: vervoer	554	520
WMO voorzieningen: rolstoel	210	210
WMO voorzieningen: woonvoorziening	160	160
WMO voorzieningen:huishoudelijke hulp	485	490

B: Fysieke structuur	Werkelijke gegevens 31-12-2019	Geraamde gegevens 1-1-2021
Oppervlakte gemeente in hectare totaal woonruimten waarvan: aantal woningen aantal bijzondere wooneenheden aantal woonwagens	7.814 9.482 9.007 445 30	7.814 9.622 9.147 445 30
Lengte van wegen: wegen buiten de bebouwde kom in km wegen binnen de bebouwde kom in km semi- en onverharde wegen, fiets- en voetpaden in km	 127 124 73	 127 124 73
Aantal m ² openbaar groen: Oppervlakte bossen en natuur in hectare	599.000 310	599.000 310

C: Financiële structuur	Werkelijke gegevens 31-12-2019	Geraamde gegevens 1-1-2021
Gewone uitgaven*		
- absoluut	50.333.000	50.676.000
- per inwoner	2.378	2.378
Gewone inkomsten*		
- absoluut	49.859.000	49.627.000
- per inwoner	2.355	2.328
Opbrengst belastingen en rechten		
- absoluut	10.211.000	11.084.000
- per inwoner	482	520
Algemene uitkering Gemeentefonds		
- absoluut	27.822.469	28.688.002
- per inwoner	1.315	1.346
Algemene uitkering Jeugd, Participatie en WMO		
- absoluut	2.413.752	2.490.196
- per inwoner	114	117
Eigen financieringsmiddelen		
- absoluut	22.041.000	20.953.404
- per inwoner	1.041	983
Vaste schuld		
- absoluut	26.412.000	30.544.000
- per inwoner	1.248	1.433

* Uitgaven/Inkomsten algemene dienst voor resultatenbestemming.

Bijlage 5: OVERZICHT INCIDENTEEL BUDGET

Programma	ECL omschrijving	2021	2022	2023	2024	Toelichting
Wonen en Leven	Gemeenschapshuis De Borgh	-15				Door de verbouw van de Borgh ontstaan incidentele aanloopverliezen
Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	Bijdrage GRS A2	-41				In de begroting van GRS A2 zijn incidentele kosten opgenomen voor ENSIA en digitale agenda 2020
Begroting 2020						
Wonen en Leven	Nieuwe omgevingswet	-112				Voor de invoering van de nieuwe omgevingswet zijn in 2020 en 2021 eenmalig implementatiekosten opgenomen
Wonen en Leven	ombouw groen	-73				Extra gelden voor ombouw van het groen
Sociaal Domein	Bijdrage Risse		-48	-32	-32	Op basis van de begroting 2020-2023 verwacht werkvoorzieningschap De Risse voor de jaren 2022 en 2023 een exploitatietekort. Vanaf 2024 is dit tekort weggewerkt
Mutaties 2020 meerjarig na raadsvergadering juli	sub-totaal	-241	-48	-32	-32	
Begroting 2021						
Sociaal Domein	Bijdrage Risse	-48	15	19	32	Op basis van de begroting 2021-2024 is het verwachte exploitatietekort uit de begroting 2020-2023 van De Risse bijgesteld. Voor de jaren 2021, 2022 en 2023 verwacht de Risse een exploitatietekort. Vanaf 2024 is dit tekort weggewerkt
Wonen en Leven	Omgevingsvisie	-30	-60			In de jaren 2021 en 2022 wordt een omgevingsvisie opgesteld.
Wonen en Leven	omgevingsplan			-150	-150	In de jaren 2022, 2022 en 2023 wordt het omgevingsplan opgesteld.
Wonen en Leven	incidentele lasten omgevingsplan t.l.v. algemene reserve			150	150	In de jaren 2022, 2022 en 2023 wordt het omgevingsplan opgesteld. Deze incidentele kosten worden gedekt uit de algemene reserve
Wonen en Leven	D (Duurzaam)MJOP	-30				In 2021 wordt het (Duurzaam)MJOP opgesteld.
Wonen en Leven	energiescans	-70				In 2021 worden de energiescans uitgevoerd voor de gemeentelijke gebouwen
Wonen en Leven	MJIP (meerjaren investeringsprogramma)	-25				In 2021 wordt het MJIP (Meerjaren investeringsprogramma) opgesteld.
Wonen en Leven	uit reserve verduurzaming gebouwen	125				De incidentele kosten van het DMJOP, de energiescans en Het MJIP worden incidenteel gedekt uit de reserve verduurzaming gebouwen.
Sociaal Domein	Onderwijs: Integraal huisvestingsplan	-50				In 2021 wordt het integraal huisvestingsplan opgesteld.
Economie en ondernemen	nota grondbeleid		-30			In 2022 wordt de nota grondbeleid geactualiseerd.
Economie en ondernemen	nota grondbeleid t.l.v. reserve grondexploitatie		30			De incidentele kosten van de actualisatie van de grondnota worden incidenteel uit de reserve grondexploitatie
Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	Pilot burgerparticipatie	-80	-80			In 2020 is de pilot burgerparticipatie opgestart. De incidentele middelen zijn gekoppeld aan deze pilot
Bestuur en Algemene dekkingsmiddelen	Project "taxeren oppervlakten";	-20				In 2021 wordt samen met de gemeenten Heeze-Leende en Valkenwaard het project taxeren oppervlakten uitgevoerd.
Totaal saldo incidenteel		-469	-173	-13	0	

Bijlage 6: Kredieten

Nieuwe kredieten 2021	Bedrag
a. Uitvoeringprogramma wegen 2021	950.000
b. Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2021	1.085.000
c. Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer 2021	560.000
d. Vervangen zonnepanelen gemeentehuis	43.000
e. Verplaatsen fietsenstalling bij gemeentehuis	40.000
Totaal	2.678.000

Bijlage 7: Geprognosticeerde Balans

	Rek. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Vaste Activa	49.674	57.977	61.721
Totaal vaste activa	49.674	57.977	61.721
Vlottende Activa	11.835	5.929	8.071
Totaal vlottende activa	11.506	5.929	8.071
Totaal Activa	65.368	63.906	69.792
Vaste Passiva	48.273	57.918	65.826
Totaal vaste passiva	48.273	57.918	65.826
Vlottende passiva	17.094	5.988	3.966
Totaal vlottende passiva	17.094	5.988	3.966
Totaal Passiva	65.368	63.906	69.792

Bijlage 8:TOTAALOVERZICHT NIEUWE BELEIDSVOORNEMENS

Omschrijving	incidenteel				structureel			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Wonen								
Omgevingsvisie	-30	-60						
omgevingsplan			-150	-150				
incidentele lasten omgevingsplan t.l.v. algemene reserve			150	150				
Verkeer en Vervoer								
Openbare voorzieningen								
Openbare ruimte								
Duurzaamheid								
D (Duurzaam)MJOP	-30							
energiescans	-70							
MJIP (meerjaren investeringsprogramma)	-25							
uit reserve verduurzaming gebouwen	125							
Totaal nieuw beleid	-30	-60	0		0	0	0	0
Omschrijving								
Ondernemen								
nota grondbeleid		-30						
nota grondbeleid t.l.v. reserve grondexploitatie		30						
Economie								
Totaal nieuw beleid	0	0	0		0	0	0	0

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Cultuur								
Sport								
Toerisme en evenementen								
Totaal nieuw beleid	0	0	0	0	0	0	0	0

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Onderwijs								
Onderwijs: Integraal huisvestingsplan	-50							
Jeugd								
Maatschappelijke ondersteuning								
Werk & Inkomen								
Totaal nieuw beleid	-50	0	0	0	0	0	0	0

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Bedrijfsvoering								
Project "taxeren oppervlakten"; samen met Heeze-Leende en Valkenswaard	-20							
Bestuur								
Burgerdiensten								
Algemene dekking								
Openbare orde								
Totaal nieuw beleid	-20	0	0		0	0	0	0

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Totaal nieuw beleid programma 1	-30	-60	0		0	0	0	0
Totaal nieuw beleid programma 2	0	0	0		0	0	0	0
Totaal nieuw beleid programma 3	0	0	0		0	0	0	0
Totaal nieuw beleid programma 4	-50	0	0		0	0	0	0
Totaal nieuw beleid programma 5	-20	0	0		0	0	0	0
Totaal nieuw beleid	-100	-60	0		0	0	0	0

Bijlage 9: Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Hier wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen bestaande uit:

1. Lokale heffingen;
2. Algemene uitkering;
3. Bespaarde rente;
4. Dividend;
5. Saldo van de financieringsfunctie

In voorkomende gevallen wordt aangegeven waar in de begroting meer informatie te vinden is.

Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Lokale heffingen	5.625	5.874	6.043	6.214
Algemene uitkering (incl. uitkeringen sociaal domein)	31.178	32.067	32.651	33.162
Bespaarde rente	172	166	165	165
Dividend	7	7	7	7
Saldo van de financieringsfunctie	77	129	105	85

1. Lokale heffingen

Informatie over de lokale heffingen is opgenomen in de paragraaf "Lokale heffingen" met een beeld van onder andere de beleidsuitgangspunten, belastingvoorstellen en het kwijscheldingsbeleid. Deze paragraaf is breder van opzet dan de paragraaf "Lokale heffingen". Onder lokale heffingen vallen ook items als afvalstoffenheffing, rioolrecht, diverse leges, etc. Deze heffingen zijn geraamd onder de diverse programma's. De lokale heffingen zoals opgenomen in bovenstaand overzicht betreffen alleen de onroerende-zaakbelastingen, de toeristenbelasting en de precariorechten.

2. Algemene uitkering

De algemene uitkering is gebaseerd op de uitkomsten van de Meicirculaire 2020.

3. Bespaarde rente

Dit betreft de rente die voor aanhouden van reserves als intern financieringsmiddel waardoor rentekosten van externe financieringsmiddelen worden bespaard. De commissie BBV heeft voor dit onderdeel nieuwe richtlijnen uitgevaardigd die vanaf de programmabegroting 2018 verplicht toegepast dienen te worden. In 2020 is het rentepercentage 1,1% (was 2%)

4. Dividend

Het betreft hier de inkomsten van het structureel dividend van de Bank Nederlandse Gemeenten.

5. Saldo van de financieringsfunctie

In de paragraaf financiering is het renteschema opgenomen. Dit schema geeft inzicht in de rentelasten externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoekening. Uit het renteschema blijkt dat het renteresultaat voor 2021 € 77.000 bedraagt. Dit wordt veroorzaakt doordat het berekende omslagpercentage is afgerond op 1,1%. Dit omslagpercentage wordt ook bij de verantwoording (jaarrekening) gehanteerd (voorcalculatie = nacalculatie).

Bijlage 10: Lijst met afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
ABdK	Actief Bodembeheer de Kempen
AMHK	Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kinder mishandeling
AO	Administratieve Organisatie
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AR	Algemene Reserve
ARCOR	Algemene randvoorwaarden Cranendonckse Openbare Ruimte
ARG	Algemene Reserve Grondexploitatie
AU	Algemene Uitkering
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZC	Asielzoekerscentrum
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBT	Bedrijventerreinen Benchmark Tool
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen 2004
BCF	BTW Compensatie Fonds
BdK	Bibliotheek De Kempen
BDU	Brede doeluitkering
BG 18+	Begeleiding 18+
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIBOB	Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIG	Baseline Informatieveiligheid Gemeenten
BIO	Buitengebied In Ontwikkeling
BIO	Ensia/Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Overheid
BIVAK	BRAVO! College voor innovatief vakmanschap
BIZOB	Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant
BKP	Beeldkwaliteitplan
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOM	Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij
BO-MIRT	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
Bor	Besluit Omgevingsrecht
BOV	Budelse Ondernemers Vereniging
BOVO	Bovenwijkse Voorzieningen
BTPL	Basisteamprogrammaleider
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
BvC	Baronie van Cranendonck
BVL	Brabants Verkeersveiligheid Label
BW/MO	Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAR/UWO	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling/Uitwerkingsovereenkomst

CBS	Centraal bureau voor de statistiek
CEO	Cliëntervaringsonderzoek
Cer	Compensatie eigen risico
CISO	Coördinator informatieveiligheid
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CPB	Centraal Planbureau
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CRM	Customer Relationship Management
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Wegen- en Waterbouw
CRZ	Collectief Randweg Zuid
CMK	Cultuurreductie met kwaliteit
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
DDS	Datadistributiesysteem
DIC	Duurzaam Industrierrein Cranendonck
DIV	Documentatie en Informatie Voorziening
DKD	Digitaal Klantdossier
DLO	Dienst Landbouwkundig Onderzoek
DMOP	Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma
DMS	Document Management Systeem
DO	Definitief Ontwerp
DSP	Dorpssteunpunt
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DVC	Dement Vriendelijk Cranendonck
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EB	Eigen Bijdrage
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische en Monetaire Unie
EPC	Energie Prestatie Coëfficiënt
Euribor	Euro Interbank Offered Rate
FG	Functionaris gegevensbescherming
FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
FMI	Funciemengingsindex
Fup	Fauna uittreed plaatsen
FVW	Financiële verhoudingswet
GALM	Groninger Actief Leven Model
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie voor persoonsgegevens
GBKN	Grootschalige Basiskaart van Nederland
GEO	Geografisch
GFT	Groente-, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheid Dienst
GGI	Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur
Ggz	Geestelijke gezondheidszorg
GGzE	Geestelijke Gezondheidszorg Eindhoven en de Kempen
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GI	Gecertificeerde Instelling
GMSD	Gemeentelijke Monitoring Sociaal Domein
CPB	Centraal Planbureau
GPvE	Globaal Programma van Eisen

GRSA2	Gemeenschappelijke Regeling Samenwerkende A2-gemeenten
GREX	Grondexploitatie
GTK	Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader
GVOP	Gemeentelijke Voorzieningen voor Officiële Publicaties
GVL	Gemeenschappelijke Vluchtelingen Locatie
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoer Plan
HbH	Hulp bij Huishouden
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HNG	Hypotheekfonds Nederlandse Gemeenten
HNW	Het Nieuwe Werken
HOF	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
HR	Human Resources
HRM	Human Resources Management
HvC	Hof van Cranendonck
I&A	Informatievoorziening & Automatisering
IBOR	Integraal Beheerkwaliteitsplan Openbare Ruimte
IBP	Interbestuurlijk programma
IC	Interne Controle
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
iDOP	Integraal dorpontwikkelingsplan
IGO	Integrale Gebiedsontwikkeling
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IOK	Intentieovereenkomst
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
ITV	Intensivering Toezicht Veehouderijen
JB/JR	Jeugdbescherming/Jeugdreclassering
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
JuZa	Juridische Zaken
KCA	Klein Chemisch Afval
KCC	Klant Contact Centrum
KIT	Kempen Interventieteam
KLIC	Kabels en Leidingen Informatie Centrum
KPI	Kritische Prestatie Indicator
KZC	Kindzorgcentrum
LAA	Landelijk Aanpak Adreskwaliteit
LAP3	Landelijk Afvalbeheerplan 3
LGB	Lokaal Gezondheidsbeleid
LIA	Langetermijn agenda
LISA	Landelijk informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
LNV	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LOG	Landbouwontwikkelingsgebied
LTA	Lange Termijn Agenda
LVO	Limburg Voortgezet Onderwijs
MBvO	Meer Bewegen voor Ouderen
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MER	Milieueffect Rapportage
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport

MJIP	Meerjarig Investeringsprogramma
MJOP	Meerjarig onderhoudsprogramma
MKB	Midden en klein bedrijf
MKOB	Meldkamer Oost Brabant
MO	Maatschappelijke Ondersteuning
MPG	MeerjarenPrognose Grondexploitaties
MRE	Metropoolregio Eindhoven
MT	Managementteam
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NH kerk	Nederlandse Hervormde kerk
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
NIMBY	Not in my back yard
NPK	Nota Publiekrechtelijke Kaders
NPR	Nederlandse Praktijk Richtlijn
NPS	Net Promoter Score
NRS	Netto Retraction Score
NUP	Nationaal Uitvoering Programma
NWW'er	Niet Werkende Werkzoekende
NZA	Nederlandse Zorgautoriteit
OCC	Ondernemersvereniging Cranendonck
ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
OGB	Onderlinge gemeentelijke bosbrandverzekering
OHBA	Onderwijs huisvesting basisonderwijs asielzoekerskinderen
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
OZB	Onroerende Zaak Belastingen
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
P&C	Planning & Control
P-budget	Personeelsbudget
PGB	Persoonsgebonden Budget
PIMS	Personeelsinformatie Managementsysteem
PIJOFACH	Personeel, Informatievoorziening, Juridische zaken, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting
PIP	Persoonlijk Inburgerings Plan
PIT	Peelland interventieteam
PMD	Plastic, metaal en drankenkartons
PMO	Platform Maatschappelijke Ondersteuning
PWM	Projectmatig Werken
POH	Praktijkondersteuner huisarts
Poc	Percentage of completion
RAV	Regionale Ambulance Voorziening
RES	Regionale Energie Strategie
R&T	Recreatie & Toerisme
RHCE	Regionaal Historisch Centrum Eindhoven
RIB	Raadsinformatiebrief
RICK	Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie
RIEC	Regionaal informatie- en expertisecentrum
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMA	Record Management Applicatie
RO	Ruimtelijke ordening
ROC	Regionaal opleidingscentrum
ROK	Regionaal Operationeel Kader

ROVL	Richtlijn openbare verlichting
RPvE	Ruimtelijk Programma van Eisen
RRE	Regeling Reductie Energiegebruik
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
Ruddo	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RUP	Regionaal UitvoeringsProgramma
RvIG	Rijksdienst voor identiteitsgegevens
RVP	Rijksvaccinatieprogramma
SD	Sociaal Domein
SGDK	Samenwerking Grensgebied De Kempen
SISA	Single information, Single audit
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SRE	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
SSC	Shared Service Center
Stika	Stimuleringskader landschappen
SVB-BGT	Samenwerkingsverband Van Bronhouders – Basisregistratie Grootchalige Topografie
SW	Sociale Werkplaats
SWI	Samenwerking Werk en Inkomen
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Tozo-regeling	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers
TRK	Team Ruimtelijke Kwaliteit
UVV	Uitvoeringsprogramma Verkeer & Vervoer
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VCC	Vrijwilligerscentrale Cranendonck
v-GRP	Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet Onderwijs
VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
VR	Veiligheidsregio
VRBZO	Veiligheidsregio Brabant Zuidoost
VTA	Visual Tree Assessment
VTBC	Vrijtijdsbedrijf Cranendonck
VVE	Voorschoolse en Vroegschoolse Educatie
VTH	Vergunningen Toezicht en Handhaving
VvC	Vereniging van Contracten
VVTV	Voorwaardelijke Vergunning Tot Verblijf
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
W&I	Werk & Inkomen
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WAC	Wmo Adviesraad Cranendonck
WAS	Warenwetbesluit Attractie en Speeltoestellen
Wbb	Wet bodembescherming
WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
Wet OKE	Wet Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie
WEW	Stichting Waarborgfonds Eigen Woningbouw
WGA	Werkhervattingsregeling Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten
WGS	Wet Gemeentelijke Schuldhulp
WHVZ	Wet Hygiëne en Veiligheid Zwemgelegenheden
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
Wkb	Wet kwaliteitsborging bouwen
WKO	Warmte-Koude-Opslagsysteem

WKPB	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
WKR	Werkkostenregeling
Wlz	Wet Langdurige Zorg
WML	Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
Woo	Wet Open Overheid
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelastingen
Wro	Wet Ruimtelijke Ordening
WSJG	Waar Staat Je Gemeente
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WTI	Werkgroep Tegengaan Identiteitsgegevens
WV	Woonvoorzieningen
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
Wvr	Wet Veiligheidsregio's
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWnV	Wet Werken naar Vermogen
WWV	Wet Werkloosheidsvoorziening
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie
ZZP	Zelfstandigen zonder personeel

Bijlage 11: Landelijke Klasse;
Uitvoeringsparagraaf 2021 Gemeente
Cranendonck

Inhoudsopgave

<u>1</u>	<u>Inleiding</u>	186
1.1	<u>Aanleiding</u>	186
1.2	<u>Status uitvoeringsparagraaf</u>	186
1.3	<u>Samenhang Structuurvisie, uitvoeringsparagraaf c.a.</u>	187
<u>2</u>	<u>Planning en control cyclus</u>	189
2.1	<u>Inleiding</u>	189
2.2	<u>Planning en Controlcyclus</u>	189
<u>3</u>	<u>Instrumenten</u>	190
	<u>Afweging privaatrecht en publiekrecht</u>	190
3.1	<u>Kostenverhaal en dekking Uitvoeringsparagraaf</u>	190
<u>4</u>	<u>Projecten en Financiën</u>	192
4.1	<u>Aanleiding</u>	192
4.2	<u>Fasering</u>	192
<u>5</u>	<u>Analyse haalbaarheid en afweging</u>	195

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Als algemeen uitgangspunt voor het gemeentelijk beleid geldt dat de gemeente Cranendonck actief sturing wil blijven geven aan (de kwaliteit van) ruimtelijke ontwikkeling.

Met het in werking treden van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) per 1 juli 2008 moeten gemeenten voor het gehele grondgebied kunnen beschikken over een Structuurvisie waarin “de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling van dat gebied, alsmede de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren ruimtelijk beleid” zijn vastgelegd.

Met de Structuurvisie ‘Landelijk Klasse!, Structuurvisie 2024’ heeft de gemeente de ruimtelijke ontwikkeling van Cranendonck op hoofdlijnen vastgelegd voor de periode tot 2024 en tevens aangegeven op welke wijze deze visie geconcretiseerd gaat worden.

De haalbaarheid (maatschappelijk, financieel en realisatie-technisch) van de Structuurvisie moet namelijk aangetoond worden. Realisme en reëel haalbare plannen is het credo, doch er zal ook nog de nodige ruimte moeten zijn voor (nieuwe) ambities. Met de periodieke actualisatie van de Uitvoeringsparagraaf Structuurvisie wordt een en ander op projectniveau verder geconcretiseerd.

1.2 Status uitvoeringsparagraaf

Met de Uitvoeringsparagraaf wordt de (financiële) haalbaarheid van de -projecten uit de Structuurvisie onderbouwd.

Dit noodzaakt het gemeentebestuur tot het maken van keuzes. Immers niet alle ambities en projecten kunnen gelijktijdig uitgevoerd worden. Financiën, maar ook de samenwerkingsmogelijkheden met derde partijen en organiserend vermogen zullen randvoorwaarden stellen aan de mate waarin de uitvoeringsparagraaf geconcretiseerd kan worden.

Integrale afweging (en prioritering) vindt plaats op geëigende momenten uit de huidige planning en controlcyclus. Hiermee wordt bedoeld op de besluitvorming bij de begrotingsbehandeling. De Uitvoeringsparagraaf maakt straks, als bijlage, onderdeel uit van de begroting.

1.3 *Samenhang Structuurvisie, uitvoeringsparagraaf c.a.*

Structuurvisie 2015 - 2024

Met de Structuurvisie Cranendonck legt de gemeente de ruimtelijke ontwikkeling van Cranendonck op hoofdlijnen vast voor de periode 2015 tot 2024, maar ook de wijze waarop deze visie geconcretiseerd gaat worden.

De Structuurvisie is hiertoe opgebouwd uit twee delen:

1. De integrale ruimtelijke visie op hoofdlijnen voor de thema's **WONEN&LEVEN**, **WERK&ECONOMIE**, **RECREATIE&TOERISME**, **ONDERWIJS** en **ZORG**. In dit deel worden de volgende vragen beantwoord: Wat willen we bereiken en hoe we dit willen bereiken.
2. De voorliggende uitvoeringsparagraaf, die vooral ingaat op de vraag op welke wijze deze visie gerealiseerd gaat worden.

Uitvoeringsparagraaf Structuurvisie

In de voorliggende uitvoeringsparagraaf is op projectniveau ingezoomd op de voorgenomen planfasering en uitvoeringsplanning;

De uitvoeringsparagraaf wordt periodiek door het college geactualiseerd en ter vaststelling aan de raad aangeboden tijdens de begroting. Hiermede wordt een prognose en prioritering opgesteld van de verwachte projectrealisatie in de ruime zin van het woord. De raad geeft hiermee aan welke projecten zij van belang vinden.

Nota Grondbeleid 2016-2020

Het Grondbeleid wordt als instrument ingezet om beleid op het gebied van onder meer ruimtelijke ordening, wonen, bedrijvigheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer te realiseren. Het Grondbeleid heeft daarmee een volgend, dienend karakter voor doeleinden op deze beleidsvelden.

De Nota Grondbeleid moet gezien worden als een kaderstellende nota waarbinnen het college tot verdere uitwerking kan komen en invulling kan geven aan de ruimtelijke ontwikkeling.

Samenhang

Volgens de Wro zijn gemeenten wettelijk verplicht te beschikken over een aantal visies en beleidsnota's. Hierbij onderscheiden we drie categorieën:

is beschreven in:

A. Wat / waar / wanneer	Structuurvisie waarin de ruimtelijke ontwikkeling op hoofdlijnen is opgenomen
B. Hoe	Beleidsnota's: - Uitvoeringsparagraaf Structuurvisie,- Nota grondbeleid,- Paragraaf grondbeleid (bij de begroting)
C. Binnen welke spelregels	Handboeken: - Kwaliteitsboek inrichting Openbare ruimte (i.o.)- Nota Publiekrechtelijk Kaders

2 Planning en control cyclus

2.1 Inleiding

Met de Structuurvisie wordt aangegeven hoe Cranendonck zich de komende jaren gaat ontwikkelen. De voorliggende uitvoeringsparagraaf geeft aan hoe dat gaat gebeuren. De Structuurvisie en de periodiek te actualiseren uitvoeringsparagraaf vormen samen de Structuurvisie zoals bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening (Wro).

Structuurvisie

De Wet ruimtelijke ordening verplicht gemeenten voor haar grondgebied een Structuurvisie op te stellen. In voorliggende uitvoeringsparagraaf wordt aangegeven met welke instrumenten en middelen de Structuurvisie wordt gerealiseerd. Het gemeentebestuur verplicht zichzelf naar de Structuurvisie te handelen. De Structuurvisie bevat geen verplichtingen naar burgers. Burgers mogen wel verwachten dat het bestuur de koers van Structuurvisie aanhoudt. Wel dient de Structuurvisie als ruimtelijk toetsingskader voor nieuwe ruimtelijke initiatieven.

Uitvoeringsparagraaf

De uitvoeringsparagraaf geeft een antwoord op de vraag hoe en met welke inzet van middelen en instrumenten de ontwikkelingsvisie wordt gerealiseerd. De uitvoeringsparagraaf wordt periodiek geactualiseerd en is gekoppeld aan de gemeentelijke planning- en control cyclus. De uitvoeringsparagraaf wordt normaliter bij de vaststelling van de begroting door de raad behandeld en vastgesteld.

2.2 Planning en Controlcyclus

In de jaarrekening en de Burap wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en de uitvoeringsparagraaf van de Structuurvisie. Bij de begrotingsbehandeling zal tevens de uitvoeringsparagraaf voor het komende jaar c.q. de komende vier jaar worden vastgesteld.

3 Instrumenten

Afweging privaatrecht en publiekrecht

Hierna wordt ingegaan op de afweging tussen het inzetten van privaatrechtelijke en publiekrechtelijk instrumenten om ruimtelijke visie uit de Structuurvisie te realiseren.

Privaatrechtelijke spoor

Cranendonck kiest allereerst voor een minnelijke vorm van samenwerking boven het inzetten van publiekrechtelijke instrumenten. Dat gebeurt door een privaatrechtelijke overeenkomst te sluiten met particuliere eigenaren. Dit zijn vrijwillige afspraken die vastgelegd worden in een zogenoemde intentie en/of anterieure overeenkomst. In deze overeenkomsten worden, naast afspraken voor het kostenverhaal, zo mogelijk ook kwaliteitseisen vastgelegd (kwaliteit en inrichting openbaar gebied, aandeel sociale huur en particulier opdrachtgeverschap en afdracht aan het fonds Ruimtelijke Kwaliteit).

Publiekrechtelijke spoor

Als het niet lukt om met een private exploitant tot een anterieure overeenkomst te komen en de gemeente wil de realisatie wel mogelijk maken, wordt een exploitatieplan opgesteld. Het is bedoeld als stok achter de deur voor kostenverhaal.

3.1 Kostenverhaal en dekking Uitvoeringsparagraaf

De Wro biedt gemeenten een aantal mogelijkheden voor kostenverhaal. Onderstaand wordt het beleid van Cranendonck beschreven:

Reguliere grondexploitaties

Grondverkoop

Als de ontwikkellocatie bestaat uit gemeentegrond dan kan de gemeente de exploitatiekosten verrekenen in de gronduitgifteprijs. Kostenverhaal vindt dan plaats via grondverkoop (privaatrechtelijk spoor). De grondprijzen dienen overigens wel marktconform te zijn. Wanneer de gronden in particulier eigendom zijn, moeten de exploitatiekosten op een andere manier worden verhaald.

Als instrument voor de verantwoording voor (de ramingen van de) kosten en opbrengsten wordt de grondexploitatie en Meerjaren Prognose Grondexploitaties gebruikt.

Particuliere initiatieven / investeringen

Naast de gemeente kunnen ook particulieren een beroep doen op zelfrealisatie voor projecten. In de praktijk betreft het veelal verzoeken tot medewerking voor nieuwe woningbouwontwikkelingen. De kosten die de gemeente hiervoor maakt zal zij via een privaatrechtelijke overeenkomst (anterieur) of via het exploitatieplan op de initiatiefnemer verhalen.

Nieuwe Instrumenten vanuit de Wro

Bovenwijkse verevening

Bovenwijkse verevening betekent het toerekenen van kosten van bovenwijkse voorzieningen (bijv. hoofdinfrastructuur, rotondes, e.d.) over de gebieden en projecten die ook daadwerkelijk gebaat zijn bij deze voorzieningen. De gemeente Cranendonck

heeft de afgelopen jaren een Fonds Bovenwijkse Voorzieningen gehad. Deze is per 2019 over gegaan in een fonds Ruimtelijke Kwaliteit.

Bovenplanse verevening

Bovenplanse verevening is het inzetten van financiële overschotten van winstgevende locaties (de zogenaamde verdienlocaties) om tekorten op andere locaties te verevenen. Afspraken voor bovenplanse verevening zijn alleen in de zogenaamde anterieure fase vast te leggen.

Financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen

Financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen betekent dat in een privaatrechtelijke overeenkomst de bijdrage voor ruimtelijke ontwikkelingen wordt vastgelegd zoals bijvoorbeeld bijdragen aan natuur, recreatie, waterberging en infrastructuur. Het vragen van een bijdrage kan alleen op een minnelijke manier, via een anterieure overeenkomst, en niet via publiekrechtelijk worden afgedwongen. De gemeente maakt vanaf 2019 gebruik van dit instrument door middel van een fonds Ruimtelijke Kwaliteit.

Meerjarenbegroting

Een deel van de projecten zal (mede) gedekt worden uit middelen die vanuit de reguliere gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld worden. Dit kunnen investeringsbudgetten zijn om rechtstreeks de kosten eenmalig af te dekken, of jaarlijks beschikbaar gestelde middelen om de (jaarlijkse) om de exploitatielasten van de voorgenomen investering af te kunnen dekken.

Co-financiering en subsidies/bijdragen derden

Voor sommige projecten zal een beroep gedaan (moeten) worden op een bijdrage van hogere overheden en/of andere instanties. Zeker als het belang van het project het "gemeente overstijgend" is.

Dit kan inhouden dat de gemeente gehouden is om in geval van co-financiering zelf ook de noodzakelijke middelen beschikbaar te stellen.

Dekking en financiering uitvoeringsparagraaf

In het volgende hoofdstuk zijn de projecten uit de Structuurvisie opgenomen.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Projecten moeten zich via de grond- en gebouwenexploitatie financieren;
- Kleinere ruimtelijke initiatieven worden gefinancierd vanuit de legesopbrengsten;
- Maximaliseren subsidies;
- Realistisch programmeren;
- De nota Fonds Ruimtelijke Kwaliteit;

De uitvoeringsparagraaf is procesmatig gekoppeld aan de planning & control cyclus van de gemeente Cranendonck. Dat betekent dat de integrale afweging om gelden beschikbaar te stellen gebeurt tijdens de behandeling van de gemeentelijke gemeentebegroting en eventueel de bestuursrapportages.

4 Projecten en Financiën

4.1 Aanleiding

In dit hoofdstuk is een overzicht opgenomen van de projecten uit de Structuurvisie. Het is geen statisch document, maar moet eerder worden beschouwd als een aan te passen leidraad voor de planning van projecten. In onderstaand projectenoverzicht wordt ingegaan op de projecten voor het aankomende jaar en de financiële consequenties/borging hiervan.

De evaluatie en verantwoording over de voortgang vindt jaarlijks middels de toelichting van de jaarrekening.

4.2 Fasering

De projecten doorlopen diverse planfasen: initiatieffase, planvormingsfase, uitvoeringsfase en toekomstige ontwikkeling. Dit is gerelateerd aan de fasen van het Project Matig Werken.

Initiatieffase

Fase vanuit uitvoeringsparagraaf tot plan van aanpak of projectopdracht op basis waarvan een Go – No Go besluit genomen wordt. In deze fase worden groen licht gegeven voor het uitvoeren van globale planstudies en haalbaarheidsanalyses en dekkingsvoorstellen.

planvormingsfase

Fase van uitwerking van gestelde kaders als Stedenbouwkundig Programma van Eisen tot stedenbouwkundig ontwerp, bestemmingsplan en beeldkwaliteitplan, en het doorlopen van de nodige procedures een en ander op basis van de Nota Publiekrechtelijke Kaders.

Uitvoeringsfase

Planrealisatie en uitvoering van projecten, bijvoorbeeld de aanleg van een weg, het bouw en woonrijp maken, gronduitgifte en opstalrealisatie.

Toekomstige ontwikkeling

In de structuurvisie zijn diverse toekomstige ontwikkelingen opgenomen. Dit zijn ontwikkelingen die op de lange termijn plaats zullen vinden. Deze staan niet vermeld in onderstaand projectenoverzicht.

4.3 Projectenoverzicht

Het projectenoverzicht bestaat uit de belangrijkste gemeentelijke projecten die in het aankomende begrotingsjaar uitgevoerd worden. De projecten zijn gerangschikt onder de verschillende programma's van de Strategische Visie. Hierbij is aangegeven om welke ruimtelijke projecten het gaat en in welke fase van projectmatig werken het project zich bevindt. Daarnaast wordt aangegeven op welke manier middelen aan het project zijn toegekend en of er sprake is van een Grex-project. De laatste kolom toont of een project nieuw in het overzicht is opgenomen.

Strategische Visie	RUIMLIJKE Projecten en beleidsinitiatieven	Projectfasering	GreX	Dekking: Begroting 2021-2024	Nieuw project
WONEN & LEVEN					
	Woningbouw en maatschappelijke voorzieningen				
	Herontwikkeling bestaand vastgoed (bedrijven, horeca- en winkelpanden)	doorlopend		Ambtelijke uren, regulier werk	
	Herbestemmen maatschappelijk/cultureel vastgoed zoals kerken	doorlopend		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Budel				
	Garage Verhoeven, Nieuwstraat 55	uitvoering	9458	GreX	
	Transformatie Bibliotheek locatie	initiatief		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Herontwikkeling locatie Kleine Wereld	planvorming		leges bestemmingsplannen	
	Verplaatsing/uitbreiding Jumbo	uitvoering	9447	GreX	
	centrum 1 en 2 Budel - transformatie woningbouw	doorlopend		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Deken van Baarsstraat 23, Budel	uitvoering		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Herontwikkeling Rabobank en omgeving, Budel	uitvoering	9462	GreX	
	Burg. Wijtestraat e.o.	initiatief		GreX	
	Boschakkers 2	initiatief		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Maarheeze				
	De Neerlanden II	uitvoering	NTB	Nieuwe GreX	
	Stationsstraat 10-12-14	initiatief		leges (bestemmingsplan en/of omgevingsvergunning)	
	Stationsstraat 27	initiatief		leges (omgevingsvergunning)	
	herontwikkeling Hoge Weg 1-3	initiatief		Ambtelijke uren, regulier werk	
	centrumvisie Maarheeze - realisatie woningbouw	doorlopend		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Soerendijk				
	herontwikkelingen aan de Dorpsstraat	initiatief		via leges	
	Budel Schoot				
	Kern Schoot (v/h de ARK)	planvorming		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Grootsooterweg 137, Striboshof	uitvoering	9012	GreX	
	Grootsooterweg 143-145	uitvoering		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Budel Dorplein				
	Woningbouw Budel-Dorplein	initiatief		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Gastel				
	Hoogstraat 9 (Bim)	planvorming		681001 (leges budget bestemmingsplannen)	
	Buitengebied				
	herontwikkeling (agrarische) bedrijfspercelen	doorlopend		Ambtelijke uren, regulier werk	x
	Verkeer / infrastructuur				
	Maarheeze Vrachtverkeer/Samen mee naar de A2	uitvoering		721066	
	Uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer waaronder: *Onderhoudsprojecten / Vervangingen *Maatregelen/duurzaam Veilige Inrichting wegennet (30km en 60km wegen) = onderdeel uitvoeringsprogramma V&V	uitvoering		721080	
	Studies naar oplossingen verkeersstructuur Budel-Weert-Hamont irt vrachtverkeer	uitvoering		Reserve staat in de begroting	
	Uitvoering wensbeeld regionale Verkeersvisie	uitvoering		721080	
	Stationsstraat en Sterkelseweg Maarheeze	uitvoering		721079	
	Parkervoorzieningen Centrum Budel	planvorming		621006	
	Sanering bodemverontreiniging/zinkassen	doorlopend	9203	GreX	
	Maatregelen verminderen parkeerdruk	doorlopend		Ambtelijke uren, regulier werk (evt. bekostiging via fonds ruimtelijke kwaliteit)	

Strategische Visie	RUIMTELIJKE Projecten en beleidsinitiatieven	Projectfasering	GreX	Dekking: Begroting 2020-2023	Nieuw project
WERK & ECONOMIE					
	Airpark Brabant uitbreiding fase 2	uitvoering	9203	GreX 9203	
	Airpark Brabant uitbreiding fase 2b	initiatief	9203	Wordt onderdeel van GREX 9203- besluitvorming nog nodig	
	Metalot 3c	planvorming	9206	fonding fathor	
	Ontwikkeling havenontwikkeling	uitvoering		via de leges vergunningen	
	Samenwerking Grensgebied De Kempen (SGDK)	planvorming	610	631002-34046	
	Gebiedsmanagement Cranendonck: bedrijventerreinen inclusief uitbreiding & parkmanagement	uitvoering		631004 (hier vallen meerdere onderdelen onder)	
	Uitbreiding Van Cranenbroek (Airpark)	uitvoering	9203	GreX	
	Uitvoeringsparagraaf economische visie	uitvoering		631004 (hier vallen meerdere onderdelen onder)	
	Gebiedsmanagement Cranendonck centra	uitvoering		631002-33337 (reclamebelasting)	
	Gebiedsmanagement Cranendonck buitengebied	initiatief		631004 (hier vallen meerdere onderdelen onder)	
	Glasvezel aanleg Buitengebied	uitvoering		Via reserve glasvezel: boeknummer 631002-34206	
	Toekomstgerichte arbeidsmarkt: Bivak / Cranendonck Werkt / Metalot	initiatief		631004 (hier vallen meerdere onderdelen onder) en gelden vanuit sociaal domein	
	Zonnevelden	initiatief		leges	x
RECREATIE & TOERISME					
	De Grootte Heide	uitvoering		610	
	Kempen Broek	uitvoering		610	
	Recreatieve poort Baronie van Cranendonck	planvorming		GreX	
	Recreatieve poort Dorplein 3 'bezien' - tijdelijk	uitvoering		Ambtelijke uren, regulier werk	
	Herrijking fiets/wandelpaden fiets/wandelroutes (smokkelen, Industriedorpen, Grootte Heide, Kempenbroek)	planvorming		Ambtelijke uren, regulier werk	
	Schepenhuis pva	planvorming		Ambtelijke uren, regulier werk	
	Gemaal aan de Broekkant (herbestemming)	planvorming		Ambtelijke uren, regulier werk	
ONDERWIJS					
	Optimaliseren fietspaden	uitvoering		721080	
ZORG					
NATUUR/ LANDELIJKE KLASSE					
	Herinrichten Builder Aa (Baronie)	planvorming		via leges	
	Inrichting waterspans (gebiedsvisie Baronie, Kempenbroek en noordelijk DIC)	initiatief		via leges	
	Metalot Nature (natuurcompensatie DIC)	planvorming		791069	
	Stikstof herstelopgaven (Strijper Aa en Ringselven)	planvorming		via leges	
	Herinrichting en uitbreiding waterberging 't Stepke incl. omliggende natuurontwikkeling	initiatief		deels uit gemeentelijk rioleringsplan	
RUIMTELIJK BELEID					
	Centrumplan Budel	uitvoering		621006	
	Woonvisie incl. woningbouwprogramma (prioritering woningbouwlocaties)	uitvoering		Ambtelijke uren, regulier werk	
	Ontwikkeling Nassau Dietzkazerne	initiatief		681001/34700	
	Visie en aanpak klimaatadaptatie	doorlopend		672204	
	Omgevingsbeleidsplan (VTH incl handhaving bedrijventerreinen)	uitvoering		Ambtelijke uren, regulier werk	
	Uitwerkingsplan gebiedsvisie Kansen over Grenzen	uitvoering		610	
	Uitvoeringsprogramma Duurzaamheidsnota	uitvoering		682202 / 34700	
	Implementatie Omgevingswet	uitvoering		681001 / 43726	
	Gebiedsontwikkeling De Baronie	planvorming		Reserve grondexploitatie-gekoppeld aan toekomstige grex	
	Actualisatie bestemmingsplannen	doorlopend		Ambtelijke uren, regulier werk	
	Uitvoeringsparagraaf Ontwikkelperspectief buitengebied	doorlopend		Ambtelijke uren, regulier werk	

5 Analyse haalbaarheid en afweging

De periodiek te actualiseren uitvoeringsparagraaf zal, zoals in hoofdstuk 2 is uiteengezet, bevat de belangrijkste gemeentelijke projecten die passend in de begroting uitgevoerd kunnen worden in het komende jaar.

De integrale afweging (en prioritering) zal normaliter plaatsvinden op geëigende momenten uit de huidige planning en control cyclus.